

"Son sayfaya kadar
elinizden bırakamayacağınız bir eser..."
HELENE WECKER. *Golem ve Cın*'in yazarı

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

KATHERINE
ARDEN

OLIMPOS

Çeviren: Aslı Dağlı

Büyük Savaş sırasında, aksini işaret eden tekinsiz emarelere rağmen cephede öldüğüne inanılan erkek kardeşini arayan bir savaş hemşiresinin hikâyesi. *New York Times* çoksatanı *Ayi ve Bülbul*'ün yazarından spekülatif ters köşeleriyle uzun süre akıllardan çıkmayacak bir tarihi roman.

Ocak 1918. Saygın bir cephe hemşiresi olan Laura Iven yaralanıp da sıhiye birliğinden terhis edildiğinde Flanders'ta savaşan erkek kardeşini geride bırakmıştır. Memleketi Halifax, Kanada'ya döndükten sonra Freddie'nin savaşta öldüğünü bildiren bir mektup alır ama aklına yatmayan bir şey vardır. Gerçeği gün yüzüne çıkarmayı kafaya koyan Laura özel bir hastanede çalışmaya gönüllü olarak Belçika'ya geri döner: çok geçmeden de hayaletlerin musallat olduğu siperler ve şarabından içenlere unutuş bahşeden esrarengiz bir otelci hakkında birtakım söylentiler duyar. Freddie savaş meydanından kaçıp başka bir şeyin –ya da birinin– pençesine düşmüş olabilir midir?

Kasım 1917. Freddie Iven bir patlamanın ardından gözlerini açtığında kendini yıkılan bir koruganın enkazında, yaralı bir düşman askeriyle birlikte mahsur kalmış vaziyette bulur. Tüm imkânsızlıklara rağmen ikili bir ittifak kurar ve toprağı elleriyle kazarak enkazdan çıkmayı başarırlar. Ölüm kokan topraklara dönmenin, özellikle de karşı cephelerde savaşacak olmanın düşüncesine bile tahammül edemediklerinden gözlerinin önünden gitmeyen cehennem manzaralarını yok etme gücünü elinde bulunduruyormuş gibi görünen gizemli bir adamın yanına sığınır.

Flanders'a top mermileri yağarken ve hayaletler yaşayanların arasında dolaşırken Laura'yla Freddie'nin en derin travmaları yeniden canlanır. Şimdi karar vermeleri gereken tek bir şey vardır: Dünya kurtarılmaya değer midir yoksa sonsuza dek terk mi edilmelidir?

www.olimposdukkani.com
@olimposyayinlari
/olimposyayinlari
/olimposyayinlari
X/olimposyayin

Hayaletlerin Sıcak Elleri

Katherine Arden

Original Adı: The Warm Hands of Ghosts

© 2025, Olimpos Yayınları

© 2024, Katherine Arden

Harita © 2024, David Lindroth Inc.

Yayın Koordinatörü: Ezgi Bilgi Altınay

Çeviren: Aslı Dağlı

Editör: Elif Nihan Akbaş

Son Okuma: Zehra Uzun

Kapak Uygulama: Fatma Can Yıldırım

Sayfa Düzeni: Aslıhan Kopuz

1. Baskı: Ekim 2025

ISBN: 978-625-5919-76-2

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Olimpos Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti'ye aittir. Yayınevinden izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

OLİMPOS YAYINLARI

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. Yılanlı Ayazma Yolu No:8 K:1 D:2

Davutpaşa / İstanbul

Tel: (0212) 544 32 02 (pbx) Sertifika No: 42056

www.olimposdukkkan.com - info@olimposyayinlari.com.tr

Baskı: KA BASIM*

Topkapı Mahallesi Topkapı Maltepe Cad. Çaycılar İş Hanı

No:15 Kat:4 Zeytinburnu / İstanbul Sertifika No: 44064

Evan'a
Çünkü bu kitap bir savaş meydanıydı
Ve sen hepsinde dimdik yanımda durdun

Düzenleme
Ny.ozlem

Et diabolus incarnatus est
Et homo factus est

*Şeytan önce ete kemiğe büründü
Sonra da oldu insan*

—ARTHUR MACHEN

K U Z E Y D E N İ Z İ

Müttefik Mevzileri
(6 Haz - 17 Kas 1917)

Calais
Boulogne-
sur-Mer

F R A N S A

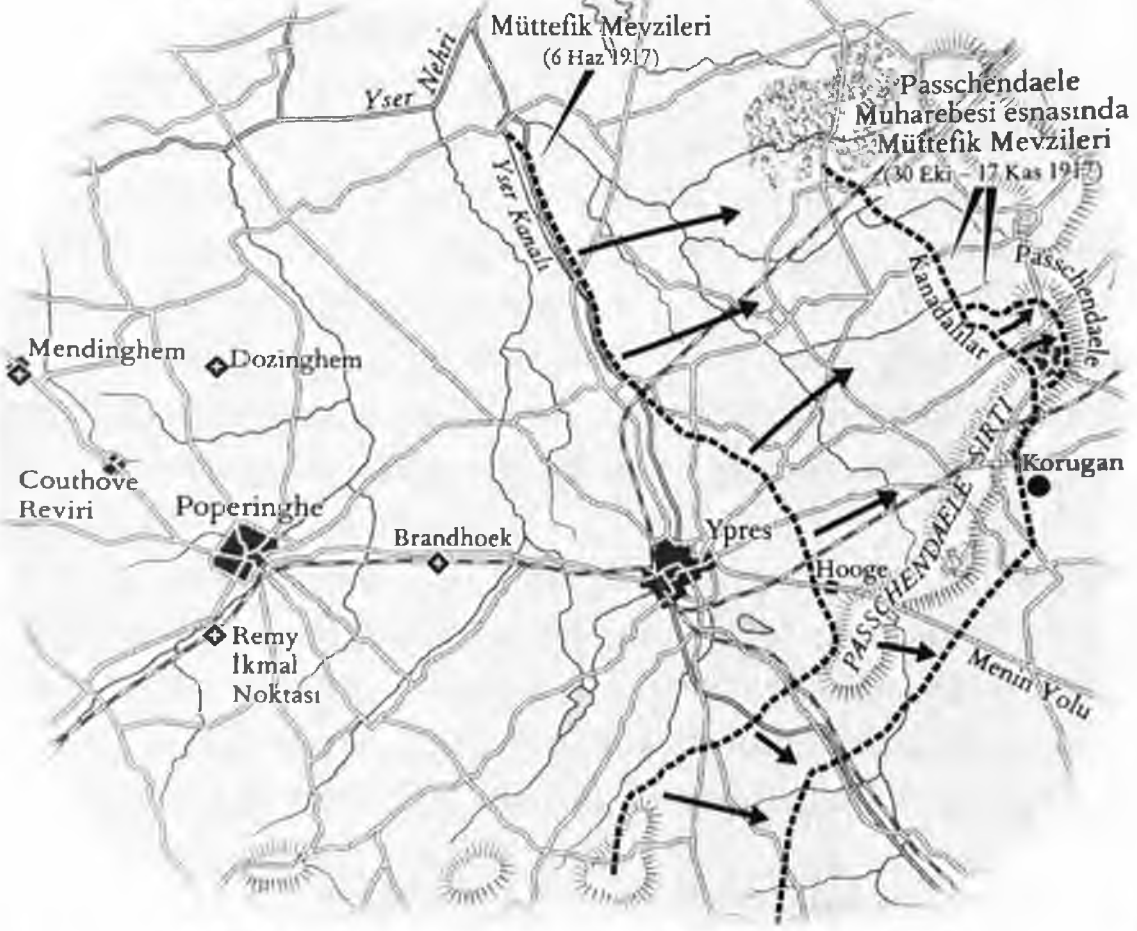
Saint-Omer

Dunkirk

Poperinghe

Yser Nehri
BELGİKA
Passchendaele
Ypres
Armentières

YPRES-PASSCHENDAELE, 1917

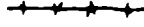
◆ Yaralı tasnif istasyonu

— Yollar

- - - Demiryolları

0 6
MİL
0 6
KM

DENİZDEN GELEN CANAVAR

HALIFAX, NOVA SCOTIA, DOĞU KANADA

OCAK 1918

FREDDIE’NİN KIYAFETLERİ BLACKTHORN EVİ YERİNE VEITH Sokağı’na giderken onlardan önce gelmesi beklenen telgraf Laura’ya hiç ulaşmadı. Laura buna şaşırmadı. Neticede aralık ayından beri hiçbir şey doğru düzgün çalışmıyordu.

Daha net olmak gerekirse 6 Aralık sabahından beri. *Mont Blanc*’ın, güvertesi petrole kaplı ve ambarı tahrip gücü yüksek patlayıcılarla dolu vaziyette buharını tüttüre tüttüre Halifax Limanı’na girdiği o günden beri. Dediklerine göre bir yük gemisine çarpmış, çarpışmanın etkisiyle de petrol tutuşmuştu. Alevler nitrogliserine ulaştığında liman işçileri canhıraş yığını söndürmeye çalışıyorlardı.

En azından söylentiler böyleydi. “Hayır, anlatılanların doğru olduğundan en ufak bir şüphem yok,” dedi Laura fikrini soran hastalarına. Sanki bilebilirmiş gibi. Sanki savaş hemşireliği yaptığı üç yıl boyunca, tahrip gücü yüksek patlayıcıları insanların vücutlarına dağladıkları izlerden öğrenmiş gibi. “Ateş topunu görmediniz mi?”

Hepsi görmüştü. Babası, cayır cayır yanan gemiyi batırmaya çalışan teknelerden birindeydi. Felaketten sonra Halifax,

Tanrı alev alev yanan devasa çizmesini tepelerine indirmiş gibi görünüyordu. Fairview'daki yeni mezarlar, *Titanik*'ten yadigâr beş yıllık mezar taşlarına sokulmuş, Mi'kmaq köyüye yeryüzünden tamamen silinmişti.

Dahası posta hizmetleri tam bir felaketti. Freddie'den haber alamamasının sebebi buydu. Freddie erkek kardeşiydi ve askerdi; mektuplarının bir çuvalın içinde kaybolup gitmesi gayet doğaldı. Laura'nın bunu düşünecek vakti yoktu. Yapması gereken bir sürü iş vardı. Patlamanın ertesi günü ellerindeki imkânlarla YMCA'ya* ait bir binada ilk geçici hastaneyi kurmuşlardı. Lapa lapa kar yağıyordu ve Halifax hâlâ alevler içindeydi. Laura henüz toplanmamış cesetlerin yanından geçmişti. Uzanabildiğinin gözlerini kapamış, sonrasında küçük, çıplak bir ayağa dokunmuştu. Üç yıl boyunca muharebe meydanlarında görev yaptığından cesetlere alışkındı.

Triyaj istasyonunun yaralılarla dolup taşmasına da alışkındı fakat bu defa orada karşılaştıkları askerler değil, yanmış çocuklarını bağrılarına basmış anne babalardı. Laura paltosunu çıkarmış, ellerini yıkamış ve ardından çıldırmış gibi etrafına bakınan en yakınındaki anneyi teselli etmişti. İşi başından aşkın sivil doktorla ayaküstü konuştuktan sonra da kaosu organize etmeye koyulmuştu.

Bu bir ay önceydi. Yoksa üstünden altı hafta mı geçmişti? Zaman tıpkı savaşta yaralılar akın ettiğinde olduğu gibi sünmüş, dakikalarla veya saatlerle değil, elinin altındaki hastanın nabızıyla ve soluklarıyla ölçülür olmuştu. Ayakta uyumuş ve kendine Freddie'nin neden yazmadığını düşünüp evham yapamayacak kadar meşgul olduğunu söylemişti.

"Bizim cadaloz yine burada," diye mırıldandı doktorlardan biri sinirle karışık bir takdirle. Barrington Hastanesi gönüllülerle doluydu. Neyse ki Amerikalılar ellerinde ne kadar gazlı

* (İng) Genç Hristiyan Erkekler Birliği. -ç.n.

bez, dezenfektan ve cerrah varsa hepsini Boston'da bir trene doldurup kuzeye göndermişlerdi. Tren Halifax'a vardığında aylardan ocaktı ve dışarıdaki kar birikintileri boylarını aşıyordu. Jimnastik salonu hastane koğuşuna dönüştürülmüştü; yerleşimi gayet mantıklıydı, milimetrik bir titizlikle düzenlenmiş ve yetkin çalışanlarla donatılmıştı. Laura şimdi vizitedeydi, yataklardan birinin üzerine eğilmişti.

"Tam bir şirret," diyerek onayladı meslektaş. "Fakat sargılar hakkında senin hayatın boyunca öğrenebileceğinden fazlasını o unutmıştır. Bildiğin gibi askeri hemşireydi. Fransa'da bir yerde bacağına şarapnel isabet etmiş."

Aslında Belçika'daydı.

"Şarapnel mi isabet etmiş? Hem de hemşire olmasına rağmen? Ne yapmış? Erkek kılığına girip ateş hattına mı sızmış?"

İlk doktor yemi yutmadı. "Hayır, ileri hastaneleri bombaladıklarını duymuştum."

Kısa bir şaşkınlığın ardından, "Barbarlık," dedi ikinci doktor alçak sesle. Laura hastaların ateşlerini ölçmeyi sürdürdü. İki doktor da sessizliğe gömüldü, muhtemelen ağır bombardıman altında hasta bakmanın nasıl bir şey olduğunu tasavvur etmeye çalışıyorlardı.

"Tanrım," dedi ikinci doktor nihayet. "Sence savaşa giden kadınların hepsi döndüklerinde onun gibi mi olacak? Yaralı ve laftan anlamaz?"

Diğer adam önce bir kahkaha patlattı, sonra da tepeden tırnağa ürperdi. "Umarım öyle olmaz."

Laura gülümseyerek doğrulduğu anda ikisinin de suratı kireç gibi oldu. "Beyler," dedi Laura ve onları izlemekte olan hastaların içten içe ne kadar eğlendiğini hissetti. Ne de olsa dünya yangın yerine dönene dek o da onlardan biriydi, limanın kıyısında doğmuştu.

Doktorlar ağızlarında bir şeyler eveleyip geveleyince Laura tekrar önüne döndü. *Demek cadaloz*. Sert bir rüzgâr sivri dişle-

riyle koydan beyaz köpükler koparıyordu ve Laura'nın sıradaki hastası her yeri su toplamış küçük bir çocuktü. Laura sargılarını açarken oğlan ağlamaya başladı.

"Şşş," dedi Laura. "Hemen bitecek. Hem ağlamaya devam edersen mor atı sana nasıl anlatabilirim?"

Küçük çocuk gözyaşlarının arasından ona ters ters baktı. "Atlar mor olmaz ki."

"Ben bir tane biliyorum." Laura gazlı bezin lekelenmiş yerlerini kesti. "Kendi gözlerimle gördüm. Fransa'da. Doğduğunda mor değildi tabii. Beyazdı. Güzel, beyaz bir attı. Bir doktorundu. Fakat doktor karanlık bir gecede hiç olmayacak birinin beyaz atını görüp onu vurmasından korkuyordu. Şöyle dön bakalım. Gece vakti dikkat çekmeyecek bir at istiyordu. Hâl böyle olunca bir cadıy—"

Çocuk irkildi. "Fransa'da cadı yok ki!"

"Olmaz olur mu? *Kıpırdama*. Yoksa okuduğun masalları unuttun mu?" Freddie masallara bayılırdı.

"Cadılar Fransa'da *durmamıştır*," dedi çocuk titrek bir sesle. "Savaş var."

"Kim bilir belki de cadılar savaşı seviyordur. İnsanlar savaşmakla meşgulken dilediklerini yapabilirler. Şimdi... Mor atın hikâyesini dinlemek istiyor musun, istemiyor musun? Sırtüstü dön."

"İstiyorum," dedi küçük çocuk. Şimdi kocaman gözlerle Laura'ya bakıyordu.

"Pekâlâ. Cadı doktora atının rengini koyulaştıracak bir büyü verdi. Fakat doktor büyüü denediğinde... *Puffff!* At sümbül gibi morardı."

Çocuğun kafası nihayet dağılmıştı. "Sihirli bir ata mı dönüştü?" diye sordu. "Yani morardıktan sonra?"

Laura sargıların uçlarını tutturuyordu. Çocuğun gözyaşları kurumuştü. "Evet, elbette. Paris'ten Pekin'e bir saatte koşu-

yordu. Doktor da doğruca Berlin'e gidip Kayzer'in poposuna bir çimdik attı."

Çocuk sonunda gülümsedi. "Keşke benim de sihirli bir atım olsaydı. Sirtına atlayıp Elsie'yi bulmaya giderdim."

Elsie, oğlanın kız kardeşiydi. Gemi infilak ettiğinde yürüyerek okula gidiyorlardı. Laura cevap vermedi, onun yerine oğlanın iyiden iyiye keçeleşmiş saman sarısı saçlarını okşayıp doğruldu. Laura'nın erkek kardeşinin esas adı Wilfred'di fakat bu ismi hatırlayanların sayısı bir elin parmaklarını geçmezdi. Bebekliğinden beri ona Freddie derlerdi. Şimdilerde denizaşırı bir yerde görevdeydi.

Mektubuna hâlâ cevap yazmamıştı.

"Mor at mı?" diye sordu başhekim yanlarından geçerken. Sivil meslektaşlarının aksine 1916'da Somme cephesinde geri hizmetteydi ve Laura'yla birbirlerini anlıyorlardı. Birlikte yatakların arasındaki koridorda yürümeye başladılar.

"Evet," dedi Laura gülümseyerek. "Savaşın başlarıydı. İngiltere'den yeni gelmiş, RAMC* mensubu bir ahmaktı. Ona bembeyaz bir at tahsis etmişlerdi ama beyimizin keskin nişancı korkusu tuttu. Anilin boyasını denemiş, zavallı hayvan menekşeye döndü."

Doktor güldü. Laura kafasını iki yana salladı ve zihnindeki ucu bucağı olmayan listeye başvurdu. Ne var ki işe koyulmadan bacağındaki üç aylık yara ona ihanet etti. Dizi bir krampla büküldü ve doktor onu dirseğinden yakaladı. Halifax'ta olmasının, sıhhiye birliğinden terhis edilmiş olmasının esas nedeni bacağıydı. Kasın derinliklerine gömülmüş bir şarapnel parçası. Şarapneli çıkarmışlardı ama az daha bacağına da keseceklerdi. Hastane treniyle tahliye edilmişti.

"Lanet olsun," dedi Laura.

"İyi misin, Iven?" diye sordu doktor.

* (İng) Kraliyet Kuvvetleri Sıhhiye Kolordusu. -ç.n.

“Kramp girdi sadece,” dedi Laura bacağını gevşetmek için silkeleyerek.

Doktor ona dik dik baktı. “Iven, rengin atmış. Vardiyaya ne zaman başladın sen?”

“Bu bir iltifat mı, Doktor?” dedi Laura. “Son zamanların moda ten rengini deniyorum.” Mesaiye ne zaman başladığını hatırlamıyordu.

Doktor onu tepeden tırnağa süzüp başını iki yana salladı. “Eve git. Yoksa zatürreden yatak döşek yatacaksın. Sensiz on iki saat idare edebiliriz. Tabii elinde şırıngalarla kendinden geçip yere yığılmak *istiyorsan* sen bilirsin?”

“Daha kendimden geçtiğim olmadı,” dedi Laura. “Üstelik hâlâ yapılması gereken pansumanla—”

Laura personelin çoğuna laf geçirebilirdi fakat karşısındaki onlardan biri değildi. “Ben hallederim. Halifax’ta yanıklara pansuman yapmayı bilen tek kişi sen değilsin, Hemşire.”

Laura karşısındaki adamın tavizsiz bakışlarına aynı şekilde karşılık verse de bir an sonra pes etti, adama yalancılıktan bir selam çaktı ve önlüğünü çıkarmaya gitti.

“Ayrıca bir şeyler ye!” diye seslendi doktor arkasından.

Dışarı adım attığı anda rüzgâr yüzüne çarparak çatlamış dudaklarını kuruttu. Laura beresini kulaklarına kadar çekti. Suyun üstünde mosmor bulutlar toplanmıştı. Doğruca eve gidip sıcak bir şeyler içmek için yanıp tutuşuyordu. Ne var ki vardiyadan erken çıkmıştı. Hâlâ Veith Sokağı’na uğrayacak vakti vardı. Patlamadan beri oraya adımını atmamıştı.

Rüzgâr eteğini savurup burnunun direğini sızlattı. Bu iş ertelendikçe kolaylaşmayacaktı. Aksayarak yürümeye koyuldu. Sağındaki Atlantik gri gökyüzünün altında kabardıkça kabarıyor, yangın yüzünden kararıp viraneye dönen şehirse solunda usulca yamaç yukarı uzanıyordu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Laura Iven keskin hatlı, kehribar gözlü bir kadındı. Çenesi köşeli, dudakları tatlı, bakışları alaycı ve biraz da kederliydi. Soluk mavi Kızıl Haç üniformasının üstüne eski püskü, yün bir palto giymişti. Kısacık kesilmiş kumral saçlarını gizleyen el örgüsü bere dünyaya meydan okurcasına kıpkırmızıydı. Topal bacağına sekteye uğrattığı eski seri adımlarının hayaletiyle yürüyordu.

Rüzgâr yıkık çan kulelerinde inim inim inliyor, isten karar-mış karların botlarının etrafında dans etmesine neden oluyordu. Çapa halatları dondurucu limana sığınmış tekneleri zapt etmekte zorlanıyor, hiçbir gemi yanmış iskelelere yanaşamıyordu. Suyun üstünden kalkan soğuk, nemli parmaklarını beresinin altına ve paltosunun yakasından içeri soktu. Karşı şeritten gelen bir kamyonetin egzozu patladı.

Bir anlığına Flanders'a döndü. İçgüdülerinin sesini dinleyip koşarak isli bir duvarın arkasında siper aldı. Derken tek ayağı karda kaydı ve diğer bacağı da sakat olduğundan dengesi bozuldu. Duvar olmasa kendini yüzüstü yerde bulurdu. İçinden beş farklı milletin askerlerinden öğrendiği birbirinden renkli küfürler savurarak toparlandı.

Kamyonet ardında kesif bir benzin kokusu bırakarak gü-rültüyle geçip gitti. Hiçbir patlama Halifax'ın sırtını uzun süre yere getiremezdi. Şehir dünyanın kalbinin attığı yerdeydi. Buranın o malum gün dışında sessizliğe gömüldüğüne hiç şahit olmamıştı. Kehanetlere inanan annesi patlamanın ardından çöken o acı yüklü sessizliğe ve gökyüzüne yükselen o düz tepeli buluta uygun bir alıntı bulabilirdi belki. Belki de Dies Irae'yi, yani *Gazap Günü*'nü mırıldanırdı. Gerçi Laura'nın anne babası Katolik olmaktan ziyade tuhaf sayılırdı.

* Günümüzde Belçika'nın kuzeyinde yer alan bölgenin adıdır. I. Dünya Savaşı sırasında Batı Cephesi'nin en kanlı çarpışmalarına sahne olmuştur. -ç.n.

Fakat artık anne babasına soramazdı. *Mont Blanc* havaya uçtuğunda babası sudaydı. Annesiyse evdeydi, pencereden geminin alevlere teslim oluşunu izliyordu. Gemi infilak ettiğinde evin camları da patlamış ve parçaları içeri doğru savrulmuştu.

Laura yürümeyi sürdürdü. Derken rüzgârın körfezden taşıdığı bir ses çalındı kulağına, sanki biri doğrudan kulağına fısıldamıştı: *Hadi ama seni koduğumun piç kurusu*. Laura su kanalına baktı ve gemileri çekmekte kullanılan küçük teknelerden birinin son anda bir yük gemisine çarpmaktan kurtulduğunu ve herkesin bağırıştığını gördü. Yoluna devam etti. Akşam yemeği sofrasına oturduğunu hayal etti. Tavuk ya da tereyağlı patates yediğini. Bu sahneyi kafasında canlandırmaya çalıştı fakat görüntü parmaklarının arasından kayıp gitti. Savaş, odaklanma becerisini mahvetmişti.

Eskiden, cıvıl cıvıl bir sanayi şehri olan Richmond'da otururlardı. İnsanları merhametli ve iyi niyetliydi. Tüm bölge sakinleri Halifax'ın yardım çağrısına kulak vermiş ve onlara marangoz, kereste, yeni mobilya ve konserve göndermişti. Bir de cenaze levazımatçısı.

Laura evlerini yeniden inşa etmekle uğraşan komşularının yanından geçti. Ona seslendiler: Yaralı akrabaları hakkında sorular sorup son havadisleri paylaştılar. O da onların dertlerine ortak olup sorularına cevap verdi. Sonra durup kel bir adamın kafasındaki çibana baktı. Vakit bulduğunda çibanı delip içindeki irini akıtacağına söz verdi. Sivillerle hayli deneyimi vardı. Çatışmaların yakınında alternatif bulamayan çok sayıda Belçikalı tıbbi yardım almak için askeri hemşirelere koşardı. Laura ordunun o kadar çok bebek doğurttuğu bir savaş daha olduğunu hiç sanmıyordu.

Kar yığınlarından ve cam kırıklarından sakınarak yürümeyi sürdürdü. Belçikalı bebekleri düşündü. Dünyaya gelmelerine

yardımcı olduğu çocuklar arasında Laure adında bir iki kız vardı. Bunlar güzel anılardı. Bu hatıralara öylesine odaklanmıştı ki nerede olduğunu fark etmeden evin önünden geçip gitti. Fakat ayakları zihninden evvel davranıp durdu.

Gözünün önüne eskice, küçük bir ev geldi. Tuzun aşındırdığı ahşap kaplamalar, sivri bir çatı. Tersaneye ve ardındaki Narrows'a bakan üst kat penceresi. Sokak kapısına doğru uzanan, iki yanına deniz kabukları döşenmiş patika. Annesinin tuzlu toprağı delip geçen yoncalar tarafından istila edilmiş bostanı.

Ama sonra gözlerini kırptırdı ve hepsi silinip gitti.

Ocak hâlâ oradaydı, yarısı erimiş olsa da eskiden mutfağın olduğu yerde duruyordu. Derken gözü salondan geriye kalanlara takıldı. Sonra da küllerin arasından baş vermiş bir gelberiyeye. Gelberiyi tutup çekerek sağa sola batırmaya başladı. Ne araması gerektiğini bilmiyordu. Annesinin broşunu mu? Gümüş kaşıkları mı? Küller eski ve yeni kar katmanlarının arasında kalmıştı. Altı haftadır kaçtığı hatıralar bir anda etrafını sardı. Kafasının içi genzini yakan bir duman kokusuyla ve gökten yağan kıvılcımlarla doldu, onların arasında düşe kalka ilerliyordu, eteğinde, ellerinde kan vardı, annesiyle babasının yatak odasının zeminindeki kan birikintisi gittikçe büyüyor, *Benimle kal, hadi*, derken sesini güçlkle kontrol ediyordu, parmaklarında cam kırıkları vardı, dizlerinin altında, annesinin gözlerinde...

Laura silkinerek bu görüntüyü zihninden kovaladı.

"Bayan Iven?" diye seslendi arkasındaki sokaktan biri.

Küllü karda az kalsın kayıp düşecekti. Aklına gelen ilk çılgınca düşünce nihayet babasının geri döndüğü, mavimsi teniyle limandan çıkıp yalpalaya yalpalaya yürüdüğü oldu. Öyle ki kendine hayaletlere inanmadığını hatırlatmak zorunda kaldı.

"Bayan Iven," dedi ses tekrar. Ardından, "Laura? Orada mısınız?" diye ekledi çekinerek.

Laura döndü. Yangının izlerini taşıyan sokakta tanıdığı bir adam dikiliyordu. "Buradan geçeceğinizi söylediler," dedi adam.

“Gördüğünüz gibi, Wendell,” diye seslendi Laura. Sesi tiz fakat metanetliydi. “Nasılsınız, bayım? Yine Veith Sokağı’na teslimat mı yapıyorsunuz?”

Wendell onu gördüğüne rahatlamış gibiydi. “Biraz öyle ama esas sizin yolunuzu gözlüyordum. Annenizle babanıza...” Tereddüt etti. “Size bir kutu geldi.”

“Çok nazıksınız. Billy nasıl?” Laura eteğindeki donuk külleri ve karları silkeleyerek karla kaplı bahçeyi arşınladı. Billy adamın oğluydu. Laura onu üç gün üç gece süren yüksek ateşin pençesinden çekip almıştı. O gün o da okul yolundaydı.

“Gayet iyi. Fındık faresi gibi semirdi. Kansas’taki öğrenciler aralarında para toplayıp kutu kutu şekerleme göndermişler.”

Laura’nın parmaklarındaki küller mavi elbisesinde yol yol iz bırakmıştı. Kendine kızarak elbisesini yıkaması gerektiğini düşündü. “Gelen neymiş, Wendell?”

Adamın sokağa park ettiği kamyonetinin arkasında ahşap bir sandık vardı. Parmağıyla sandığı işaret etti. “Bu. Sizin için sakladım. Size bir iyiliğim dokunsun istedim.” Tereddüt etti. “Flanders’tan gönderilmiş.”

Laura tepeden tırnağa ürperdi. Kendine bunun suyun üstünden esen dondurucu rüzgâr yüzünden olduğunu söyledi. “Çok teşekkür ederim. Biraz büyük, değil mi? Acaba beni bırakabilir misiniz? Biliyorsunuz, Parkey ailesinin yanında kalıyorum. Evleri Fairview’da.”

Parkey kardeşler patlamadan sadece birkaç gün önce Laura’yı hemşire-refakatçi olarak işe almışlardı. Hâliyle gemi havaya uçtuğunda Laura onların limandan hayli uzaktaki evinde güvendeydi. Ellerine cam parçaları saplanmış, giysilerindeki kanlar kurumuş ve gidecek hiçbir yeri kalmamış vaziyette gece geç saatte kapılarına dayandığında onları kendisini beklerken bulmuştu. Telaşlanmış, yaralarını sarmış, çamaşırlarını yıkamışlardı. Ona kalabileceği bir oda vermişlerdi.

“Elbette sizi götürürüm, Bayan Iven,” dedi Wendell. “Hâlinize bakılırsa bir şeyler yiyip uyumaya ihtiyacınız var. Umarım bunu söylememin sakıncası yoktur. Yaşlı hanımlar size iyi davranıyorlar mı?”

“Hem de nasıl. Onlar bana turta pişiriyorlar, ben de onları Avrupa’da öğrendiğim manilerle ve edepsiz sözlerle eğlendiriyorum.”

Wendell sırtıttı. “Duyduğuma göre Fransız erkeklerinin ağzı hayli bozukmuş.”

“Yaralarını diktiğim herkes küfürbaz kesilir. Malum, canları yanıyor.”

Wendell kamyonete binmesine yardım etmek için elini uzattı. Laura adamın elini tuttu. Arkasındaki kül yığınınına bir daha dönüp bakmadı. Belki de gece hırsızlar gelir ve yıkıntıların arasından işlerine yarayacak şeyleri alıp giderlerdi. *Bırak ne istiyorlarsa yapsınlar.* Ne var ki kamyonetle oradan uzaklaşırken dosdoğru önüne bakmasına rağmen sanki annesi artık orada olmayan üst katın penceresinden görmeyen gözleriyle suçlarcasına ona bakıyormuş gibi tüyleri diken diken oldu.

TABIATIN ŞU HOŞ KUSURU

BLACKTHORN Evi PUL PUL DÖKÜLEN BOYALARI VE BEL VER-
miş çatısıyla hâlâ dimdik ayakta duruyordu. Bu salaşlığı
yaz aylarında efil efil ve romantik olsa da şimdilerde çiçek
tarhları kurumuştı ve kapının yanındaki huş ağacı limandan
esen rüzgârda çırılçıplak titriyordu.

“Hizmetçi girişinden lütfen,” dedi Laura. Elinde bir anahtar
vardı. Mutfak kapısından içeri girdi ve Wendell da peşinden
geldi. Adam kutuyu ocağın yanına bıraktı fakat ne yapacağını
bilemezmiş gibi bir hâli vardı. Laura’dan en fazla birkaç yaş
büyüktü. Seneler önce aynı okulda okumuşlardı. Wendell’ın
oğlundan başka bir de kızı vardı. “Iven...” dedi. “Laura.”

“Tanrım,” dedi Laura. “Ne bu surat? Bir iki güne Billy’ye
bakmaya gelirim. Çok fazla şeker yemesine izin verme. Dişle-
rini düşün. Ayrıca teşekkür ederim. Hem bıraktığın için hem
de kutu için.”

“Ben...” Göz göze geldiler, ardından Wendell yutkundu
ve dönüp gitti. Orada öylece dikilmekte olan Laura kapının
Wendell’ın arkasından kapanmasıyla mutfığa çöken sessizlikte
aniden tüm seslerin farkına vardı: evin iniltisinin, ayazda ye-
rine otururken çıkardığı çatırtıların, ağır ağır yanan ateşin
fısıltısının. Kutu gerçekten de Flanders’tan postalanmıştı. Bay
ve Bayan Charles Iven’a gönderilmişti.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Freddie yirmi bir yaşındaydı. Berbat şiirler yazar, çok güzel resim yapardı. Futbol oynardı. Azıcık parası arttı mı muhakkak dondurmaya harcardı. Laura bir hastane treniyle Flanders'tan ayrıldığından beri ondan haber alamıyordu. Ne Étapes'de ne gemide ne de okyanusun diğer kıyısına vardığında ondan mektup almıştı fakat başlarda evhamlanamayacak kadar hastaydı. Halifax'taki hasta yatağından âdeta sürünerek çıktığında da gemi havaya uçmuştu.

Hastanede ölen askerlerin eşyaları ailelerine gönderilirdi. Fakat Laura'ya henüz bir vefat haberi gelmemişti. Bu kutunun içinde her şey olabilirdi. Freddie kesin bir yerde dinleniyor, içiyor, iskambil oynuyor ya da gömleğinin dikiş yerlerini mesken bellemiş bitleri ayıklıyordu.

Laura kımıldamadan kutuya baktı.

Derken evin içinden bir kadın çılgılığı geldi. İşi yarım kaldığı için içten içe rahatlayan Laura bakışlarını kutudan güçlükle ayırdı ve telaşlı adımlarla koridora çıktı. Kendini karanlıkta buldu. Salonun kapısının altından kehribar rengi bir ışık ve insan sesleri sızıyordu. Ağır Aubusson halısı ayaklarına takıldı. Derken gürül gürül bir ses tañtanayı bastırdı. "Bay Shaw!" dedi. "James Shaw eğer diğer taraftaysan, eğer oradaysan konuş bizimle!"

Laura durdu. Yine seanstaydılar. Parkey kardeşler ruh çağırma seanslarıyla oyalanıyorlardı. 1918'de ruh çağırma seansları giderek daha popüler hâle gelen bir iş koluydu. Savaşın dördüncü yılıydı. Pek çokları insanoğlu uçmayı, canlı derinin altındaki mermileri görmeyi ve su altında seyahat etmeyi öğrenebildiyse ölümlerle konuşmasının da gayet akla yatkın olduğunu savunuyordu. Laura'nın maaşını ödeyen, Parkeylerin bu seanslardan kazandıkları paraydı. Patlamadan beri vaktinin çoğunu YMCA hastanesinde geçiriyor olmasına rağmen Laura'nın maaşını tıkrır tıkrır ödemeye devam etmişlerdi. Laura, Parkeylere minnettardı.

Artık çığlıklar dinmişti. Koridor sessizliğe gömüldü. Görünüşe bakılırsa Bay Shaw teşrif etmemişti. Derken az evvelki buyurgan ses tekrar duyuldu. Agatha'nın, yani en büyük Bayan Parkey'nin sesine benziyordu. "Ey ruhlar! Aranızda Bay Shaw diye birini tanıyan varsa, Bay Shaw'ın, Bay *James* Shaw'ın akıbetinden haberi olan varsa şimdi konuşsun!"

Sessizlik.

Laura bir adım geriledi. Parkey kardeşler seanslarını onsuz da idare edebilirdi.

"Dur," dedi yeni bir ses. Tiz ve nefes nefeseydi. "Onu duyuyorum, ayak sesleri duyuyorum. *Jimmy*." Laura önce bir gıcırtı, sonra da bir çatırtı duydu ve ufak tefek, narin biri koridora fırlayıp dosdoğru Laura'ya çarptı. Bacaklarının ikisi de sağlam olsaydı Laura kenara çekilebilirdi. Fakat şu hâliyle hiç şansı yoktu. uval gibi yere yığıldığı esnada kadının şaşkınlıkla, "Ay!" dediğini duydu. Ardından kadın onu ayağa kaldırmak için küçük, cılız ellerini uzattı. "ok özür dilerim, ben..."

"Sorun değil, han'fendi," dedi Laura ona yardımcı olmaya çalışan ellerden kurtulmaya çabalayarak. Baldırından yukarı zıncı diye bir acı saplandı.

Yabancı ne hikmetse geriledi. "Daha da k t leştiriyorum, değil mi? Hep b yleyimdir."

Sesindeki alaycı pişmanlık Laura'nın gardını indirmesine neden oldu. "Evet, biraz," dedi. Ayak bileğini esnetti, dizlerinin üzerinde doğruldu ve tek elini uzattı. "Tamam. şimdi beni tek bir yöne doğru eker misiniz?" Kadın, Laura'yı çekip ayağa kaldırdı ve Laura kendini şık giyimli, eski moda birinin karşısında buldu. Kadın ondan yarım baş kadar kısaydı, aşağı yukarı on yaş büyüktü ve büyüleyici bir güzelliği vardı. Pirit rengi egzotik saçları düzgün elmacık kemiklerini ve g l goncasını andıran dudaklarını çevreliyordu. Kıyafeti siyahtı.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Laura dengesini kurup sakinleşmek için derin bir nefes aldı. “Teşekkür ederim, han’fendi. Halı pek yumuşakmış. Bunu yaşayarak öğrenme şerefine nail olduğuma sevindim.”

“Ah, sakın bana *teşekkür* etmeyin,” dedi kadın. “İyi olduğunuza emin misiniz? Şey... Ayak sesi duyduğumda sadece... İçerideydim ve Bayan Parkey... Ah, o kadar heyecanlandım ki! Sanki gerçekten öbür dünyayla *konusuyordu*. Derken sizin ayak sesinizi duydum ve dışarı çıkıp kendi gözlerimle görmek istedim. *Çok* sakarımdır. Özür dilerim. Ben sadece... Jimmy olabileceğini düşündüm.”

“Jimmy mi?”

“Oğlum. James. Kayıp... Yani uzun zamandır ne ondan haber alabildim ne de... haberi geldi. Savaşmaya gitti. Şeye... Ah, dilim bir türlü dönmüyor. *P’yle* başlıyordu. Pass—”

“Passchendaele,” dedi Laura durgunlaşarak. O uğursuz muharebenin ortasında yaralanarak eve dönmek zorunda kalmıştı. Freddie’yi düşünmeyi reddetti.

Yabancı hâlâ konuşuyordu. “Ay, evet, tabii... Ben hiç... Ah, şu yabancı kelimeler yok mu... Umdum ki... Şey... Parkeylerin oğlumun yerini söyleyebileceğini umdum. Malum, şu anda kayıp. Ben Penelope Shaw.”

“Laura Iven,” dedi Laura.

Bayan Shaw burnunu kırıştıran fakat kaygılı gözlerine ulaşmayan muzip bir ifadeyle gülümsedi. “Teyzem eskiden bana hep şapşal fil derdi. Ben gerçekten... Şey, normalde nereye gittiğime bakarım ama bugün... Öf, çenem mi düştü benim? Gerginken hep böyle olur ve...”

Salondan üç kafa uzanmıştı: Kuşlar kadar zarif Parkey kardeşler. Tombul Lucretia, anaç Clotilde, kindar Agatha. Agatha kördü. Katarakt yüzünden rengi beyaza çalan gözleri görür gibi koridorda gezindi.

“Hayalet değil, Bayan Parkey,” dedi Laura, Agatha’ya. “Sadece kaçak kiracınız. Hepinize iyi akşamlar.”

“Bu Laura,” dedi Agatha. “Laura’yı asla başkasıyla karıştırmam.”

Clotilde ciddi görünüyordu. “Seni ruhlar gönderdi, canım.”

“Öyle mi, Bayan Parkey?”

“Sen bağsın,” diye mırıldandı Lucretia. “İçeri gel, canım, içeri gel. Bir kez daha el ele tutuşup ruhlarla iletişim kuralım.”

İşte, mutfaktan kaçmanın bedeli buydu. Önce iki seksen yere serilmişti, şimdi de zorla seansa sürükleniyordu. Ama... Bayan Shaw’un suratı yeni bir umutla aydınlanmıştı, Laura’yı bekleyen tek şeyse aşağıdaki esrarengiz ve ürkütücü kutuydu.

Bayan Shaw’la Parkeylerin peşinden salona girdi. Kandilleri kısmışlardı –Parkey kardeşler elektrik ışığından nefret ederdi– ama gün ışığının son kırıntıları pencerelerden içeri süzülüyor, şöminedeki cılız kömür ateşinden kızılımsı bir parlaklık yayılıyordu. Parkeylerin ahşap Ouija tahtası yeşil masa örtüsünün üzerine yerleştirilmişti. Bayan Shaw’un altın rengi saçları gaz lambalarının ışığında parılıyordu.

“Gelin,” dedi Agatha. “Çabuk, çabuk. Ruhlar gitmeden. Günün bu vakti uğurlu, günün bu vakti hayırlı.”

Ünsüz harfleri tıslayarak telaffuz ediyordu. Bayan Shaw ürperdi. İnsanları teselli etmeye alışkın olan Laura ona yatıştırıcı bir bakış attı. Agatha planşeti *H* harfinin üstüne getirdi ve Laura parmaklarını planşetin üstüne koydu. Ne var ki tek istediği oturup akşam yemeğini yemekti.

“Gel, canım,” dedi Agatha Parkey. “Hadi başlayalım.”

Bayan Shaw, Laura’nın ellerini görünce nefesini tuttu. Parmak eklemleri şişmiş, yaralardan nasırlaşmıştı, ayrıca avuçları kırmızı ve beyaz çizgilerle nakşedilmiş gibiydi. “Ah, canım. Ellere ne oldu?”

Flanders oldu. “Silindir şapkalı kibar bir beyefendiyle tokalaştım,” dedi Laura. “Meğer hata yapmışım. Daha sonra bana onun Lord Beelzebub olduğunu söylediler. Yurt dışındaki partilerde gerçekten her telden insanla karşılaşıyorsunuz.”

HAYALİTLERİN SICAK ELLERİ

Ne var ki Bayan Shaw, Laura'nın cevabını algılamışa benzermiyordu. Laura'nın topallığını, ellerini, üniformasını ve stresin dudaklarının etrafına nakşettiği derin çizgileri zihninde bir araya getirmekle meşguldü. Az sonra sorular sormaya başlayacaktı. Savaş bölgesinde hemşirelik yapan Laura o odada Jimmy Shaw'un hayaletine en yakın şeydi sanki.

Günün son ışıklarının da yitip gitmesiyle odayı kesif gölgeler istila etti.

Sabrı tükenen Laura masanın diğer tarafından kafasını iki yana salladı. Neyse ki Bayan Shaw pembe dudağını ısırdı ve dilini tutmayı başardı.

“Korkmayın,” dedi Agatha odadakilere hitaben. “Göçüp gidenler bizi severler. Yakınımızda olmak isterler.”

Bayan Shaw başını önüne eğip planşete baktı.

“Şimdi,” dedi Agatha. “Çağırarak istediğimiz ruha odaklanıp gözlerimizi yumalım.” Kandilin titreşen alevi ellerini altın rengine boyadı. Agatha'nın kör gözleri tahtaya dikilmişti. “Hayattayken James Shaw adıyla bilinen birini arıyoruz, Penelope Shaw oğlu James Shaw'u.”

Cevap sessizlik oldu. Odada çıt çıkmıyordu.

Agatha başını kaldırdı, artık gözleri kapalıydı ve karanlığa doğru seslendi. “James?” dedi. “James Shaw? Bizimle konuşmusun?”

Döşemeler gıcırdadı. Sanki biri eliyle Blackthorn Evi'nin ağzını kapamıştı ve o sessizlikte, planşet belli belirsiz *evete* doğru kımıldandı. Laura, Parkeylerin ona müdahale ettiklerini hissetmemişti fakat bu hiç şaşırtıcı değildi. Parkey kardeşler profesyoneldi. Bayan Shaw'un yüzü kireç gibi oldu.

“Gelen kim?” Agatha'nın bulutlu, kör gözleri hiçliğe bakıyordu.

J – I – M

“Jimmy!” diye feryat etti Bayan Shaw. “Jimmy! Neredesin? Yoksa... Yoksa öbür tarafa mı göçtün, canım?” Laura kadının titremeye başladığını masadan hissetti.

Planşet *evete* gitti. Sonra tahtada gezinmeyi sürdürdü. D – İ – N – L, dedi planşet. Bayan Shaw’un gözleri hareket etmekte olan oka kenetlenmişti.

“Dinle,” dedi Lucretia nefesini tutarak. “Ama neyi dinleyeceğiz?” Dış dünyada yaprak kımıldamıyordu.

S – A – K – N, dedi planşet.

“Sakın mı?” diye tekrar etti Agatha tiz bir sesle.

“Hayır ama... Jimmy? Canım? Sen iyi misin?” dedi Bayan Shaw.

SKN MZİK AYN, dedi planşet. O.

Bu, Parkey kardeşler için bile garipti. AYN? Ayna? Laura’nın zihninin tortuları planşetin söyledikleriyle Shalott Leydisi arasında belli belirsiz bir bağlantı kurdu. Laura anatomi kitabına gömülmüşken Freddie ona Tennyson’dan dizeler okurdu: *Ayna baştan başa çatladı, “Lanet yakama yapıştı,” diye haykırdı...*

“Hayır ama...” Şimdi Bayan Shaw fal taşı misali açılmış gözleriyle boş havayı tarıyordu. “Jimmy? Gerçekten sen misin?”

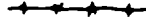
Ö – L – Ü, dedi Ouija tahtası. AMA YAŞIYR

Bayan Shaw konuşmadı.

“Yaşayan kim?” diye sordu Clotilde Parkey.

FRED, dedi planşet. FREDI FRED FR B BL BUL. Dahası vardıysa bile Laura görmedi çünkü sandalyesini halının üstünde güçlkle geriye itip arkasına dönerek odayı terk etti.

GAZAP GÜNÜ

BAŞKA BİR ZAMAN OLSA LAURA İŞVERENLERİNE SAYGISINDAN dişini sıkar, seve seve olmasa da sesini çıkarmadan buna katlanırdı. Her şey bittikten sonra da gidip Bayan Shaw'u teselli ederdi. Fakat kutu sinirlerini altüst etmişti. Ancak koridora fırlayıp da tir tir titrediğini fark ettiğinde ne denli sarsıldığını anladı.

Salondakiler arkasından seslendiyse bile Laura duymadı ve geri dönmeye de cesaret edemedi. Savaş hemşireliği zaten sivri olan dilini sinirleri bozulduğunda testere ağızlı bir süngüye dönüştürüyordu ve o süngüyü evladının yasını tutan nazik Bayan Shaw'a ya da eşyalarını koyabilsin diye çamaşır dolaplarını boşaltıp ona başını sokabileceği bir oda veren şapşal ihtiyarlara saptamak istemiyordu.

Fakat Laura artık nasıl sarsıldıysa mutfağa inerken ilk başta kokuyu fark etmedi.

Belli belirsizdi. Biraz toprak, biraz sülfür ve çürümüş gibi kokuyordu. Siperden çıkan erkeklerin kıyafetlerine sinmiş o uğursuz kokunun aynısıydı. Bu kokuyu bir daha duyacağı Laura'nın aklının ucundan bile geçmezdi.

Koku mutfakta daha yoğundu. Ocağın yanında duran kutu, pusuda bekleyen bir akrep misali Laura'nın bakışlarını üzerine çekti. Koku kutudan geliyordu. Ateşin sıcaklığındandı

herhâlde... Laura nefes alıyor muydu? Telaşla etrafına bakınıp eline geçirdiği levyeyi kutunun kapağının altına sıkıştırırken ne yaptığının farkında bile değildi.

Kutunun içinden sertleşmiş, lekeli bir ceket çıktı.

Freddie'yi en son ne zaman görmüştü? Temmuz muydu? Hayır, ağustostu. Freddie izin alıp onu görmeye gelmişti. Poperinghe'da bir kafeye gitmişlerdi. Bir sürü yumurta ve yağ içinde yüzen yığınla patates kızartması yemişlerdi. Şişesini bir franga sattıkları şu korkunç beyaz şaraptan bolca içmişlerdi. O vakit Freddie'nin durumu iyiydi. İğne ipliğe dönmüştü, gerçi hepsi öyleydi ve gözlerinde dalgın bir bakış vardı. Tıpkı diğerlerinde de olduğu gibi. Hafifçe aralık dişleri ve yumurta gibi çilli yüzüyle Laura'ya gülümsemişti. Cesur, küçük erkek kardeşi. O yaz kanlı geçmişti fakat istedikleri sonucu almışlardı. Müttetikler Messines'te Almanları püskürtmüştü. Sonra taarruz durmuştu.

"Kışı orada geçirecekler," demişti Laura ikinci şarabın dibini görmelerine ramak kala. "Taarruz bahara kadar bekleyecek. Yağmurun kokusunu almıyor musun? Bir an önce yağsa keşke." Kadehini gökyüzüne kaldırdı. "Nazlanmayı bırak da yağ!" Kadehindeki şarabı döktü. Bu bir sarhoşun adağıydı. Freddie ona azarlaracasına baktı. "Şşş," dedi Laura gülümseyerek. "Bir şişe daha sipariş ederim."

Belçikalılar o sene yağmur mevsiminin erken başlayacağını söylüyordu. Başladığında da toprak çorbaya dönecekti. Ordular çorbanın içinde savaşamazdı. *Yazı sağ salim atlattık*, diye düşündü Laura şarabın verdiği tatlı sarhoşlukla. Savaşı da atlatırlardı. *Atlatacaklardı*.

Freddie cevap vermedi. Çizim yapıyordu. Öğle yemeğinden kalma bir parçacık yağ çenesinde parlıyordu. Kâğıdı çevirdiğinde Laura sert siyah çizgilerle resmedilmiş suratını gördü; gözlerinin düşüklüğünü, çene hattını... Yorgunluk izlerini, şarabın verdiği kızarıklığı, kof neşesini ve derinlerde saklı amansız korkusunu...

Freddie'nin lanet olası yeteneği, gördüğünü bire bir aktarmaktı. Aynaya bakmaktan daha kötüydü. Laura tek kelime etmedi.

Diğer havadisi dilinin ucundaydı: Ypres'nin batısındaki Brandhoek'a, bombardıman menzili içinde kalan bir tasnif ve sevk istasyonuna gitmesi emredilmişti. Ama dilini ısırды. Güneş insanın içini ısıtıyordu, karnı toktu, göremediği biri ustaca akordeon çalıyordu. Önlerinde koca bir akşamüstü vardı. Uzun zamandır cephede olan kimse yarını pek düşünmezdi. Laura ânın tadını çıkarmak istiyordu. Bu haberi ona mektupla da verebilirdi. "Durmaları iyi olur," diyerek cümlesini tamamladı ve ikisine de şarap doldurdu. "Yani yağmur başladığında."

"Duracaklar," dedi Freddie defterini kapatarak. Bu, Laura'nın içini rahatlattı. Freddie ona sırtarak baktı. "Şimdi bir sigara içip aynı öğlen yemeğinden tekrar sipariş etmeye ne dersin?"

Ama telgraf yok, diye düşündü Laura. Telgraf gönderirlerdi. Askerler öldüğünde.

Gerçi telgraf ona nasıl ulaşacaktı? Bilinen adresi artık bir kül yığınının ibaretti. Ayrıca ordu sözünü geçirebildiği herkesi yıkılan evlerin enkazlarından ceset çıkarmaya sevk etmişti. Kimsenin ev ev gezip telgraf dağıtacak hâli yoktu. Fakat onları kim suçlayabilirdi ki? Halifax sadece bir şehirdi. Sıradan insanların yaşadığı sıradan bir şehir. Savaşın okyanusu sessiz adımlarla geçip bir gemi dolusu patlayıcıyla bulaşıcı bir hastalık misali kapılarına dayanmasını kimse beklemiyordu.

Laura kendini toparladı, uzandı ve ceketi kutudan çıkardı. Üstünden pul pul çamurlar döküldü. Lekelerden kumaşın rengi koyulaşmıştı. Ordu ölen askerlerin eşyalarını gönderiyor olabilirdi fakat kıyafetlerini yıkamaya vakitleri yoktu. Cekette ne batın yarası kokusu vardı ne de onu çabucak öldürmeye yetecek kadar kan. Laura zihnini bir insanın ağır ağır ölmesine neden olabilecek tüm yolları sıralamaktan alıkoymaya çalıştı.

Üniformayı bir kenara koyduğunda parmak uçları kararmıştı. İstemsizce diğer ıvır zıvıra döndü. Pek bir şey yoktu. Yedek düğmeler. Metal bir kutuda boğaz pastili. Bir düdük. Cep boy bir Kitab-ı Mukaddes. Mermi kovanından yapılmış bir kutunun içinde el yapımı bir iskambil destesi.

Künyeleri.

ER WILFRED CHARLES IVEN

23. HALIFAX PİYADELERİ

Laura'nın başı dönmeye başladı, gözleri kararırken diskleri avucunda sımsıkı kavradı. Diskleri mi? Elini açtı. Dudağını ısıırıp kanattığını hayal meyal fark etti. İki künye de oradaydı, kırmızısı da yeşili de. İkisi de. Fakat askerin memleketine sadece kırmızı olanı gönderilirdi. Diğeri cesedin üstünde kalırdı. Acaba neden?.. Bilemezdi. Savaşın pusu. Künyeleri elbisesinin ceplerinden birine koydu.

Ne yaptığının pek de farkında olmadan elini Kitab-ı Mukaddes'e attı. Vahiy. Gözleri bir satıra takıldı: *Çünkü İblis, zamanının azaldığını bildiğinden büyük bir öfkeyle yanınıza indi...* Çamur kokusu ağzında birikip dilini kapladı.

Dayanılmaz mide bulantısını bastırmak için olduğu yere çömelip birkaç dakika öylece bekledi. Derken eli bir kez daha sert yün cekete gitti ve o anda astarın içinde, yani askerlerin sahra sargılarını taşıdıkları yerde bir şey hissetti. Ellerinin titremesi geçtiğinde eteğinin cebinden makasını çıkarıp dikişe bir kesik attı.

Eline gelen şeyin kartpostal olduğunu görmek onu şaşırttı. Bu, dağın tepesindeki bir kalenin rengi solmuş ve pek çok kez dokunulmuş bir resmiydi. Kahverengi lekelerle kaplıydı, en az bir kere gözyaşlarıyla ıslanmış olmalıydı. Laura kartpostalın arkasını çevirdi. *Bayern* yazıyordu. *Alman* kartpostalı mı? Bunun Freddie'de ne işi vardı? Öldürdüğü bir askerin üstünden ya da

ele geçirdikleri bir siperden ganimet niyetine mi almıştı? Fakat diğerlerinin aksine Freddie'nin ganimetlerle işi olmazdı. Laura kartpostala biraz daha yakından baktı. Arkasına tanımadığı bir el yazısıyla, kurşun kalemle bastırmadan İngilizce bir şey yazılmıştı. *Becerebilirsem onu geri getireceğim. Beceremezsem ve savaş sona erdiyse o zaman görmen gereken...*

Gerisi bir lekenin altında kalmıştı ve Laura ne kadar dikkatle bakarsa baksın orada ne yazdığını bir türlü seçemedi. Nihayet kartpostalı künyelerin durduğu cebine koydu. Başka ne vardı? Eskiz defteri. Eskiz defteri neredeydi? Laura kutunun içini bir kez daha karıştırdı. Orada değildi. Tüm o çizimler, ruhunun en sahici ölçütü, dünyaya tuttuğu ayna. Gitmişti.

O gitmişti.

Hepsi gitmişti...

Bir an sonra elleri boş kaldı. Ne yapacağını bilemiyordu. Fakat ağlamadı. Boşluktan ve belli belirsiz bir akıl karışıklığından başka hiçbir şey hissetmiyordu.

Aradan hayli zaman geçtikten sonra onu bulan Penelope Shaw oldu. Kanlı bir gömleğin, Kitab-ı Mukaddes'in ve küçük bir ıvır zıvır yığınının başında kaskatı vaziyette diz çökmüş duruyordu. Bayan Shaw mutfak kapısında aniden durdu. "Ah," dedi. "Ah, çok üzgünüm. Sizi fark etmedim. Siz... siz iyi misiniz? Elbette değilsiniz ama demek istediğim... Bayan Iven?"

"Ben iyiyim," dedi Laura.

Bir sessizlik oldu. Ardından Bayan Shaw kuş gibi hafif elini Laura'nın omzuna koydu. "Çok üzgünüm," diye fısıldadı tekrar.

Laura yara bere içindeki parmaklarını Bayan Shaw'un elinin üstüne koydu. İkisi de tek kelime etmedi.

Dışarıda kar yağmaya başlamıştı.

DİPSİZ KUYU

PASSCHENDAELE SIRTİ, FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

HİÇBİR ŞEY GÖREMİYORDU.

Top mermisi düştüğünden beri duyamıyordu da. Kulakları hâlâ çınlıyordu. *Ölüyorum herhâlde*, diye düşündü ve kendini ölümün kollarına bırakmaya çalıştı.

Bir süreliğine bıraktı da. Zihni bulanıklaştı. Bedeni sanki çok uzaklardaydı. Koruganın kapısında durmuş, elindeki şeyi fırlatıyordu... Hayır. Ne olduğundan emin değildi. Bir tek makineli tüfeğin patırtısını ve çamura saplanan mermilerle yağmur damlalarını hatırlıyordu.

Yabani bir hayvan gibi koştuğunu, cesetleri, gri üniformaları, patlamanın kükremeyi andıran sesini hatırlıyordu. Ağzından kanlı köpükler gelen Dickinson'ı. Hayır... Bu daha önce miydi? Şimdi bir tek kendisi vardı. Gömülüydü. Ölü ve gömülü. O laf öyle değil miydi? Top mermisi koruganın çökmesine neden olmuştu herhâlde. Veya yıkılmasına. Veya onu ânında öldürmüştü.

Orada sıkışıp kalmıştı.

Kendini topladı. Ölüyor olmayı umursamıyordu. Ya da çoktan ölmüş olmayı.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Ölmüş müydü? Kaburgaları ağrıyordu. Baş da. Etrafı sızım sızım sızlayan bedeni tarafından kuşatılmıştı ve ondan bir türlü kaçamıyordu. Derken diğer duyuları da geri döndü. Burnuna pis su, kan ve barut kokusu geldi. Kendi terinin kokusu. Soluk sesleri duydu. Aldığı her nefeste canı yanıyordu. O yüzden daha az nefes almaya çalıştı. Ama ses kesilmedi.

Hayır, ses ondan gelmiyordu. Bir başkası vardı. Aniden doğruldu. Bu hareket kaskatı kesilmiş omurgasına bir acının saplanmasıya neden oldu. Etrafını görmeye çalıştı. Beceremedi. Zifiri karanlıktı.

“Kim var orada?” diye sordu, sesi titriyordu. “Kim var orada?”

Cevap gelmedi. Tek duyabildiği ona yalnız olmadığını söyleyen o hayvansı nefes sesiydi.

Belki de, diye düşündü, cehenneme düştüm ve yanımdaki isimsiz mahluk beni mideye indirmek için fırsat kolluyor. Fakat bir an sonra ses kesildiğinde hangisinin daha kötü olduğuna karar veremedi. Bir canavar tarafından yenilip yutulmanın mı yoksa karanlıkta bir başına kalmanın mı?

“Hey?” dedi. Zihni azıcık netleşmişti. Yanındakinin silah arkadaşlarından biri olup olmadığını merak etti. Yoksa bir Alman mıydı? Şayet Almansa belki de birbirlerini öldürebilirlerdi. Yer altında yaşayan sıçanlar gibi. Böylesi ölmeyi beklemekten daha iyiydi. Ya da... Yanında el bombası var mıydı acaba? Sağında solunda bir yerinde? Üstünü başını yokladı. Vardıysa bile artık yoktu. Sırılsıklam kıyafetleriyle ceplerindekiler dışında hiçbir şeyi yoktu. Korugana doğru koşarken çantasını sırtından atmıştı: En son hatırladığı buydu. Tüfeği de herhâlde elindeydi ama şimdi o da yoktu. O kargaşada kaybolmuştu.

“Yaralı mısın?” Sonradan aklına Almanların İngilizce bilmedikleri geldi, o hâlde neden sormuştu ki?

Derken tanımadığı, derin bir ses karanlığın içinden, “Hayır,” dedi İngilizce. Sonra duraksadı. “Ölüyüm.” Hafif bir aksanı

vardı. Ünsüzleri daha sert telaffuz ediyordu. Harbiden Alman mıydı?

Bu bir şaka olmalıydı. Öyle olduğuna karar verdi. Askerler ölümden daha beter şeyler olduğuyla ilgili espriler yaparlardı. “Burası bir ölü için bile fazla rahatsız.”

Cevap gelmedi, tek duyabildiği adamın soluklarındaki hafif değişiklikti. Nefes almak yerine vermişti. Gülmüş müydü yoksa? Derken diğer ses, “Hava bitecek... yakında,” dedi. “Ayrıca birinin” –pis koku yüzünden öksürünce duraksadı– “bizi kazıp çıkaracağını mı sanıyorsun gerçekten?”

“Hayır,” dedi. Mezarlarının dışında, Kanada Seferi Kuvvetleri yağmurun ve ağır patlayıcıların sağanak misali yağdığı bir göğün altında Passchendaele Sırtı’na tırmanıyordu. Onları aramaya çıkmak intihar demekti ve ölmek isteyen bir insanın başvurabileceği çok daha kolay yollar vardı. Hayır, o ve ihtiyar Fritz’ ölmüşlerdi. Hâlâ nefes alıyor olmalarının hiçbir önemi yoktu.

Daha fazla korkması gerekmez miydi? *Laura, çok üzgünüm,* diye düşündü. Gerçekten üzgündü ama belli belirsiz.

“Belki de burası cehennemdir,” dedi şaka yollu. Cehennemde Kanadalı ya da Alman olmanın pek önemi olmadığını düşündü. Bu, savaşa bambaşka bir bakış açısı kazandırıyordu. Şeytanın kendince tuhaf yöntemleri vardı.

“Yaralı mısın?” diye sordu tekrar.

Duraksama. “Fark eder mi?”

“Sanırım etmez.”

Sessizlik.

“Ben Wilfred Iven.”

Yine sessizlik. Fritz’in cevap vermeyeceğini düşündü. Fakat sonra, “Hans Winter,” dedi adam. Sadece ismini vermiş, rütbesini

* Birinci Dünya Savaşı’nda İngiliz ve Amerikan askerleri tarafından Alman askerlerine verilen isim. –ç.n.

söylememişti. Zaten Freddie de söylememişti. Demek gerçekten Almandı. Korkudan ödünün kopması gerekmez miydi? Gerçi ölülerin düşmanı olmazdı.

Freddie suratına dokundu; ıslak toprak yüzünden saçları kafasına yapışmış, miğferi gitmişti. Tırnakları acıyordu; ilk anlarda enkazın altında kendine yer açmak için cebelleşirken kırılmışlardı herhâlde.

Korkusu giderek katmerlense de tekrar konuşmaya çalıştı. “Sen...” Fakat söyleyecek başka bir şey bulamadı. *Boğazımı kesersen ben de seninkini keserim*, diyemezdi. Ne var ki benliğini giderek ele geçiren, onu galeyana getiren korkuyla orada öylece yatmayı da sürdüremezdi. Alman’ın ağzını bıçak açmıyordu. Neredeydi? “Winter?”

Sessizlik. Freddie’nin tek yapabildiği körlemesine ileri uzanmaktı. Zemin avuçlarını acıttı. Derken eli bir omuza denk geldi: Önce bir çamur katmanı, onun altında da bir paltonun sıırıslıklam olmuş yünü. “Wint–” diyecek oldu tekrar fakat diğer adamın yılan gibi soğuk eli bileğini sertçe kavradı, kolunu büktü ve onu zorla yüzüstü çevirdi. Freddie’nin suratı çamura dönmüş toprağa gömüldü. Nefes almak için çırpınıyordu.

“Ne yapıyorsun?” diye sordu Alman.

Freddie debelenerek kurtulmaya çalıştı. Fakat diğer adam çok güçlüydü. “Cevap ver.”

“Hiçbir şey... Ben sadece...” dedi Freddie öksürerek.

Bir an sonra eller gitti, arkasındaki varlık da öyle. Alman’ın uzaklaşırken çıkardığı hışırtıları duydu. Doğrulup oturdu ve ağzına dolan çamurlu suları tükürdü. Eninde sonunda ölümüne dövüşeceklerse bu karşılıklı bir dövüş olmayacaktı. Freddie ne diyeceğini düşündü. “Ben sadece... Karanlıkta... hiçlikle konuşmak... garipti.”

“Evet,” dedi Alman. Sonra da kıpırdanmayı kesti.

İkisi de sessizdi.

Freddie, Winter'ın neye benzediğini merak etti. Suratını hiç görmediği bir adamın yanında öleceğini düşündükçe hâline şaşıyordu.

Gerçi yapayalnız ölmekten çok daha iyiydi. Sırtını Alman'ın yaslandığı o görünmez moloz yığınınına dayadı. O kadar yakınlardı ki diğer adamın soluk seslerini duyabiliyordu. Herhâlde Alman da sessizlikten onun kadar korkuyordu çünkü bir daha uzaklaşmaya yeltenmedi. Freddie gözlerini yumdu ve dalıp gitti.

Winter tekrar konuşmadı.

YEDİNCİ MELEĞİN SESİ

HALIFAX, NOVA SCOTIA, DOĞU KANADA

OCAK-ŞUBAT 1918

L AURA KÜÇÜKKEN ANNESİ ONA KIYAMET GÜNÜ'YLE İLGİLİ hikâyeler anlatırdı. *Eli kulağında, derdi. Bu yıl. Olmadı seneye.* Gösterişli kıyamet sahneleri tasvir ederdi: Mahşerin Dört Atlısı, Denizden Gelen Canavar, bozguna uğrayıp düşen şeytan. Cennetten yağan ateş, borazanlar ve tahtlar, Tanrı'nın şaşmaz adaleti. İyilere ödülleri, kötülere cezalar. Laura annesinin anlattıklarını –korkunç melekler, devasa bir ejderha– çocuk aklıyla gece rüyalarında görür, sonra da Tanrı'nın onu faziletli kullarından sayması için annesinin tabağına koyduğu bezelyeleri silip süpürür ve çamaşıra yardım ederdi.

Haklı çıktın, anne, diye düşündü Laura. Dediklerinin hepsi bir bir oldu. Savaş, salgın hastalık, kıtlık, ölüm, göklerden yağan ateş, kararan güneş. Haklı çıktığına sevinmedin mi yoksa? Hiçbir şeyi değiştiremezdin, hiçbirine engel olamazdın. Ama en azından yaklaşmakta olduğunu biliyordun. Dünyanın sonunun. Son nefesini verirken bu sana teselli oldu mu?

Başka zamanlarda öfkeyle, *Ne görkemi? Ne adaleti? Şaka yapıyor olmalısın,* diyordu annesine içinden. Kıyamet limanda çıkan bir yangındı, soğuk bir günde teslim edilen kutuydu.

Yeri göğü titreten tek bir trajedi değil, on milyonlarca minik trajediydi ve herkes kendininkiyle tek başına yüzleşiyordu.

Laura kutuyu açtığıнын ertesi günü hastanede on dört saat nöbet tuttu ama çalışmak bile onu düşünmekten alıkoyamadı.

“Iven?” diye seslendi başhekim bir ara. Fakat Laura başını iki yana sallayıp işine devam etti.

O gece ikinci ciniyle küçük çalışma masasının başına geçip Kızıl Haç’a ve erkek kardeşinin bölük komutanına birer mektup yazdı. Ne yazacağını düşünmesine gerek yoktu. Bunun gibi yüzlercesini okumuştı: *Nasıl öldü, nerede öldü? Zarfı kapadı ve cinini yudumlayarak pencereden dışarıyı seyre daldı.*

Kızıl Haç’tan gelen cevapta bir tuhaflık vardı. *Er Wilfred Iven, Passchendaele Sırtı’nın ele geçirilmesinin ardından kaybolmuştur. Öldüğü düşünülmektedir. Ayrıntılı bilgi daha sonra gönderilecektir.*

Laura mektubu avucunda buruşturdu. Ardından kaşlarını çatarak düzeltti. *Kaybolmuştur* derken *esir düştüğünü* ima ediyor olabilirlerdi fakat bu ifadeyle genelde *patlamada havaya uçtuğu* kastedilirdi. Tahrip gücü yüksek patlayıcılar infilak ettiğinde *Mont Blanc*’ın yanı başında olan babası da kayıptı. Passchendaele Sırtı’nda sırta kadem basan Jimmy Shaw da teknik olarak kayıptı.

Fakat Freddie bir patlamada havaya uçtuğu için kayıpsa o hâlde kıyafetleri eline geçmezdi, öyle değil mi? Ya da künyeleri. Kitab-ı Mukaddes’i. Laura istemeye istemeye Parkey kardeşlerin seansını düşündü. AMA YAŞIYR...

Parkey kardeşler üç kişilik, şen şakrak bir üçkâğıtçılar takımıydı.

Bir süre sonra Laura’nın mektuplarından birine cevaben bir mektup daha geldi. Laura’nın vaktizamanında görev yaptığı gezici hastanenin başhemşiresi Kate White’tandı. Kate White, gaz alarmı çaldığında Brandhoek’ta Laura’yla birlikteydi. Bir kulakları her an tepelerine inebilecek top mermisinde olmasına rağmen can havliyle sürünerek karyolalarının altına girmeye

çalışan yaralı delikanlıların dikişlerini patlatmalarını engellemeye uğraşmışlardı.

Laura kurşun kalemle yazılmış, sonra da yağmura çamura bulanmış satırları çözebilmek adına Kate'in mektubunu bulabildiği her ışık kaynağına tuttu. Kelime seçimleri özenli ve biraz da garipti:

Hayatta olduğuna çok sevindim, Laura. Halifax'tan gelen haberleri duyduğumuzda en kötüsünden korktuk. Umarım umudunu yitirmezsin. Bir hastam üç yıl önce ölen çok sevdiği yüzbaşısını pencereden kendisine bakarken gördüğünü anlattı. Ne de olsa her şey mümkün. Umudunu yitirme, canım.

Laura pusulayı iki kere okudu ve ardından arkasına yaslandı. Hemşireler ölen askerlerin kederli yakınlarına hep böyle içten mektuplar yazarlardı fakat Kate ona bunu yapmazdı. Elbette Kate'in mektupları askeri sansürden geçmek zorundaydı, yani belki de üstü kapalı bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Fakat bunun ne olabileceğine dair Laura'nın kafasında hiçbir şey canlanmıyordu. Kate, Avrupa'da savaş patlak vermeden önce uzun yıllar Güney Afrika'da hemşirelik yapmıştı; Laura'nın tanıdığı insanlar arasında en hayalci olmayanıydı. Laura kendini Freddie'nin ceketinin içine özenle dikilmiş şu kartpostalı düşünürken buldu. *Onu geri getireceğim...*

O andan itibaren Laura cepheden tanıdığı herkese yazmaya başladı. *Orada mıydı? Falanca hastanede mi öldü? Yoksa filanca hastanede mi? Nerede? Nasıl? Nereye gömüldüğünü biliyor musun?*

Mektuplarına yanıt geldi, elbette. Baş sağlığı dilekleri, yuvarlak cevaplar. Ama onu tatmin edecek hiçbir cevap alamadı.

Aradan bir hafta geçti ve ruh çağırma seansında tanıştığı şu güzel kadından, yani Bayan Penelope Shaw'dan bir mektup geldi. Kâğıt üzerinde Bayan Shaw'un üslubu gerçekte olduğundan çok daha kısa ve özdü; yazısı ise kusursuz bir baskı klişesiyle basılmış gibiydi:

Siz matemdayken ve Parkey kardeşlerden duyduğum kadarıyla hastanede işiniz başınızdan aşkinken söyleyeceklerimin kalpsizlik ve havailik addedilmesinden korkuyorum. Fakat eğer sakıncası yoksa sizi çaya davet etmek isterim. Şekerim olduğunu sanıyorum, ayrıca bolca yulaflı kurabiyem ve sandviçim var. Evimde misafir ettiğim bir dostum sizinle tanışmayı çok arzu ediyor. Genç kızlığımız birlikte geçti ve o da sizin gibi okyanusun ötesinde bulundu.

Laura tereddüt etti. Sonra her şeyin şu anda yapmakta olduğu şeyden, yani gündüzlerini nefes almadan çalışarak, akşamlarını ise gizli gizli içerek geçirmekten daha iyi olduğunu düşündü. Hem Laura'nın mutfaktaki ateşin yanında sandığı açtığı akşam Bayan Shaw ona pek kibar davranmıştı.

Laura masasına gidip alelacele bir cevap yazdı: *Teşekkürler, davetinize memnuniyetle icabet ederim.*

KARANLIĞIN HÜKÜM SÜRDÜĞÜ KRALLIĞIM

PASSCHENDAELE SIRTİ, FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

FREDDIE ARADAN NE KADAR ZAMAN GEÇTİĞİNİ BİLMİYORDU. Arada sırada Alman'ın –Winter'in– onunla birlikte nefes alıp verdiğini duyuyordu. Birbirlerini göremeseler de aynı balçıklı duvara yaslanmışlardı. İkisi de konuşmuyordu. Freddie söyleyecek bir şey bulamıyordu. Azimle havanın biteceği ânı bekliyordu fakat belli ki biteceği yoktu.

Ölmek ne kadar sürerdi? İlk anlarında onu bağına basan şokun sarhoşluğu geçmiş, yerini zihninin derinliklerinde dolanıp duran gerçek, panik yüklü düşüncelere bırakmıştı. Donuyordu. Titreyen ellerini meşgul etmek için ceplerini yokladı. Bir konserve buldu. *Sığır eti konservesi*, diye düşündü. Yanında da bir paket bisküvi. Hiç yoktan iyiydi. Fakat matarası yoktu.

“Aç mısın?” diye sordu Winter’a. Freddie değildi. Midesi kaynamıştı. Fakat bir şey yapmalıydı. Orada öylece yatıp beklemekten başka bir şey.

Alman'ın nefesi bir hıçkırıkla kesildi. Ardından, “Hayır,” dedi. Sonra da, “Hayır, teşekkürler,” diye ekledi nazikçe.

“Ben... Ben de değilim,” dedi Freddie ama şöyle bir düşününce aç olabileceğini fark etti. Demek ki daha ölmemişti. Oturdıkları yer ıslaktı. Bir yerden içeri yağmur giriyor, suya doymuş topraktan köpürerek kaynıyordu. İçilir miydi? Hayır. *Dört bir yanım su, dört bir yanım su ama içilecek tek bir damla bile...*

Belki de boğulurlardı. Hazır Flanders'taki bir korugana gömülmüşken üstüne bir de boğulurlardı.

“Halifaxlıyım,” dedi sessizliği savuşturmaya çabalayarak. Neden korugan tepelerine yıkıldığında ölmemişlerdi ki? Boş boş konuşmayı sürdürürken Winter'ın ona doğru döndüğünü duyar gibi oldu: “Nova Scotia. Sapına kadar mavi burunum anlayacağın, gerçi annem Montrealli. Babam Narrows'ta bir römorkörde çalışırdı. Ablam da burada... Flanders'ta hemşire. Ama esaslı hemşiredir Laura. Hemşireliği burada, bizim gibi zavallı hergelelerin üstünde pratik yapa yapa öğrenenlerden değildir. Hatta subaydır.” Bir an için omuzları kabardı. “CAMC” tüm hemşirelere rütbe verdi. Yüzünü gördüğü anda kalayı basar. İnsanın bulup bulabileceği en zeki, en güzel abladır.”

Winter ağzını bile açmadı.

“Siz nerelisiniz, efendim? Bay Winter. Şey, Herr Winter,” dedi Freddie. Bir yandan da paniğe kapıldığı için kendine sayıp sövüyordu. *Neden bir erkek gibi sessizce ölemiyorsun, Iven?*

Cevap gelmedi. Ayaklarının dibindeki vıcık vıcık çamurdan ağır bir koku yayılıyordu. Freddie sığır eti konservesini elinden düşürdü, galiz bir küfür savurdu ve el yordamıyla konserveyi aramaya koyuldu. Eline sıırılsıklam bir bez parçası geldi. Neye dokunduğunu anlaması biraz zaman aldı. İrkilerek geri çekildi. Daha önce de bir ölünün eline dokunmuştu elbette. Bir ke-

* Samuel Taylor Coleridge'in Türkçeye *Yaşlı Denizcinin Ezgisi* adıyla çevrilen *The Rime of the Ancient Mariner* isimli şiirinden. -ç.n.

** Kanada Ordusu Sıhhiye Kolordusu. -ç.n.

resinde topçu birliğinin doğrudan isabet almasının ardından eline bir yığın kum torbası tutuşturulmuş ve oraya temizliğe gönderilmişti. Vimy yakınlarında bir siper vardı. Zavallı bir adam, kolu dışarı fırlamış hâlde göğüs siperine gömülmüştü. Askerler ateş hattına doğru ilerlerken uğur getirmesi için o eli sıkarlardı ya da kemikleri görünmeye başlayana dek öyle yapmışlardı.

Ama şimdi farklıydı. Toprağın üstündeyken, hatta siperdeyken bile sizinle o tahkimattan baş veren mavimsi gri parmaklar arasında temel bir fark olduğunu bilirdiniz. O parçaları bir kum torbasına doldurulmuş vaziyette göğüs siperine gömülmüş olabilirdi fakat *siz* günün birinde, savaş sona erdiğinde, Kanada'ya, yani memleketinize dönecek ve fırtına manzaraları resmederek ya köşeyi dönecek ya da en azından orta karar şiirlerinizi bastırmanıza yetecek kadar para kazanacaktınız.

Fakat burada...

Freddie'nin dünyası aniden daralarak tek bir düşünceden ibaret hâle geldi. Bir gün ya da bir saat içinde o da çamura gömülecek ve cesedi çamurlu suyun içinde yüzen diğerlerine katılacaktı. Kayıp, öldüğü farz edilen biri olarak kayıtlara geçecek, Laura beş on yıla umudunu yitirene kadar da öyle kalacaktı. En kötüsüye tüm bu zaman boyunca burada, karanlığın pençesinde öylece beklemek zorunda olmasıydı...

O anda zihninin derinliklerinde bir şey çatırdadı ve Freddie dehşete kapılarak hangi hayvana ait olduğunu bile bilmediği bir ses çıkarmaya başladı. Neyse ki Alman şaşırtıcı bir isabetle elini uzatıp Freddie'yi omzundan yakaladı ve suratına sağlam bir yumruk indirdi.

Freddie'nin başı geriye doğru savruldu ve ağzına kan tadı geldi. Omzundaki el sertti, canını acıtıyordu. Derken Winter'ın parmakları gevşedi ve Freddie adamın elinin *pat diye* yanına düştüğünü duydu.

KATHERINE ARDEN

“Ben... teşekkür ederim,” dedi Freddie tuhaf bir duraksamanın ardından.

Winter sessizdi. Fakat az sonra, “Konserveyi mi düşürdün?” diye sordu.

“Ben... evet,” dedi Freddie. “Bir türlü bulamıyorum.” Gerçi gözüne pek de önemliymiş gibi görünmüyordu.

Winter’ın kasıldığını hissetti. “Münih’teki çocuklar şalgam ekmeği yiyor. Sense eti ziyan edeceksin, öyle mi?”

Freddie bir anlığına afalladı. “Eti yemenin ya da yememenin Münih’teki çocuklara hiçbir faydası olmayacak. Bir dakika... Yoksa oralı mısın?”

Bir duraksama. “Dağlarındanı. Ayrıca yemek ziyan edilmez.” Birinin kaşlarını çattığını *hissetmek* fiziksel açıdan imkânsızdı ama yine de...

Freddie’nin çamuru el yordamıyla aramaya cesareti yoktu. “İstersen sen bak.”

“İstemiyorum,” diye itiraf etti Winter. Kıpırdamadı. Freddie’yi sakinleştirmek dışında pek hareket etmemiştii zaten. Hırıltılı nefesi de bir türlü düzene girmemiştii. Hâlâ hızlı hızlı soluk alıp veriyordu ve...

“Sen... Sen yaralı mısın?” dedi Freddie.

Bir sessizlik. “Evet,” dedi Winter o berrak sesiyle. “Ama o kadar da kötü değil.”

Ölmeyi kastediyordu. Ya da en azından çabuk ölmeyi. Ama... “Canın yandı. Bana vurunca canın yandı.”

“Son anlarımı delinin tekiyle geçirmek istemiyorum.”

“Ya seni öldürseydim? Korkuya kapılıp seni öldürseydim ne olacaktı?”

Freddie, Winter’ın oflamayı andıran boğuk kahkahasını duyunca şaşkınlığına engel olamadı. “İstiyorsan öldür tabii. Peki burada... cesedimle bir başına kalmak ister misin?”

“Nerenden yaralandın?” diye sordu Freddie. *Ah, Tanrım, ya ölüyorsa? Ya ölmesi an meselesiyse?* diye düşündü. Başka bir yerde

olsalar birbirlerini istedikleri zaman öldürmeye kalkışabilirlerdi, ne zaman olduğunun hiçbir önemi yoktu. Ne var ki Freddie, Winter ölürse aklını kaçıracağını biliyordu. Geride kendi canını almasına yetecek kadar bile sağduyu kırıntısı kalmayacaktı. Ve Tanrı mucizevi elini uzatıp onu oradan kurtarsa dahi bu hiçbir şeyi değiştirmeyecekti çünkü zihni o korugandan asla çıkamayacaktı.

“Sakın ölme,” diye fısıldadı.

Winter kıpırdanırken bir sürtünme sesi duydu. Belki de anlamıştı.

“Şey... Yarayı sarabilirim. Tabii nerede olduğunu söylersen,” dedi Freddie.

Bir tereddüt. “Sol kolumun üstünde.”

Freddie en azından sargı konusunda iyiydi. Laura kıymetli izin günlerinden pek çoğunu sevgili kardeşine zehrederek kanamayı nasıl durduracağını, yarayı nasıl dezenfekte edip saracağını tekrar tekrar göstermişti. Freddie biçimsizce emekleyerek Winter’ın diğer tarafına geçti ve sağa sola dokunarak kolunu buldu. Ceketı sıırılsıklamdı. Gerçi bu kandan olduğu kadar sudan da olabilirdi. Yünün altında, Winter’ın bir deri bir kemik bedeni kaskatı kesilmişti. Freddie yaraya ulaşabilmek için gömleğinin kolunu yırtarken istifini bile bozmadı. Ardından Freddie ceketinin ceplerinde sargı bezi aradı. Bütün askerler yanlarında tentürdiyoda bandırılmış sargı bezleri taşırdı. El yordamıyla yarayı sardı. Winter’ın canı yanıyor olmalıydı. Ne var ki gıkını çıkarmadı. Bu en azından kanamasını durdururdu. “Daha önce söylemeliydin,” dedi Freddie. Ablası gibi konuştuğunu fark edince suratını buruşturdu. Ardından sargı bezinin ucunu tutturdu. *Tanrım, neden hâlâ hayattayız?* “Belki de en başından beri kanaman vardı.” Aradan ne kadar zaman geçmişti?

“Belki de.” Winter’ın sesi az önceki kadar sakin olmasa da hâlâ tekdüzeydi. “İşi uzatmak istemedim.”

Freddie arkasına yaslandı. “O hâlde neden söyledin bana?”

“Daha çocuksun. Seni ölürken çıkaracağım sesleri dinlemek zorunda bırakmak zalimlik olurdu.” Kulaktan kulağa konuşacak kadar yakındılar ve Freddie ondan uzaklaşmayı istemediğini fark etti. Winter’ın bedeni küçücük dünyasındaki yegâne ısı kaynağıydı.

Freddie nefesini verirken gırtlığından kahkahayı andıran bir ses yükseldi. “Ben çocuk değilim.”

“Öyle mi? Kaç yaşındasın?”

“Yirmi bir. Benden o kadar da büyük *olamazsın*.”

“Otuz beş yaşındayım,” dedi Winter. Derin, ölçülü bir sesi vardı. Freddie adamın subay olup olmadığını –daha doğrusu *eskiden* subay olup olmadığını– merak etti fakat sormaya cesaret edemedi. Belki de astsubaydı. Konuşmayı uzatmak istiyordu. Her şey, dışarıda sonsuza dek sürecekmış gibi görünen savaşın gürültüsüyle mayalanmış sessizlikten daha iyiydi.

“Münihlisin, öyle mi?”

“Bir çiftliğim vardı. Dağlarda. Çayırılarım. Sığırlarım.” Davudi sesi o kadar alçaldı ki Freddie onu duymakta zorlanıyordu. “Balım vardı. Yapraklarının arasından güneş ışığı hüzmelerinin süzüldüğü kara çamlarım.”

“Şey,” dedi Freddie. “Halifax oraya benzemez. Ama bizim de denizimiz var. Denizi severim. Henüz öğrenciyken bir keresinde denize büründüğü her renk için her gün yeni bir isim takmaya karar vermiştim. Bir kelime seçer, ardından renkleri karıştırırdım. Kimlerden boya dilendiğimi bir bilsen! Başlarda işim kolaydı. Gümüş, diyordum. Leylak. Samur. Kobalt. Lapis. Gül. Güvercin tüyü. Demir. Bunu istediğim saatte yapmakta özgürdüm, anlarsın ya. Şafakta, gece vakti ya da öğlen. Bu da işimi biraz kolaylaştırıyordu. Fakat sonlara doğru artık kafamdan kelimeler uydurmaya başlamıştım ve renklerimin hiçbirinin ona benzediği yoktu. O zamanlar mendebur, küstah veledin tekiy-

dim sahiden. Listem hâlâ bir yerlerde, galiba evdeki yatağımın altında duruyor... Bir dakika. İngilizceyi nereden öğrendin?”

“Garsonluk yapıyordum.”

“Çiftliğinin olduğunu sanıyordum.”

“Çiftlik babamındı. İngiltere’ye gittim. Brighton’da garson olarak işe girdim. İngilizceyi de orada öğrendim. Pek çoğumuz savaştan önce İngiltere’deydik. Orduya katılmak için memleketimize döndük. Siperlerin birbirine yaklaştığı yerlerde Tommyler*, *Hey, garson!* diye bağırırlardı ve keskin nişancıları da bizimkilerden hareket edenleri vururdu.”

Freddie kendini gülerken buldu. Az daha kıkır kıkır gelecekti. “Gerçekten mi? *Hey, garson* diye sesleniyorlar ve zavallı bir budala kafasını uzatıp, *Buyurun, efendim?* dediği anda bam. Öyle mi? Doğrusunu istersen bu savaş iki penilik bir vodvil gibi.” Hıçkırıyordu, gülmekten neredeyse gözlerinden yaş gelecekti. Winter’ın dayandığı duvara tutunup kendini toplamaya çalıştı.

Winter, “Bayern’e döndüğümde babam hastaydı,” dedi sertçe. “Çok geçmeden öldü. Orduya yazılmadan önce çiftliği kuzenime devrettim. Döndüğümde geri vereceğine söz verdi. Tabii geri dönebilirim.”

İkisi de sessizliğe gömüldü.

Derken Winter, “Iven, hâlâ ölmediğimize göre içeri az da olsa hava giriyor olmalı,” diye ekledi alçak sesle.

Susuzluktan ölene kadar burada kalma ya da çaresizlikten ayaklarının dibindeki çamurlu suyu içme düşüncesi bile dayanılmazdı. “Sanırım öyle,” dedi Freddie. Ağzı pamukla doldurulmuş gibiydi. “Eğer... eğer istersen seni öldürebilirim sanırım. Sence... sence aynı anda yapabilir miyiz?”

“Birbirimizi mi öldürelim? Ya birimiz ölür, diğeri ha-yatta kalırsa?”

* Birinci Dünya Savaşı’nda Britanya askerleri için kullanılan lakap. –ç.n.

Freddie hiçbir şey söylemedi. Susuzluktan dili damağı kurumuştı.

“Sana ne... hayır, kim olduğumu anlattım,” dedi Winter. Sessizliğin geri dönmesinden o da Freddie kadar korkuyordu belki. “Şimdi sıra sende. Şeyde... Halifax’ta ne yapıyorsun?” Kelimeyi dikkatle telaffuz etti.

“Limanda kâtiptim,” dedi Freddie. “Resim yapardım. Bazıları hiç fena değildi. Bir de şiir yazarım, yani yazardım.”

Winter alaycı bir tavırla, “Hepimiz yazardık. Bir ara kışla cehennemi bir şiir korusu gibiydi. Şiirlerinden birini oku da dinleyeyim.”

“Ben...” dedi Freddie. “Yapamam.” Korugandaki adamlar defterine kâh eskizler çizen kâh bir şeyler karalayan Halifax’taki o delikanlının arasına koskoca bir körfez, derin bir uçurum girmişti. Üç hafta önce bir ahırın kapısından ekim yağmurunu izleyen istirahatteki hâliyle şu ankinin arasında bile dağlar kadar fark vardı. Âdeta görünmez bir bariyeri geçmişti. Wilfred Iven ölmüştü. “Ama... ezberimden okuyabilirim.”

“Oku bakalım,” dedi Winter.

Freddie doğru kelimeleri aradı. Karanlık, göz yuvalarına bastırıyor gibiydi. *Şiir mi?* Hem de bu çukurda? Ölümün kıyısında? Şiir bir hiçti. *Onlar* bir hiçti.

Derken bir başka dünyaya hitaben yazılmış o işe yaramaz sözcüklerin bile sessizlikten daha iyi olduğuna kanaat getirdi. Kuru dudaklarını yaladı ve, “*Kayıp Cennet*’i hatırlıyor musun? Düşüşten sonrasını? Şeytan karanlıkta uyanmıştı. Annem şeytanın cennetten düştüğü için topalladığını söylerdi,” dedi.

“Evet,” dedi Winter.

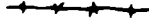
Freddie usulca şiirini okumaya başladı. “*Burası mı o yer, o toprak, o diyar, dedi düşmüş Başmelek...*”

Tereddüt etti. Hiçbir şair en kasvetli rüyalarında bile böylesi bir karanlığı hayal edemezdi. Ama Winter, “Devam et,” dedi.

“...Bu mu uğruna cennetten vazgeçtiğim o makam, bu yaslı karanlık için mi vazgeçtim ilahi ışıktan?”

O ânda yeri göğü titreten bir kükreme duyuldu ve Freddie'nin sözü sağır edici bir gümbürtüyle kesildi. Korugan enkazına ağır bir top mermisi isabet etmiş olmalıydı. Bombardıman yine çok yaklaşmıştı. Freddie ne diyeceğini unuttu. Dünya eğilip büküldü. Ağzına bakır tadı gelince bir yerinin kanadığını anladı. Kaçıp kurtulma dürtüsüyle karanlıkta çırpındı. Fakat gidecek hiçbir yer yoktu. Başını bir yere çarptı. Winter yanı başındaydı; son hatırladığı o akıl karışıklığıyla Winter'ın elini tutmaya çalıştığı ve anlık bir minnet duyduğuydu çünkü can çekişmeyecek, diri diri gömülmeyeceklerdi; öylece can vereceklerdi. Derken bilincini kaybetti.

KUZU GİBİ İKİ BOYNUZU VARDI AMA EJDERHA GİBİ KONUŞUYORDU

HALIFAX, NOVA SCOTIA, DOĞU KANADA

ŞUBAT 1918

PENELOPE SHAW'UN ANTRESİ İSPİNOZ DESENİ DUVAR KÂğıdıyla Viktorya dönemine has bir cümbüş yerini andırıyordu. Şapka askısı şamdan şeklinde oyulmuştu ve en az yirmi beş kilo geliyor olmalıydı. Laura'nın oraya astığı el örgüsü kırmızı beresi askıdan gevşekçe sarkıyor, ziyadesiyle sönük duruyordu. "Daha büyük bir şapka getirmeliydim," dedi Laura. "Tabii eğer olsaydı."

"Sizi gördüğüme çok sevindim," dedi Bayan Shaw. Parkey kardeşlerin salonundaki o geceden beri biraz zayıflamıştı ve tepeden tırnağa siyahlara bürünmüş, tam anlamıyla Viktoryen bir yas kıyafeti giymişti. Fakat sırtı dikti, kıyafetleri tertemizdi, tutumu kusursuzdu. "Nasılsınız, canım? Uyuyabiliyor musunuz?" diye sordu.

"Yakında uyuyabileceğim," dedi Laura. "Hastane boşalmaya başladı. Sanırım bir hobi edinsem iyi olur. Geçenlerde soylu bir İngiliz hanımefendisinin Noel gülü yetiştirdiğini okumuştum."

“Başlarda hastanede gönüllü oldum.” Bayan Shaw, Laura’yı kalın halılarla kaplı bir koridora yönlendirdi. “İnsanlara kaşıkla çorba içiriyordum. Ama doğrusu pek beceremedim. O zavallı çocukları gördükçe...” Sesi titredi. “Zaten elim ayağım birbirine dolanıp durduğundan ve gözümün yaşı hiç dinmediğinden onlara bir faydam dokunmuyordu. Örgüde daha iyiydim. Şimdiye dek sayısız bebek battaniyesi ördüm. Bir sürü de minik çorap. Bu taraftan.”

Laura kendini parmak ucunda yürürken buldu. Halı düğün-çiçekleri gibi tatlı bir sarıydı. Laura yumuşaklığa alışkın değildi. Parkey kardeşler çatırdayıp duran köhne bir evde yaşıyordu ve yaşlı hanımlar rahatlarına ancak üç av köpeği kadar düşküdü. Sahra hastanelerinde geçirdiği onca yıldan sonra Laura’nın durumu onlarınkinden de beterti. Mecbur kalması hâlinde çıplak toprağın üstünde bile uyuyabilirdi. Fakat Penelope Shaw’un evi gösterişli, rengârenk ve yumuşaktı. Bu, Laura’yı huzursuz ediyordu.

“Ah, geldiğimize o kadar sevindim ki,” dedi Bayan Shaw yürürken hafifçe dönerek. “Bu sizin için yapabileceğimin en, en azıydı. Özellikle de o gün sizi öyle düşürdükten sonra. Üstüne bir de şeyi öğrendiniz... Oysa ben...” Sesi tekrar titredi. “Çayın yanına ne istersiniz? Şeker çok nadir bulunuyor ama azıcık almayı başardım... Bir de yulaflı kurabiye var tabii. Ben...” Salonun kapısını savurarak açtı. “Ah, Mary, canım, işte sana bahsettiğim hanımefendi geldi. Bayan Laura Iven, Bayan Mary Borden.”

Bayan Shaw salona âdeta süzülerek girdi. Neye uğradığını şaşırın Laura kapı boşluğunda duraksadı. Mary Borden adını duymuştu. Bayan Shaw onları göz alıcı, eski moda bir salona almıştı. Laura etrafa şöyle bir bakınca pastel renklerden gözleri kamaştı: Porselenlerin üstündeki şakayıklar, pembeli yeşilli bir halı. Şöminede usul usul yanan kömür ateşi, kömürün böylesine pahalı olduğu bir zamanda gerçek bir lükstü. Penelope Shaw ve evi önceki yüzyıldan kalma bir resimli kartpostalı andırıyordu. Savaş başladığında sona eren dünyadan.

Onları bekleyen kadın o eski moda güzelliğin içinde büsbütün göze batıyordu. Bayan Shaw'un yaşlarındaydı ve saçları Laura'ninkiler gibi kısaydı. Korse giymemişti. Yüzünde haylazca bir tebessüm vardı. Gözlerindeki bakışı Laura aynadaki yansımasından tanıdı. "Mary Borden, Laura Iven," dedi Bayan Shaw.

"Memnun oldum," dedi Mary. "Adınızı duymuştum elbette, Iven. Croix de Guerre*, değil mi?"

"Sizinle tanıştığıma memnun oldum, Bayan Borden," dedi Laura. 1915'te, savaşın ilk gaz saldırısından sonra madalya almıştı. Bu bir yabancıyla konuşmak şöyle dursun, yadigârını dahi saklamak istemediği bir olaydı. "Şu sandviçteki körili tavuk mu? Ne kadar da enternasyonelsiniz, Bayan Shaw. Siz beni kapı dışarı edene kadar acaba kaçını mideye indirebilirim?"

"Bana Pim deyin," dedi Bayan Shaw. "Arkadaşlarım öyleder. Dilediğiniz kadar yiyebilirsiniz. Size biraz kilo aldırmağ lazım." Tabakı çevirdi. "Bunlar reçelli, şunlar da rozbifli."

"Sen bir meleksin. O hâlde sen de bana Laura de," dedi Laura ahududu rengi çizgilerle bezeli iki kişilik bir koltuğa oturarak. Pim'in salonunda sigara içmesine izin verip vermediğini merak etti. Muhtemelen vermezdi. Dört sandviç aldı. Pim'in gözleri kocaman açıldı.

"Öldüğüne dair söylentiler duydum, Iven," dedi Mary. "Üçüncü ağızdan, elbette... Ama söylentiler o yöneydi. Gerçi bir cesede göre iyi görünüyorsun. Yine de yara almadan kurtulmuş değilsin."

"Öyle mi? Oysa kuşlar gibi şen şakragım," dedi Laura sandviçinden bir ısırık alarak. "Sizi Halifax'a getiren nedir, Bayan Borden? Savaşta bunaldınız mı sonunda?"

Mary Borden hemşire olmamasına rağmen kısmen ünlü sayılırdı. Savaşın ilk günlerinde mevzilerin gerisinde özel bir

* Croix de Guerre (Savaş Haçı), Birinci Dünya Savaşı sırasında üstün cesaret ve hizmet gösterenlere verilen bir Fransız askeri madalyasıdır. Müttefik kuvvetlere de verilebilmekteydi. -ç.n.

revir kurmuştu. Belçika tarafındaydı. *Yoksa Fransız mı?* diye düşündü Laura. Ne yapmış ne etmiş, pek çok şüpheciyi oranın başına geçmesine izin vermeye ikna etmişti.

“Hayır. Haftaya perşembe geri dönüyorum,” dedi Mary.

“Çayını nasıl seversin, Laura?” diyerek araya girdi Pim.

“Sıcak,” dedi Laura. “Hatta kaynar. Dört şeker ve aldığı kadar süt, lütfen.”

“Ben de aynısından alayım, Pim,” dedi Mary.

“Tanrım,” dedi Pim fincanları doldurup çayları karıştırırken.

“Su yüzünden,” dedi Mary. “Yasak bölgedeki su yüzünden. Suyu klorluyorlar yoksa hepimiz dizanteri oluruz. Şekeri basınca klor tadı gelmiyor. Tatlı alışkanlık oldu artık. Aniden taarruza kalkıldığında insanı ayakta tutuyor.”

“Neredeki dedin?” diye sordu Pim merakla.

Mary azıcık mahcup oldu. “Arka tarafı, mevzilerin gerisini kastediyorum. Oraya öyle diyorum. Her yerde üzerinde *zone interdite* yazan tabelalar var. Ben de oraya yasak bölge adını taktım.”

“Ne kadar romantik,” dedi Laura ilgisizce. Çayını yudumladı ve dördüncü sandviçine geçti. Çilek reçelliydi. Sandviçi dört ısırıkta silip süpürdü. Pim etkilenmiş gibi görünerek tabağı Laura’ya doğru itti. Laura köriliden bir tane daha aldı.

“Peki ya ellerin?” diye sordu Mary.

“On parmağımın onu da yerli yerinde,” dedi Laura sandviçine odaklanarak.

“Kekten alsana, Mary,” dedi Pim fakat sesinde bir parça sitem vardı.

Gelgelelim Mary yılmadı. “Sorun değil. Bu savaşla birlikte adabımuâşeret de korseler ve uzun saçlarla birlikte tarih olacak. Sen nadide bir antikasın, güzel Penelope’m. Sakın değişme. Iven modern bir yaratık. Gücenmez o. Hâlâ çalışabiliyor musun?”

“Neden çalışayım ki?” dedi Laura. “Emekli olup kırsaldaki malikâneme yerleşeceğim, sonra da Noel gülü yetiştireceğim. Pim size anlatır.”

“Mary,” dedi Pim. “Adabımuaşeret o savaştan sağ çıkmayabilir ama eğer senin için sakıncası yoksa onu salonumda yaşatmak niyetindeyim.”

Mary fincanını saygıyla hafifçe kaldırdı ve ardından tabaktan başka bir sandviç aldı. “Pim erkek kardeşinin eşyalarını gönderdiklerini söylediğinde çok üzüldüm, Iven.”

Laura yulaf ezmeli kurabiyelerden bir tane aldı. Sesinin sertleşmesine engel olamadı. “Bir keresinde elinizde bir Alman süvari mızrağıyla King’s Cross istasyonuna girdiğinizi söylüyorlar. Hiç şüphesiz kötü niyetli bir dedikodudur herhâlde?”

“Gazetelerin abartması,” dedi Mary konunun değişmesini kabullenerek. “Ama evet, aynen öyle yaptım. Savaşın ilk günleriydi. Büyük yankı uyandırdı.” Kendi kendine gülümserdi. “Başlarda ambulans kullanıyordum. Sonra kendi revirimi kurdum. Siperdeki Belçikalılara sıcak çikolata dağıtıyordum. Tanrım, mevziler birbirine o kadar yakındı ki! Bir keresinde Fritz’den mesaj geldi. Keskin nişancılar beni yanlışlıkla indirginler diye etek giymemi tembihliyorlardı. Neredeyse her gün hendeklerdeydim, senin de bildiğin gibi tozluklar oralarda dolaşmaya daha uygundu.” Kafasını iki yana salladı. “Sonunda oradan ayrıldım, gittiğim yerde de pek durmadım. Belçikalı bir baron şatosunu terk etmişti –onu kim suçlayabilir ki?– ben de Couthove’daki evine ve arazisine el koydum. Şimdi neredeyse tam teşekküllü bir hastanem var. Ortalığı karıştırmamak için oraya hâlâ revir diyoruz ama ameliyathanelerim ve triyajım var. Ayrıca Madam Curie de bir röntgen cihazı bağışladı. Karargâhlarda bana epey müsamaha gösteriyorlar, yeter ki orayı döndürecek parayı kendim bulayım. Bugünlerde fazladan birkaç hasta yatağını geri çevirecek hâlleri yok. Hele Fransızların, hiç! Hemşirelikten de biraz anlarım ama çoğunlukla orayı çekip çevirmekle uğraşıyorum. Zaten o tür işlerde daha iyiyimdir.”

Pim dehşete düşmekle etkilenmek arasında kalmış gibiydi. Bir kadının savaş bölgesinde hastane idare etmekten böylesine

soğukkanlılıkla bahsedebilmesi artık yepyeni bir dünyada yaşadıklarının kanıtıydı.

Laura fincanının kenarından Mary'yi süzdü. "Ama şimdi hastanenizden çok uzaktasınız, Bayan Borden."

Mary omuz silkti. "Özel bağışlarla ayakta duruyoruz. Amerika da savaşa girince, tabiri caizse, şapka dolaştırmak için iyi bir zaman olduğunu düşündüm. Birkaç konferans vermek için. Atlantik'in bu yakasında para bol. Amerikalılar savaşın devam etmesi için Avrupalılara malzeme sata sata Avrupa'da metelik bırakmadılar. Hâl böyle olunca Boston'a, New York'a gittim. Şikago'ya. Philadelphia'ya. Kiliselerde konuşmalar yaptım. Bir hafta kadar Pim'in yanında kalıp sonrasında Liverpool gemisine binmeyi planlıyorum. Belki biliyordur, genç kızlığımız birlikte geçti. Ta ki babam ailece Şikago'ya taşınmaya karar verene kadar." Kafasını iki yana salladı. "Ne patlamaydı ama! Ortalık kan gölüne döndü."

Kısa bir sessizlik çöktü.

"Bu yulaf ezmeli kurabiyeler bir harika, Pim," dedi Laura. "Tereyağına verecek param olsaydı tarifini isterdim."

"En azından bir tane daha al. Eve giderken yanına da koyarım. Kuş üzümü çok yakışmamış mı? Beni savaştan önce görecektin. Doğrusunu istersen sincap gibi tostoparlaktım. Sürekli bir şeyler pişirir dururdum. Yulaf ezmeli kurabiyeler Nate'in ve... Jimmy'nin en sevdiği idi." Telaşla konuşmayı sürdürdü. "Kocamdı. Nate yani. Nathaniel. Mary onu tanırdı. O... o öldü. Ocağın on altısında. Aniden gidiverdi. Kalbi... dayanmadı. Ama yemeklerimi çok severdi."

"Hiç şüphem yok," dedi Laura yeni bir kurabiyeyi ısırırken.

"Şimdi ne yapacaksın, Iven?" diye sordu Mary. "Neticede terhis edildin."

"Noel gülü, *Noel gülü yetiştireceğim* dedim ya, Bayan Borden."

Mary pes edecek gibi değildi. "Yazık olmaz mı? Rütbeliydin, öyle değil mi?"

“Hepimiz Amerika’da fink atıp para toplamak için şapka gezdiremeyiz,” dedi Laura. Sesi yine sertleşmişti.

“Geri dönmek istemiyorsun yani?” dedi Mary istifini bozmadan.

Geri dönmek? Bu ifade Laura’nın beyninde yankılandı. Bir an için Flanders’a, Brandhoek’a geri döndü; ilk top mermisi az evvel düşmüştü, Kate’le göz göze gelmiş, sonra farklı yönlere koşmuşlardı, gaz alarmı çalıyordu, Laura maskelerini takmaları için emrindeki personele bağırıyordu, ardından o panikle karyolasından atlamak üzere olan kolsuz bir adamın üstüne kapaklanmıştı.

“Hayır,” dedi Laura. “Geri dönmek istemiyorum. Pim, bahçeleri sever misin? Flanders’a gitmeden önce Veith Sokağında yüksükotu yetiştirirdim ve Parkey kardeşler sarmaşık gülüne bayılır. Fideleri tuzdan korumak için dikmedikleri çalı kalmadı; zaten zavallı şey senede taş çatlasın üç çiçek açıyor, onu da çalılar yüzünden zar zor görebiliyorsun.”

“Dünya dikenini denediler mi?” diye sordu Pim. “Tuza iyi dayanıyorlar ve o güzel mavi çiçeklerine bayılıyorum. Limanın temmuz ayında büründüğü renge benziyor.” Pim belli ki Laura’nın hâlimden anlamıştı.

Sonunda Laura mavi buz tutmuş bir sokaktan geçerek Blackthorn Evi’ne doğru yürümeye koyuldu. Şehrin üzerine alacakaranlık çökmüştü ve hava buz gibiydi. Blackthorn Evi’ne vardığında memnuniyetle odasına çekildi ve elleriyle bacağındaki yara dokusunu rahatlatacak esneme hareketleri yapmaya niyetlendi. Ne var ki bir süre sonra pes edip kendine bir içki doldurdu. Yarım saat sonra Wilfred’in eşyalarını bir kez daha karıştırmadan yatağa gitmeyi başardı. Künyeler hariç; onları yastığının altına koydu. Fakat kendini şifonyerin üstünde duran şu lanet olası kartpostala, solgun göğün önünde bir başına duran dağın çarpıcı silüetine bakmaktan alamadı.

DİPSİZ KUYUNUN ANAHTARI

PASSCHENDAELE SIRTİ, FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

FREDDIE ÜZERİNE ÇÖKMÜŞ MUAZZAM AĞIRLIĞIN ALTINDAN sürünerek çıkmaya çalışırken harcadığı çabaya değip değmeyeceğini merak etti. Her nedense vücudu ılıktı. Ardından bir cıyıklama duydu. Bir şey yüzünün üstünden süratle geçti.

“İğrenç!” diye bağırdı telaşla doğrulurken. Canlıydı, yerin altındaydı ve öfkeden köpürüyordu. Hiçbir şey askerleri sıçan sesi kadar öfkelenDIRmezdi. Mendebur sıçanlar onu yemeye gelmişlerdi. Ama henüz ölmemişti. Kolunu savurdu. Eli önce ölü bir adamın yumuşamış etine, sonra da canlı bir adamın sert omzuna çaptı. Freddie acı yüklü bir tıslama duydu ve buraya tek başına gömülmediğini hatırladı. Winter doğrulmaya çalışırken birbiri ardına Almanca küfürler savurdu.

Derken bir viyaklama ve ardından kemirme sesi duyuldu. Freddie'nin midesi kalktı. Ölülerini yiyorlardı. “Sıçanlar. Ah, Tanrım...” Ardından kolunu savurduğunda Winter'a, hem de yaralı koluna vurduğunu anladı.

“Winter, özür dilerim, sana mı?..”

“Evet,” dedi Winter. “Ama iyiyim. Bekle. *Ratten*.” Sesinde garip bir tını vardı.

“Sıçanlar mı? Evet? Ne demek istiyorsun... Ne yapıyorsun?”

Winter, Freddie’yi iterek kendinden uzaklaştırmıştı. Bir kördüğüm hâlinde kendilerinden geçmiş olmalıydılar. “Ölmedik.” Winter’ın sesinde şimdi yeni fakat sert bir tını vardı. “Ve sıçanlar geldi.”

Freddie dehşet içinde *Winter’ın* aklını kaçırap kaçırmadığını merak etti. “Hiç eksik olmazlar ki,” dedi tiz bir sesle. Hâlâ kemirme seslerini duyabiliyordu. Tiksintiden derisi kemiklerinden sıyrılacakmış gibi oldu.

“Hayır. Görmüyor musun?” dedi Winter. “Ölmedik. Önceden de... hava geliyordu. Ama şimdi açıklık daha geniş. Hava daha iyi. Ve sıçanlar geldi. Son bombardıman deliği genişletmiş olmalı.”

“Sıçanlara yol açılmış,” dedi kafası tekrar çalışmaya başlayan Freddie. “Peki ya insanlara?”

“Havanın... nereden geldiğini bulmalıyız. Hava... şeyinin.” Winter kelimeyi hatırlamaya çalıştı. “Hava akımının.” Bir duraksama. “Burada benimle birlikte beş adam vardı. Karanlıkta şeylerine rastlayabilirsin.”

Cesetlerine. Freddie muhtemelen bir ya da ikisini kendi elleriyle öldürmüştü. Sessiz kaldı.

“Ben bakınırken sen benimle konuş. Sen bakınırken de ben seninle konuşurum,” dedi Winter.

Ama Freddie kıpırdamadı. Denedi fakat uzuvlarına kramp- lar girince olduğu yerde kalakaldı. Korkuyordu. Emeklerken hiçliğe yuvarlanmaktan, Winter’ın kanlı canlı varlığından uzak düşmekten korkuyordu. Sanki karanlığın içinde bir yerde Alman’ın gaip- ten gelen sesi aniden kesilecek ve Winter’ın aslında sadece hummalı hayal gücünün bir ürünü olduğunu keşfe- decekti. Sanki nihayet gerçekten yapayalnız kalacaktı. Tabii yanı başındaki ölü adamlar hariç. Görünmeyen yapış yapış suratlarını ona doğru çevirdiklerini hayal etti; ölü gözlerinde küçük cehennem ateşleri yanıyordu.

Derken Winter'ın eli kolunu buldu ve onu paltosunun sırlıklam olmuş kalın yününün üstünden bile hissedebileceği kadar sertçe sıktı. "Iven?"

Çocukluk etme, çocukluk etme, çocukluk... "Korkuyorum," dedi ve ânında utandı.

Winter'ın eli omzunu biraz daha sıktı. Bu, Freddie'nin küçücük dünyasındaki son gerçeklik kırıntısıydı. "Ben de." Winter'ın sesi keskinleşti. "Hadi git."

Freddie o kadar uzun zamandır askerdi ki debelenip duran zihni devreye giremeden bedeni tepki verdi. Sürünmeye başladı. Eli yumuşamış bir şeye denk geldi, irkildi, omzunu bir duvara çarptı. "Winter?" diye seslendi, sesinin titremesinden utanarak.

Birkaç Almanca kelime duydu. Bu bir yemin de olabilirdi, dua da. "Ben iyiyim, Iven. Devam et. Devam et, evlat."

Freddie sistematik davranmaya çalıştı ama çok karanlıktı ve çok susamıştı. Süründü. Ellerini sürte sürte, orasını burasını morarta morarta, başını çarpa çarpa süründü. Ta ki sızım sızım sızlayan kollarını kıpırdatamayacak hâle gelene kadar. Kendini oracığa bıraktı; kalp atışları bütün vücudunu sarsıyordu. O anda yüzüne hava çarptığını fark etti. "Winter."

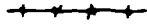
Şaşırtıcı derecede yakınından bir giysi hışırtısı geldi. Bir an sonra Alman'ın sürünürken çıkardığı boğuk bir iniltiyi duydu. Yarası ne kadar kötüydü acaba? Derken Winter'ın önünü görmeden uzattığı eli Freddie'ninkini buldu ve Freddie hissettiği şeyi Winter'ın da hissedebilmesi için parmaklarını onunkilere geçirip avucunu okşayan havanın geldiği yere doğru götürdü. Önlerinde vıcık vıcık bir çamur tabakası vardı fakat kazılabilirdi. Yani herhâlde. "Kibritim vardı ama hepsi ıslandı," dedi Freddie pişmanlıkla. "Hiçbir şey göremiyorum. Eğer kazacaksak bunu körlemesine yapacağız..."

"Yine de denemeliyiz," dedi Winter. Hiçbir şeyin onu yıldıramayacağı sesinden belliydi.

Başları birbirine yakın olmalıydı çünkü Freddie diğer adamın vücudundan yayılan ateşin sıcaklığını hissedebiliyordu. “Ben başlayacağım,” diye ekledi Freddie. “Sonuçta kolun yaralı. Yorulduğumda söylerim.”

ÖLÜLER, BÜYÜĞÜNDEN KÜÇÜĞÜNE

HALIFAX, NOVA SCOTIA, DOĞU KANADA

ŞUBAT 1918

LAURA, FLANDERS'A GİTTİĞİNDEN BERİ HIÇ KÂBUS GÖRME-
mişti, artık rüya bile görmüyordu. Uyuduğunda bir karan-
lığa yuvarlanır ve sonra uyanırdı. Meslektaşlarının çoğu
aynı vaziyette olduklarını söylüyordu. Beynin onları o günleri
tekrar yaşamaktan alıkoyan bir lütfü.

Ancak Laura, Bayan Shaw'un çay partisine gittiği günün
gecesinde bir kâbus gördü. Rüyasında kuyruklu yıldızı gördü.

Yine on altı yaşındaydı ve 1910 yılıydı. Yani kuyruklu yıldızın
geldiği sene. Annesi tıpkı hayattayken yaptığı gibi Laura'yla
Freddie'yi okuldan almaya gelmişti. Veith Sokağı'na doğru koşar
adım yola koyuldular. "Freddie," dedi Laura. "Seni gördüğüme
o kadar sevindim ki! Abuk sabuk bir rüya gördüm. Rüyamda
sen... aman neyse, mühim değil. Buradasın."

Freddie ona gülümsese de hiçbir şey söylemedi.

Anneleri ısrarla başlarının üzerinde bir şemsiye tutuyordu.
"Acele edin," dedi çocuklara. "Elimizi çabuk tutmalıyız."

Onu ilk gören Laura oldu. Şemsiye sallandığında tesadüfen yukarı bakıyordu. “Freddie,” diye fısıldadı. “Bak.” Gökyüzünde ateş vardı. Soluk mavi kış göğünde göze çarpan bembeyaz bir parlaklık. Bu manzarayı görünce Laura korktu. Annesinin sımsıkı yapıştığı bileği acıyordu.

“Sakin ona bakmayın, canlarım,” diye fısıldadı annesi. “Nefes almamaya çalışın. Kuyruklu yıldız dünyayı gaza boğacak. İğrenç, yemyeşil bir şey. Şemsiyenin altından çıkmayın, neredeyse geldik.”

Bir an sonra evlerindeydiler ve babası perdeleri çekiyordu. Annesiyle babası tir tir titreyip bunun bir kıyamet alameti olduğunu söylese de Laura ocak ayına has o cılız gün ışığında gördüğü kuyruklu yıldızın gerçeğinden korkmamıştı. Ama rüyasında dehşete kapılmıştı. Ev gitgide kararıyordu. “Hayır,” diye diretti. “Bu yalnızca bir kuyruklu yıldız. Gökyüzünde bir toz bulutu. Okulda biz...”

“Laura, Laura,” dedi annesi. “Okulda size yalan söylüyorlar. Halk galeyana gelmesin diye. Dünyanın sonu geliyor, canım. Mahşerin Dört Atlısı’nı hatırlamıyor musun yoksa? *Atlardan ilki beyazdı* hani? Peki kuyruklu yıldız ne renk?”

Laura açıklamaya çalıştı. *Dünya öyle bir yer değil, sandığın gibi işlemiyor.* Annesinin yanağından kan kırmızısı tek bir gözyaşı süzüldü. *Atlı diye bir şey yok. En azından anlattığın kadar görkemli değiller...*

“Anne? İyi misin?”

Yanağından yine kan kırmızısı bir gözyaşı süzülüyor olmasına rağmen annesi gülümsedi. “Tabii ki iyiyim. Burada güvendedeyiz. Evimizdeyiz. Hep birlikteyiz.”

Ne var ki kan kırmızısı gözyaşları artık yüzünden sel gibi akıyordu. Laura annesinin yanına gitmeye, kanı durdurmaya çalıştı ama yerinden kımlıdayamadı. Şimdi dizlerine kadar çamura saplanmıştı; çamur evin içine girmişti ve kuyruklu yıldız... kuyruklu yıldız giderek yaklaşıyordu. Yapabileceği hiçbir şey

yoktu... Annesinin gözleri birer kan birikintisine dönmüştü. “Laura, chérie, endişeye lüzum yok. Gördüğün gibi hep beraberiz.”

Kuyruklu yıldız dışarıda yeri göğü titreten bir gürültüyle patladı, tüm camlar içeri savruldu, alevler ve yeşil gaz şehri ele geçirdi, üstelik hepsinin ortasında annesi kan revan içindeydi. Hayır, annesi değildi. Freddie’ydi, yüzü gözü kan içindeydi. Laura çamurun içinde debelendikçe kayıp düşüyor, gaz yüzünden öksürüyor, ona ulaşmaya çalışıyordu...

Laura o anda soğuk terlerden sıırıslıklam vaziyette doğrulup oturdu. Kendi odasındaydı. Şafaktan önceki en karanlık, en soğuk saatlerdi ve şöminedeki ateş çoktan sönmüştü. Ay batmış olmalıydı çünkü penceresinden içeri süzülen o bir damla soluk ışık da gitmişti. Nefes nefese orada öylece uzandı. Dolabın, sandığın, makyaj masasının gölgelerini gördü.

Ve karşı köşede bir gölge daha.

Gölge hareket etti. Odasına biri mi girmişti? Yoksa bir ışık oyunu muydu? Ayağa fırlamaya niyetlendi ama yapamadığını fark etti.

Bu bir gölge değil, insandı. Kâbusundan çıkıp gelmişti. Mazisinden.

Tanıdık bir ev elbisesi. Gözlerinde kan. Vücudunda cam kırıkları. Tarumar olmuş suratının her çizgisinde bir itham: *Beni kurtarmadın, beni neden kurtarmadın?* Hayalet biraz daha yaklaştı. Cam parçaları saplanmış kaskatı parmaklar Laura’nın yüzünde gezindi. Laura kılını bile kıpırdatamıyordu. Derken gölge Agatha Parkey’nin sesiyle konuşmaya başladı. Tıpkı seanslarda yaptığı gibi yüksek, tekdüze, gürül gürül bir sesle konuşuyordu: “Ölü ama yaşıyor, ölü ama yaşıyor. *Ölü ama yaşıyor!*” Parmaklar şimdi boynuna dolanmış, boğazını sıkıyordu ve Laura onu ileri geri sarsan ellerdeki camların etine battığını hissedebiliyordu. “Fred Fred Fr B Bl Bul BUL...”

Laura sıçrayarak uyandığı anda odasının kapısı savrularak açıldı. Kapı aralığında üç beyaz pazen sabahlık ve uyku başlıklı

KATHERINE ARDEN

üç kafa belirdi. Lucretia Parkey elindeki kandili yukarıda tutarken Lucia di Lammermoor'un yaşlanmış hâline benziyordu. "Laura?" dedi Agatha Parkey. "Laura. İyi misin?"

"Ben..." Laura mevzuyu basit, esprili, nazik bir cevapla geçiştirmek istedi ama sesi çatladı.

"Ah, canım," dedi Lucretia odaya dalarak. Kandil gölgeleri kovunca geriye sadece Laura'nın sıradan, eski moda yatak odası kaldı.

"Kâbus gördüm, Bayan Parkey." Laura kafasını toplamaya çalışarak parmaklarını saçlarından geçirdi.

"O hâlde burada kalamazsın," dedi Agatha. Katarakt gözlerini yumurta beyazına çevirmiş olsa da odayı inceler gibi bir hâli vardı. "Göçüp gidenler istedikleri bir şey olduğunda amansızdırlar. Çoğu zaman akıllarındaki tek düşünce budur. Aşağı gel. Mutfakta oturur, genç kızlar gibi kakao içeriz." Hassas burnu seğirdi. "Alkolsüz tabii."

Laura kızarıp bozardı. "Sizi uyandırdığım için çok üzgünüm."

"Uyandırmadın," dedi Lucretia içini rahatlatmak istercesine. "İhtiyarlar pek fazla uyumazlar. Hadi gel, canım." Laura'nın yatağının yanına gidip sabahlığını aldı ve terliklerini ayağının ucuyla ona doğru ittirdi.

Laura karanlıkta bir başına uzanmak istemedi. Hâliyle ayaklanıp sabahlığını ve terliklerini giydi. Lucretia sıcacık kolunu omzuna doladı ve Laura kadının kuşlarınkini andıran kürek kemiklerinde, eğri büğrü parmaklarında hâlâ şaşırtıcı bir kuvvet olduğunu hissetti. Küçük bir kafile hâlinde koridorda ilerlediler.

Yürürlerken, "Bir şey olmasını mı bekliyorsunuz?" diye sordu Laura, Lucretia'ya.

"Doğrusunu istersen evet," dedi Lucretia. "Sana. Bütün o hayaletlerin. Onları tesbih tanesi gibi peşin sıra sürüklüyor-sun. Ailen. Hastaların. Sevgili Freddie'yi saymıyorum, elbette. Çünkü o ölmedi."

Laura hiçbir şey söylemedi.

Şafak sökmek üzere olmasına rağmen mutfak kuzinede ağır ağır yanan ateş sayesinde şaşılacak kadar sıcaktı. Yatağa girmeden önce ateşi söndürmemiş miydi? Laura, Lucretia'nın sandalyeye oturmasına yardımcı olduktan sonra sobaya biraz daha odun atmaya gitti. Clotilde sıcak süt ve kakao tozuyla oradan oraya koşturuyordu. Laura gidip yanlarına oturduğunda eline bir fincan tutuşturdu.

“Yıllardır kâbus görmüyordum,” dedi Laura. Agatha kör gözlerini görüyormuş gibi göstermeyi nasıl başarıyordu? Laura kakaosunu yudumladı. Bu mutfakta kendini güvende hissettiğini fark etti. Sanki kafasının içindeki hayaletler ateşle, sıcak çikolatayla ve gecelikleri, fırırlı sabahlıkları ve başlıklarıyla ciddi ciddi oturan bu üç ihtiyar kadınla boy ölçüşemezmiş gibi. Lucretia ve Clotilde de Agatha'yı izliyordu.

“Çok sık tavsiye vermeyiz,” dedi Agatha. Sobada yanan ateşin fısıltısı dışında odada çıt çıkmıyordu. Agatha hafifçe gülümsedi. Sadece üç dişi vardı. “Soruları cevaplarınız ama nadiren tavsiyede bulunuruz.”

“Aslında arada sırada öğüt verdiğimiz oluyor,” diyerek araya girdi Lucretia. “Ama layık olanlara.”

Laura sessizdi. Suskunluklarında, yüzlerindeki uçurumlarda ve vadilerde, ellerinin çizik içindeki ahşap masanın üstünde duruşunda insanı derinden etkileyen bir şey vardı.

“Laura,” dedi Agatha. “Sana üç doğru şey söyleyeceğim. İster inanırsın ister inanmazsın. Bir: Kardeşin yaşıyor.”

Ne sesinde yalan söylediğine delalet eden bir tını vardı ne de Parkey kardeşlerin ruh çağırma seanslarında dillerinden düşürmedikleri söz öbeklerini kullanıyordu.

“İki: Sana geri dönmeyecek. Sen ona gitmelisin. Üç: Onu kurtarmak için ondan vazgeçmelisin.”

“Anlamıyorum.”

“Anlayacaksın,” dedi Lucretia.

“Şimdi sana biraz tavsiye vereceğim,” dedi Agatha. “Savaşlar katı çizgileri olan şeylerdir, değil mi? Siyah ve beyaz. Müttefik ve düşman. Bu sefer öyle olmayacak. Ne kimin dost kimin düşman olduğunu ayırt edebileceksin ne de aklında yer etmiş kalıplara uyacaklar. Kime güveneceğini bilemeyeceksin fakat yine de güvenmelisin. Anlıyor musun?”

“Hayır,” dedi Laura.

“Anlayacaksın.” Agatha’nın üç dişli gülümsemesi ateşten yayılan ışıktaki biraz ürkütücüydü.

Laura gündüz vakti asla dillendiremeyeceği o şeyi söyledi. “O öldü. Hepsi öldü. Kurtarılacak hiçbir şey kalmadı. Başaramadım. Kuyrukluyıldız geldi. Her yanı alevler sardı. Annem haklıydı. Dünyanın sonu bu.”

“Olabilir. Ama kurtarılacak bir şey var,” dedi Agatha.

Mutfak artık kehribar rengi ışıktan ve çizik içindeki ahşaptan ibaretti. Bir de dimdik oturan üç yaşlı kadından. Başlıkları kukuletaya, sabahlıkları ise yerleri süpüren cübbelere dönüşmüştü ve üçü de onunki gibi bir acıyı yüzlerce kez görmüş gibi bakıyordu ona: Sessiz, mesafeli bir anlayışla.

“Sana bir tavsiyem daha var, Laura. Umutsuzluğa kapılma. Sonlar... aynı zamanda birer başlangıçtır.”

Sesi Laura’nın kafasının içinde yankılandı. Ateş ve gölgeler yavaşça çözülerek hiçliğe karıştı ve Laura kendi dağınık yatağında uyandı. Berrak sabah ışığı yüzüne vuruyordu.

Bir an için orada öylece uzandı. Başını iki yana salladı. Rüya içinde rüya görüyordu.

Fakat bu rüya yakasını bırakacak gibi değildi. Göz kapaklarının ardında yaşıyordu: yeşil gaz ve korku, çamur, kuyrukluyıldız, annesinin sesi. Agatha’nın mutfakta, *Kardeşin yaşıyor*, deyişi. Nihayet akşam çöktüğünde Laura dondurucu alacakaranlığa kafa tutan ateşi harladı, kapısını kapadı, masasının başına geçti

ve Freddie'nin nesi var nesi yoksa hepsini önüne serdi. Artık yıkanmış olan ceket. Kaldığı sayfayı işaretlediği Kitab-ı Mukaddes'i. Bayern'den gönderilmiş kartpostal. *Becerebilirsem onu geri getireceğim...* Zincirini kaskatı parmaklarına dolayarak iki künyeye baktı. Tüm yazışmaları derli toplu bir yığın hâlinde kenarda duruyordu.

Ne biliyordu?

Kızıl Haç kayıp olduğunu söylemişti. Ama değildi. Eşyaları evine gönderilmişti.

Biri başına ne geldiğini biliyordu. Flanders'ta biri. Eşyalarını bu kutuya dolduran kişi. Ceket alan kişi. *Biliyor ama bana söylemiyor.* Laura anlayabiliyordu. Yüreklerine ateş düşmesin diye kaç aileye yalan söylediğini ancak Tanrı bilirdi.

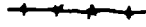
Kim bu? Kim biliyor? Mektuplara uzandı. Hepsini tek tek gözden geçirdi. *Nerede öldüğünü bilmiyoruz. Bilmiyoruz.*

Buruşmuş kâğıtları kenara koyup uzun bir süre öylece oturarak kafa patlattı.

Biri biliyor.

Yapacağı şeyi fazla düşünmemek adına masasından kalkıp odasından çıktı. Antrede paltosunu giyip beresiyle atkısını taktı ve dondurucu geceye adım atarak Parkeylerin sokak kapısını arkasından sessizce kapadı. Penelope Shaw'u ziyaret edecekti. Daha doğrusu Pim'in arkadaşı Mary Borden'i.

GÜÇLÜ BİR RÜZGÂRLA SARSILDIĞINDA

GÖKYÜZÜ KARARIYOR, ÇALKANTILI DENİZDEN DONDURUCU bir rüzgâr esiyordu. Laura yürürken hafızasında daha sıcak bir gün aradığını fark etti ve iyice gerilere giderek uzun günlerin iyisiyle kötüsüyle umut dolu olduğu 1914 senesinin sıcak, kurak ve canlı yazına uzandı.

Laura hemşirelik diplomasını daha yeni almış, ayrıca takdir belgesine layık görülmüştü. Bu, kuşkucu babasını bile susturmaya yetecek bir başarıydı. Hemşirelik okulunu kendi imkânlarıyla bitirmişti. Her sabah dörtte kalkmış, hastanede yerleri fırçalayıp hastaların lazımlıklarını boşaltmıştı. Kendiyle o kadar gurur duyuyordu ki! Annesi de onunla iftihar ediyordu ama sessizce. Mezuniyet töreninde giyebilmesi için eski Montreal elbiselerinden birini Laura'nın üstüne uydurmuştu.

Ancak 1914 senesi aynı zamanda annesinin kıyametin kopacağını iddia ettiği yıldır ve bu konuda çenesi hiç durmuyordu. “*Zion's Watch Tower*'da okudum,” diyordu çocuklarına. “Tetikte olmalıyız, hazırlıklı olmalıyız.” Evi konservelerle doldurmuştu ve gazeteleri inatla didik didik ediyordu.

“Sakin onunla tartışmaya girme,” diye tembihlemişti Freddie, Laura'yı. Zaten hep aklı başında bir çocuktur. “Bırak yıl geçsin.

O vakit akılları başlarına gelir.” O ve Laura eskimiş ayakkabılarıyla parkta yan yana yürüyorlardı. Temmuz ayının bir pazar günüydü, Laura’nın sırtına vuran güneş ensesini yakıyordu. Hatırladığı kadarıyla güller daha yeni açmıştı. Hava arıların vızıltısıyla doluydu. Laura parmağını bir taç yaprağının kenarında gezdirdi. Yirmi yaşındaydı. Freddie’ye on sekiz. Dünya önlerinde katmer katmer açılıyordu sanki. Tıpkı güller gibi.

“Onları anlamaya çalış,” diye eklemişti Freddie. Laura’dan daha müşfikti. “Dünyanın şu hâline bak. Seni de korkutuyor mu? Uçan makinelerimiz var. Fonograflar. Hatta hareketli resimler. Her şey çok hızlı değişiyor. Annem korkuyor. Dünyanın sonunun geldiğini düşünmek bir bakıma daha kolay. En azından orada bir kesinlik var. Kıyamet kopacak ve her şey pat diye sona erecek. Ama değişim... değişim nerede durur ki?”

Laura ona verecek bir cevap aradı, gözleri hâlâ çiçeklerdeydi. “Ne zaman bu kadar bilge biri oldun sen?”

Freddie burnundan bir hırıltı çıkararak güldü. “Keşke bunu ölçüye dökebilseydim.”

Freddie daha geçenlerde liman kâtibi olarak çalışmaya başlamıştı. “Artık para kazanıyorum,” dedi Laura. Gerçi pek fazla kazanmadığını itiraf etmeliydi. “Geceleri çalışacaksan yapabiliriz. Okula gidip dilediğin bölüme kaydolabilirsin. Güzel sanatlara mesela.”

Freddie’nin aklının çelindiğini görebiliyordu. Yüzünde bir şey değişti. Ama sonra kafasını iki yana salladı ve ona sevgi dolu bir bakış attı. “Hayır, sen paranı biriktir. Nasıl olsa resim kitaplarım var ve çalışmaya da devam edeceğim, merak etme. Sen çok yakında bir hastanenin başhemşiresi olacaksın. Ben de Kuzey Amerika’nın en güzel evlerine kendi tablolarımı astıracağım. Bekle ve gör.”

“Bundan hiç şüphem yok,” dedi Laura. “Madem eğitim masraflarını karşılamama izin vermiyorsun o hâlde müsaade et de sana bir dondurma ısmarlayayım.”

“Önden buyur,” dedi Freddie. “Çikolata sosuna paran yeterli mi?”

Parktan gülerek ayrıldılar. Laura annesiyle babasının ortada korkulacak bir şey olmadığını eninde sonunda göreceğinden emindi. “Duydun mu?” dedi Freddie. “Geçen hafta Bosna Hersek’te zavallı bir arşidük vurulmuş. Karısıyla birlikte.”

“Korkunç,” dedi Laura. “Vanilyalı mı olsun?”

Pim, Laura’ya kapıyı omuzlarında bir şalla açtı ve yüzü, Freddie’nin baka baka çizim yaptığı resim kitaplarındaki Della Robbia meleklerinin kadar solgundu. Muhteşem saçları örülüydü. “Bayan Shaw...” diye söze girdi Laura, eşikte dikilerek. “Pim. Geç saatte rahatsız ettiğim için gerçekt—”

“Ah, hiç önemli değil,” dedi Pim gülümseyerek. Sanki tanıdıkları sık sık perişan vaziyette kapısına dayanırmış gibi soğukkanlıydı. “İçeri gel, içeri gel. Hiç olur mu öyle şey?” Gözleri kıpkırmızıydı.

“Tanrı seni kutsasın,” dedi Laura tüm kalbiyle.

“Mutfığa gel,” dedi Pim. “Akşam yemeği yedin mi? Sanırım özel bir mesele için geldin? Her şey yolunda mı, canım? En azından biraz çay iç.”

“Mary’yi görmeye geldim,” dedi Laura. “Önemli.”

Laura hayal mi görmüştü yoksa Pim’in suratı sahiden asılmış mıydı? “Ah, elbette onu görmeye geldin. O kadar çok ortak noktanız var ki gayet doğal. Çayını bitirir bitirmez seni hemen yukarı çıkarırım. Çayını nasıl sevdiğini bile hatırlıyorum. Hem süt de daha dün geldi.”

Mary oturma odasındaydı; sırtı kapıya dönük vaziyette oturmuş, gelen mektupları yanıtlıyordu. “Mary,” dedi Pim kapı boşluğundan. “Bayan Iven seni görmeye gelmiş.”

“Bir dakika, lütfen, Iven,” dedi Mary dönmeden. Kalemî kâğıdın üzerinde yıldırım hızıyla hareket ediyordu.

“Sizi biraz yalnız bırakayım,” dedi Pim. Kapı arkasından kapandı.

Laura ateşin yanındaki koltuklardan birine kuruluyordu ki bir başka kapının güüüüm diye çarparak kapanmasıyla yerinden fırlayıp duvarın dibinde siper aldı, şömineyi kıl payı ıskalamıştı. Mary de yerinden sıçrayarak oturduğu yerde arkasına döndü.

Laura eteğini düzelterip kendine çekidüzen verdi. “Affedersin.”

“Londra’da bir arabanın egzozu patladığında,” dedi Mary, “sokaktaki adamların yarısı tir tir titreyerek en yakınlarındaki kapı boşluğuna atılıp oracığa çömeler. Otur artık, Iven, Tanrı aşkına. Ziyaretinin sebebi nedir?”

Laura yol boyunca Mary’ye konuyu nasıl açacağını düşünmüştü. Şimdi lafı hiç dolandırmamaya karar verdi. “Bana geri dönmeyi isteyip istemediğimi sormuştunuz.”

Mary gerildi. “Sormuştum.”

“Ya istiyorsam?” dedi Laura.

Mary’nin koyu renkli gözlerinin ardında düşüncelerin akıp geçtiğini görebiliyordu. “İstiyor musun?”

“Evet.”

“Terhis edildin.”

“Beklenenden daha çabuk ve daha iyi iyileştim.”

Mary’nin gözleri Laura’nın eteğinin altındaki incik kemiklerine kaydı. “Ne zaman oldu?”

“Kasımda.”

Mary’nin dudakları incecik bir çizgi hâlini aldı; aklı muhtemelen kasım ayına gitmişti. “Kötü günlerdi.”

“Evet.”

Uzun zamandır ertelenen taarruz başladığında iki aydır durmadan yağmur yağıyordu. Bunun olacağı Laura’nın aklına hayatta gelmezdi. Toprak yağmurun etkisiyle askerlerin içinde yüzdüğü, kayıp düştüğü ve sık sık boğulduğu ağdalı bir sıvı

kıvamına gelmişti. Laura'nın hastaları ona üstlerinde etten çok çamurla gelir ve geldiklerinde kangren çoktan başlamış olurdu.

"Yaralı Tasnif İstasyonu'nda mıydın?" diye sordu Mary.

"Brandhoek'taydım," dedi Laura. "Ordu yanı başımıza bir cephanelik kurmuştu. Fritz'in hastaneyi vurmaktan çekineceğini, hâliyle cephaneliği bombalamayacağını söylediler."

Mary burnundan hırıltılı bir ses çıkararak güldü. Laura, Mary'nin onu anladığına, açıklama yapmak zorunda kalmadığına sevindi. Asla Brandhoek hakkında konuşmazdı.

"Demek geri dönmek istiyorsun," dedi Mary. "O gün çaylarımızı yudumlarırken oraya dönmeyi aklının ucundan bile geçirmediğini söylemiştin. Ne değişti?"

"Erkek kardeşimin nasıl öldüğüyle ilgili biraz kafa karışıklığı var. Meselenin iç yüzünü öğrenmek istiyorum," dedi Laura.

"Mektup yazabilirsin."

"Denedim. Fakat mektuplarda vermeyecekleri cevapları yüz yüze alabilirim."

"Seni tekrar orduya alabilirler."

"Orduda zamanın sana ait olmuyor."

"Yani benden seni yasak bölgeye sokmamı, sonra da erkek kardeşinin peşinde kırsalda başıboş dolanmana göz yummamı istiyorsun? Kalsın, teşekkürler."

"Çalışabilirim, Bayan Borden. Çalışacağım da," dedi Laura. "Ara sıra izin alabileceğimi varsayıyorum? Sorularımı o vakit sorarım."

"Bana Mary de, Tanrı aşkına. Sana maaş veremem."

"O hâlde tüm masraflar karşılanacak," dedi Laura. "Masrafları tanımlarken de biraz geniş davranırız. Senin şu cömert Amerikalı bağışçıların işe alımımı da finanse edeceğinden eminim."

"Onlardan aldığım parayı malzemelere harcadım," dedi Mary. Fakat yine de *hayır* dememişti.

Laura bekledi.

“Pim o patlamada annenle babanın yanarak öldüğünü söyledi. Kederden kafayı mı yedin?” dedi Mary.

“Hayır,” dedi Laura.

“Bacağın gerçekten ne kadar kötü?”

“İyileşti.”

“O hâlde göster bana.”

“Bu seni ilgilendirmez.”

“Bal gibi de ilgilendirir. Özellikle de hastanemde çalışacaksan. Kendi gözümle görmek istiyorum.”

Bu küçük bir aşağılamaydı. Ya çaydaki tutumundan ötürü Laura’dan küçük bir intikam alıyordu ya da Laura’nın kararlılığını sınırıyordu. Laura *bunun* farkındaydı ama yine de az daha ayağa kalkıp odayı terk edecekti. Neden kalacaktı ki? Agatha Parkey rüyasında, *Kardeşin yaşıyor*, dediği için mi? Annesiyle babasının yetiştirdiği ve dünyanın sonunun birtakım mucizelerle birlikte gelmesi gerektiğine inanan o kız hâlâ içinde bir yerlerde miydi?

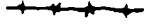
Yoksa hayaletlerinin sunağında diz çökerek mi geçirecekti hayatının geri kalanını?

Lastiğini çözüp çorabını indirdi. Eteğini de dizine kadar sıyırınca ateşin gaddar ışığında yara olduğu gibi ortaya çıktı. Pek çok erkeğin yaşadıklarıyla kıyaslandığında hiçbir şeydi. Fakat çirkindi; doku sert, kırmızı ve yamru yumruydü. Sanki bir dev, elindeki kaşığı bacağına daldırmış gibi yan tarafında düzgün bir boşluk vardı. Birkaç santim yukarısı ya da aşağısı olsa Laura bir daha asla yürüyemezdi.

Mary’nin gözleri yara izinden Laura’nın suratına kaydı. Sonra da arkasına yaslanıp, “Pekâlâ. Geminin adı *Gothic*. Ayın birinde hareket edecek. Umarım bu kararından pişman olmazsın, Iven,” dedi.

MÜSAMAHA GÖSTERMEYECEĞİ DİZGİNLER

MARY'NİN LAURA'YI AVRUPA'YA GÖTÜRMEYİ KABUL ETMESİNİN üzerinden iki gün geçmişti ki Pim, Laura'ya bir pusula gönderip ondan yanına uğramasını istedi. Laura vardiyası bittikten sonra davete icabet etti ve Pim'i bir sandığın başında buldu. Yatağının üstüne yığıldığı olağanüstü eşya koleksiyonunu görünce gözlerine inanamadı. Bir yağmurluk, kışlık çoraplar, leylak rengi ipek bir gecelik. Çiçekli, kocaman bir şapka ve yün bir bere. Bluzlar.

"Pim, Tanrı aşkına, burada neler oluyor?" diye sordu Laura. "Tatile mi gidiyorsun?"

"Hayır." Pim hâlinden memnun görünüyordu. "Ben de sizinle geliyorum."

Laura'nın kalbi sıkıştı. "Hayır, gelmiyorsun."

"Biletimi aldım bile."

"Tanrım, *neden?*"

"Çünkü gitmek istiyorum," dedi Pim. *Çocuk gibi hevesli*, diye düşündü Laura kederle. "Jimmy'nin nerede olduğunu görmek için. Hem... Bir işin ucundan tutmak istiyorum, Laura. Senin gibi, Mary gibi. Sizler gibi eğitilmiş olmama farkındayım ama yardım edebilirim. Anlamıyor musun? Oğluma derman

olamadım ama bir başkasının oğluna derman olabilirim. Yaralıların mektuplarını yazarım. Şiringaları yıkarım. Gerçekten, ne olursa yaparım.” Ses tonu hararetiydi; son dört yıl hepsini alaycı insanlar hâline getirmişti ama Pim onlardan biri değildi. “Kardeşinin yaşadığını mı düşünüyorsun?”

Laura öyle düşünmüyordu. Freddie yaşamıyordu. Agatha Parkey ne derse desin. “Bana künyelerini gönderdiler.”

“Parkey kardeşler yaşadığını söylediler,” dedi Pim. “Bence sırf insanlar mutlu olsun diye yalan söyleyecek tipler değiller. Öyle olsalardı bana da söylerlerdi. Fakat kardeşinin yaşadığını söylediler. Neden yalan söylesinler?”

Kahrolası Parkey kardeşler. “Nereden bilecekler ki? Freddie’nin yaşadığını hiç sanmıyorum.”

“Ama öyle bir ihtimal olduğunu düşünüyorsun,” diye üsteledi Pim. “Yoksa oralara gitmezdin.”

“Romantizmi bırak. Kardeşimin başına ne geldiğini öğrenmek istiyorum. Hepsi bu.”

“Madem öyle,” dedi Pim, “o hâlde aramana yardımcı olabilirim.”

Laura’nın aklına bir sürü itiraz cümlesi geldi fakat hepsi kulağa ikiyüzlüce geliyordu. En nihayetinde yanağının içini ısırp ellerinden birini havaya kaldırdı. Doğuştan güzel olduğunu düşündüğü Pim’in rengi attı.

Laura lafı buraya getirmek istemiyordu. Lafı buraya hiç getirmezdi. Yine de, “Bir keresinde ellerime ne olduğunu sormuştun,” dedi tekdüzeleşerek aniden canlılığını yitiren sesiyle.

“Sormuştum,” dedi Pim kısık sesle.

“Zaman içinde oldu,” dedi Laura. “Yara izleri.” Kelimeler ağzından zorla çıkıyordu. Savaştan bahsetmek onu hayat kadar gerçek kılıyordu: kokular, yağmurun sesi. Soğuk geceler, uzun günler. Sinekler. Feryatlar. Konuşmaya devam etti. “Orada dünyanın en korkunç yaralarını göreceksin. Bu kadar ağır yaralanıp da nasıl ölmemiş diye şaşıracağın, gördüğünde nutkunun tutu-

lacağı yaralar. O yaralar iltihaplandığında onlara çıplak ellerinle dokunacaksın ve seni temin ederim ki iltihaplanacaklar. Savaş meydanı dedikleri yer aslında tarım arazisi; Orta Çağ'dan beri gübreleniyor. Elindeki en ufak kâğıt kesigi ya da su kabarcığı bile mikrop kapacak. Tekrar tekrar. Canın çok yanacak. İzi kalacak. Ellerin benimkiler gibi görünmesini istiyor musun?"

Pim, Laura'dan daha genç görünüyordu. "Sorun değil. Korkmuyorum."

"Korkmalısın. Hayli çirkin, acınası ve pis bir iştir. Erkeklerin köpekler kadar bile onurları olmadan, can çekişerek öldüğüne tanık olacaksın. Bazen sana küfürler yağıdıracağız, onları kurtaramadığın için. Pim, burada kal ve battaniyeni ör. Sakın bizimle gelmeye kalkışma... Orada görececeklerini bir daha asla unutamazsın." Daha fazlasını söyleyemedi. Kusmak üzereydi. Pencereden gelen serinliğe doğru döndü apar topar.

"Cesur olabilirim, Laura. Bunu *yapabilirim*."

"Bunu Jimmy'ye borçlu değilsin, Pim," dedi Laura.

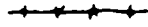
Onu can evinden vurmuştu. "Değil miyim? Biliyor musun? Onu evde kalmaya zorlayabilirdim. Orduya yazılmak istedi. Nate öldüğünden beri o kadar öfkeliydi ki! Ordunun onu sakinleştireceğini düşündüm. Gitmesine izin verdim."

Laura hiçbir şey söylemedi. Sessizce Pim'in gözlerine baktı. Bu bakışları tanıyordu. *Tanrım, Iven, sen kimsin ki ölümlere borçlu olduğunu düşünen bir başkasının kararını yargılayasın?* "Sana turnike yapmayı öğreteceğim. Gemide," dedi en sonunda.

Pim hafifçe gülümsedi ve derin bir oh çekti. "Olur ama sen de saçını kesmeme izin verirsen. Budama makasıyla kesilmiş gibi duruyor."

İLK DİRİLİŞ

PASSCHENDAELE SIRTİ, FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

FREDDIE BİR MİĞFER BULMUŞTU; ELLERİNİ OYNATAMAZ HÂLE gelene dek onunla ıslak toprağı kazdı, sonra Winter'la yer değiştirdiler. Ağızlarına burunlarına dolan çamurlu suya rağmen içeri giren temiz havadan cesaret alarak çamuru ve kırık beton parçalarını eşeledikçe eşelediler. *Nafile*, diye düşündü Freddie. Yine de kazdı. Sıvılaştıran toprak kayarak onu boğmaya çalışıyordu. Hayatında hiç bu denli yorulmamıştı. Sürünerek yer değiştirirken çıkardıkları homurtular dışında artık hiç konuşmuyorlardı. Freddie durmayı her şeyden çok istiyordu. Dinlenmeyi. Uykuya dalsa yorgunluktan ölürdü belki. Ne var ki Winter kazmaya devam ediyordu, şimdi büsbütün sessizdi. Freddie çocuk gibi mızırdanarak ölmek istemiyordu.

Derken elini uzattı ve... eli boşluğa denk geldi. Işık mıydı o? Hayal mi görüyordu? Onu kendine getiren, artık soluk soluğa olsa da hâlâ soğukkanlılıkla konuşan Winter'ın sesi oldu. "Başını ve omuzlarını delikten çıkarabilir misin? O kadar da iri değilsin."

Freddie ileri doğru emekledi. Solucan misali kıvrandı. Daha fazla hava olduğunu fark etti. Derin bir nefes aldı. Ne var ki

açıklık daralıyordu. “İt beni!” diye bağırdı omzunun üstünden. “Winter, acaba beni?..”

Winter çoktan onu ayaklarından itmeye başlamıştı. Yorgunluğuna, tek kolunun iş göremez vaziyette olmasına rağmen güçlüydü. Freddie çaresizliğin fitilini yaktığı son bir gayretle ondan güç alarak ıslak toprağı ve taşları pençeledi. Derken ışığı gördü. Gün ışığı olmasa da ışıktı. Ne yazık ki kızıldı ama böylesi bile çamurlu mezarlarından daha iyiydi. Hâl böyle olunca Freddie ışığa doğru uzandı.

Derken sıkışıp kaldı.

Panik içinde kıvranmaya başladı. Buz gibi bir el baldırını kavradı ve Winter, Lewis marka makineli tüfek gibi patladı. “*Sakin* ol, evlat. Yoksa sonunda ölümün benim elimden olacak. *Sakin*.” Freddie kendini hareketsiz durmaya zorladı. Winter’ın sesi sanki bir yer altı diyarından geliyordu. “Ağır ol, Iven. Ağır ol.”

Freddie başını oynattı. Omuzlarını. Kalçalarını. Solucan gibi kıvrandı. Bir daha kıvrandı. Kıyafetlerinin yırtıldığını hissetti. Derken omuzları en dar noktayı geçti ve iğrenç, vıcık vıcık çamurun içinde debelenerek kendini uğursuz geceye attı. Ânında arkasına dönüp elini delikten içeri uzattı.

Açıklık Winter’ın geçebileceğı kadar geniş değildi ama o, miğferi Freddie’ye doğru itti ve Freddie de deliğı dışarı bir el uzanıncaya kadar genişletti. Winter’ın yarasına aldırmadan o eli tuttu ve var gücüyle asıldı.

Winter kayarak delikten çıktı.

Yere devrilerek sıvılaşmış çamura gömüldüler. Sanki toprak koruganın başladığı işi bitirmeye çalışır gibiydi. Freddie onun farkında olmadan kendi kendine mırıldandığını fark etti. Bir an için dua ettiğini sandı. Ama sonra tekrar tekrar, *Hasiktir*, diye fısıldadığını anladı. Ne zamandır orada öylece yattıklarından emin değildi, iki görünmez çamur lekesinden ibarettiler. Ne var ki düşen bir top mermisinin ıslığı Freddie’yi omuzlarından

sarsarak teyakkuza geçirdi. Başını kaldırdı. Çevrelerine ilk defa dikkatle baktı.

Geceydi. Hava karanlık ve soğuktu. Koruganın içi daha sıcaktı. Şimdi buz gibi bir sağanak yağmurun altında öylece uzanıyorlardı ve rüzgâr Freddie'nin saçlarını savuracak kadar sertti. İki ufuk çizgisi arasında, içleri su dolu olduğundan top ateşiyle ışıldayan gökyüzünün aksinin düştüğü milyonlarca krater uzanıyordu. Yıkılmış korugan dışında etrafta hiçbir nirengi noktası yoktu. Alevlerin dümdüz çizgi hâlinde istila ettiği ufka kadar göz alabildiğine uzanan su dolu çukurlar dışında hiçbir şey yoktu. Etrafta kimsecikler olmasa da el bombalarının, küçük silahların ve havan toplarının yağışlı hava tarafından boğulan seslerini duyabiliyordu. Yakında insanlar olmalıydı. Ama gece, yağmur ve sayısız top çukuru onları bağrında saklıyordu.

Hava yönlerini kestiremeyecekleri kadar ıslak ve karanlıktı. Yüzleri Almanya'ya dönük olabileceği gibi Kanada'ya dönük de olabilirdi. Şafak sökene kadar bekleyebilirler miydi? *Hayır*, diye düşündü Freddie. Ölürlerdi. Yağmur karın kuzeniydi ve Freddie çöle dönmüş diliyle daha şimdiden yağmur damlalarını yakalamaya çalışıyordu. Bu gidişle çok geçmeden patlamış mühimmatlara ya da cesetlere aldırmadan top çukurlarındaki suya da dadanırdı. Ayrıca Winter yaralıydı.

"Winter," diye fısıldadı.

Alman cevap vermedi.

"Winter," dedi Freddie tekrar, aniden dehşete kapılarak. Winter'ın ölüp onu tek başına bırakmasından korkuyordu. Sanki hâlâ korugandaydılar ve ufacık dünyalarında birbirlerinden başka tutunacak dalları yoktu. Sesini yükselterek, "Hans," dedi dili döndüğünce. Diğer adamı ıslak omuzlarından yakaladı ve çekiştire çekiştire doğrulttu.

Winter başını kaldırdığı anda bir işaret fişegi atıldı ve soğuk ışığını karanlığa boca etti. Freddie dehşet içinde bunun diğer adamın yüzünü ilk görüşü olduğunu fark etti. Vaktiyle

kısacık kesilmiş, pislikten keçeleşmiş saçlar. Miğferi gitmişti. Geniş yüz hatları, yorgunluktan çökmüş, çukur gözler. Cömert bir ağız, kirli sakallar, çökmüş avurtlar. Tepelerindeki beyaz ışık tenini kemik beyazına boyamıştı. Kan kadar koyu gözleri dışında her yerini. Alman'ı yarı gerçek bir varlık olarak düşünmek her nedense daha kolaydı: Kemikli bir omuz, karanlıkta bir ses olarak.

Freddie, Winter'ın ne gördüğünü merak etti. *Pislikten ve gecenin karanlığından simsiyah olmuş kestane rengi saçlar*, diye düşündü. Çilli bir yüz, yeni çıkan sert sakallar, Freddie'nin görünüşe paye verildiği dönemde nefret ettiği, çocukları gibi yuvarlak bir burun.

Işık söndü ve Winter yine bir gölgeye, yanı başında nefes alıp veren canlı bir karaltıya dönüştü. "Burada kalamayız," dedi Freddie.

"Biliyorum." Winter'ın başka bir şey söylemesine gerek kalmadı. İkisinin de miğferi yoktu, sıırıslıklamdılar. Susuzluktan ve enkaz altında kalmaktan zayıf düşmüşlerdi. Kendi mezarlarından sürünerek çıkmış olabilirlerdi. Ne var ki yaşayanların dünyasına geri dönememişlerdi. Daha fersah fersah yolları vardı.

"Ne yöne baktığımızı kestirebiliyor musun?" Yollarının ayrılabilceği Freddie'nin aklına gelmemişti. Buradan daha kötü bir şey varsa o da bunu tek başına göğüslemektir. Bir top çukuruna düşüp boğulurdu ve akıbetinden kimsenin haberi olmazdı. Yağmur dikenlerini gözlerine batırıyordu. Elleri hâlâ Winter'ın omuzlarındaydı.

"Hayır," dedi Winter.

"Bir yön seçmek zorundayız. Burada kalırsak ölürüz."

Bir başka işaret fişeği sönerken göz göze geldiler ve o karanlıkta, "Ben mi senin esirimin yoksa sen mi benim esirimsin, Iven?" diye sordu Winter.

Esas soru da bu değil miydi zaten? Freddie onu bıraktı. “Tanrım. Sanırım ikimiz de birbirimizin esiriyiz. Ama yönü seçersen sesimi çıkarmadan seni takip ederim.”

Winter’ın yüzündeki ifadeyi artık göremiyordu. Tek görebildiği genel yüz hatları ve zıvanadan çıkmış gökyüzüyle tezat içindeki silüetiydi. Fakat Winter’ın şaşkınlığını neredeyse hissedebiliyordu. Karanlıkta onca vakit geçirdikten sonra Freddie’nin onu illa görmesine gerek kalmamıştı belki de. “Hayatımı kurtardın,” diye ekledi beceriksizce.

“Pekâlâ.” Ama Winter hâlâ tereddüt ediyordu. Freddie onu anlıyordu: Bir tahminde bulunacaktı. Ne tarafa giderlerse gitsinler muhakkak bir tehlike vardı. Başboş mermiler. Başboş top mermileri. O çamurlu, petrol kokan sulara boğulmak. İlk hangi sipere denk gelirlerse oradaki askerler tarafından sorgusuz sualsiz vurulmak.

“O hâlde bu taraftan,” dedi Winter nihayet. “Ama nerede olduğumuzu anlayana kadar sakın tek kelime etme, Iven. Ben de dilimi tutacağım. Eğer yanlış taraf Almanca ya da İngilizce bir kelime duyarsa...”

“Önce ateş ederler,” diye tamamladı Freddie ve gözlerindeki donmaya yüz tutmuş yağmur damlalarını sildi. “Sonra soru sorarlar.”

“Yanımdan ayrılma,” dedi Winter ve yürümeye başladı.

YABANA DOĞRU

GOTHIC, HALIFAX'TAN UZAKTA

MART 1918

BACASINDAN DUMANLAR TÜTEN DEVASA *GOTHIC*, İSKELESİ indirilmiş vaziyette rıhtımda bekliyordu. Çelik rengi denizde gri birer leke gibi görünen konvoyuysa limanın ağzının ötesinde bekliyordu. Önce konvoy hâlinde Liverpool'a gideceklerdi. Mary'nin Londra'da halletmesi gereken birtakım işleri vardı, ardından Belçika'ya geçeceklerdi. Biri konvoy sisteminin yolcu gemilerini denizaltı saldırısından koruduğunu duymuştu ama Laura yine de bindiği geminin batmasından fena hâlde korkuyordu. İskeleyden gemiye tırmanırken soğuğa rağmen avuçları terledi.

Kuyrukluyıldızın dünyaya uğrayışından iki sene sonra *Titanic* battığında Halifax'ın tüm balıkçıları gemi enkazına gitmişti. Döndüklerinde suratları kireç gibiydi ve şehre adım atar atmaz kör kütük sarhoş olmuşlardı. Onlar kafaları çekerken teknelerinden, aileleri olmadan törensiz teşrifatsız defnedilecek kurbanların tabutları birbiri ardına indirilmişti. O kadar çok ölü vardı ki cenaze levazımatçısı kendince bir yöntem icat etmek zorunda kalmış, hepsinin kaydını tutabilmek için ayak parmaklarına birer etiket bağlamıştı.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Charles Iven de gemi enkazına gidenlerden biriydi. O günden sonra alkol sorunu iyice kötüleşmişti. Bir keresinde, zil zurna sarhoş olduğu bir gece, orada gördüklerini çocuklarına bile anlatmıştı.

“Öylece yüzüyorlardı,” demişti. “Yüzlercesi. Suda öylece yüzüyorlardı. Kimi yukarı, kimi aşağı bakıyordu. Dinamitlenmiş balıklar gibi. Onları sudan çekip çıkardık. Bazılarının gözleri deniz kuşları tarafından gagananmıştı. Bazıları daha çocuktu. O kadar çoktular ki! Binlerce insan. Neymiş? İlerlemeymiş! Pabucumun ilerlemesi! İnsanlara Tanrı’nın gücünü verisen –ada gibi gemiler yapmalarına, kuşlar gibi uçmalarına, lanet olası çukurdaki şeytan misali dünyanın bağırsaklarını yakmalarına göz yumarsan– daha büyük aptallıklar yaparlar ve en nihayetinde bütün dünyayı batırırlar. Ellerimiz büyüdükçe ruhlarımız küçülüyor. Tanrı’nın bizden elini çekmesine şaşıyor musunuz hâlâ? O beyaz atlıydı, Marie. O gemi. Senin kuyruklu yıldızın değil. Kuyruklu yıldızı kim takar ki? Dua edin. Hepiniz.”

Laura iskelede yürürken, Atlantik’i sağ salim geçebilirse topçu ateşine bile metanetle göğüs gerebileceğini düşünüyordu.

Mary ve Pim ondan yarım saat sonra geldi. Laura sinirlerini yatıştırmak için güvertede sigara içiyordu. Pim’in saçları şapkasının altından tutamlar hâlinde dökülüyordu ve yüzü ıslı ıslıldı. Diğer yolcular ona beğeniyle bakıyordu. Mary’ye tedirgin görünüyordu. Laura şıp diye anladı. Kadının yanında kimselere yakalanmadan okyanusun diğer tarafına ulaştırması gereken bir yığın bağış vardı: sargı bezleri, tek dozluk ilaç paketleri, pijamalar ve benzeri şeyler.

Valizlerini yerleştirdikten sonra tırabzanın kenarında Laura’ya katıldılar. Mary, Laura’nın sigara ikramını kabul etti. Pim burnunu buruşturdu. Bulutlar toplanıyordu. Derken türbinler kükredi. Güvertedeki diğer yolcuları izlediler. Yeni gelenlerin

arasında erkekten çok kadın vardı ve neredeyse hepsi siyahlara bürünmüştü.

“Ne kadar çoklar,” dedi Pim.

Laura sigarasından bir fırt aldı. Birlikte seyahat edecekleri yolculardan bazıları Viktorya dönemine has resmî matem giysilerine bürünmüşken diğerleri sadece şallara sarınmış ya da pazubent takmıştı. Kanat çırparak havalanmaya hazırlanan bir karga sürüsü gibi dip dibe duruyorlardı. “Haber almaya gidiyorlar,” dedi Mary. “Kızıl Haç’ı kuşatma altına alıyorlar. Generalleri mektuba boğuyorlar. *Bu modern dünya*, diyorlar. *Bir adam nasıl öylece ortadan kaybolabilir ki?*”

“*O müphem karanlığa doğru yollara düş*,” dedi Pim usulca, alıntı yaparak. Siyahlara bürünmüş kalabalıktan bir an olsun gözlerini ayırmamıştı. “*Şarkılarınla yatıştırabilirsen Furiaları, canavarları ve acımasız ölümü, o zaman kurtarabilirsin sevdiğini.*” Mary’nin şaşkınlıkla baktığını görünce, “Gluck,” dedi. “Yani, Orpheus. Eurydice’in peşinden gidiyor. Hepsinin umduğu bu, değil mi? Sen bile, Laura...” Sustu. Laura dinlemiyordu. Hareket eden kalabalığın ortasında bir an için hareketsiz bir nokta görmüştü. Ev elbisesi kanlar içinde kalmış, boş göz yuvaları kan çanağına dönmüş bir kadın.

“Laura? Laura?” dedi Pim.

Halifax’tan ayrılmanın stresinden hayal görüyor olmalıydı. “Pardon, dalmışım,” dedi Laura. “Donmadan evvel içeri girebilir miyiz, ne dersiniz?”

Laura daha önce hiç yolcu gemisine binmemişti. Avrupa’ya 1915 senesinin şubat ayında askeri nakil gemisiyle gitmiş ve oradan da sıhhiye gemisiyle dönmüştü. O ve Freddie elbette seyahat hayalleri kurmuştu. Çocukluklarından beri Laura’nın üst kattaki odasının penceresinden gelip giden gemileri izlerlerdi. Bacasından duman tüten bir gemi gördü mü okyanus

gemilerinin gerçek rotalarına aldırış etmeden hayal gücünü serbest bırakır ve “Rusya’ya gidiyor,” derdi Laura otoriter bir sesle. “Saint Petersburg’a gidiyor.”

“Ve,” diyerek araya girerdi Freddie coşkuyla, “güvertede bir kadın var. Yanında Kuzey Yıldızı adında koskocaman bir elmas taşıyor. Onu sahibinden, kraliyet ailesine mensup bir çarîçeden çalmış. Hizmetçilerin yüz karası belki ama hayatı tamamen değişti. Tek bir mücevher sayesinde Karun kadar zengin oldu ama onu ne satabiliyor ne de kesebiliyor. Bu yüzden hem zengin hem de fakir. Şimdi de doğduğu topraklara geri dönüyor ama kırışi kıracağıının çarîçenin kulağına gitmesinden korkuyor...”

İşte o gemilerden birindeyim, Freddie, diye düşündü Laura kardeşinin yokluğunda. Petersburg’a gitmiyoruz. Sadece Liverpool’a gidiyoruz ama hiç yoktan iyidir, öyle değil mi? Keşke...

Bu düşünceyi yarıda kesti.

Biletleri ikinci sınıftı. Yemekleri idare ederdi. Ayrıca gezinti güverteleri, kütüphaneleri ve sigara odaları vardı. Laura’nın yapacak hiçbir şeyi, ilgilenecek kimsesi yoktu. Dişe dokunur tek hadise boğulmakta olan ihtiyar bir beyefendinin boğazından balık kılçığı çıkardığı şu unutulmaz akşam yemeğiydi.

Bol bol uyudu. Un ufak olmuş dikkatini zorlamayan romanlar okudu. Sayısız sigara tüttürdü ve gerekenden fazla içki içti.

Bir akşamüstü Pim elinde bir makasla Laura’yı kamaralarında bir köşeye kısırdı. Uyumaya çalışan Laura’nın hiç keyfi yoktu. “Hemşire kalbine saplanmış bir bıçakla ikinci sınıf bir kamarada ölü bulundu, öyle mi?” Bir süredir kütüphanede birbirlerine cinayet romanları okuyorlardı.

“Olsa olsa, *Halifaxlı masum dul ölü bulundu*, olur. Sürekli şakaya vursan da sen cinayete benden daha meyillisin. Laura, ters ters bakmayı bırak. Saçını kesiyorum.”

“Ah,” dedi Laura. Örtülerin altına daldı. “Sen öyle san.” Sesi boğuk çıkmıştı. “Hemşire kepi ve örtüsü işimi hayli hayli

görecektir, Bayan Shaw. Siz en iyisi gidip makasınızı bir başkasına sallayın.”

“Ah, hayır, kaçamazsın. Saçlarının hâlini *ben* görüyorum ve fena hâlde canımı sıkıyor. Zaten uyumamalısn,” diye ekledi Pim masumca. “Çay vakti geldi.” Neyse ki makası havada gelişigüzel sallamayı bırakmıştı.

“Zaten uyumuyorum,” diye homurdandı Laura küsmüş gibi.

“Beş yaşındaki bir erkek çocuğundan daha betersin. Saçını bir dakikada hallederim. Neden inat ediyorsun ki?”

“Çünkü çay içmek istiyorum.” Laura doğrulup oturdu. Üstü başı iyice dağılmıştı. Pim ise firketelerle tutturduğu saçlarından ayağındaki botlara kadar derli topluydu.

“Laura... Bak, eğer ukalalık ediyorsam beni yine de öldürebilirsin ama... Senin gibi savaşın izlerini taşıyan kahramanların bile güzel görünmeye hakkı vardır.”

“Ah, Tanrım, bu kadar merhamet yeter,” dedi Laura suratını ovuşturarak. “O kadar güzel uyuyordum ki.”

“Ama öylesin,” dedi Pim. “Güzelsin yani. İyi bir adam ne ellerine ne de bacağına takılır.”

“Aman ne büyük lütuf. Fakat saçlarıma takılır, öyle mi?”

Pim, Laura’nın gözlerinin içine baktı, aniden yüzü kızardı ve elindeki makası bıraktı. “Hayır, hiç de değil. Neyse, hadi çaya gidelim.”

Şayet Pim ısrar etseydi muhtemelen ayak diremeye devam ederdim, diye düşündü Laura huysuzca. “Hayır, haklısın.” Ayağa kalktı ve kendini minik makyaj masasının önündeki sandalyeye bıraktı.

“Tanrım,” dedi Pim. “Şimdi de yıkanmak üzere olan bir kedi gibi görünüyorsun.” Yine de makası bıraktığı yerden aldı. “Bak, göreceksin. Asla İmparatoriçe Sisi olamazsın ama serseri buklelere ne dersin?” Laura’ya dikkatle baktı. “Bence o kadarını becerebilirim.”

“Dene de görelim.”

“Bekle ve gör,” dedi Pim çok güzel kadınlara has bir özgüvenle. Laura iç geçirdi ve Pim’in aklındakini yapmasına izin verdi. Çok uzun zamandır saçlarını önemsemiyordu. Gerçi şimdi düşününce... Saçlarını ilk kestiğinde *zırıl zırıl* ağlamıştı. Tanrı aşkına, zaman gerçekten de su gibi akıyordu. Laura hemşirelik eğitimi alırken en gizli, en imkânsız düşlerinde Fransa’da biriyle tanışacağını hayal ederdi. Belki genç bir aristokratla. Bir subayla. Bir pilotla. Tutkulu bir aşk yaşayacaklarını, evleneceklerini, ortak mazilerinin onları sonsuza dek bağlayacağını düşünürdü.

Ama gerçek bambaşkaydı. Bir keresinde sahra hastanesinde aşk yaşamakla ilgili bir mektup yazmıştı Freddie’ye: *Aylardır gördüğü tek kadinken ve adam hayatı boyunca hiç olmadığı kadar acı çekerken onun bana âşık olmasına izin vermek –ona âşık olmak– gözüme hiç adil görünmüyor. Bu narin bir duygu, tıpkı serada yetişmiş bir orkide gibi. Gerçek dünyada hayatta kalamaz.*

Laura aşk meşk meselelerini bir kenara bırakalı çok uzun zaman olmuştu. Keza gösterişi de. Ne var ki Pim geri çekildiğinde yine de kendine şaşkınlıkla baktı. Buna serseri denmezdi ama gelişme vardı. Yanaklarına ve dudaklarına biraz renk gelmişti, neticede artık daha iyi besleniyor ve korkunç vardiyalarda çalışmıyordu. Saçları lambanın ışığında yer yer bal rengi parlıyordu.

“Siz modern kızların korselere güldüğünüzü biliyorum,” dedi Pim. “Ama aslında göğüsleri destekliyor *ve* duruşu düzelti–” Sözü bir ciyaklamayla yarıda kesildi. Laura suratının ortasına bir yastık fırlatmıştı.

“Çay vakti, Bayan Shaw,” dedi Laura. “Yoksa akşam yemeğine kadar bana fırfırlı bir eteklikle takunya giydireceksin. Ya da bir toga.”

“Biliyor musun?” dedi Pim. “Bir keresinde davetli olduğum bir maskeli baloya Elizabeth dönemindeki soylu kadınlar gibi giyinerek gitmiştim. Çok beğenilmişti. Etekliği kendim dikmiştim.” Ama gülümsüyordu.

“Hiç şaşırmadım,” dedi Laura içtenlikle.

O akşam yemekten sonra Laura ve Mary kütüphaneye sigara içmeye gittiler. Pim sigaralara hoşnutsuzlukla baktı. “Parmaklarınızı sarartıyor.”

“Pis bir alışkanlık,” dedi Laura dumanı üfleyerek. *Amazonya’da Ölüm* diye yeni bir cinayet romanına başlamıştı ve aklının Avrupa’da ya da Kanada’da değil de kitapta olmasından memnundu.

Mary elinde bir kalemle envanter listesinin üstünden geçiyordu. Yanında kaba saba bir parmak viski duruyordu. Onlara eşlik etse bile Mary’nin her daim mesafeli bir yanı vardı. Akli başka şeylerle meşguldü. Laura kocalarının ve çocuklarının üzerine titreyen bazı kadınlar gibi Mary’nin de hastanesinin üzerine titrediğini düşündü. Hastane onun çocuğuydu. Eviydi, amacıydı. Takıntısıydı.

Pim ise otomatik yazı deniyordu. Kâğıdı elinde evirip çevirip karalamalardan bir anlam çıkarmaya çalışırken ekseriya kendi kendine mırıldanıyordu. Fakat en nihayetinde sayfanın sonuna geldi, ortaya çıkan saçmalığa üzüntüyle baktı ve kâğıdı bir kenara koydu. Ardından Mary’yle sohbete daldılar.

Laura onları yarım kulak dinliyordu. Pim meleklerden bahsediyordu; annesi sağ olsun başmelekler, tahtlar ve egemenlikler hakkında yeterince bilgi sahibi olan Laura ise Pim’in konuyu değiştirmesini diliyordu.

“Melekler neden uğramasın ki?” diye soruyordu Pim içtenlikle. “Savaş meydanına yani? Neticede Tanrı her yerde değil mi?”

“Neden uğrasınlar ki?” dedi Pim’le uğraşmaktan şeytani bir zevk alan Mary. “Muhtemelen yapacak daha iyi işleri vardır.”

“Peki Mons’taki meleklerle ne diyorsun?” diye üsteledi Pim. “O konuda yazılanları okudum. Kilisede el ilanları vardı. Bir başpiskopos vaaz bile verdi.”

Laura, Amazonya'ya odaklanmaya çalışıyordu ama nafileydi. Diğer herkes gibi o da Mons Melekleri'ni biliyordu. 1914'teki geri çekilme sırasında İngiliz Keşif Kuvvetleri bozguna uğrayacaktı ya da en azından hikâyeye öyleydi. Derken silahlı meleklerden oluşan bir birlik –yoksa sürü mü demeliydi?– aniden karşılarında belirmiş ve Almanları püskürtmüştü. Almanların da bu hikâyeyi kendi pencerelerinden anlattıklarına şüphe yoktu. Laura bazen bir ordunun ilahi destekçileri diğer ordunun ilahi destekçileriyle karşılaştı ne olur diye merak ederdi istemsizce.

“Onlar melek falan değildi,” diyerek araya girdi Mary gözlerinde hınzırca bir pırıltıyla. “Agincourt’tan gelen hayalet okçular olduğunu duydum. Tahmin edebileceğin gibi cephe hayalet kaynar. Kesinlikle Agincourt’tan gelen adamlardı.”

“Ama melekler...” diyerek itiraza kalkıştı Pim.

Laura nedense sinirlenmişti. “Ne önemi var ki?”

Mary ve Pim şaşkınlıkla ona baktı. Laura başka bir şey söylememek için dilini ısırды. Mesela, *Anlamıyor musunuz?* diyebilirdi. *Dünyanın sonunu borazanlar değil, tahrip gücü yüksek patlayıcılar getirecek ve melekler ordunun imdadına koşmuş olsalar Almanları uçak gibi tepeden vururlardı.*

“Melekler tabii ki önemli,” dedi Pim. “Onlar Tanrı’nın şeyinin kanıtı.” Duraksadı, huzursuz olmuşa benziyordu. Laura o şeyin ne olduğunu merak etti. Sevgi mi? Gazap mı? Katıksız bir kayıtsızlık mı?

“Kusura bakma, Pim,” dedi Laura. “Ağzımı hiç açmamalıydım.”

TASINI BOŞALTTI PINARLARA VE SULAR KANA DÖNDÜ

SAHİPSİZ TOPRAKLAR, YPRES ÇIKINTISI,

FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

FREDDIE, WINTER'İN ARKASINDA DÜŞE KALKA İLERLERKEN zihnini açık tutmak için mücadele ediyordu. Bir top çukurunda durduklarında gözlerini yumdu ve çok daha güzel günleri kafasında canlandırmaya çalıştı: Ateşin diğer tarafında ders kitabına gömülmüş olan çilekeş Laura'ya şiirler okuduğu gün gibi günleri. Fakat görüntü bir türlü netleşmedi. Ölü ya da diri hiçbir şair yeryüzünde buraya benzer bir yer olduğunu hayal edemeyeceği gibi dilleri de burayı tarif etmeye yetmezdi.

Winter olmasaydı çoktan on kere ölmüş olurdu. İki kere yakınlarına top mermisi düşmüş, iki seferinde de Alman onu tutup yere yatırmış ve makineli bir tüfeğin namlu alevini gördüklerinde kıpırdamasına engel olmuştu. Fakat daha da önemlisi Freddie'yi yola devam etmeye sevk eden yegâne şey Winter'in metanetli varlığı, şap şap ayak sesleri ve dokunabileceği kadar yakınında yürümesiydi. Kendi mevzilerinin mi yoksa Winter'inkilerin mi arkasındaydılar, sahipsiz topraklardalar mıydı

yoksa Şeytan'ın ufukta hainleri çiğnediği cehennemin dokuzuncu katında mı, hiçbir fikri yoktu. Gerçi bunlara kafa yormaya dermanı da yoktu.

Derken Winter tam önünde aniden durdu.

Freddie, Winter'a arkasından çarptı, ardından panik içinde çırpınarak dengesini buldu. O çamura düşerse oradan bir daha asla çıkamazdı. "Ne oldu?"

"Şurada." Freddie, Winter'ın çenesinin hareketini takip ederek titreyen beyninin ilk bakışta karanlıktan tatlı tatlı bakan gözler sandığı parıltıların aslında sigaralara ait olduğunu anladı. Diğerlerini bulmuşlardı. Nihayet. Kendi canını düşüneyecek kadar yorgundu. Fakat Winter için korkuyordu. Ya Alman değillerse? Freddie Alman olmalarını yeğlerdi. Belki onu öldürürlerdi, öldürmeseler bile kesin esir alırlardı ama Winter'a kıymazlardı.

Bir top mermisi çamura saplanıp patladı ve üzerlerine toprak yağdı. Kendilerini yere atıp sürünmeye başladılar. Derken yüksek hızlı bir mermi vızıldayarak az ötelerindeki bir top çukuruna düştü fakat bu seferki infilak etmedi. Siper, siper ihtiyaçları vardı. Bir makineli tüfeğin takırtısı duyuldu, fazlasıyla yakından gelmişti. Buralarda henüz su basmamış bir çukur olmalıydı, bir siper... herhangi bir şey. Bir top mermisi daha etrafına çamurlar sıçratarak düşerken bir diğerinin havada çıkardığı uğultu duyuldu. Bir kraterin kenarına ulaşılar ve Freddie yuvarlanarak kendini çukura attı. Çığlığı o korkunç gürültü tarafından yutuldu. Winter hemen arkasından geldi. Top çukurunun dibinde pis kokulu, buz gibi bir su birikintisi vardı ve Freddie'nin bir sonraki çığlığı suda boğuldu. Debelenerek kafasını sudan çıkardığında Winter'ın yüzüstü suya gömüldüğünü, döndüğünü ve doğrulmaya çalıştığını gördü. Ne var ki doğrulmasıyla tıpkı onlar gibi demir yağmurundan kaçan ve o karanlıkta sadece karaltıdan ibaret olan üçüncü bir adam Winter'ın üzerine düştü.

Winter nefesini tutup Almanca bir küfür savurdu.

Freddie'nin gözünde her şey ağır çekimde gerçekleşti, sanki dünya ağdalı bir kıvam almış gibi. Bir top mermisinin ani parıltısında adamın üstündeki Kanada üniformasını ve korkudan belermiş gözlerini gördü. Süngüsünü kaptığını ve Winter'ın alçalıp yükselen göğsüne saplamak için panikle havaya kaldırdığını gördü.

Süngü aşağı inerken Freddie adamın üzerine atıldı. Suyun içinde boğuşmaya başladılar; adam çırpınıyordu. Tüfeğini elinden düşürünce bıçağını çekip çılgınca savurmaya başladı. Freddie duyamıyor olsa da ağzı ardına kadar açılmış, çığlık atıyordu. Bıçak kan kadar koyu renkli suda ıslak ıslak parladı ve kör bir öfke Freddie'nin zihnini ele geçirdi. Üste çıkıp diğer adamı dibe batırdı.

Adamın bedeni gevşedi. Bir an sonra Freddie sakinleşti, ne yaptığını fark etti ve boğulurcasına öksürerek cesedin yanından uzaklaştı. Topların gürültüsü kulaklarında uğuldayan kanla birlikte alçalıp yükselir gibiydi. Arkasına döndü ve safra kustu; neticede midesi boştu. Winter onu kolundan tuttu. "Sen..." Winter'ın sesinde tuhaf bir tereddüt vardı. Kan ve sudan yüzü gözü kapkara olmuştu, göğsü yükselip alçalıyordu. "Sen iyi misin?"

Freddie şoktaydı. Birkaç dakika boyunca tek kelime etmedi. Bu gerçek değildi. Gerçek olamazdı. Hiçbir şey söylemezse uyanacak ve hiçbirinin gerçek olmadığını anlayacaktı.

En nihayetinde kafası tekrar çalışmaya başladı. Birini öldürmüştü. Bir Canuck'u*, kendi yurttaşlarından birini. Düşmanı haince savunarak onu öldürmüştü. Nasıl olmuştu bu? Sanki aradığı yanıt düşmanın suratında yazıyormuş gibi dönüp Winter'a baktı, neden sonra silkinerek Alman'ın elinden kurtuldu. Titriyordu. Her şey göz açıp kapayıncaya dek olup bitmişti.

* Kanada askerlerine verilen isim -ç.n.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Winter, Freddie'yi omuzlarından tutup döndürerek kendisine bakmaya zorladı. "Iven? Iven, bana bak."

Freddie cevap vermedi. Dişleri takırdıyordu. Zihni her zerresiyle isyan ediyordu.

"Düşünmeyi kes, Iven," dedi Winter. Parmakları Freddie'nin pazularına gömüldü. "Bu bir içgüdüydü. İnsanlar böyle şeyler yapar. Savaştayız, Iven."

"Niyetim onu öldürmek... Yani o... Ben..." Devamını getiremedi, tekrar denedi ama kelimeler kifayetsizdi. Neredeyse insanlığını yitirmişti. Nihayet çılgınlığını bastırmak için kendi elini ısırdı.

Winter elini indirdi, gözleri hâlâ Freddie'nin yüzündeydi. "Iven?" İlk defa sesinde korku vardı.

Freddie'nin zihni topaç gibi dönüp duruyordu. Aklı başında *olamazdı*. Aklı başında bir adamın ne bu çukurla işi olurdu ne de bu gökyüzüyle. Vıcık vıcık balçığın içine gömülüp oradan hiç çıkmamayı diledi. Ama Winter'ı hayatta tutacağına söz vermişti. Bu düşünce bile Freddie'ye geriye kalan parçalarını toplama gücü vermeye yetti. "İyiyim," dedi boğulurcasına.

Winter sessizdi. Ama Freddie'yi bıraktı, döndü, cesede uzandı ve sağlam koluyla çekiştire çekiştire adamın yarısı suya batmış çantasını çıkardı. Freddie şaşkın şaşkın öylece otururken Winter ıslak çantanın altını üstüne getirip içinden çalkalandığında ses çıkaran yarıya kadar dolu bir matara çıkardı. Acil durumlar için saklanan demir tayınları. Balmumuna sarılı çikolata. Bir gaz maskesi.

Winter çikolatayı eline tutuşturmaya çalışırken Freddie aniden çukurun vıcık vıcık, eğimli toprağına yığılıp öğürmeye başladı. Winter onu kemikli koluyla yakaladı, doğrulmasına yardım etti ve ölü adamın matarasını dudaklarına götürdü. Baş dönen Freddie'nin ağzına romla karışık su tadı geldi. *Düşmanın hayatını kurtarmak için bir cana kıydım*, diye düşündü.

Bir an sonra kendini mataradan su içerken buldu, öte yandan içtiğini kusmamaya çalışıyordu.

O anda yine bir top mermisi geceyi aydınlattı ve Winter'ın suratı kısacık bir anlığına çıkıntılardan ve gölgelerden ibaret olmaktan çıkıp renklendi. Gözleri masmaviydi. Freddie aradığı yanıtları, tüm bunların nedenini orada bulacakmış gibi baktı Winter'ın yüzüne. Kafası tamamen allak bullak olmuştu.

Winter, "Sizin mevzilerin arkasındayız. Artık senin esiririm, Iven," dedi onu dikkatle izleyerek.

"Evet?" Freddie düşünmeye çalıştı. Ağzında rom, toprak ve kan tadı vardı. Tüm tehlikelere rağmen tek istediği uyumaktı. Her şeyi unutmak. O vakit Winter'a ne olacaktı? "Onlar... yani biz... burada esir alır mıyız bilmiyorum. Sizin mevzilere çok yakın. Seni vurabilirler. Geri dönmemiz gerek. Şeye doğru..." Ateş hattının o tarafında siper diye bir şey olsaydı bu bir ikmal siperi olurdu. Ama yoktu. Sadece su dolu çukurlar vardı.

Winter hiçbir şey söylemedi.

"Yoksa... yoksa kendi tarafına mı dönmek istersin?" Freddie elinden geldiğince doğruldu. Şimdi dibi su dolu bir top çukurunda çömelmiş vaziyetteydi. "Seni durdurmam." Winter'ın onu yalnız bırakma ihtimali bile dehşete kapılmasına yetti.

Winter çamur içindeki kafasını iki yana salladı. "Hayır. Hâlâ senin esiririm, Iven."

"Ölmene izin vermeyeceğim," dedi Freddie. Başka bir adamın kanıyla yazılmış bir yemindi bu ve şu dünyada elinde kalan tek şeydi.

AHMAKLARIN CENNETİ

LONDRA, İNGİLTERE, BİRLEŞİK KRALLIK

MART 1918

LAURA, PİM VE MARY GEMİDEN LIVERPOOL'DA İNDİ, DENİZALTILARIN musallat olduğu Atlantik'e sırtlarını dönüp Londra trenine bindiler. Tren gıcırdayarak King's Cross istasyonunda durur durmaz Mary kendi tabiriyle "çarşaflarına falan" bakmak için aceleyle yanlarından uzaklaştı. Hastanesine bağışlanan malzemelere öyle diyordu. Laura ve Pim geçici bir süreliğine terk edilmiş vaziyette peronda öylece dikildiler.

Pim bastırılmış bir sevinçle aval aval etrafına bakınıyor, çeşit çeşit üniformaları, tepelerindeki cam ve demir işçiliğini inceliyordu. Laura, King's Cross'u Pim'in gözlerinden görebilmeyi diledi. Londra ona araf gibi geliyordu; modern dünyanın parıltılı merkezi, savaşın bekleme odası hâline gelmişti. Mary'nin elini çabuk tutmasını ve otelin çok uzak olmamasını umuyordu.

Derken istasyona pencereleri karartılmış bir tren yanaştı ve üniformalı insanlar platformda toplanmaya başladı. Bir şeyi bekliyorlar, o sırada da alçak sesle tek tük laflıyorlardı. "Ah, yaralı askerler olmalı," dedi Pim. "Zavallıcıklar. Gerçi hastane trenlerinin daha büyük olduğunu sanırdım. Sence de daha büyük olsalar iyi olmaz mıydı?"

“Bunlar yaralılar değil,” dedi Laura kısa bir tereddüdün ardından, “Delirenler.” Sigarasından derin bir nefes aldı. “Gidip gişede beklesek iyi olur.”

Pim kıınıldamadı. “Delirmiş... askerler mi? Savaş yüzünden mi?”

“Evet. Pim, askerler o vaziyette görölmek istemezler. Biz en iyisi...”

Artık çok geçti. Trenin kapısı ardına kadar açıldı. Bir an sonra adamlar yürütölerek ya da taşınarak trenden indirilmeye başlandı. İlkini üstünde deli gömleği vardı. Debelenip duruyordu. İkincisi ağlıyordu, yüzü kül gibiydi. Kendi başına ayakta duramıyormuş gibi hasta bakıcının omzuna yaslanmıştı. Üçüncüsü uzuvlarını hiç hareket ettiremiyor, yere çakılmış bir kuş gibi titriyordu. Dördüncüsü parmaklarını ısıırıyordu ve gözleri kireç gibi tenine dağlanmış iki kara deliğe benziyordu. Beşincisi gayet makul bir ses tonuyla kendi kendine konuşuyordu; ne var ki suratı sargı bezleriyle kaplıydı ve söyledikleri deli saçmasıydı.

“Ölüler,” diye mırıldandı asker. “Geceleri onları görürsün. Karanlıkta. Karanlıkta geri gelirler. Bir tanesi bana gülümsedi. Bir daha asla eve dönemeyeceğimi söyledi.” Hırıltılı sesi aniden yükseldi. “Ama o kadarını ben de biliyordum, değil mi? Biliyordum, biliyordum, bili—”

Hasta bakıcılar tarafından alelacele oradan uzaklaştırıldı.

Pim donakalmış vaziyette askerin arkasından baktı. “Ama... Neden deliriyorlar?”

“Bilmiyorum,” dedi Laura. Aslında biliyordu fakat bu, kelimelerle anlatılabilecek bir şey değildi. Tarifi yoktu.

“Ama onlar... Onları savaş mı *delirtti*? Ne diyordu o adam öyle? Şey... ölüler hakkında?” dedi Pim tuhaf, kırılğan bir sesle.

“Delilik,” dedi Laura konuyu kapatmak ister gibi. “Delilikti. Hadi gel.”

Londra'da aslında üç gün kalacaklardı. Fakat üç gün Laura'ya çok uzun geliyordu. "Biraz sabır, Iven," dedi Mary, ertesi sabah otelin onlar için hazırladığı kahvaltı masasında harıl harıl mektup açarken. "Aramam gereken kimseler var; bir daha Londra'ya ne zaman geleceğim belli olmaz. Özel sahra hastaneleri sadece bağışlarla dönmez. Kamuoyunun ve özel çevrelerin de desteğine ihtiyacım var. Sence işimi sürdürmeme neden izin veriyorlar? Çünkü elinden geleni yapan cesur bir hanımefendi olarak epey haber değeri taşıyorum. Bu sabah da çayımı bitirir bitirmez gazete ofisine gideceğim."

Laura rafadan yumurtasıyla kızarmış ekmeğine odaklandı. "Gazeteler memnun olduğu sürece sorun yok demek," dedi.

"Aynen öyle," dedi Mary.

Pim kahvaltıya inerken yanında bir Baedeker getirmişti ve notlar alarak gezi rehberinin sayfalarını karıştırıyordu. Daha kahvaltısına dokunmamıştı. "Shaw, buraya yaz tatiline geldiğini mi sanıyorsun?" diye sordu Mary.

"Ah, Laura, Trafalgar Meydanı'nı görmek ister misin?" dedi Pim.

"Neden olmasın?" dedi Laura. Hiç keyfi için seyahat etmemişti. "Aslanlı olan o muydu?"

"İkiniz de ümitsiz vakasınız." Mary bir başka mektubu kesip açtı. Sonra da memnuniyetle ciyaktı.

"Ne oldu?" diye sordu Pim.

"Sevinin, hanımlar. Akşam yemeği için üçümüze davetiye buldum," dedi Mary.

Pim gezi rehberini kapadı. "Öyle mi? Kiminle?"

"Hindistan'da ve Güney Afrika'da başarılar kazanmış Munster diye emekli bir generalin evinde. İyi yürekli bir ihtiyardır. Kendinizi her yerde Türk halıları ve şüpheli yollardan elde edilmiş heykeller görmeye hazırlamanızı tavsiye ederim." Mary kafasını iki yana salladı. "Fakat yeni gelen Amerikalı subaylar da tam kadro orada olacak. Zaten bizi de o yüzden

davet ettiler; tıpkı onlar gibi okyanusun diğer yakasında doğup büyümüş hanımlarla karşılaşmanın subayların hoşuna gideceğini düşünüyorlar. Ve...” Belli ki Mary en iyisini en sona saklamıştı. “Beşinci Ordu’dan Gage de bizzat orada olacak, hani şu Genel Karargâh’ta el üstünde tutulan. Küçük bir kaçamak yapıp Londra’ya gelmiş ve bizimle aynı gün dönüyor. Ona denk gelmemiz büyük şans.” Mary ellerini ovuşturdu. “Bir düşünsene– Aaa, ne oldu, Laura?”

Laura özenle soyduğu yumurtasını elinden düşürüvermişti. “Hiçbir şey,” dedi toparlanarak. “Elimden kaydı. Devam et, Mary.”

Mary yeni kıyafetler almaları için onları dışarı sürüklemeyi denedi ama Laura yerinden kıpırdamadı. “Üniformamı giyeceğim. Savaşta yız ve ben, Tanrı hepimizi korusun, bir kahramanım. Hatta bunu kanıtlayacak topal bir bacağım bile var. Hâliyle modaya ayak uydurmak zorunda değilim.”

“Öyle olsun,” dedi Mary gönülsüzce. “Ama doğru düzgün bir üniforma giyeceksin. Sahra koşullarına uydurulmuş, şu dize kadar gelen şeylerden değil.”

“Yabani miyim ben?” dedi Laura. “Usulü neyse ona uygun giyineceğim. Hatta madalyam bile var.” Üniformalarının çoğunun uzun zaman önce dikildiği doğrudur. Standart hemşire üniforması aslında gayet şıktı. Yere kadar uzanırdı ve istenildiğinde takılıp çıkarılabilen kolalı yakası ve bembeyaz manşetleri dâhil yedi parçadan oluşuyordu. Cephede görev yapan tüm hemşireler ona şöyle bir bakar, sonra da ilk fırsatta eteğine gizlice bir makas atardı. Ne var ki Laura üniformalarından birini bu gibi etkinlikler için saklamıştı. Yemeğe gidecekleri akşam onu giydi ve odalarının arasındaki ortak salona adım attığında, “Galiba haklısın,” dedi Mary. “Zaten üniforma sana daha çok yakışıyor. Sende de şu suratlardan biri var. Otoriter

olanlardan. Gece elbiseleri üstünde basit dururdu. Keşke daha uzun boylu olsaydın. Şimdi bana canını sıkanın ne olduğunu söyle.” Pim banyo yapmaya gitmişti.

Laura, Mary’ye soru sorar gibi baktı.

“Sakın masum ayaklarına yatma,” dedi Mary. “Bu yemekten bahsettiğimde gözlerinde şimşekler çaktı. Sorun nedir?”

Laura kısa ve öz konuştu. “Şu general, Gage yani... Birliğe destek olmak için Brandhoek’a kaydırılmamız onun emriydi.” Orası gezici bir hastane için korkunç bir yerdi. Demiryoluyla cephaneliğin arasına sıkışmıştı. Hedef olması kaçınılmazdı.

“Anlıyorum,” dedi Mary. Etkilenmemişe benziyordu.

“Biliyorum,” dedi Laura. “Hastaneyi mühimmat deposunun yanına kurarsan Fritz depoyu bombalayamaz. Bombalarsa ve o sırada hastaneyi de yerle bir ederse o vakit fötr şapkalı biri çıkagelir, yıkılmış koğuşların ve gözü yaşlı hemşirelerin fotoğraflarını çeker, sonra da en iyi kareleri seçip gazetelere gönderir. Al sana savaş haberciliği.”

“Evet evet, çok alçakça. Yemekte duygularını kendine saklayabilir misin? Bu davet harika bir fırsat, Laura. Buradan bağış gelecektir.”

“Çocuk gibi tepinip bezelyelerimi yemeyi reddedecek değilim, Mary. Aslında gelmesem daha iyi olur. Gerçi bunu sen de düşünmüşsündür.”

“Orada şekeri *karneyle* vermiyorlardır,” dedi Mary tatlı tatlı.

Laura acı acı güldü. “O hâlde her şeyi unuttum gitti.”

Mary’nin iyi yürekli ihtiyar dostu Munster, yani şu emekli saygın şahsiyet, Mayfair’deki heybetli bir malikâne de yaşıyordu. Laura, Mary ve Pim taksiden indiler ve Benares pirinciyle, koyu renkli mobilyalarla, İngiliz ve Amerikan üniformalarıyla dolu bir salona alındılar. İçerisi hamam gibiydi.

Pim hâlınden memnundu. “Daha önce hiç general görmemiştim.” Siyahlar içinde nefes kesici görünüyordu. Hâliyle odadaki bütün başlar ona döndü.

“Diğer insanlar gibiler,” dedi Laura. “Belki biraz daha kendini beğenmiş.” Sırtından tek bir ter damlası süzüldü. Oda tıklım tıklımdı. Çok gürültülüydü. Bu onu huzursuz ediyordu. Doğrudan içki arabasına yönelip en yakınındaki subaya gülümsemi. Adam ona bir kokteyl hazırladı; Laura içkisini çabucak bitirip Mary’nin onaylamayan bakışlarını görmezden gelerek bir tane daha istedi.

Munster denen şu general de malikânesine benziyordu. Yaşlı, titiz, telaşlıydı ve teni sararmıştı. Bıyığı kusursuzdu. Laura adamın iyi görünmediğini düşündü. Yanaklarında tuhaf bir kızarıklık, gözlerinde donukluk, neşeli tavrında bir yapmacıklık vardı.

General Gage çok daha gençti: Henüz ellisine gelmemişti, belli belirsiz bir İrlanda aksanı vardı ve sıcakkanlı, dışadönük biriydi. Odada zahmetsiz bir cazibeyle dolanıyordu. Laura Genel Karargâh’ta ve Whitehall’da neden el üstünde tutulduğunu anlayabiliyordu; karşısındakini insanı gururunu okşayan bir dikkatle dinleyen, size başka hiçbir şeyin önemi yokmuş gibi bakan şu tiplerdendi. Oldukça kasıntı, somurtkan ve hayli Metodist görünümlü Amerikalı subayları katıla katıla güldürdükten sonra Mary, Pim ve Laura’nın yanına geldi.

Gözleri Pim’in kusursuz yüzüne kenetlendi. “Kimse bana üç meleğin kaba saba güruhumuzu şereflendirmeye geleceğinden bahsetmemişti.”

Laura alaycı görünmemeye çalıştı. Pim ise hem gururu okşanmış hem onunla tanıştığına memnun hem de masumca namüsaıt görünüyordu. Muhtemelen bu ifadeyi aynada çalışmıştı. Mary gülümseyerek General’in elini sıktı. Laura kokteylinden kocaman bir yudum aldı. Gage’in arkasındaki teğmen, Pim’e apaçık bir hayranlıkla bakıyordu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

“Bu hanımlar sizin gönüllüleriniz mi, Bayan Borden?” diye sordu General.

“Evet, öyleler,” dedi Mary. Pim’le Laura’yı takdim ettikten sonra hastanesi, zengin destekçileri, ilgili gazeteciler ve yaptığı iyi işler hakkında uzun uzadıya konuşmaya başladı.

Gage onu kibarca dinledi ama Mary soluklanmak için durduğunda, “Sizin gibi asil bir hanımefendiyi okyanusun diğer yakasına getiren nedir, Bayan Shaw? Vatanseverliğinizi takdir ediyorum ama eminim aileniz sizi buraya göndermeye kıyamamıştır,” dedi.

Mary dudaklarını birbirine bastırdı. “Ben dulum, bayım. Vefat eden oğlum James’in anısını onurlandırmak istedim sadece,” dedi Pim.

Laura, Gage’in ah vah etmesini bekliyordu. Fakat adam kaşlarını çattı. “James? James Shaw, değil mi? Kanadalı?”

Gage’in suratındaki de neydi öyle? Tanıma değildi. Huzursuzluk? “Evet, bayım. Ta kendisi,” dedi Pim. “Acaba şey... Demek istediğim acaba onunl-”

Yemek zili çalınınca Pim’in sözü yarıda kaldı.

“Evet... Olabilir? Ben... Biz bir konuşalım... yemekten sonra,” dedi Gage. “Tanıştığımıza çok memnun oldum, hanımlar.” Uzun adımlarla yanlarından uzaklaştı.

“Jimmy hakkında bir şeyler biliyor olabilir,” dedi Pim yüzünde ıslıl ıslıl bir umutla.

Laura bundan şüpheliydi. Gage muhtemelen sadece açtı. “Her şey mümkün. Hadi! Ben artık karnımı doyurmak istiyorum.”

Sofraya geçerlerken Laura, General Gage’i hakir görmesi için ortada hiçbir sebep olmadığını söyledi kendine sertçe. İyi giyimli, besili, görgülü ve doğuştan çekici olması onun suçu değildi. Ordusunu konforlu bir şatodan yönetmesi. Kayıpları defterdeki sayılardan, alelaide bir matematik meselesinden ibaret görmesi.

Savaştan sonra muhtemelen lord ilan edilecek olması. Bu işler böyleydi. Laura'nın bir içkiye daha ihtiyacı vardı.

Yemek masasının başındaki yerlerini alırken hoş fakat şaşkınlık yüklü bir ses, "Sizi *hatırlıyorum*. Iven'dı, değil mi?" dedi Laura'nın dirseğinin dibinden.

Bu az evvel General Gage'in arkasında dikilen ve Pim'i utanıp sıkılmadan hayranlıkla süzen şu teğmendi. Ne yazık ki kepçe kulaklıydı, ince, soylu bir yüzü vardı ve giysilerinin kesimi kusursuzdu. Artık ne kadar şarap içtiyse gözleri buğulu buğulu bakıyordu. Laura aceleyle hafızasını yokladı. Fakat hayal meyal de olsa bu suratla bağdaştırılabildiği tek şey *kuşkonmazdı*.

"Evet, bayım. Adım Laura Iven," dedi. "Kanada Ordusu Sıhhiye Kolordusu'nda hemşireydim."

Teğmen, Laura'nın boş boş baktığını görünce içten, geniş bir gülümsemeyle, "Benim adım Young," dedi. "Belli ki beni hatırlamıyorsunuz. 1915 senesinde tanışmıştık. Fritz..."

"Ah, hatırladım," dedi Laura aniden anımsayarak. Kuşkonmaz meselesi de böylece aydınlanmıştı, zavallı adam. "Nasılsınız, bayım?"

"Şikâyetim yok," dedi Young candan bir gülümsemeyle. "Artık amcamın, yani General'in ekibindeyim." Bakışları Laura'nın yanındaki Pim'e kaydı. "Bu Londra'ya ilk gelişiniz mi, Bayan Shaw?"

Pim başını çevirip bakınca adam ânında saç diplerine kadar kızardı. Ne var ki Pim istifini bozmadı. "Evet, öyle. Tanıştığımızıza memnun oldum. Laura ve ben bu geceye davet edilmekten ötürü çok mutluyuz."

Young hâlâ pancar gibiydi. "O memnuniyet bana ait."

Konuşma gayet tahmin edilebilir bir seyirde ilerledi. Cout-hove'da olacaklarını ve Pim'in atlardan korktuğunu öğrenince Young çok keyiflendi. "Hiç endişeniz olmasın," dedi şarabını bitirirken. Fiyakalı fiyakalı konuşmaya başlamıştı. "Size at binmeyi öğretebilirim. Sonra bir bakmışsınız çitlerden atlıyorsunuz."

Sonra da çok önemli biriymiş gibi, “Amcam ve ben yarından sonraki gün dönüyoruz. Bugünlerde evde çok oyalanmak olmaz,” diye ekledi.

“Ah,” dedi Pim gurur okşayıcı bir ciddiyetle. “Oralarda durum çok mu vahim, bayım?”

“Sizi pek tabii gece gündüz koruyacağız, Bayan Shaw. Ama bildiğiniz gibi şu alçak Bolşevikler—”

Laura kendini çorbasına verdi.

“—Rusya’yı sinsice savaştan çıkardılar...”

Young’ın Bolşevikler hakkında söyleyecek çokça sözü vardı. Rusya savaştan çekildiği için Almanya doğu cephesinden kaydıracağı birliklerle batı cephesini takviye edecekti. En az bir milyon askerden bahsediliyordu. Ama Bayan Shaw’un korkmasına lüzum yoktu. Çünkü tek bir Müttefik askeri on Alman’a bedeldi.

Laura onun kadar iyimser değildi.

Çorbası götürüldü ve masaya fırında tavuk geldi.

“Şu Komünistler,” diyordu Young hararetle. “Halkı o korkunç fikirleriyle zehirlediler. Neymiş? Tüm insanlar eşitmiş. Bu safsatalar kaos çıkarmaktan başka işe yaramaz. Komünistler emirlere kulak asmaz, disiplin nedir bilmez.”

Laura’nın bir keresinde Avusturyalı bir hastası olmuştu. Doğu Cephesi’nde savaşmış, sonrasında da esir düşmüştü. *Orada çok sayıda asker var, demişti. Bir sürü Rus. Fakat başka hiçbir şeyleri yok. İki askeri tek tüfekle gönderiyorlar ve birinden biri öldürüldüğünde diğerinin tüfeği alıp çarpışmaya devam etmesini söylüyorlar...*

Laura tabağına biraz daha tavuk aldı.

“Yani, Fransızlar bile...” Young cümlesinin gerisini getirmedi. En gürültülü partilerde bile görülen şu tuhaf sessizliklerden biri olmuştu ve masadaki hemen hemen herkes ne söylediğini duymuştu. Munster, Gage ve diğer subaylardan birkaçı ona ânında ters bir bakış attı.

Young kızardı. “En büyük müttefikimiz,” diye ekledi cılız bir sesle ve ardından, “Tavuğu beğendiniz mi?” diye sordu Pim’e.

Pim kibarca bir şeyler mırıldandı. Laura kendine biraz daha tavuk kesti. Bir önceki yazın uzun, kanlı günlerinde askeri barakalardan içkili lokantalara yayılan söylentileri hatırladı: *Fransızlar ateş hattına çıkmıyor. Savaşmıyorlar. Siperlere kazdıkları sığınaklarda “Enternasyonel” şarkısını söylüyorlar, ölmekten usandıklarını söylüyorlar. İşçi sınıfını ayaklanmaya çağırıyorlar.*

İşyan. İnsanların fısıldamaya bile korktukları kelime işte buydu. Bu dedikodular Almanların kulağına giderse her şey biterdi. Savunma hattını yarıp geçerlerdi.

Laura inatla çiğnemeye devam etti. Bir milyon Alman’ın cepheye sevk edilmesi, Fransızların caymak üzere olması ve Amerikalıların savaş meydanına yeni yeni teşrif etmesi. Şayet kaybederlerse düşman askerleri cephe gerisindeki bütün sabit yapıları ezer geçer, Laura kardeşinin başına ne geldiğini asla öğrenemez ve hayatının geri kalanını merak içinde geçirirdi...

Londra’daki hastanelerde gönüllü çalışan, iyi terbiye görmüş, gece elbiseli bir kız küllenmekte olan sohbeti canlandırmaya çalışıyordu. Laura’ya döndü. “Hastalarım bazen çok tuhaf şeyler anlatıyor. Hayalet hikâyeleri ve halk masalları, o kadar enteresanlar ki! Belki anlatılanlar sizin kulağınıza da gelmiştir, Bayan Iven? Bir adam yıllar önce ölen yüzbaşısının şapkasının ucuna dokunarak ona pencereden selam verdiğini söyledi. Bir başkası sattığı şaraptan içenin dileklerinin gerçek olacağını iddia eden bir adamla karşılaşmış. Bir diğeri vahşilerden bahsetti. Vahşileri duymuş muydunuz?”

“Gazetelerin uydurması, Annie,” diyerek araya girdi Munster sertçe. Benzerliklerine bakılırsa aralarında kan bağı vardı. Yeğeni miydi? Yoksa torunu mu? Munster yüzünü sildi. Laura adamın renginin iyiden iyiye attığını fark etti. Belki eşine yemekten sonra doktor çağırmasını söyleyebilirdi.

“Öyle mi?” dedi kız masumca. “Çünkü hastalarımın biri onları *gördüğüne* yeminler ediyor. Frenes yakınlarındaki bir kurtarma ekibindeymiş ve Sahipsiz Topraklar’dan gelen çığlıklar ve tüfek sesleri yüzünden askerlerin akşamları kamptan ayrılmaya korktuğunu söyledi. *Gürültüyü yapan vahşilerdi*, dedi. Ordudan firar eden Fransızlar, Almanlar, İtalyanlar... Hepsi bir arada yaşıyormuş ve geceleri yemek bulmak, sonra da eğlencesine dövüşmek için saklandıkları yerden çıkıyorlarmış. Hastamın dediğine göre bir keresinde o ve arkadaşları vahşilere tuzak kurmuşlar. Bir sepete biraz yiyecek ve viski koymuşlar. Kimse sepete el sürmemiş ama ertesi sabah içinde, *Beyhude çabalar bunlar!* yazan bir not bulmuşlar.”

Annie masumca güldü. Amerikalıların birkaçı ona katıldı. Pim başını yana yatırmış, konuşulanları dinliyordu. Laura kendi kendine iç geçirdi. Ordudan firar edenlere kucak açan özgür adamlar kardeşliği dillere pelesenk olmuş bir hayaldi. Ama Gage’in öfkeden köpürmeye başladığını görebiliyordu. O yüzden, “Bir keresinde on gün önce siperden çıkmış bir hastam olmuştu,” dedi. “Yarasını göstermeye daha yeni fırsat bulabildiğini çünkü son bir haftasını bir top çukurunda yağmur suyu içerek ve yardım çağırarak geçirdiğini söylemişti. Bunu da gayet sıradan bir şeymiş gibi anlatmıştı. İşte size Sahipsiz Topraklar’dan gelen sesler. Geri dönemeyen askerlerin sesleri.” Kardeşinin bir top çukurunda mahsur kalmış hâli canlandı gözünde. Başını iki yana sallayarak bu düşünceyi zihninden kovdu.

Kız bozuldu.

Munster kadehine uzanarak araya girdi. “Kadeh kaldırmaya ne dersiniz, beyler? Savaşın bitmesine. Kayzer’in sonunun gelmesine. Ordumuza.”

Konuklardan onay mırıltıları yükseldi ve ardından masadaki herkes içkilerini yudumladı. İnsanlar yine çene çalmaya başladı. Fakat Laura elindeki kadehi pat diye bıraktı. Munster’in yüzü

kireç gibi olmuştu. Laura ayağa fırladı ve adam sandalyesinde yana devrilirken o yana doğru atıldı.

“Fenalaştı,” dedi soru bombardımanını savuşturmak için. Bir elinin tersini adamın alnına koyarken diğeriyle kalın gerdanında nabzını aramaya koyuldu. “Çok hasta.” Yanağı ve boynu alev alev yanıyordu. Yukarıda, yatağında olmalıydı. *Sizin gibilerle bir masada oturup içmek yerine. Nesi varsa muhtemelen bulaşıcı.*

Laura hastanın göğsünü dinledi ve duyduklarını hiç beğenmedi. En azından akciğerlerde sıvı birikimi konusunda tecrübesi vardı. Fosgen gazına maruz kalanlar genelde boğulmak üzereyken revire getirilirdi. Başına üşüşen adamlara, “Onu bir kanepeye taşıyın,” dedi. “Dik tutun. Hadi, bana yardım edin. Bükülürse nefes alamaz.” Laura adamın yakasındaki düğmeleri çabucak açtı. “Biri doktor çağırsın.”

Munster yumuşak bir kanepeye götürülüp oturtuldu. Brendi ve su onu biraz kendine getirdi. Fakat ateşinin yüksek olması Laura’nın hiç hoşuna gitmiyordu. Çok çabuk çıkmıştı.

“Bu da ne?” dedi doktor geldiğinde. “Bu adamın yatması lazım.”

“Akciğerlerinde sıvı var,” dedi Laura.

“Sakın bana işimi öğretmeye kalkışmayın, küçük hanım,” dedi doktor, hastaya doğru eğilerek. “Bundan sonrasıyla ben ilgilenirim.”

Laura ağzını açtı fakat kapı boşluğunda dikilen Mary’nin suratını görünce çenesini tuttu ve odayı boylu boyunca arşınlayarak yanına gitti. Yorulmuştu. “Pim nerede?” Laura’nın tek arzusu otele dönüp bacağına uzatmaktı.

“Az evvelki kargaşada Gage onu kapıp kütüphaneye götürdü.” Mary koyu kırmızı şarabından bir yudum aldı.

“Gidip onu kurtarsak mı?”

“Hayır,” dedi Mary. “Pim’in çok saf görüldüğünün farkındayım –ve pek çok açıdan öyledir de– ama genç kızlığından beri

erkekler peşini hiç bırakmadı. Muhtemelen saçları yüzünden.” Mary’nin sesinde şefkat vardı. “Neyse, Gage’le başa çıkabilir.”

“Beş dakika,” dedi Laura gözlerini kütüphanenin kapısına dikerek. “Sonra gidip onu kurtarıyoruz ve otelimize dönüyoruz. Bir iki gün yanıma yaklaşmamaya çalışın. Munster hastaydı.”

“Iven, illa öyle yapman m—” Laura, Mary’nin sorusunun gerisini duymadı. Pim, Gage’in kolunda kütüphaneden çıkmıştı ama koridorun ışığında suratı Laura’nın gözüne bir an için bomboş göründü. Şok olmuş gibi.

Laura salonu boylu boyunca arşınladı. Young çoktan Pim’in dibinde bitmişti. Hayli sarhoştı; Pim’e iltifatlar yağıdırıyor, elini öpmek için eğiliyordu. Gage de dillere destan İrlandalı cazibesiyle gülümsüyordu fakat tavrında, Laura’nın adını koyamadığı bir hassasiyet vardı. Pim istifini bozmadan ikisine de gülümsedi. Laura az evvelki sıkıntıyı hayal etmiş olmalıydı. Belki de ışığın bir oyunuydu.

O gece Laura’nın gözüne uyku girmediydi. Yatakta öylece uzandı ve Londra’ya yerleştiğini, zengin bir ailenin yanına hemşire olarak girdiğini hayal etti. Hatıraların prangasından kurtulup yepyeni bir hayat kurduğunu. Lucy Jeffries’in birlikleri denetlerken sırtını inciten İngiltere Kralı’na bakmak için yaralı tasnif istasyonundan alınıp Kral’ın hizmetine verildiğini hatırladı. Lucy sonraki altı ayını İngiltere’deki bir çiftlik evinde geçirmiş, masrafları kraliyet ailesine ait olmak üzere çatlayana kadar yemiş, üstüne de madalyaya layık görülmüştü. Laura da öyle bir şey yapabilirdi. Kırıldaki bir malikâne. Yaşlı bir beyefendi. İflah olmaz bir hastalık hastası. Yine de o karanlık akıntı onu Halifax’taki kadar içine çekiyordu. Yüzü doğuya dönüktü.

Pim de uyanıktı; Laura, yatakta dönüp dururken yastığa sürtünen beliklerinin fısıltısını duyabiliyordu. “General hakkında ne düşünüyorsun?” diye sordu Laura. “Seni kapıldığı gibi

kütüphaneye götürmüş.” Pim, Gage’le iki arada bir derede ne yaptıkları hakkında tek kelime etmemişti.

Pim’in yanıtı ılımlıydı. “Ah, çok çekiciydi. Bir keresinde Halifax’ta bulunduğunu biliyor muydun? Orada harika bir akşam yemeği yediğini söyledi. Kızarmış morina.”

“Seni Halifax’tan bahsetmek için mi kütüphaneye götürmüş? Pim... Yoksa bir terbiyesizlik falan mı yaptı?”

“Gage mi?” Pim utanmışa benziyordu. “Ah, hayır, elbette hayır, Laura. Kusursuz bir centilmendi. Teğmen Young’la nerede tanıştınız?”

Laura, Pim’in konuyu değiştirmesine sesini çıkarmadı. “Galiba bir partide. Sürekli parti verilirdi. Hava üslerinde, tümen karargâhlarında, kafelerde. Bazıları hayli umarsız işlerdi. Fakat o kuşkonmaz hikâyesiyle ünlü.”

“Kuşkonmaz mı?”

Laura hafifçe güldü. “O çarşı iznindeyken birliği cepheye sevk edilmiş. 1915 senesiydi. Oise’deki pazarda alışveriş yaparken gidiş saatini kaçırmış. Barakaya döndüğünde birliğini bulamamış. Bir kişi bile yokmuş. Fakat bu onu yıldırmamış. Hizmetçisini almış, su teresiyle kuşkonmaz koyduğu sepetini koluna takmış, taksi çağırmış ve cepheye doğru yola koyulmuş.”

“Tanrım,” dedi Pim. “Peki sonra?”

“Sen iyi misin?” diye sordu Laura.

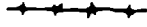
“Ben... Evet, elbette. Çorbam fazla kremalıydı o kadar. Sen devam et.”

Laura boynunu uzatıp odanın karşı tarafına baktı. Fakat karanlıkta Pim’in yüzünü seçemedi. *Keşke bu hikâyeyi anlatmaya hiç başlamasaydım*, diye düşündü. “Şey, tüm bunlar –şans bu ya– Fritz’in ilk gaz denemesini yaptığı gün olmuş. Ypres’da. Young taksinin rahat koltuğunda medeni bir yolculuk yaparken gazdan etkilenen askerler geriye doğru kaçışmaya başlamış. Bizimki bu manzarayı görünce şok olmuş tabii.”

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Bu hikâyeyi hastanenin yemekhanesinde ilk duyduğunda katıla katıla gülmüştü. İkisi arasında absürt bir tezatlık vardı: gırtlaklarını tırmalayarak cephe gerisine doğru koşan yüzleri morarmış adamlar ve onlara bön bön bakan taksi şoförüyle arka koltukta taze sebzelerine sımsıkı sarılıp oturan beyaz eldivenli subay. O hastanenin yemekhanesinde her şeye gülebilirlerdi. Londra'da, Penelope Shaw'a anlatıldığındaysa kulağa o kadar da komik gelmiyordu.

KIRMIZI ATLI SÜVARİ

PASSCHENDAELE SIRTİ'YLA YPRES ARASI,

FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

GECE BİR TÜRLÜ BİTMEK BİLMEDİ. CESET YARISI SUYA BATMIŞ hâlde aşağılarında yüzüyordu. Freddie aşağı inmek, onu oradan çekip çıkarmak ve en azından toprağa yatırmak istiyordu. Fakat çukurun yamacı dik ve kaygandı, ayrıca buna yeltendiğinde Winter onu yakasından tuttuğu gibi geri çekmişti. “Onun için artık fark etmez.” Freddie ona boyun eğip top çukurunun yamacına yaslanmasına rağmen o an Winter’dan neredeyse nefret etti. Hiçbir yere gidemiyorlardı. Yağmur durana ya da güneş doğup da onlara yol gösterene kadar buradan ayrılamazlardı. Sonra hareketlerini gizlemesi için yine gecenin çökmesini beklemek zorunda kalacaklardı.

Ölü adamla tamı tamına bir gün. Freddie boğazındaki acıya rağmen yutkundu.

Yağmur hâlâ sağanak hâlinde yağıyordu ve günün ağarmasıyla topçu ateşi kesilir gibi oldu. Bu görece sessizlikte Freddie diğer çukurlardan sesler geldiğini duydu. Sayıklayanlar, yalvarıp yakaranlar, sövenler. *Ölüler*, diye düşündü önce. Sonra, *Hayır*,

yaralıları. Gün ışığının tutsakları, diye düşündü. Sonra da kendini avuç içlerini kulaklarına bastırırken buldu.

“İven?” dedi Winter.

Freddie başını kaldırıp baktı ve o anda kendi kendine fısıldadığını fark etti. Winter’ın ağzının iki yanındaki gerginlik çizgilerini, o endişeli masmavi gözlerini çevreleyen morlukları. Omuz omuza durduklarından Winter’ın ateşinin yükseldiğini hissedebiliyordu. “Sorun yok,” dedi Winter. “Ben iyiyim. Ya sen?” Freddie kulaklarını çukurun dışından gelen seslere kapatıp Winter’ın soluk seslerine odaklanmaya çalıştı. Belki de bu, koruganda geçirdikleri süre içinde beynine kazınmış bir şeydi fakat Freddie’nin nazarında Winter’ın nefes alması kendisinin de hayatta olduğu anlamına geliyordu.

“İdare ediyorum,” dedi Winter arkasına yaslanarak.

Freddie, Winter’ın yarası için ne yapabileceğini düşündü. Laura bu konuda ona ders vermiş, bir yara iltihaplandığında ne yapması gerektiğini iyice belletmişti. *Tanrım, onu ne çok özledim.* Freddie ne yapması gerektiğini *bilmiyordu*. Yanlarında temiz sargı bezi kalmamıştı. Yaşayanların dünyasına geri dönene dek hayata tutunmaktan başka yapabilecekleri hiçbir şey yoktu.

“Bana şiir okusana,” dedi Winter. “Seninkilerden birini.”

“Hatırlayamıyorum ki,” dedi Freddie. “Hiçbir şey hatırlamıyorum.”

Görünmeyen yaralılardan biri çocuk gibi hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı.

“O hâlde bana neden kimsenin sağlam mevziler inşa etmediğini anlat,” dedi Winter sertçe. “Çukurlarda oturmak hoşunuza mı gidiyor? Anglosaksonlara özgü bir şey mi bu?”

“Mevzi mi? Az daha mezar taşımız olacak şu korugan gibi mi?” Sesi, Winter’ınki kadar yorgundu. Komşu çukurlardan birinde biri çığlık attı.

“Askerlerinizin kaç gece boyunca siper tahtalarının üstünde devriye atıp ardından bir kraterde kıvrılıp yatmak zorunda kaldığı için hasta hasta savaşıyor?”

“Hepimiz,” dedi Freddie. “Güven içinde uyumak askerin savaşma isteğini yok eder, diyorlar.”

Winter güldü ama sesinde korkunç bir tını vardı. “Bunu diyenler kraterde uyumuyor ama, öyle değil mi?”

Gün ışığı peyderpey kaybolmaya başladı. “Zifiri karanlıkta,” diye mırıldandı Winter. Freddie başını aşağı yukarı sallamakla yetindi. Bir gece daha dışarıda kalırlarsa sabaha çıkmazlardı. Ceset şişmeye başlamıştı. Gölgele yoğunlaşırken sürüne sürüne çukurun kenarına kadar geldiler. Winter tutunamayarak geriye doğru kaydı. Neyse ki Freddie onu suya düşmeden yakalamayı başardı ve canını dişine takarak ikisini birden düzlüğe çıkardı. “Winter?” diye fısıldadı sonra.

Winter kafasını iki yana salladı ve güçlkle ayağa kalktı.

Freddie neredeyse iradesi dışında dönüp son kez arkasına baktı. Ama karanlığın geri dönüşüyle ölü adam görünmez olmuştu. Cephe arkasına doğru sendeleyerek yürümeye başladıklarında Freddie yaralı adamların neden sessizliğe gömüldüğünü anladı. Top çukurlarının hepsi şimdi ağzına kadar yağmur suyuyla doluydu.

Bütün bunlar başka bir gün, başka bir yerde yaşansa hayatta paçayı kurtaramazlardı. Üniformaları pislikten birbirinden ayırt edilemeyecek hâle gelmişti. Tüfekleri yoktu. Biri onlara ne halt ettiklerini sorsa Freddie ne diyecekti? Neyse ki kimse sormadı. Hava zifiri karanlıktı, yağmurluydu ve o zamana dek hayatta kalabilmiş askerlerin tamamı insanlıktan çıkmıştı. Hepsi diken üstünde yaşayan birer dürtü yumağına dönüşmüştü.

Freddie kafasını dağıtmaya, Halifax'ı düşünmeye gayret etti. Kitaplarını. Ne var ki bir türlü gözünün önüne gelmedi.

HAYAT ETLERİN SICAK ELLERİ

Bu defa Laura'yı hatırlamaya çalıştı: Halifax'taki eğitiminin ilk günlerini. Orduya yazıldığını ona haber verdiğinde Fransa'dan gönderdiği öfke dolu mektubu. Freddie o zamanlar malum mektubu yazmanın Laura'nın hayatı boyunca yaptığı en tatsız şey olduğunu düşünmüştü. *Bugün koğuşumda bir adam öldü, yazmıştı. Adı Culpepper'dı. Onu sedyeden kaldırdıklarında ne oldu, biliyor musun? Hasta bakıcılar onu kucaklarken dikkatsiz davrandılar, ayrıca yarasının ne kadar büyük olduğunu da bilmiyorlardı. Vücudu ikiye bölündü, Freddie ve onu öylece, vıcık vıcık iç organlarını peşleri sıra sürüye sürüye taşımak zorunda kaldılar...*

Freddie o zaman ona böyle şeyler anlattığı için Laura'ya çok kızmıştı. Artık neden anlattığını biliyordu. Ablasının sözünü dinlememişti.

Laura'nın 1916 senesindeki hâli geldi gözünün önüne. Ablası Fransa'da görevdeydi, her izne çıktığında Freddie'ye zorla ilk yardım dersleri veriyordu. Hatta bir keresinde kendini tutamayıp, "Tanrı aşkına!" diye çıkmıştı Freddie. Öğleden sonralarının boş olduğu bir gün birlikte Deauville'e gitmişlerdi. Aylardan ağustostu ve güneş sıcaktı. Dalga sesleri Freddie'ye Halifax'ı hatırlatmıştı. O denizin göğe karıştığı ufku, gökyüzünde daireler çizen martıları resmetmeye çalışırken Laura da yanı başında oturmuş, ona kol bağlamayı anlatıyordu. Sargı tekniklerinin doğrudan kumaşa basılı olduğu özel bir mendil bile almıştı. O vakitler Freddie daha doğru düzgün çatışmaya bile girmemişti. "Huzur içinde resim yapmaya da mı izin yok?"

"Eğer bana..." dedi Laura fakat bir hareketi Freddie'nin bakışlarının sol eline kaymasına neden oldu. İki yerinden sarılıydı ve sargının altında garip bir sertlik vardı.

"Eline ne oldu, Laura?"

"Hiçbir şey," dedi Laura. "Bana dezenfektanları say, Freddie."

Freddie görev bilinciyle, "Alkol, iyot, karbolik asit," diye sıraladı. "Zorda kalırsam da rom." Sonra Laura'nın etekliğine

deniz suyu sıçrattı, Laura da ona aynı şekilde karşılık verdi ve on dakika boyunca çocukluklarına döndüler.

Freddie'yi kendine getiren suya düşen ışığın aksiydi belki de; neticede buradaki su birikintilerinin hepsine ışık vuruyordu. Kan kırmızı ve yeşil, yağlı bir mavi ve beyaz. En yakınındaki top çukurunda bilhassa parlayan bir şey vardı. Freddie başını çevirip o yana baktı.

Ölü adam bakışlarına karşılık verdi. Derken su çalkalandı, dalgalandı ve ölü adam ağır ağır ayağa kalktı. Üstünden sular süzülüyordu. Dudakları siyahtı. Sıçanlar çoktan icabına bakmıştı.

Freddie acziyetle ona bakarken suya doğru bir adım attı. "Çok üzgünüm," diye fısıldadı.

Bir an sonra cılız bir omuz darbesi hissetti, birinin küfrettiğini duydu. Kısmen tanıdık bir ses, "*Iven*," diyordu. Freddie top çukuruna doğru bir adım daha attı. "Gott in Himmel," dedi ses kulağının dibinde hoyratça, "beni dinleyecek misin?" Ardından da çenesine bir yumruk isabet etti, dudağını patlatacak kadar sertti. Freddie kendine geldi. Ölü surat ışığın bir oyunuydu. Winter bir kolunu göğsüne dolamıştı ve kalbi sıırılsıklam ceketinin altında tıpkı bir yumruk gibi titriyordu. Winter'ın Freddie'nin girmesine engel olduğu şey de aslında su değildi. Top bombardımanı toprağı akışkan, insanı içine çeken, bataklıktan bile daha ölümcül, tarifi imkânsız bir kıvama getirmişti. Ölümden üç adım uzaklıktaydı. Nefes nefese birbirlerine yaslandılar.

"Suya bakma. Ayaklarına bak. Sadece onlara," dedi Winter konuşabilecek kadar soluklandığında. "Beni duyuyor musun?"

Freddie başıyla onayladı.

"Hadi," dedi Winter, Freddie'yi itekleyip önüne geçirerek. Freddie adımlarına odaklandı. Geçmişinden kalma kelimeler, aklında ipe serili çamaşırlar gibi çırpınıp duran faydasız seslere

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

dönüştü: *Benden önce her şey sonsuzdu; sonsuza dek süreceğim ben de. İçeri girenler, dışarıda bırakın tüm umudu...*

“Yürü, seni lanet olası,” dedi Winter.

Freddie en ufak bir irade kırıntısı gösteremeden yürüdü.

Ta ki bir top çukurundan yükselen sesi duyana kadar. Sesi duyunca Freddie’nin adımları tekledi. “Öldür beni,” dedi ses. “Ah, Tanrım. Kahretsin! Ne olur biri beni öldürsün!”

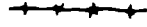
Düzenleme

Ny.ozlem

* Dante Alighieri, *İlahi Komedya*, Çev. Rekin Teksoy, Oğlak Yayınları, 1998. Sf. 53 –ç.n.

DOĞANIN RAHMİ VE BELKİ DE MEZARI

CALAIS'DEN DUNKIRK'E, NORD-PAS-DE-CALAIS, FRANSA

MART 1918

LAURA, PİM VE MARY, CALAIS'YE AYAK BASTILAR VE GECEYİ bir otelde geçirdiler. Bir araç onları bilinmeze sürüklerken uzun süre kıpırdamadan oturmanın beraberinde getirdiği can sıkıcı bir yol yorgunluğundan mustariplerdi. Laura'nın iki gözünün ortasına sabit ve acımasız bir baş ağrısı saplanmıştı. Yüzü yanıyordu. Munster'in hastalığı *gerçekten* bulaşıcıydı demek. Viski ve su içti, sigaradan uzak durmaya çalıştı ve ağrının geçmesi için dualar etti.

Calais sokakları çarşı iznindeki askerlerle doluydu: Fransızların soluk mavi, diğerlerininse bej ve hâkî üniformaları. Fransız ordusu eskisine göre daha yaşlıydı. Genç adamların çoğu ölmüş, yerlerine babaları askere alınmıştı. Pim ve Laura aynı otel odasını paylaşıırken Mary koridorun karşısındaki odada tek başına kalıyordu. Laura et suyu içti, akşam yemeğini geri çevirip yatağa girdi ve Pim gelip de elini alnına koyana kadar kıınıdamadan öylece yattı.

“Korkunç görünüyorsun.” Pim'in parmakları serin ve hoştu.

“Benim dâhiyane planım da bu işte.” Gözlerindeki bezi kaldırmadı. “Almanları korkutarak geri çekilmeye zorlayacağım. Bu baş ağrısı bir gün daha sürerse tek bir bakışımla hepsini püskürtürüm.”

“Sana biraz baş ağrısı tozu getirdim.”

Laura gözlerindeki bezi kaldırıp azıcık daha insanca bir sesle, “Tanrı’ya şükürler olsun,” dedi. “Mary’nin zavallı fanilerin baş ağrılarına ayıracak vakti yok.”

“Böyle konuşabildiğine göre iyi olmalısın,” diye gözlemledi Pim, Laura’nın doğrulup oturmasına yardımcı olarak. Sonra da tozu bir bardak dolusu suya döküp karıştırmaya girişti.

Laura kendini toparladı ve “Git,” dedi. “Sizi odanın diğer tarafına alalım, hanımefendi. Bulaşıcı olabileceğini söylerken ciddiydim.”

Pim battaniyeyi Laura’nın omuzlarına kadar çekti, bardağı yatağın yanına koydu ve geri çekildi. “Rengin berbat. Fena grip olmuşsun.”

“Hem de ne fena. İstersen gidip zavallı ihtiyar Munster’a sorabilirsin. Üstelik onun zatürresi de vardı, en azından bende ondan yok. Sadece berbat hissediyorum; yarına bir şeyciğim kalmaz.” Baş ağrısı tozunu kafasına dikti ve “Sağ ol,” dedi.

Kısa bir sessizlikten sonra Pim, “Freddie’yi nasıl... nasıl arayacaksın? Nereden başlayacaksın? Kime soracaksın?” diye sordu farklı bir ses tonuyla.

“Onu aramıyorum,” dedi Laura. “Sadece ona ne *olduğunu* öğrenmek istiyorum. İkisinin arasında fark var. Ölümünü bildirirken ne gibi bir hata yapmış olurlarsa olsunlar o *öldü*.” Pim sessiz kalınca, “Sen de Jimmy için aynısını kabullenmelisin, Pim,” dedi. “Eğer kabullenmezsen baktığın her yüzde onu göreceksin. Böyle acı çekmeni istemezdi.”

“Zaten görüyorum,” dedi Pim. Yüzü profilden görünüyordu, gözleri gittikçe kararan penceredeydi.

Laura kaşındıran yün örtüyü omuzlarına kadar çekti. “Kendini suçlamamalısın.”

“Onunla gurur duymuştum.” Laura artık Pim’in yüzünü göremiyordu. “Nate öldükten sonra Jimmy’den başka kimsem kalmamıştı. O üniformanın içinde tam bir erkek gibi görünüyordu ve onunla gurur duymuştum.”

Laura hiçbir şey söylemedi. Laura’nın zihninde Penelope ve Jimmy Shaw o eski dünyaya, renkleri, parlak bıyıkları ve afişler kadar göz alıcı kahramanlık hikâyeleriyle masal âlemlerini andıran Calais’ye aitti. Şimdi Pim kaybolmuş, yanlış dünyada bir başına kalmıştı.

Bir duraksamanın ardından, “Umarım hâlâ onunla gurur duyuyorsundur,” dedi Laura.

“Evet,” dedi Pim. “Her zaman. Ama ne fark eder ki?”

Laura fark etmeyeceği kanısındaydı. Pim’in sevgisi ve gurur, Mons Melekleri gibiydi. O vahşiler gibi. Var olsalar bile hiçbir şeyi değiştirememişlerdi. Onlar da eski dünyaya aitti.

Bir askeri tren onları doğuya, Dunkirk’e götürecekti ve oradan binecekleri kamyonetle de birkaç kilometre uzaklıktaki Couthove’a gideceklerdi. Ertesi gün bindikleri trenin vagonu askerlerle doluydu. Yerlerde, saman balyalarının ya da boş mühimmat kasalarının üstünde oturmuş, iskambil oynuyorlardı. Laura köşesine çekildi. Baş ağrısı kötüleşmişti ve bütün kemikleri sızlıyordu. Mary ona göz ucuyla şöyle bir baktı. “Seni geride bırakmalıydım.”

“Bırakamazdın,” dedi Laura. “Kıymetli hastanene faydası dokunacak hiçbir şeyi geride bırakamazsın sen. Yakında toparlanırım.”

Askerler Pim’e arzuyla bakıyordu ve kan çanağına dönmüş gözleriyle onlara ters ters bakan Laura ise saçma sapan bir baloda damını gözlerden sakınan bir kavalyyeye benziyordu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Nihayet biri onca şey dururken cebinden çıkara çıkara bir Tennyson kitabı çıkardı ve kitap dönüp dolaşıp Pim'in eline geldi. Pim kısa bir tereddüdün ardından okumaya başladı. Vagondaki askerler büyülenmiş gibi sessizliğe bürünüp onu dinlemeye daldılar.

*Dört gri duvar, dört gri kule,
Bakıyor çiçeklerle bezeli bir yere.
Ve sessiz adanın gölgesinde,
Yaşar Shalott Leydisi.*

Laura onu ateşin etkisiyle zihnine çöken pusların arasından dinledi. Neredeyse kendini şiirin gerçek, diğer her şeyin ise yanılsama olduğuna ikna edecekti. Doğuda ağzını ardına kadar açmış vaziyette bekleyen şey gerçekken kuleler, duvar halıları, periler ve sihirli aynalar neden uydurma olsundu ki? Uzaklardan hayal meyal bir gümbürtü geldi. Başta gök gürültüsü sanılabilirdi. Fakat ardı arkası kesilmedi.

Pim okumayı bırakıp Laura'ya döndü. "Yoksa bu?.."

"Top sesleri," dedi Laura.

Hava kararıyor, ekin bitmeyen gri tarlalara gri bir pus çöküyordu. Savaş buraya enkazını bırakmıştı: bir tekerlek, yan devrilmiş bir kamyonet, boş bir benzin bidonu, şurada toynaklarını göğe dikmiş ölü bir inek. Pencereleri demirli küçük evler. Pim bir sayfaya bir sıırıslıklam gri kırsala bakarak okumaya devam etti.

*Fırtınalı doğu rüzgârı kamçısını savurduğunda,
Solar solgun sarı ormanlar,
Ağlar kıyıdaki ırmak geniş yatağında,
Alçak gök yağmur bulutlarıyla dolar,
Camelot kulesinin üstünde;
Sığ bir kayık, adanın az ötesinde,*

*Salınır durur bir söğüt gölgesinde,
Oyma kışına yazılmış ismi,
Shalott Leydisi—*

Pim kafasını iki yana salladı ve şiir kitabını bir başkasının eline tutuşturdu.

Özlem dolu vedalar korosu eşliğinde trenden indiler. İstasyonda onları bir kamyonet bekliyordu. “Yine trene binsek olmaz mıydı?” diye sordu Laura kamyonete bakıp yolun ne kadar uzayacağını ve Belçika’nın engebeli yollarında birkaç saat boyunca sarsılmanın zaten ağrıyan başını ne hâllere sokacağını düşünerek. İkincil demiryolu hattı doğuda Poperinghe’a kadar gidiyordu.

“Artık orduda değilsin, Iven,” dedi Mary çabucak yanına gelerek. “Doğuya giden trende bizim gibi aykırılıklara yer yok. Ya arabayla gideceğiz ya da yürüyerek.” Laura askerlerin yürüyerek gideceğini biliyordu. Fakat bacağı buna asla dayanamazdı.

Kamyoneti hastanedeki hasta bakıcılardan biri kullanıyordu. Adı Foquet’ydi. Valon’du, yani Fransızca konuşan bir Belçikalı. Tek kelime etmeden valizlerine el attı. Mary’nin topladığı bağışlar daha sonra gelecekti. Arkalarından bir tren tiz ve kimsesiz bir ıslık çalarak geçerken alacakaranlığa doğru yola koyuldular.

Doğuya doğru ilerledikçe, tekerleklerin ve uygun adım yürüyen askerlerin ayaklarının altında ezilen yol kötüleştikçe kötüleşti. Dışarıya toprak, petrol ve aynı yere toplanmış, uzun zamandır banyo yüzü görmemiş erkeklerin o tarifi imkânsız kokusu hâkimdi. Laura aklından Freddie’nin kaldığı bilinen son kışlanın, tabur komutanının adının, onu görmüş, kıyafetlerini almış olabilecek hastanelerin bir listesini yapmaya çalıştı. Ama yorgunluktan kafası dağılıp durdu.

Pim, Laura’ya kabanını vermeye çalıştı ve Laura’yla Mary’nin bir ağızdan itirazlarıyla karşılaştı. Yol Laura’nın gözlerinde su

misali dalgalanıyordu ve bir an için gerçekten su olduğunu, onları akıntısına katıp sürükleyen kapkara bir su olduğunu hayal etti. Gözlerini kırıştıtırarak bu yanılsamayı dağıttı. Sonra kamyonet yavaşladı.

“Kontrol noktası,” dedi Mary. “Dört yıldır casusları, turistleri ve yakınını kaybetmişleri yasak bölgeden uzak tutmaya çalışıyorlar. Pim, Tanrı aşkına, sahra hastanesinde çalışacaksın. Gözyaşlarıyla insanların ayaklarını yıkamak üzereymişsin gibi görünmeyi kes.”

Laura sessizdi. Kontrol noktaları askerlerin firar etmesini engellemeye de yarıyordu.

Kontrol noktasındaki askerlerin keyfi gıcırındaydı; burada nispeten güvende ve kuruydular. Kasıla kasıla kamyonetin yanına geldiler: Boğazlarına kocaman atkılar doladıklarından sadece burunlarının ucuyla gözleri görünen iri yarı adamlardı. Biri tüfeğinin namlusunu kamyonetin arkasına soktu. Diğer cep feneriyle ışık tuttu. “Burada neyimiz varmış bakalım?” dedi biri beklendiği gibi sırtarak. “Top yemi mi?”

“Bir sonraki gösteri başladığında bakalım aynısını söyleyebilecek misin?” dedi Mary, ışığın yüzüne gelmesi için öne eğilerek.

Adam irkildi. Yağmurdan çürümüş pasaklı bir korkuluğa benziyordu. “Bayan Borden,” dedi. “Amerika’ya gittiğinizi sanıyordum.”

“Geri döndüm,” dedi Mary.

Adam ona belli belirsiz, edepsiz bir sırıtış ve ıslak bir öksürükle karşılık verdi. Asker şiddetli bir soğuk algınlığından mustarıptı. Atlantik’in bu tarafında herkes hasta mıydı?

“Couthove’a gidiyoruz,” diye ekledi Mary. “Yeni personelle.”

Şoförleri Fouquet kamyonetin arkasına geçmişti. Kilometrelerce yolu tıpkı bir çörten gibi kamburunu çıkarıp direksiyonla vites kutusuna abanarak gelmişti. Mary’nin dediğine

göre savaştan önce Couthove'da bahçıvan yamağıydı. Güller konusunda uzmandı.

“Sorun mu var?” diye sordu Fouquet.

“Hiç zannetmiyorum,” dedi Mary.

Laura pekâlâ zannedebiliyordu. Askerlerin canı sıkılmıştı.

“Kanadalı mısınız?” diye sordu ikinci asker, Laura'ya.

“Evet,” dedi Mary.

Tanrı aşkına, şimdi de öksürüğüne rağmen onlarla ayaküstü sohbet etmeye çalışıyordu. “Bir gün Kanada'yı ben de görmek isterim. Şayet Flanders'ta biraz daha yağmur yağarsa adamları kamyonet yerine Kanada'nın şu meşhur balıkçı filosuyla getirmek zorunda kalacaklar. Buyurun, hanımefendi. Buna ihtiyacınız olacak gibi.” Laura'ya bir matara uzattı.

İşte bu işini görürdü. Laura matarayı alıp kafasına dikti. Susuz rom. Öksürdü, gözleri yanıyordu ve içki yemek borusunu yakarak indi ama midesinde küçük bir ateş yakıp titremesini dindirdi. “Sigaranız da varsa,” dedi Laura, “kurşun yediğinizde hatıranızı yaşatmak için arkanızdan mum yakarım, bayım.”

“Laura!” dedi Pim nefesini tutarak. Ama adam çoktan gülmeye başlamıştı; cebinden ordu tarafından dağıtılan sigaralardan bir tane çıkarıp Laura için yaktı. Duman Laura'yı biraz sakinleştirdi. Cepheden gelen sesler yaklaştığından beri istemsiz bir panikle cebelleşiyordu.

“Nezaket faslı bitti mi?” dedi Mary. “İyi. Hava buz gibi. Artık yolumuza devam edebilir miyiz?”

Adamlar hüsrana uğramış gibi görünüyorlardı ama Mary onlara çelik gibi bir bakış attı. “Yolda dikkatli olun,” dedi ilk adam, nihayet geri çekilerek. “Fritz uçakları var, hayaletler var, deliler var ve şimdi bir de başımıza şu kemancı çıktı.”

“Kemancı mı?” diye sordu Pim.

“Şey,” dedi asker, “cephe gerisinde dolaştığını söylüyorlar ve eğer eline düşerseniz, *güm*. Ölü ya da diri muhakkak...”

“Burada biraz daha oyalanırsak *ben de* ruhlar âlemine karışacağım,” diyerek araya girdi Laura, tam da Mary, “Gidebilir miyiz artık?” derken.

“Galiba,” dedi asker gönülsüzce. Sonra erkek erkeğe konuşur gibi, “Dikkatli olun,” diye ekledi Fouquet’ye bakarak. “Kıyı tarafında sorti yapıp duruyorlarmış.”

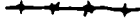
Fouquet homurdanmakla yetinip kamyonetin etrafından dolanarak öne geçti. Motor hırlayarak çalıştığında vitesi değiştirdi.

Askerler arkalarından, “İyi şanslar, Bayan Borden!” diye bağırıyordu. “Küçük hanım subaylara dikkat etsin; hemşirelere bayılıyorlar!”

Pim kızardı ama Mary hiç istifini bozmadan, “Sargılarını açmaya başlayana kadar,” diye yanıtladı.

Birbirinin tıpatıp aynısı iki kahkaha kamyoneti yola kadar uğurladı. Laura arkalarında kalan kontrol noktasına baktı ve irkildi. Gölgelerin oyununa mı gelmişti yoksa yükselen ateşinden miydi bilmiyordu ama o puslu ışıktaki yolun üstünde kemer şeklinde devasa bir kapı görür gibi oldu ve sanki geri dönüş yolunu kapıyordu.

VE BİRÇOKLARI SULARDAN ÖLDÜ

PASSCHENDAELE SIRTİ'YLA YPRES ARASI,

FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

“ÖLDÜR BENİ. AH, TANRIM. KAHRETSİN! NE OLUR BİRİ
beni öldürsün!”
Freddie dönüp baktı ve Winter ona arkasından tosladı.

Her yer suydu. Suyun birazı yanıyordu. Freddie bu sesi tarumar olmuş zihninin bir mahsulü addetmek üzereyken o iğrenç kırmızı-siyah parlaklığın içinde bir şey hareket etti. *Bu o*, diye düşündü buz keserek. *Bu o, bu o*. Winter bir küfür savurdu ve sesi Freddie'yi gerçekliğe geri döndürdü. Bu ölü değil, kanlı canlı bir adamdı; tamamen sivilaşmamış toprağın içinde debeleniyordu. Freddie'nin çırpınan zihni ona yine birtakım kelimeler fısıldadı: *O lagünde çamura bulanmış insanlar. Hepsi de anadan üryan...* Freddie zihnine hepsini alıp başına çalmasını söyledi. Adam ölüden farksızdı zaten. Çamurda boğulacaktı.

“Öldürün beni, olur mu?” diye soludu adam, yapış yapış kolunu uzatarak.

Yapamazlardı, tabii Winter cep bıçağı fırlatmakta hünerli değilse.

“Lütfen,” dedi adam çırpınarak. Biraz daha battı. *Onu oradan çıkarmak zorundayız*, diye düşündü Freddie. Bir kişiyi daha arkada bırakamazdı. Sulara terk edemezdi...

“Winter...” dedi. Bunun aptallık olduğunu biliyordu. Ne ipleri vardı ne de başka bir şeyleri. Kaldı ki bu adamın yoldaşları muhakkak şanslarını denemiş olmalıydı...

Ama Winter onu geri çevirmedi. Onca şey dururken gözünü ölü bir katıra dikmişti. Burnunun çevresindeki etler gitmişti ve gözleri gagananmıştı. Ne var ki koşum takımı hâlâ sırtındaydı. “Deneyebiliriz,” dedi Winter, sanki Freddie aklındaki soruyu açık açık sormuş gibi, sanki Freddie’nin bu adamı neden boğulmaya terk edemeyeceğini bilir gibi. Katırın yanına zorlanarak diz çöktü. Şaşkına dönen Freddie de onun yanına çömeldi. Gökten lanetliler gibi feryat eden top mermileri yağıyordu hâlâ. Fakat Winter top ateşine aldırmadı. Koşum takımını çözmeye başladı ve sakat kolunu biraz zorlayınca kendini irkilmekten alamadı. “Koşum takımını al.”

“Ben... tamam,” diye fısıldadı Freddie el yordamıyla tokaları çözmeye çalışırken. Sonra da duyulmayacak kadar alçak bir sesle, “Teşekkür ederim,” diye fısıldadı.

“Onu öylece çekip çıkaramayız,” dedi Winter, Freddie koşum takımıyla uğraşırken. “Bir aç tutturmamız lazım... emişi kırmak için.” Sağ elini kaldırıp kısaca gösterdi.

“Nasıl?” dedi Freddie.

Winter ona cevaben perişan vaziyetteki adama seslendi. Freddie bile o gürültüde Winter’ın aksanını ayırt etmekte zorlandı. “Beni dinle,” dedi Winter. “Sakin olmalısın. Dikkatli hareket etmelisin.”

“Ta-tamam,” dedi adam.

“Çantayı al,” dedi Winter. Çanta adamın yanı başında yarisına kadar çamura saplanmış olduğundan zar zor seçiliyordu. “Önüne koy. Yavaşça... yavaşça.”

Adamın yüzünde yeniden panik ifadesi belirdi. “Bana bir halat atın!” diye feryat etti. Fakat ağzına çamur doldu, öksürdü ve biraz daha battı.

“Bekle,” dedi Winter aynı otoriter tavırla.

Adam donakaldı.

“Sırt çantan,” dedi Winter.

Adam sırt çantasını alıp önüne koyduğunda, “Ona yaslan. Ağırlığını ayaklarından almaya bak,” dedi Winter.

Adam dediğini yaptı ama sırt çantası ânında batınca yine çırpınmaya başladı. Ta ki Winter, “Dur,” diye çıkışana kadar.

Ve mucize eseri, adam durdu.

Winter etrafına bakındı, yerden bir siper kazma aleti kaptı ve kaptığı gibi de çamurun içine fırlattı. “Dümdüz aşağı ittir.” Bir top mermisi daha çığlık çığlığa düştü. Yakma. Tanrı aşkına, çok yakma. “Ayaklarının yanma doğru,” dedi Winter, dikkatli telaffuzu teklemeye başlamıştı.

“Dayanmaz!” diye haykırdı adam.

“Çamurun hava almasını sağlayacak,” dedi Winter. Nihayet sesindeki gerginlik hissedilir hâle geldi. O anda düşecek tek bir serseri top mermisi hepsini öldürebilirdi. “Çekimi... çekimi kır. Emişi. Çamurun emişini.”

Adam küreği çamura batırdı ve önünde çamura batan sırt çantasına doğru abandı. Bir yandan da tükürüyordu. Ardından ayaklarını çırpınmaya başladı, vücudunun açısı değişti ve tam o anda, Winter deri kayışı ona doğru fırlattı. Adam, başı ve omuzları neredeyse o aç yüzeye gömülmüşken, boğulmak üzereyken yakaladı kayışı. “Yavaş,” diye çıkıştı Winter. Bir an sonra adam çamura batmış sırt çantasının üzerinden top çukurunun kenarına doğru sürünüyordu. Winter biri sağlam,

diğeri sakat iki koluyla birden var gücüyle çekiyordu. “Iven,” dedi. “Yeterince yaklaştığında eğilip elini tut. Kayış kopacak.”

Bunun üzerine Freddie kendini yere attı ve Winter eğreti halatı tek başına çekerken acıyla dişlerini sıktı. Tam da koşum takımının tokası kırıldığı anda, Freddie’nin aşağı salladığı eli boğulmakta olan adamınkiyle buluştu. Freddie diğer elini de aşağı salladı ve ikisi birbirinin bileklerine yapıştığı anda Winter, Freddie’yi yakasından yakaladı. Hep birlikte geriye doğru atılarak siper tahtalarının üstüne yığıldılar.

Bir an için kimse kımıldamadı. Yabancı çılgınca bir rüyaya dalmış gibi görünüyordu. “Her şey yolunda,” dedi Freddie ve göğsünün içinde histerik bir kahkahanın fokurdadığını hissetti. Kahkahasını bastırmak için dilini ısırarak kanattı.

Winter’ın gözleri çoktan doğu ufkundaydı, dumanların yükseldiği gökyüzünde şafağın izlerini arıyordu. “Gitmeliyiz.”

Tommy başını çevirdi. Winter telaffuzuna dikkat etmeyi unutmuş, aksanı ayan beyan belli olmuştu. Ama Tommy hiçbir şey söylemedi.

“Burada kalamayız,” dedi Winter bu defa biraz daha dikkat ederek.

“Nereye gidiyoruz?” diye sordu Tommy, çocuk gibi.

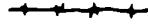
Freddie ona nasıl cevap vereceğini bilemedi. Siper tahtalarının üzerinden batıyı işaret etti.

“Hadi,” dedi Winter gözlerini ufuktan ayırmadan. Doğudaki ışık şafak mıydı yoksa tepelerden ateş eden Almanların topları mı?

Üçü birlikte yürümeye başladılar.

VE GÖĞÜN YILDIZLARI YERYÜZÜNE DÜŞTÜ

DUNKIRK'LE COUTHOVE ARASI,

FRANSA'DAN BELÇİKA'YA

MART 1918

GÜNEŞ BATMIŞTI. FAKAT SIRADAN BİR GÜN BATIMI DEĞİLDİ bu; gökyüzü yaralanmıştı da kan kaybeder gibi ışığını kaybediyordu sanki. Kamyonet tekerlek izli yolda sarsıla sarsıla ilerliyordu. Laura o sigarayı içtiğine pişman oldu. Boğazı ağrıyordu. Top sesleri, sanki biri ufkun ötesinde davul çalıyormuş gibi gittikçe güçleniyordu.

“Yaklaştık mı?” diye sordu Pim, Mary’ye.

“Bir saatten az kaldı, tabii yol iyiye. Tanrım, şu top sesleri. Iven, Fritz yeni bir saldırı planlıyor olamaz, değil mi? Zaten nasıl yapabilirler ki? Üç yıllık ablukanın ardından Berlin’de alçı ve şalgam yemeye başladıklarını duydum.”

Gözleri yarı kapalı olan Laura, “Güzelce silahlanıp erzaklarını yanlarına almış Amerikalı gençler güruh hâlinde gelmeden evvel saldırıya geçmekten başka şansları yok. Bunu biliyor olmalılar,” dedi. O zamana kadar, Freddie’nin başına ne geldiğini muhakkak öğrenmiş ve eve dönmüş olurdu. Yeterince hayat kurtarmıştı.

Ev, diye fısıldadı kafasının içinde sinsi bir ses. Neresi orası? Veith Sokağı'ndaki bodrum mu? Yoksa Parkey kardeşlerin misafir odası mı?

Bir an sonra irkilerek doğruldu. “Uçaklar,” dedi. Kamyonetin motorundan daha tiz olan pervane vızıltısını başka bir sesle karıştırmaması imkânsızdı.

Mary, “Herhâlde bizimkiler...” dediği anda geceyi yaran bir parlama oldu. Pim birden başını çevirdi; karanlıkta bile gözlerinin fal taşı misali açıldığı belli oluyordu. “Sadece serseri bir bomba,” dedi Mary. “İyiyiz.” Uçak sesleri gitgide güçlendi. Laura kendini ciğerlerinin hareketine odaklanırken buldu. Nefes al. Nefes ver. Bu ânı daha önce de yaşamış, yine bir demir yağmurunun altında olduğu yere çömelmişti. Ama şimdi görevde değildi, hastası yoktu, seslere kulak kabartmak ve yaşamak dışında yapacak hiçbir şeyi yoktu. Gerçi böylesi de pek kolay sayılmazdı. Derken gözü Pim’in şaşkınlıktan ve dehşetten kaskatı kesilmiş suratına takıldı. Başkaları ona ihtiyaç duyduğunda Laura Iven ne yapar ne eder cesaretini toplardı. “Her şey yolunda, Pim,” dedi. Pim zangır zangır titriyordu, öyle ki dişlerinin kırılması işten bile değildi. Laura ateşine aldırmadan bir kolunu Pim’in omuzlarına dolayıp onu kendine doğru çekerek bedenini onunkine siper etti.

Uçaklar yaklaşmaya devam ediyordu; ya yolu makineli tüfekte tarıyorlardı ya da Beveren'daki tren istasyonunun peşindeydiler. Laura şarapnelin insan bedenine ne yaptığını en işkenceden farksız ayrıntısına kadar biliyordu. “Merde,” dedi Fouquet. Laura kendini kasti. Karanlıkta son sürat ilerlerlerken karın kaslarına kramplar girdi. Önlerindeki yol farların ışığında su gibi dalgalanıyordu.

Ama akıntıda biri vardı. Bir gölge, bir bulanıklık. Laura bir an için sabahlık ve kandan kararmış gözler gördüğüne yemin edebilirdi. “Yolda biri var!” diye bağırdı hiç düşünmeden ve Fouquet bir küfür savurup frenlere asıldı. Kamyonet yan yan

kayıp durduğu anda, yavaşlamasalar varmış olacakları noktaya onları yeryüzünden silmeye yeminli bir bomba düştü sağır edici bir gümbürtüyle. Kamyonetin üzerine toprak yağdı ve ön cam çatladı. Herkesin kulakları çınlıyordu.

Kendini ilk toplayan Laura oldu. “Yeter bu kadar. Kamyonetten inin, altına girin! Siper alın.”

Fouquet çoktan hareketlenmişti. Kamyonetten dışarı fırladılar. Laura’nın bacağı onu taşıyamadı, Pim de üstüne kapaklandı. İkisi birlikte sürünerek kamyonetin altına girdikleri anda sağır edici bir başka patlama dünyayla aralarına, sıçrayan topraklardan bir duvar ördü.

Yaralanmış mıydı? Laura bilmiyordu. Zaten durumunuz kötüyse en başta hissetmezsiniz. Gözlerine yağmur damlaları giriyordu. Kulakları çınlıyordu. Uçaklar geçip gitmişti.

Derken top mermisi düşmeden evvel yolda gördüğü figürü hatırladı ve o yana baktı. Şimdi orada sadece bir krater vardı. Gözlerini kırıştırarak toz topraktan arındırdı ve sürünerek kamyonetin altından çıktı. “Pim?” diye seslendi. Korku ve eli kulağında olan zatürre ciğerlerini pençesine almış, sıkıyordu.

Kısa, korkunç bir duraksamanın ardından Pim’in sesi ona yanıt verdi. “Buradayım.” Eteği sıırılsıklam ve kirliydi, yüzüyse kireç gibiydi.

“İyi misin?” diye sordu Laura. “Mary? Fouquet?” Kendilerinden başka kimseyi ne görebiliyor ne de duyabiliyordu. Bu çok tuhaf değil miydi? Gecenin insan, asker, *ordu* kaynadığını biliyordu. Ama sanki o ve Pim dünyanın kenarında bir başlarına dikiliyorlardı. Belki de şoktandı.

“İyiyim.” Pim gözlerini kısarak karanlıkta Laura’nın yüzünü seçmeye gayret etti. “Sadece kulaklarım çınlıyor. Sen nasılsın?”

Laura her nefes alışında göğsüne bıçak saplanmış gibi hissediyordu. İyi değildi ama şimdilik idare ederdi. “Mary?”

“Hâlâ yaşıyorum,” dedi Mary ıslak karanlıktan çıkagelirken. Sesi adrenalinden gerginleşmişti. “Ama kamyonet şuradan şuraya gidebilecek vaziyette değil.”

Laura gökyüzünün daha açık renkli bir parçasına karşı dumanı tüten motoru zar zor seçebiliyordu. “Fouquet nerede?” Derken onu gördü. Parçalanmış kamyonetin gölgesinde kalmıştı, yalnızca yarısı şasinin altındaydı. Ölmüştü, motorun kopan bir parçası karnına saplanmıştı.

Pim incecik bir ses çıkarıp parmak eklemlerini dudaklarına dayadı. Laura topallaya topallaya adamın yanına gidip formalite icabı nabzına baktı ve şapkasını yüzüne örttü. Mary’nin bakışları yol, enkaz ve doğu ufku arasında mekik dokuyordu. Pim şok içinde öylece dikilmiş ağlıyordu, yüzü gözü çamur içindeydi.

“Yürümeliyiz,” dedi Mary. “Hava durup beklenmeyecek kadar soğuk. Zaten Couthove’a çok yolumuz kalmadı. Fouquet’nin cesedini almaya birilerini yollarız. Bir an evvel yola koyulalım, Iven. Shaw, topla kendini.”

Laura acıdan kesik kesik öksürdü.

“Mary, Laura oraya kadar yürüyemez; hasta.”

“O zaman nereye gitmeyi öneriyor—” diye lafa girdi Mary ama Laura onun sözünü kesti.

“O da ne?”

Pim ve Mary döndüler. Arazinin hayli ilerisinde bir şey parlayıp söndü. Belki pencerede bir ışık. Laura gözlerini kıstı. Odaklandığında gökyüzünden daha derin bir karanlık görür gibi oldu. Bir binanın belli belirsiz hatlarını. Belki bir çiftlik evi? Flanders’ın usul usul yağan fakat durmak nedir bilmeyen bahar yağmuru yeniden başlamıştı. Laura suyun kıyafetlerinin dikiş yerlerinden içine işlediğini hissedebiliyordu. “Bize sabaha kadar sığınabileceğimiz bir yer vermelerini isteyebiliriz,” dedi Laura, gözlerini uzaktaki ışıktan ayırmadan.

Yol hâlâ ıssız ve sessizdi. *Herkes nerede? Burası bir savaş bölgesi. En azından altı adamın Pim’i güvenli bir yere götürmek*

için şu anda birbiriyle kapışıyor olması gerekirdi. Ama kimse-cikler yoktu. Üçü ve yerde öylece yatmakta olan o ölü adam dışında hiç kimse.

Mary kararsız kalmıştı. Bir kez daha doğuya, Couthove'a doğru baktı. Ardından Laura'ya döndü ve âdeta zihinsel olarak şöyle bir silkelenip kendine geldi. "Hepimizin zatürre olmasına hiç gerek yok," dedi. Vıcık vıcık araziden o münzevi ışığa doğru düşe kalka yürümeye başladılar. Hava soğuktu, çamur yapış yapıştı. Laura'nın topallaması kötüleşti.

"İşte," dedi Mary. Laura kirpiklerindeki buzlardan kurtulmak için gözlerini kırptırdıktan sonra kendini Mary'nin dimdik sırtının ötesine bakmaya zorladı. Yüreği daraldı. Bir çatının girintili çıkıntılı dış hatlarını seçebiliyordu ama hepsi buydu. Bir harabeye mi denk gelmişlerdi? Flanders harabeden geçilmiyordu. Derken yanardöner gökyüzünden gelen bir ışık binanın önündeki altın rengi harflere vurdu; HÔTEL DU ROI, yazıyordu. *Virane bir otel*, diye düşündü Laura. Tıpkı yüzlercesi gibi. Savaşın ilk günlerinde terk edilmişti.

"Neyse," dedi Mary somurtarak, "umarım en azından kuru bir köşe bulabiliriz. Olur da bulamazsak seni burada bırakıp yardım çağırmaya gideceğiz, Iven."

Laura cevap vermedi. Yağmurun ve yerden yansıyan ay ışığının gümüş rengine boyadığı, parke taşı döşeli, çentikli bir yola çıktılar. Bu, Laura'nın bacağı için tam bir işkenceydi. Derken bir kapıya geldiler. "Kilitli değil midir?" diye sordu Pim birbirine çarpan dişlerinin arasından.

Mary tek kelime etmeden yan dönüp kapıyı omuzladı.

Laura rutubetli bir soğukla ve küf kokusuyla karşılaşmayı bekliyordu. Bunun yerine yüzüne sıcak bir esinti çarptı. İlk başta bunu ateşinin iyice yükseldiğine yordu. Ama sonra öyle olmadığını fark etti. "Ah, Tanrım," dedi Pim. Yağmurdan kaçıp sıcacık bir yere adım atmışlardı. Viraneye değil, bir fuayeye girmişlerdi.

Salon –hayır, buram buram şarap kokan bir bar– tamamen ateşten yayılan ışıkla aydınlanıyordu. İlk bakışta Laura'nın tek görebildiği yaldızdı: Loş ışıktaki ısıllı parlayan yaldızlı kornişler ve avizeler. Sonra adamları gördü. Hâkî, bej ve mavi üniformalı askerleri. Masaların etrafına doluşmuş, kafa kafaya vermiş, içiyorlardı. Ateşten yayılan ışık ifadelerini yumuşatıyordu. İçeri girdiklerinde biri bile dönüp bakmamıştı. Hepsi odanın karşı tarafında dikilen adamı izliyordu.

Bu adam sivildi ve pejmürde bir takım elbise giymişti. Köşeli bir çenesi, belirgin elmacık kemikleri vardı. Ağzının iki yanında sefaletin oyduğu yay şeklinde birer çizgi göze çarpıyordu. Kusursuzca keman çalıyordu. İpeksi, kasvetli ve tuhaf bir şekilde tanıdık gelen müzik parmaklarının arasından su gibi akıyor, sanki kendisi dışındaki her şeyi kapı dışarı ediyordu. Salon tıpkı bir bardak misali o güzel melodiyle dolarken Laura'nın zorla aldığı nefesin hırıltısı bile duyulmaz oldu.

Laura, Pim ve Mary büyülenmiş gibi kalakaldı. Son notalar da hiçliğe karıştığında üç kalp atımı boyunca salonda şaşkınlık yüklü bir sessizlik oldu. Ardından müthiş bir alkış tufanı koptu. Müzisyen eğilerek selam verdi. Suratı ter içindeydi. “Teşekkür ederim. Umarım bu geceden keyif alırsınız. İçki isteyen?”

Kemanını çatlak deri çantasına yerleştirirken söylediği bu sözler üzerine kükremeye karışık bir alkış tufanı daha koptu. Adam keyifli bakışlarını kalabalıkta gezdirdi ve kapının yanında sırlıklam vaziyette apışıp kalmış üç kadına gelince durdu. Kısacık bir anlığına hiçbir ifade takınmadı. Ardından yüzü bir gülümsemeyle aydınlandı. Başını yatırarak boş bir masayı işaret etti ve ardından bara doğru seğirtti. Kimi mırıl mırıl konuşan, kimi kahkaha atan, kimiye şarap siparişi veren insanların sesleri salonu doldurdu. Laura, Pim ve Mary şaşkınlıkla harmanlanmış bir yorgunlukla etraflarına bakınarak masaya doğru süzöldüler.

Yasa dışı içki âlemlerinin tarihi, ordular kadar eskiye dayanırdı; yasak bölgenin dört bir yanında gizli saklı barlar vardı ancak Laura hiç bu kadar... gösterişlisine denk gelmemişti. Böyle bir yerin muhakkak kulağına gelmesi gerekmez miydi? Böylesini hayal bile etmemişti. Temkinli davranması gerektiğini biliyordu fakat içerisi fazlasıyla sıcak, sohbet sesleri fazlasıyla tatlı, kaliteli şarabın kokusu fazlasıyla cazipti. Fırtına tarafından oradan oraya savrulurken bir anda kendini limanda bulan bir tekne gibi hissediyordu. “Tanrım, tam da ihtiyacımız olan şey,” dedi Mary.

Laura sessizce ona hak verdi. Müzik ateşler içindeki yüzünün kemiklerinde bir yerde hâlâ yankılanıyordu.

İçeri girdiklerinde kimse dönüp bakmamıştı ve otururlarken de yine kimse dönüp bakmadı. Bu tuhaftı. Resmen kadınların köküne kıran girmişti ve İngilizce konuşan kadınlara sürekli talep vardı. Ne var ki salon insanları tembelleştiren, miskinleştiren ve mutlu eden türden rahat, tatlı bir sarhoşluk tarafından ele geçirilmişti. Belki de adamların istiflerini bozmadan kafa kafaya verip fısıldaşmaya devam etmelerinin nedeni buydu.

Müziyen salonu boylu boyunca arşınladı, masalardan birinde duraksayıp ayaküstü azıcık lafladıktan sonra herkesi güldüren bir espri patlattı. Laura adamı inceledi. Teninin altındaki yüz kemikleri keskin hatlı olsa da çirkin değildi ve aktörlere taş çıkaracak kadar çenebazdı. Ama iki gözünün rengi aynı değildi. Biri derin bir kuyu gibi koyu renkliydi. Diğeriyse peridot gibi yeşildi ve ısıltı ısıltı parlıyordu.

Adam, Laura’nın bakışını yakaladı ve yanlarına geldi. “Böylesine güzel misafirlerim pek nadir olur,” dedi. Laura adamın aksanını çözemedi. “Bana Faland derler. Sizi bu gece buraya getiren nedir?”

“Bir kaza,” dedi Mary. “Yolumuza bir bomba düştü. Kamyonetimiz kullanılamayacak hâle geldi ve şoförümüz öldü. Kar-

nımızı doyurmak istiyoruz, Mösyö. Ve geceyi geçirebileceğimiz bir yer.”

Faland'ın kaşlarının arasında iplik gibi incecik bir çizgi belirdi. “Ne güzel bir tesadüf.” Adamın sesinde tuhaf bir tını mı vardı? “Sizi dosdoğru kapıma getirmiş.” Adamın tuhaf bakışlarını üstünüzde hissetmiyordunuz fakat göz ucuyla attıkları içinize işliyordu. “Akşam yemeği. Elbette. Hemen.” Gözleri Laura'nın üstünde hayalet misali gezindi, sonra geri döndü. “İyi misiniz, Matmazel?”

“Bir lokma yemekle bir yudum içkinin düzeltemeyeceği şey değil,” dedi Laura. Müzisyenin elinde bir şişe içkiyle birkaç kadeh vardı. Gülümsedi, kadehleri masaya sıraladı ve üçüne de birer şarap doldurdu. Laura vahşiler gibi saldırıp kadehi kafasına dikmemek için ellerinin üstüne oturmak zorunda kaldı.

Bir anda, “Mösyö Faland, şuradaki adamlar neden o aynaya bakıp duruyor?” diye sordu Pim. Salonun diğer ucuna, barın arkasındaki koyu renkli aynaya bakıyordu. Çok sayıda adam orada toplanmış, gözlerini aynaya dikmişti. Laura camın arkasında çıplak bir kız olmadığını umdu; zavallı Pim şok geçirirdi.

Faland'ın gözleri, Laura'nın aklından geçeni anlamış gibi uğursuz bir kahkahayla parladı. Ama Pim'e nazikçe cevap verdi. “Ufak bir batıl inanç sadece. Mekânımı cazip kılan şeylerden biri.”

Faland konuşurken, lekeli aynaya bakmakta olan adamlardan biri başını çevirdi; gözyaşları kirli yanaklarında yol yol izler bırakmıştı. Laura kaşlarını çattı. Pim, Parkey kardeşlerin ruh çağırma seansından önceki hâline bürünmüştü. Hevesli. Meraklı. “Ne tür bir batıl inanç, Mösyö?”

“Şöyle ki,” diye yanıtladı adam vurdumduymazca, “ayna size gönlünüzde yatanı gösteriyor.” Eğildi. “Şarabınızın tadını çıkarın.”

Faland uzaklaşırken Mary kadehini alarak, “Ve yemeğimiz,” diye seslendi arkasından.

“Senin yerinde olsam o aynadan uzak dururdum, Pim,” dedi Laura. “Muhtemelen müstehcen bir şeydir.”

Pim tek kelime etmedi. Mary kadehini kaldırıp Laura ve Pim’inkilerle tokuşturdu. Hepsi içti. Şarap muhteşemdi. Yüzünüze çarpan bir okyanus dalgası gibiydi; önce şok, sonra haz, en son da uyuşukluk. Laura’nın baş ağrısı hafifledi.

Bir kadeh iki oldu ve çok geçmeden Laura kantarın topuzunu kaçırdığını fark etti. Akşam yemeği asla gelmedi fakat kimsenin umurunda değildi. Faland’ın gülümsemesi pek hoştu, yumuşak sesi her köşeden duyuluyordu. Laura şarabın etkisiyle hayal meyal düşüncelere daldı. *Bu yükü geri kalanımız gibi taşıtmıyor. Bu yeri. Bu yılları. Neden acaba?*

Belki de delidir.

Aradan ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu ama aniden Faland’ı yanında otururken buldu. İrkildi. Salonu geçtiğini görmemişti. Ama işte oradaydı, boş kadehi uzun parmaklarının arasında yuvarlıyordu. “Laura’ydı, değil mi?”

“Evet,” dedi Laura. Ona adını ne zaman söylemişti?

“Şarabı beğendiniz mi?”

“Evet,” dedi Laura. İçi öylesine ısınmıştı ki dünyanın bıçak keskinliğindeki kenarları körelmişti.

Adam ustalıkla kadehini yeniden doldurdu. “Ve yaralanmışsınız?”

Elbette fark etmişti. Nasıl fark etmeyebilirdi ki? “Yaralandım.”

“Cesur yürek,” dedi Faland. “Ama yaralandıktan sonra evinize, ailenizin sıcak kollarına koşmanızı beklerdim. Yoksa maceraya çok mu düşkünsünüz?”

“Hayır,” dedi Laura. Şimdi Laura’nın keyfinin ortasında saç teli inceliğinde bir çatlak belirmişti. Adamın suratında bir şey vardı, apaçık ortada olmadığından kolaylıkla gözden kaçırılacak bir şey. Kötülük mü? Göz ucuyla attığı bakışlar her şeyi görür gibiydi. Agatha Parkey’nin peşinden geldiğine yeminler ettiği hayaletleri: annesini, babasını, erkek kardeşini.

Onu okyanusun diğer yakasına sürükleyen umudu ve uzun zamandır inkâr ettiği çaresizliği. Sanki hepsini görüyor, kayda geçiriyor ve gizli köşesinde onlarla dalga geçiyordu.

Hizmet etmesi gereken müşterileri yok muydu? Pim ortalıkta görünmüyordu. Mary başını masaya yaslamış, uyuyordu. Laura adamın bakışlarındaki kudrete aynı şekilde karşılık vermeye gayret ederek, “Flanders’tan ayrılmayı hiç düşündünüz mü?” diye sordu. “Sizin kadar yetenekli bir adam...” Aniden sustu, gözleri Faland’ın omzunun üstünde bir yere kilitlendi.

Salonun ortasında yolda gördüğü figür dikiliyordu, onu içgüdülerini dinleyip bağırmaya teşvik eden figür. Halifax’taki iskeleden onu izleyen figür. Rüyalarındaki yüz. Gözlerine ve vücuduna cam kırıkları saplanmış annesi.

Şarabın ışıltısı yok oldu. Laura sendeleyerek ayağa kalkıp gerilemeye başladı. Islaktı, açtı, yorgundu, hastaydı.

Faland sanki bir şey canını sıkmış gibi kafasını iki yana salladı. Ardından Laura gözlerini kırıştırdı ve figür kayboldu. Olduğu yerde sallanarak, nefes nefese orada öylece dikiliyordu. “Bir süre burada kalabilirsiniz. Size iyi gelir. Belki korkmaktan vazgeçersiniz,” dedi Faland usulca.

“Korkmuyorum.”

Faland buna cevap vermeye tenezzül etmedi. Dehşet içinde hiçliğe baktığını görmüştü. Laura dişlerini birbirine bastırdı. Delilik Batı Cephesi’nde kol geziyordu ama o deliliğe teslim olmazdı, olamazdı. Diğerleri akıllarını kaçırdığında o sapa sağlam ayakta durandı. Buraya ne için geldiğine odaklanmalıydı: Freddie’ye ne olduğunu öğrenmeye. “Kalamam. Yapacak işlerim var.”

“Öyle mi?”

Gerçekten öyle miydi? Flanders’ta ne yapıyordu sahi? Kendine işkence et—

Salonun diğer ucunda Pim avazı çıktığında bağırdı. Barın arkasındaki aynaya bakıyordu; aynadan yansıyan ifadesinde açlık ve dehşet tüm çıplaklığıyla birbirine karışmıştı. Laura enikonu

bir müstehcenliğin bile yüzüne böylesi bir ifade konduracağını sanmıyordu. “Pim—”

Faland da merakla dönmüştü ama sonra omuzları kaskatı kesildi. Laura ona baktığında dudaklarının sessiz bir ıslıkla büzüldüğünü gördü. Ne var ki aynaya bakarken altını saçları çözülen bir kadından başka görececek hiçbir şey yoktu. “Ne görüyor?” diye sordu Laura buyurgan bir tavırla. Çoktan ayağa kalkmış, salonun diğer ucuna doğru topallamaya başlamıştı.

Faland cevap vermedi; Laura adamın peşinden gelip gelmediğini bilmiyordu. Mary ise yerinden bile kıımıldamadı; üst üste koyduğu kollarını kendine yastık yapmış, mışıl mışıl uyuyordu. Derken ayna parıldadı; yer yer kararmıştı, bir köşesinde örümcek ağını andıran çatlaklar vardı. Laura gözlerini kısıp aynanın derinliklerine baktı fakat Pim’i bağırtaçak hiçbir şey göreme-

Derken aynada bir yüz belirdi, yaklaştıkça da netleşti. Fakat kendisinininki değildi.

O anda yüreğinin duracağını sandı çünkü karşısındaki Freddie’ydi.

Çukurlaşmış gözleriyle boş boş bakan Freddie. Kestane rengi saçlarına aklar düşmüş Freddie. Yüzünde tuhaf bir biçimde donuk, şaşkın bir ifade olan Freddie. Kararmış cama hapsolmuş gibi titreyen bir yansıma.

Laura bunun yalnızca bir hayal olduğunu biliyordu. Bir tür hipnotik telkin. Faland ona gönlünde yatanı göreceğini söylemişti ve bunu söylerken ciddiydi. Tüm bunlar adamın loşluk, şarap ve ateşle birlikte zihnine bir şeyler nakşeden sesi yüzündendi. Laura *biliyordu*. Ama yine de dönüp arkasına baktı. Dünyada hiçbir güç onu dönüp bakmaktan alıkoyamazdı.

Elbette orada değildi. Tek gördüğü alkolün etkisiyle miskinleşmiş bir erkek deryası—

Hayır. Oradaydı. Laura bir an için kestane rengi saçlarını, dik omuzlarını, kederli gözlerini gördüğüne yemin edebilirdi. İsmi boğazını yırtarcasına döküldü dudaklarından. “Freddie!”

Ama çoktan gitmiş, masaların, erkeklerin, gölgelerin arasında kaybolmuştu. Hiç orada olmamıştı aslında.

Yine de kardeşinin peşinden gitmeye çalıştı. Ne var ki şaraptan sersemlemiş ve aptallaşmış insanlar yoluna ket vurdu. Sarhoşluğu, şüpheleri, kasılan bacağı ona ket oldu. Kâbuslarında kalabalığı yarmaya çalışan, aslında neyi aradığını bile bilmeyen bir kadından farkı yoktu. Çok fazla kapı vardı. Salonun etrafı kapılarla çevriliydi. Hangi kapı? Doğru kapıyı bul, diye düşündü o sersemlikle ve kendini bambaşka bir dünyada, Halifax'ta buldu; daha hiçbir şeyin sonu gelmemişti. Sarhoş kalabalığı yarıp geçebilmek için canını dişine taktı.

Derken onu omuzlarından yakalayan birine çarptı. “Yavaş olun, Matmazel,” dedi Faland. “Sanrılar görüyorsunuz, ateşiniz var, kendinizde değilsiniz.”

“Kardeşim... Kardeşimi gördüm.”

Adam onu bırakmadı. “Hepsi o lanet ayna yüzünden. Keşke ondan hiç söz etmeseydim. Çok hastasınız, biliyorsunuz değil mi?”

Laura gerileyerek dengesini sağlamaya çalıştı. “Hayır, onu gördüm. Salonda. Sadece aynada değil. *Onu gördüm.*”

Adamın suratında şaşkınlıkla karışık bir endişeden başka hiçbir şey yoktu. “Kardeşiniz bu gece burada olabilir mi? Tesadüfen? Beni affedin ama peşinden koşmanıza ne gerek var? O kendiliğinden sizin yanınıza gelirdi elbet.”

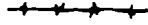
Elbet gelirdi. Gelebilseydi tabii. Burada değildi. Ölmüştü ve hayalet diye bir şey yoktu. “Hayır,” diye fısıldadı Laura. Mücadele edecek gücü kalmamıştı. “Bu gece burada olması imkânsız.”

Faland'ın yüz ifadesi yumuşadı. “O zaman çok üzgünüm, Matmazel.” Ona kolunu uzattı. “Sizi arkadaşlarınızın yanına götürüyüm. Uyumalısınız. Burada kalın. Kendinizi tehlikeye atacak vaziyette değil—”

Tehlike? Adamın sözleri ona Pim'i hatırlattı ve başını kaldırdı. Pim lekeli aynanın önünde kımıldamadan duruyordu. İki elini de cama bastırmıştı ve yüzünde dehşet yüklü bir özlem vardı. "Arkadaşımın nesi var? Ne gördü?"

Faland'ın yeşil gözü ateşten yayılan ışıktaki parladı fakat koyu renkli gözünde en ufak bir yansıma olmadı. "İnsanın gönlünde yatanı görmesi aydınlatıcı olabilir. Fakat illa hoş olacak diye bir kaide yoktur. Sanırım bunu az evvel siz de bizzat tecrübe ettiniz. Gelin, sizi ona götürüyüm."

NE YANA UÇSAM CEHENNEM

CEHENNEM KAVŞAĞI*, FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

IŞIK GÖNÜLSÜZCE DÜNYAYA GERİ DÖNDÜ VE BERABERİNDE getirdiği, her yeri saran sis manzarayı tıpkı gece gibi şekilden şemaliden yoksun bıraktı. Winter, Freddie ve kurtardıkları asker gri bir boşluğun içinde batıya doğru düşe kalka ilerliyordu. Kaygan tahtalar zaman zaman yerlerini botlarını ayaklarından çekip almaya çalışan çamura bırakıyordu ve yol uzun zaman önce Alman topçu birliği tarafından hedef olarak belirlenmişti. Önlerine bir top mermisi düştü. Düştüğünü duydular, isabet ettiği yerden yükselen çığlıkları duydular ama sis ve birbirleri dışında hiçbir şey görmediler. Yaşananlar hiçbirine gerçek gibi gelmiyordu.

Tommy'nin üstü başı onlarınkinden de beter hâldeydi ve muhtemelen onlardan daha fazla kafayı yemişti. Nispeten kendi kendine, “Nereye gidiyoruz? Gideceğimiz yer sessiz mi?” diye fısıldıyordu.

“Yürümeye devam et,” dedi Winter.

* Ypres Cephesi'nde bulunan ve sürekli bombardımana tutulan stratejik bir geçide askerlerin taktığı ad. -ç.n.

Freddie konuşmadı. Tek yapabildiği bir ayağını ötekinin önüne atmaktı. Arkasına bakmaya cesaret edemiyordu. Pusun içinde ayak sesleri duyup duruyordu. Mantığı peşlerinde kimsenin olmadığını söylüyordu. Kimsenin onları *görmediğini*. Neticede sisin içinde birbirlerini bile zar zor seçebiliyorlardı. Ayrıca arkasına dönüp baktığında hiçbir şey yoktu. Ama yine de bir yanı ölü adamın onları takip ettiğini söylüyordu. Ölü adamın gitmesine asla izin vermeyeceğini.

Pus nihayet kayanın üzerinden akan su misali inceldi. Freddie şimdi gökyüzünün önünde kapkara yükselen Ypres'nin iskeletini görebiliyordu. Siviller Ypres'ı terk edeli uzun zaman olmuştu. Top mermileri tarafından yerle bir edilmiş, tehlikeli bir yerdi. Ama yine de insanlara aitti; askerlerle, acil müdahale istasyonlarıyla, yemek ateşleriyle ve tayın vagonlarıyla doluydu. Askeri bölge. Yüksek rütbeli subaylar. Kışlalar. Uluyan ölümler tarafından değil, insanlar tarafından yönetilen bir yer. Kendi canlarını kurtarmaktan fazlasını düşünmeye başlayabilecekleri bir yer.

Winter'dan o sorumluydu. Winter'ın kılına bile zarar gelmeden esir alınmasını sağlamalıydı. Diğer esirlerin yanına koyularak sağ salım savaş dışı bırakılmasını. Ve sonra...

Freddie göz ucuyla Winter'ın avurtları çökmüş suratına baktı. Cevap kendiliğinden aklına geldi: Ve ardından Winter'ı alıp götüreceklerdi. Belki bir doktor koluna bakardı. Ama uzun süre sonra. Bir sürü yaralı varken kim bir esire ihtimam gösterirdi ki? Yeterince doktor yoktu. Kimse koluna bakmazdı. Hem de günlerce.

Winter ölürdü.

Bu düşünce onu sanki Ypres'nin ufalanmakta olan duvarına toslamış gibi durdurdu. Winter ölene kadar yağmurun altında öylece yatacaktı. Ağır bir sepsisten ve ateşten ölene kadar. Ve ardından, eğer şanslıysa, palas pandıras kazılmış bir mezara gömülecekti. Bir an evvel hastaneye gitmezse ölecekti. Oysa

burada gidilecek bir hastane yoktu. Onun için yoktu. Sahipsiz Topraklar'ın bu tarafında yoktu.

Winter da bunu *biliyordu*. Kolundaki o derin yaranın ne anlama geldiğini muhtemelen günlerdir biliyordu. Yine de yürümeyi sürdürmüştü, Freddie'nin yanından ayrılmamış, ağzını açıp tek kelime etmemişti. *Ben senin esirimin, Iven*. Freddie, Winter'ın bunu onun için yaptığını biliyordu. Sırf yaşasın diye. Oysa şimdi...

Winter hâlâ yürüyordu. Neredeyse Ypres'ya girmişlerdi. Kimsenin kimseye baktığı yoktu, herkesin kulağı doğudan gelecek top ateşindeydi. Toprağın üstünde gezinen sis kalıntıları onları kefen misali sarmıştı.

Hayır, diye düşündü Freddie. *Hayır*.

Kasabaya girdiklerinde Winter âdeta büzüldü; sendeledi ve Freddie onu yakalamak, sonra da dengesini kurana dek sağlam kolundan tutarak ona destek olmak zorunda kaldı. Sanki o âna dek kendine yorgunluk emaresi göstermeyi yasaklamış gibiydi. Freddie'nin gözü yıkık bir kilisenin içindeki, yaralılarla dolup taşan acil müdahale istasyonuna takıldı. "Bu taraftan," demeyi başardı. Belki de sıhhiyecilerden biri insafa gelip Winter'ın koluna bakardı ve ardından...

Ne var ki çatısının yarısı göçmüş olan kilise, açık havada öylece yatan hastalarla tıklım tıklım doluydu ve Freddie tek bakışta oradan medet umamayacağını anladı. Sedyelerinin ucu bucağı görünmüyordu. Bazı adamlar ölmüştü. Çoğu gözle görülür şekilde Winter'dan daha ölüme yakındı. "Hayır, hayır, sorun değil, Doktor. Ben sıramı beklerim," diyordu adamlardan biri tuhaf bir sesle; Freddie adamın gövdesindeki delikten gün ışığını görebiliyordu.

Kurtardıkları askerin bacakları aniden tutmaz oldu ve adam paldır küldür yere yığıldı. Ayağa kalkmayı denedi ama gerisin geri düştü, Freddie'nin dizlerine yapıştı. "Beni burada bırakmayın."

Sihhiyecilerden biri onları görüp yönünü değiştirdi. “Onun nesi var?” Kan çanağına dönmüş gözleri kaşı gözü seğirmekte olan Tommy’deydi. Winter şafağın puslu ışığında yarı görünmez hâlde hâlâ Freddie’nin arkasındaydı.

Laura, Freddie’nin yanıt vermesini isterdi. Bu yüzden, “Çamura batmıştı. Boğuluyordu,” diye kekeleydi.

“Savaş nevrozu o hâlde,” dedi sıhhiyeci. “Bak, eğer yürüye-bilecek vaziyetteysen bir sonraki acil müdahale istasyonuna git.”

Asker kilisenin ıslak taşlarına oturmuş, öne arkaya sallanıyordu. “Yapamam,” diye fısıldadı.

Sihhiyeci adamın suratına şak diye bir tokat attı. “Sen! Evet, sen, bayım. Topla kendini. İç şunu, hadi...” Belinde taşıdığı matarayı çıkarıp oğlanın dudaklarına dayadı.

Asker içmedi. Beyazları iyice belirginleşmiş gözleri Freddie’ye sabitlenmişti. “Ama siz... siz şu vahşilerden değil misiniz?”

“Tanrım. Kendine gel,” dedi sıhhiyeci. Sonra da, “Siz devam edin,” diye ekledi omzunun üstünden Freddie’ye. “Bence durumu daha da kötüleştiriyorsunuz.”

Ama asker kaskatı kesilmişti; bakışları ikisinin arasında gidip geliyordu, yüzünde korkunun ve ihanetin harladığı şaşkın bir ifade vardı. Sanki kendini gecenin çılgınlığına kaptırıp Freddie ve Winter’ın gerçekten de bir çıkış yolu bildiğine inanmış gibi. “Hayır?.. Meğer sen bir hainmişsin! Onu duydum! Şuradakini! O bir...”

Freddie gerisini duymadı. Sihhiyeci kaşlarını çatmaya başlamıştı. Hemen oracıkta, *Bir esir aldım, işte burada ve sen hayatını ona borçlusun*, diyebilirdi. Fakat böyle söylerse Winter’ı alıp götürürlerdi, diğerleriyle birlikte bir deliğe tıkarlardı. Çok geçmeden de Winter yağmurun altında bir başına can verirdi.

Derken istihkâm duvarına bir top mermisi isabet etti ve herkes eğilip siper aldı. Freddie bu dikkat dağınıklığından istifade ederek sıhhiye istasyonundan fırladı, Winter’ı sağlam elinden

yakaladı ve adamı peşi sıra sürükleyerek koşturaya başladı. Bunu yaparken bile yaptığığın delilik olduğunun farkındaydı.

Ama durmadı. Winter'ın elini bırakmayacaktı.

Hiçbir yön seçmeden, gölgelere sığınarak, sadece oradan *uzaklaşmak* için koştular. Bu kaçış bir delilik spazmından ibaretti. Güçlerinin yettiği kadar koştular, ardından nefes nefese durdular. İkisinin gözleri de fal taşı misali açılmıştı. Winter ateşler içinde yanıp kavruluyordu. Nereye gideceklerdi? Ne yapacaklardı? Yakında gökyüzü tamamen aydınlanacaktı. *Kanadalı ve onun Alman esiri* olmakla *iki kaçak* olmak arasındaki sınırı hızla aşıyorlardı.

Freddie soluk soluğa durup zihninden geriye kalan kırıntıların arasında el yordamıyla... bir şey aradı. Ruhu isyan ediyordu. Benliğinin geri kalanını orada bir yerde, o kanın, suyun, karanlığın içinde bırakmıştı; Winter'ı kaderine terk etmeyi reddediyordu. Bir an için Winter tek başına, ağır ağır can verirken tekrar savaşa gittiği geldi gözünün önüne. Yapamazdı. Cılgına döner, haykırır, tastamam delirirdi.

Derken yola bir top mermisi düştü ve nispeten harabeye dönmüş bir binanın gürültüyle yıkılmasına neden oldu. Yıkık bir duvarın dibine sığınıp başlarını uçuşan molozlardan korumak için kollarının arasına aldılar. Ne var ki tehlike geçtiğinde Winter kıpırdamadı. Islak tuğla duvara yaslanmış, gözleri kapalıydı.

“Winter?” diye fısıldadı Freddie.

Cevap yoktu.

“Winter?” Öne doğru eğilip Winter'ın sıcak yanağına dokundu. “Kolun nasıl?”

“İyi,” dedi Winter. Güçlkle araladığı gözleri odaklanmakta zorlanıyordu. “Sen iyi misin?”

“Fena değilim.”

Winter doğrulup oturmak için kendini gözle görülür şekilde zorladı. “Şimdi nereye, Iven?”

“Bilmiyorum.”

“Beni diğer esirlerin yanına atacaksın. Ardından gidip bir subay bulacaksın ve ona göreve hazır olduğunu söyleyeceksin.”

“Hayır,” dedi Freddie hiddetle. “Hayır... Ölmene göz yummayacağım. *Hayır.*”

“Iven,” dedi Winter. Sesi sertleşti. “Başka çaren yok.”

O anda Freddie’nin aklına bir fikir geldi: çaresizlikten doğan, tamamen çılgınca bir fikirdi. “Evet, var,” diye fısıldadı. “Evet, var. Laura’ya gideceğiz. Ablama gideceğiz.”

“Esir değilsem casusum demektir. Asılmak istemiyorum. Ablanı tehlikeye atmak da.”

“Onu tehlikeye atmazsın. Ablam bir kahraman. Madalyası falan var. Başının çaresine bakabilir. Yoksa yaran yüzünden kangren olup ölmeyi mi yeğlersin? Hem hâlâ benim esirimsin. Ben nereye istersem oraya gideceksin. Ben de Laura’nın yanına gitmeni istiyorum. Yaşamayı istiyorum.”

Winter’ın tıraşsız çenesinde bir kas seğirdi. “İkimizin de ölmesindense ben öleyim daha iyi.”

“Hayır, değil.” Winter’ın yaşamasını istemesi mantığa dayalı değildi. Sadece, eğer Winter ölürse, kendisinin, yani Wilfred Iven’in bir gece yine o koruganda uyanacağından emindi. Üstelik bu defa yapayalnız olacaktı. “Ölmene müsaade etmeyeceğime söz verdim.” Sesinin böylesine çocuksu çıkmasına sinir oldu. “*Söz verdim.*”

“Hayatını bana borçlu değilsin, Iven.”

“Sen öyle san,” dedi Freddie. “Sorun yok. Laura her şeyi halleder.” 1915 yılında, Laura’nın layık görüldüğü madalya hakkında kaleme alıp ailesine gönderdiği mektubu hatırladı. Tuhaf kaçacak kadar kısa ve özdü: *Fransızlar benden memnun; zehirli gazla yaşanan birtakım tatsızlıkların ardından bana bir Croix de Guerre verdiler.* Ama Freddie cepheye geldikten sonra

onu sıkıştırdığında dili azıcık çözülmüştü: gazdan etkilenen askerlerin canlarını kurtarmak adına dişini tırnağına takıp üç gün üç gece boyunca uyumadan çalışmıştı. Bundan sadece bir kere bahsetmişti ve onu da bir şişe şaraptan sonra istemeye istemeye yapmıştı. Ama Laura'nın anlatmadığı onca şeye rağmen Freddie bunun iftihar edilecek bir başarı olduğunu biliyordu. Bunun altından kalkabilseyse o hâlde şu anda içinde bulundukları durumun altından da kalkabilirdi. Freddie'nin bu tuhaf dünyada bir şeye inancı varsa o da Laura'ydı.

Plan zihninde aniden şekillendi. O ve Winter saklanıp gündüzü geçirebilecekleri bir yer bulacak, hava karardıktan sonra da Ypres'dan tüyeceklerdi. Brandhoek'taki yaralı tasnif istasyonundan, yani Laura'nın seyyar ambulansı ile konuşlandırıldığı yerden çok uzakta değillerdi. Freddie gizlice içeri girer, sessizce Laura'yı bulur, sonra da durumu açıklardı. Laura onlara yardım etmenin bir yolunu bulurdu. Winter'ı esirlerin yanına yerleştirir, ikisinin de karnını doyurur, Winter'ın ameliyat olmasını ve iyi bir bakım almasını sağlardı. Hayatını kurtarırdı.

Freddie onu ikna etmeye hazırlanarak Winter'a döndü. Fakat ağzından tek bir kelime dahi çıkamadan kulağına fevkalâde bir ses çalındı. İçinde bulundukları durumda öylesine fevkalâdeydi ki Freddie'nin savları dillendirilmeden yitip gitti ve Winter yanında donakaldı. Freddie'nin solunda, paslanmış menteşelerinde eğri duran, içe gömülü bir kapı vardı. Freddie o aralıktan döşeme tahtaları çürümeye yüz tutmuş bir oda ve odanın ortasında da üç adamla eski püskü bir matbaa gördü. Adamlardan ikisinde İngiliz üniforması vardı ama üçüncüsü eski, pötikareli bir takım giymiş bir sivildi. Fransızcaya benzemeyen hafif bir aksanla iki askere hitap ediyordu. Felemenkçe miydi? "Gazetenize," dedi, "ilan vermek istiyorum."

Freddie askerlerin ne yaptığını biliyordu. *Times* basıyorlardı. Siper gazetesini. Bombardımanlar arasında basılıp dağıtılabildiği sürece herkes *Times* okur ve kahkahalarla gülerdi. Fakat

bu gerçek bir gazete değildi. Hicivdi. Enkazın içinde basılan, uzun zamandır sürdürülen karanlık bir şakaydı.

Gazeteyi basan adamların siville ne yapacaklarını bilemedikleri ortadaydı. “Yani yazı vermek mi istiyorsunuz?” dedi biri. “Ben... Ne?”

“Müşteri çekecek bir reklam,” dedi yabancı.

Sessizlik.

“Gece âlemleri için,” diyerek konuşmayı sürdürdü adam.

İki matbaacı hâlâ şaşkın görünüyordu. “Ama... Bizim gazetemiz bir şaka, bayım. Gönderilen şiirleri basıyoruz. Tabii bir de müstehcen şiirler var...” Sesi cılızlaşarak duyulmaz oldu.

Yabancı omuz silkti ve matbaacıya bir kâğıt parçası uzattı. “Basın gitsin. Bir anlayan çıkar.”

Bir başka top mermisi taş duvarları zangırdattı ve birinin öteki dünyayı boyladığına delalet eden garip bir feryat duyuldu. Odadaki iki asker içgüdüsel olarak siper aldı. Winter elini Freddie’nin yenine koydu, ne kadar güç sarf ettiği ses tonundan belliydi. “İven, gitmemiz gerek.”

“Hayır, adres yok,” diye ekledi yabancı. “İnsanlar bulur.”

“Âlemler için mi, bayım?” dedi matbaacılardan biri yepyeni bir sesle. “Yoksa siz... Duyduğuma göre... Siz... O musunuz?”

“Muhtemelen,” dedi yabancı.

Derken matbaacılardan biri, “O hâlde kelime başına üç şilin, bayım,” dedi şaka yollu.

“Daha iyisini yapabilirim,” dedi yabancı. “Yeter ki gelip benimle iki tek atın.” Freddie yabancının surat ifadesini göremiyordu; sırtı kapıya dönüktü. Ama matbaacı adamların yüzlerinde dehşetle karışık yoğun bir arzu vardı.

“Bu kulağa... harika geliyor. Nasıl isterseniz öyle olsun, bayım,” diye fısıldadı adamlardan biri.

“Pekâlâ,” dedi yabancı. “İkinize de iyi sabahlar.” Yabancı kapıya doğru döndü. Askerlerden biri sanki ona uzanmak ister

gibi ani bir hareket yaptı. Ama arkadaşı eliyle bileğine hafifçe vurdu.

Yabancı, Freddie'yle Winter'ın gölgeler içinde sessizce dikildikleri yerden dört adım kadar ileride sokağa çıktı. Yürümeye başladı ama sonra adımları yavaşladı. Döndü. Winter ölü gibi kıpırtısızdı. "Günaydın," dedi yabancı. "Dik dik bakmak nezaketsizliktir."

Derken bir grup asker başlarında bir çavuşla sokağa girdi. Winter ve Freddie duvarın gölgesine biraz daha sokuldular. Yaklaşmakta olan adamlar yavaşladı. Freddie iki arada bir derede çaresizliğe kapılıp, *Şimdi ne yapacağım?* diye düşünecek zamanı buldu fakat sonra adamların onunla Winter'ı görmediklerini anladı. Hepsi bön bön yabancıya bakıyordu. İki yıldır Ypres'da sivil rastlanmamıştı. Bu onların nazarında tek boynuzlu at görmekten farksızdı. Bu eksantrik adam da onları hayal kırıklığına uğratmadı. "Tahkimatta gezintiye çıkmayı umuyordum," dedi. "Acaba bana rehberlik etmek isteyen olur mu?" Sesinde bir muziplik kıpırtısı vardı.

"Ama, bayım," dedi şaşkına dönen çavuş, "bu şehir askeri bölge..." Cümlesinin gerisini getirmede, kafasını iki yana salladı ve "Yoksa ölmek mi istiyorsunuz?" diye sordu.

Yabancıнын gözleri fal taşı misali açıldı. "Ben azimli bir turistim. Neyse, yolumu kendim bulurum."

Birdenbire ara sokaklardan birine daldı ve arkasından, "Bayım! Bayım! Mösyö! Öyle elinizi kolunuzu sallayarak..." diye bağırarak çavuş sokağın ortasında öylece kalakaldı. Sabahın erken saatlerine has gölgeler tarafından yutulan yabancı ona cevaben ıslık çalmaya başladı. Uzaklaşan ayak seslerini duydular.

"Dalga geçiyor bizimle," dedi çavuş öfkeyle. "Manyak herif. Tutuklayın onu yoksa elimden çekeceğiniz var." Askerler sesin peşine düştüler.

"İven," dedi Winter. "Gitmemiz gerek."

Bunlar gerçekten olmuş muydu yoksa Freddie ayakta rüya mı görmüştü? Winter onu çekiştiriyordu. Saklanacak bir yer bulmalıydılar. Karanlık çökene kadar fark edilmeden şuradan şuraya gidemezlerdi. Hem biraz dinlenmek –tabii kuru bir yerde– belki Winter’a iyi bile gelirdi...

Yabancı yeniden yanı başlarında belirdiğinde Freddie ne kadar uzaklaştıklarından emin değildi, tek bildiği fazla uzaklaşmadıklarıydı.

Winter durdu. “Hayır,” diye fısıldadı.

“Ah, canım,” dedi yabancı İngilizce konuşarak. “Çok ateşin var, dostum.” Winter’ın suratı granit gibi sertleşmişti. Neye uğradığını şaşırان Freddie’nin bakışları ikisinin arasında mekik dokuyordu.

“Tanıştığımıza çok memnun oldum,” diye ekledi yabancı, sanki devriyeler hiç araya girmemiş gibi. “Bana Faland derler. Buranın yerlisi sayılırım. Acaba nereye gittiğinizi sorabilir miyim?”

Freddie, Winter’ın söyleyecek bir şey bulmaya çalıştığını fakat çuvalladığını hissedebiliyordu. Nihayet, Freddie’yi iyice dehşete düşürerek, titreyen ellerinden birini kaldırdı ve iki parmağını uzatarak, yaşlı köylülerin şeytandan korunmak için yaptıkları o işareti yaptı. Birkaç sokak ötede bir top mermisi patladı.

Faland’ın kaşları havaya kalktı ama hiç bozuntuya vermedi. “Gün boyu saklanacak bir deliğe mi ihtiyacınız var?” dedi. “Galiba buralarda bir mahzen vardı.”

Winter kafasını iki yana salladı. “Hayır,” dedi tekrar.

“Winter, ama neden?” diye fısıldadı Freddie. “Bildiği bir yer varsa.” Mantığı Freddie’ye Ypres’da güvenli bir yer olmadığını söylüyordu. Fakat bu sivilde bir şey vardı. Özgüven. Ya aklını tamamen kaçırmıştı ki bu imkânsız değildi ya da *gerçekten* bildiği bir yer vardı. “Güzelce dinleniriz. Ben de koluna iyice bakabilirim.”

HAYALETLERİN SICAK ELİ ERİ

“Ama...” dedi Winter. “Görmüyor musun?” Korkmuşa benziyordu. Freddie cehennemden farksız geçen son birkaç günde Winter’ın bir kere bile korktuğuna şahit olmamıştı.

“Başka ne yapacağız ki?” dedi Freddie. “Winter, çok hasrasın. İstirahat etmen gerek. Kuruman lazım.”

“Ölmekten çok daha kötü şeyler vardır,” dedi Winter.

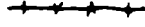
“Ölmeyeceksin.”

Winter başka bir şey söylemedi. Belki de gücü nihayet tükenmişti. Başını önüne eğdi. Titriyordu.

“Harika,” dedi Faland. “Bu taraftan.”

TANRI'NIN GAZABININ ŞARABI

GİDEREK KÜÇÜLEN GÖLGELERE SIĞINARAK YPRES'DAN GEÇ-tiler. Kimse onları durdurmadı. Pus ayak seslerini boğuklaştırıyordu. Molozdan geçilmeyen sokakta Faland'ın adımları sanki bir bacağı kolluyormuş gibi aksıyordu. Yürürken Freddie'nin tüyleri diken diken oldu. Ypres'nın üzerine âdeta bir korku sisi çökmüştü. İskelet şehir insanların hâkimiyetinde olabilirdi ama Ölüm de burada yaşıyor, yemek pişirdikleri ateşlerin başında oturuyor, yaşayanlarla omuz omuza kendi tebaasını yönetiyordu. Top mermileri havada ıslık çalarak kimi zaman yakına kimi zaman uzağa düşüyordu.

"Nereye gidiyoruz?" Winter daldığı kâbustan uyanamayan bir adama benziyordu.

Freddie bilmiyordu. Aklını kaçırıp kaçırmadığına kafa yormakla meşguldü.

Derken Faland alelade bir kapının önünde durdu, cebinden bir anahtar çıkardı. Kapı savrularak açıldı. Dışarıya buz gibi bir hava akın etti. "Tam da düşündüğüm gibi," dedi Faland memnuniyetle. "Bu taraftan."

Freddie bir an için orada öylece dikildi, bu olanlara inanmıyordu. Winter tereddüt etti.

“Hadi,” dedi Freddie ve Winter’ın koluna girdi. “Gidecek başka yerimiz yok.”

Winter, Freddie’nin onu yönlendirmesine izin verdi. Birlikte sövenin altından geçip birkaç basamak indiler. Faland sanki cep feneri henüz icat edilmemiş gibi yaka yaka bir mum yakmıştı. Kapı arkalarından çarparak kapandı ve mum ışığında hareket eden eğri büğrü gölgeleri hariç tekrar karanlığa gömüldüler. Freddie duvarlarda oynaşan ışığa odaklanmaya, etraflarını saran karanlığı ya da tepelerindeki toprağın ağırlığını değil, bir tek ışığı düşünmeye çalışıyordu. Winter’a uzandı ve elleri, fırtınalı bir denizde güverteden düşen mürettebatın cankurtaran halatına sarıldığı gibi kenetlendi birbirine. *Hâlâ hayattayım. O da hayatta. Hâlâ hayattayız.*

Faland elinde ışıkla önden inmiş ve gölgesi Freddie’yle Winter’ın önünden sürünerek inen devasa bir canavara dönüşmüştü. Başlarının üstünde harçla örülmüş taş, altlarındaysa Faland’ın ışığının içinde yüzdüğü dipsiz bir karanlık vardı. Freddie basamakların daha ne kadar devam edeceğini bilmiyordu. Derken ayaklarının düz zeminde sendelemesiyle merdivenin dibine vardıklarını anladılar. Faland elinde mumuyla dönüp de şarap mahzenini aydınlattığında Freddie irkildi.

Ne mahzendi ama! Tavanı karanlığa karışmıştı, duvarları sıra sıra raflara dizilmiş şişelerle doluydu. Burası üç yıldır süren bombardımandan nasıl kurtulmuştu? Yüz binlerce adamın aç gözlerinden? Sanki... yukarıdaki dünyadan koparılmış gibiydi. Top mermilerinin sesi duvarları aşmakta zorlanıyordu. Karanlığın içinde bir yerde şıp şıp damlayan suyun sesi, Passchendaele Sırtı’ndaki ağır topların boğuk kükremesinden daha yüksekti.

Faland bir yumruğunun içinde titreşip duran mumun ışığında parmak uçlarını raflardaki şişelerde gezdirdi. “Hâlâ burada.” Sesinde hafif bir şaşkınlık vardı.

“Ypres’ya şarap için mi geldiniz?” diye sordu Freddie. Kafası ağırlaşmıştı, düşünceleri ağdalı ve dağınıktı.

Faland cevap vermek yerine raftan bir şişe seçip mantarını çıkardı. Şaraptan uzun bir yudum aldıktan sonra da şişeyi onlara uzattı. “İçer misiniz?”

Ansızın Winter duvara yaslanır vaziyette yere yığıldı. Freddie onu yakaladı. Mahzen soğuk olmasına rağmen Winter’ın alnı boncuk boncuk terlemişti. Freddie ıslak ceketini çıkarıp da gömleğinin kolunu yırttığında boğuk bir ses çıkardı. Loş ışıktaki bile yaranın şişip iltihaplandığı görülebiliyordu. Tabii kolunun aşağısına ve yukarısına doğru uzanan kırmızı çizgiler de. Winter’ın gözleri kapanmıştı. Faland mumu tüm yardımseverliğiyle ona doğru tutunca Freddie ilerlemekte olan kangreni iyice görebildi.

“Bayım?” dedi Freddie titreyen bir sesle. “Acaba bandajınız ya da temiz bir beziniz var mı? Böylece...”

Faland onları dikkatli, meraklı gözlerle izliyordu. Birdenbire, “Daha iyisini yapabilirim,” deyip ayağa kalktı. Freddie’nin tepki vermesine kalmadan çekip gitmiş, ışığı da yanlarında bırakmıştı. Winter konuşmuyordu.

Freddie neredeyse boşalmış mataralarına davrandı. “En azından şunu iç,” diye fısıldadı mataranın metal ağzını Winter’ın dudaklarına götürerek. Winter içti ama sadece birkaç damla. “Neden ona güvenmememi söyledin?” diye sordu Freddie. “Yerimizi onlara haber vermeye gittiğini mi düşünüyorsun?”

Winter sağlam elini kaldırdı ve Freddie’yi dirseğiyle bileği arasından yakaladı. “Göremiyor musun? Etrafındakileri?”

“Etrafındaki neleri?”

“Hayaletleri,” dedi Winter. “İnsanların hayaletlerinden ne istiyor?”

Winter sayıklıyordu. Freddie’nin dudaklarından teselli sözleri döküldü beceriksizce. “Hayır... Winter, hayır. O bir eksantrik, o—”

“İven, o bir...”

Faland’ın aksak adımlarının sesi basamaklarda yankılandı. Elinde yine bir mum vardı. Freddie, Faland’a dönerken az daha

derin bir oh çekecekti. Faland'dan korkmak istemiyordu, ellerine geçen yegâne şansın boş çıkmasını istemiyordu. "Kibritleri kuru tutacağım diye canınız çıkıyor olmalı," dedi öylesine, başıyla mumu işaret ederek.

Faland omuz silkti, sonra da tek omzunda taşıdığı çantayı yere indirip açtı. Freddie çantanın içinden çıkanların yere serilişini çaresizlik yüklü bir minnetle izledi: bir şişe iyot, bir tomar temiz ve kuru sargı bezi, koca bir matara dolusu su, bisküvi, konserve et ve artık nereden bulduysa, kuru bir yün battaniye. Mum ışığı Faland'ın yüzünde dans ederek derin göz çukurlarını, ağzının etrafındaki çizgileri belirginleştirdi. Freddie bu ganimetlere hürmetle dokundu. "Tüm bunları nereden buldunuz?"

"Çocuk oynucağıydı. Bir zamanlar askerdim." Faland'ın köpek dişleri birazcık sivriydi. "Kötü bir asker. İnsan kendi gibileri şıp diye buluyor, sanırım." Bilgiç bakışları ikisinin üzerinde gezindi, sonra arkasına dönüp bir başka şişenin mantarını çıkardı ve şişeyi Freddie'ye uzattı. Freddie kısa bir tereddütten sonra şaraptan bir yudum aldı. Şahane bir şaraptı; içini ısıtmış, uykusunu getirmiş, hatırlayabildiği kadarıyla ilk kez korkularını dindirmişti. Freddie şarabı Winter'a ikram etti ama Winter kafasını iki yana salladı. Ardından Faland ikinci mumu da onlara yaklaştırdı ve Freddie, Winter'ın paçavradan farksız gömleğiyle ceketini çıkarmasına yardım etti, yarasını yıkayıp üzerine iyot döktü, sargılarını yenisiyle değiştirdi ve battaniyeyi üstüne örttü. Winter'a su içirip yumuşasın diye suya batırdığı bisküvilerden yedirdi. Almanların açlık çektiğini duymuştu fakat Winter'ın kaburgalarının arasındaki boşlukları görmek, köprücük kemiklerinin çıkıntılarını hissetmek bambaşkaydı.

Winter'ın dalgın bakışları mahzende gezinip bir kez daha Faland'ı buldu ve yüzü yine aynı korkuya teslim oldu. Freddie, Winter'ın korktuğunu görmeye dayanamıyordu.

"Winter?" diye fısıldadı Freddie dikkatini dağıtmak için ona doğru eğilerek. "Winter..." Zihnini yokladı. "Winter, korkma.

Sana şiir okuyabilirim. Benimkilerden birini. Şiirlerimden birini dinlemek istemiştin...”

Winter’ın baygın bakışları Freddie’ninkilerle buluştu. Başıyla hafifçe onayladı.

Freddie’nin aklına gelen yegâne şiir en iyilerinden biri değildi; yaralı bir adamın moralini yerine getirecek neşeli bir şiir olmadığı gibi kafiyeden yoksun olduğundan okuması da zevkli değildi. Fakat dudaklarından Winter’ın kulaklarına âdeta sökün etti. Yabancı hiç ses çıkarmamış olsa da Faland’ın da duyduğunu sanıyordu.

“Yağmur,” diye fısıldadı Freddie.

Gece yarısı yağmurundan, şiddetli yağmurdan gayrısı yok

Bu kasvetli kulübeye, yalnızlığa, bana yağıyor

Yine anımsıyorum öleceğimi

Ve yağmuru duyamayacağımı, ona şükredemeyeceğimi

Bu yalnızlığa doğduğumdan beri hiç olmadığı kadar

Arındırıp temizlediği için beni.

Ne mutlu üzerine yağmur yağan ölüye:

Ama yine de dua ediyorum, bir zamanlar sevdiğim hiç kimse

Bu gece ölmesin, uyanık yatmasın diye,

Yağmuru dinleyerek, yapayalnız—

Gerisini unutmuştu. Özür dilercesine, “Aslında pek iyi sayılmam, sadece bir amatörüm ama... resimde daha iyiyimdir,” dedi.

Suskunlaştı. Winter’ın soğuk, kemikli parmakları elini kavradı. “Danke,” diye fısıldadı ve başı geri düştü.

Freddie o heybetli, tozlu karanlığın içinde bir yerlerde Faland’ın şarap içerken çıkardığı şapırtıyı duydu. Dönüp Winter’la aynı duvara yaslanarak oturdu. Böylelikle Winter başını omzuna koyabilecek, Freddie de onun yavaş, hırıltılı soluklarını dinleyebilecekti. Faland karşılarındaki bir fıçının üstüne

bağdaş kurup oturdu, yanında da açık bir şarap şişesi vardı. Az evvel bir sigara yakmıştı. Nokta şeklindeki kırmızı ışık bir gözünden yansısı da diğerinden yansımıyordu. “Sen kimsin?” diye sordu Freddie.

“Size kol kanat gerdiğime göre sanırım o soruyu önce ben sormalıyım.” Faland sigara paketini ve kibrit kutusunu ona uzattı. Freddie kısa bir tereddüdün ardından ikisini de alıp bir sigara yaktı. Winter biraz daha kaykılarak yere uzandı; battaniyeye iyice sarınıp kafasını Freddie’nin bacağına koydu. Freddie’nin boştaki eli Winter’ın kaburgalarındaydı, nabzının titreşimini takip ediyordu. Az evvel okuduğu dize aklında dönüp duruyordu ve ne yaparsa yapsın kafasından atamıyordu: *Ama yine de dua ediyorum, bir zamanlar sevdiğim hiç kimse bu gece ölmesin diye...*

“Benim adım Wilfred Iven,” dedi Freddie. “Arkadaşımın... adı da...” Durdu. Winter’ın adını söylemenin ona düşmediği kanısındaydı.

“Boş ver orasını,” dedi Faland. “İsim öğreneceğime esaslı bir hikâye dinlemeyi yeğlerim.” Sigarasının ardından sırtıttı. Kor, gülüşüne vahşi bir hava kattı. “Beeindrucke mich,” diye ekledi, sessiz Winter’a şöyle bir bakarak.

Winter irkildi ve başını kaldırdı, yüzü deliliğin eşiğindeki bir adamınki kadar ifadesizdi. Bu sözcükleri tehdit olarak algılayan Freddie elini bıçağına attı.

Ama Faland’ın tek yaptığı sigarasından bir nefes daha çekmek oldu. “Horoz gibi kabarmayı bırak da bana hikâyenizi anlat.”

“Sorun yok,” diye fısıldadı Freddie, Winter’a. Winter da yavaşça tekrar yerine yerleşti. Teni alev alev yanıyordu.

“Sırt’a çıkmamız emredildi,” dedi Freddie, Faland’a. “Ben... Biz orada tanıştık. Arkadaşımla yani. Oradan birlikte indik.” Bundan fazlasını söylemeye dili varmıyordu. Şair olsa da olmasa da asla kelimelere dökemeyeceği şeyler vardı.

“Hepsi bu mu?”

Freddie sessizdi.

“Anlıyorum,” dedi Faland. “Özet geçeyim: Genel Karargâh’taki bir adam haritasının üstünde birkaç piyon oynattı, parmaklarını şıklattı ve siz de yola çıktınız. Kötü şans. Ve şimdi buradasın. Ne yapacaksın?”

“Bilmiyorum!” Freddie’nin yorgunluğunun ardında bitmez tükenmez bir öfke vardı. Kendine karşı. Tanınmaz hâle gelen dünyaya karşı. Winter’ın eli kıpırdadı, Freddie’ninkine uzandı ve elini kirli avuçları birbirine değecek şekilde tuttu. Freddie biraz olsun sakinleşti.

Faland sigarasından bir nefes daha çekti. “Peki sonra?” diye üsteledi. “Esirini ait olduğu yere, yani bir kodese mi tıkacaksın?”

Ölürüm de yapmam. Bu düşünce ansızın ve apaçık belirdi zihninde.

“Ben de öyle düşünmüştüm,” dedi Faland. “Kaçacak mısın peki? Savaş bitene kadar rezil rüsva olmaya Hollanda’ya mesela? Ama arkadaşın dayanamaz. Ona hastane lazım. Biraz iyot hiçbir derdine derman olmaz.”

“Ablam,” diye fısıldadı Freddie. Faland’ın sabit, duygusuz bakışlarında ağzından doğruyu kerpetenle söküp alan bir şey vardı. “Hemşire. Bu bölgede. Çok uzakta sayılmaz. Brandhoek’ta. Seyyar ambulanda görevli. Winter’ı ablama götüreceğim.”

“Enteresan bir fikir. Belki de başarısın,” dedi Faland düşünceli düşünceli. Ciğerlerindeki dumanı üfledi. “Peki ya sonra? Kışlaya geri mi döneceksin? Şatodaki yaşlı herif, *Zıpla*, dediğinde yine bir kurşun yağmurunun altında koşmak zorunda kalacaksın. Ne yazık.”

“Sana ne bundan?” dedi Freddie sesini yükselterek. “Sen olsan ne yapardın? Hem burada ne işin var?”

“Ah, uyu artık, evlat,” dedi Faland. “Şarap servis ederim, dinlerim ve arada sırada da keman çalarım. Nasıl olsa deli saçması planını hava kararana dek uygulamaya koyamazsın. Uyu hadi.” Bir duraksama. “Şiirini beğendim.”

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Yorgunluk Freddie'nin içinde gelgit dalgası gibi kabarıp onu içine çekti. "Winter etrafında hayaletler olduğunu söyledi," diye fısıldadı.

Faland burnundan bir hırıltı çıkararak güldü. "Okyanusta yüzerken de etrafında su vardır fakat kimse bundan söz etmez."

Freddie buna cevaben ne dediğini bilmiyordu, ne zaman mahzenin zeminine uzanıp Winter'la birlikte battaniyenin altına kıvrıldığını da, şarabın ve Winter'ın yüksek ateşinin etkisiyle titremesinin ne zaman kesildiğini de. Fakat uyurken bile Winter'ın elini elinde, nabzını nabzında hissedebiliyordu. Hatta bir keresinde Winter'ın konuştuğunu duyar gibi oldu: "Ich weiß, wer du bist."

Faland'ın da aynı dilde gülerek cevap verdiğini: "Wer bin ich?"

Sonrası yoktu.

VE GÖKLER ÇEKİLİP GİTTİ

DUNKIRK'LE COUTHOVE ARASI

BİLİNMEYEN TOPRAKLAR

MART 1918

NE KADAR DENESE DE, Kİ LAURA GERÇEKTEN TEKRAR TEKRAR denedi, oteldeki o gecenin geri kalanını asla tam olarak hatırlayamadı. Gerçekliğinden emin olduğu son net anısı, ki o da birkaç gün sonra elden ele gezmiş bir fotoğraf gibi solmaya başlamıştı, Pim'in sarsılmış vaziyette lekeli bir aynaya bakışıydı. Diğer her şey bölük pörçüktü.

Ateşin ışığının sarı saçlara vurduğunu hatırlıyordu fakat saçların Faland'a mı, Pim'e mi yoksa kafa kafaya verdiklerinden her ikisine birden mi ait olduğunu bir türlü çıkaramıyordu. Bir de karanlıktan gelen bir ses vardı. Ama neden karanlıktı? Ateşin ışığı nereye kaybolmuştu? “Ne gördüğümü biliyorsun, değil mi?” diyordu biri. “Bu gerçek değil, gerçek *olamaz*. Ben asl—”
“Değil mi?”

Susadığını hatırlıyordu. *Konuşan Pim miydi?* diye düşündüğünü. Kesinlikle bir kadındı. Fakat kadının hınçla, *Ama ondan, o piç kurusundan nefret ediyorum. Keşke...* dediğini hatırlıyordu. Pim asla böyle şeyler söylemezdi.

Derken diğer ses, “Bilmiyorum,” diyordu ona cevaben.

“Pim?” demeye çalıştığını düşündü Laura. Ama sesi çıkmadı ve kıpırdamaya çalıştığında da yapamadı.

Çok geçmeden o gecenin hatırası çözünerek hummalı rüyalara karıştı; çünkü annesinin vücudunu kefen misali saran karanlığın içinden çıktığını, yüzünde gezdirdiği eline gömülmüş cam parçalarının tenini sıyırdığını hatırlıyordu. “Bak,” diye fısıldadı annesi. “Bak bak bak *bak!*”

Laura ne kadar denese de cevap veremedi.

Derken annesi yitip gitti ve Laura yine yapayalnız kaldı. O kadar karanlıktı ki. Makul bir ses kulağına fısıldıyordu: “Kalırsan seni bir daha rahatsız etmeyecek.”

Dili damağı kurumuştu. Ama yine de, “Hayalet diye bir şey yoktur,” diye fısıldadı bitkin bir meydan okumayla.

“Seni çıldırtana kadar takip edecek,” diye yanıtladı makul ses.

Laura rüyasında bunun doğru olabileceğini düşündü. Çok korkuyordu.

“Bana nereden geldiğini söyle,” dedi ses. “Sana neden musallat oluyor?”

Bu Laura’nın kimseye anlatmadığı ve asla anlatmayacağı bir hikâyeydi. Ama sesin şefkatli kayıtsızlığı yine de lafları ağzından çekip aldı: “O benim annem. Öldüğünü gördüm. Bir gemi infilak etti. O sırada pencerenin kenarında duruyordu.” Daha fazlasını söylememek için dilini ısırıp kanattı. “Pim nerede?”

Ses yanıt vermedi. “Ne uğruna savaşıyorsun? Dünyanın sonu çoktan geldi,” dedi onun yerine.

Ne kadar denese de Laura bu soruya cevap verip vermediğini asla hatırlayamadı. Verdiğini sanmıyordu. Belki, *Henüz değil*, diye mırıldanmıştı. Fakat başka hiçbir şey hatırlamıyordu. Ta ki doğudan gelen sağır edici bir gümbürtüyle korku içinde doğrulup oturana kadar. Bunu yaptığına ânında pişman oldu. Ateşler içinde yanıyordu ve sanki biri eklem yerlerine kum serpiştirmiş gibi hissediyordu.

“Mary,” dedi Laura. “Pim?”

Çıplak döşemelerin üstünde oturuyordu. Çok hastaydı. Ciğerlerindeki ödem yüzünden güçlükle nefes alabiliyordu. Baş zonkluyordu. Hafızasının bir köşesinde bir keman resmen ağır yakıyor, göz yaşartıcı görkemiyle insanla âdeta alay ediyordu. Bir de enstrümanın sesini bastırarak konuşan şu ses vardı: *Pişman olacaksın*. Daha da derinlerdeyse ona sanki bir rüyanın içinden bakan Freddie'nin yüzü vardı.

Mary telaşla ayağa fırladı. Pim yüzünde bomboş bir ifadeyle doğruluyordu. "Ne oldu?" Sesi, boğazı tozla dolmuş gibi çıkıyordu. Kepenklerin arasından gri gün ışığı sızıyordu. Üçünden başka kimse yoktu. Laura sürünerek ayağa kalkarken vücudundaki bütün kemikler ve kaslar koro hâlinde isyan etti. Pim de irkilerek ayağa kalktı. "Bir ayna hatırlıyorum," dedi Pim. "Ve o aynaya baktığımda şey gördüm... Şey." Sanki onu yine görebiliyormuş gibi boş bakıyordu.

Laura ona döndüğü anda Mary, "Tanrı aşkına! Burada neler oluyor?" dedi.

Soğuk ve rutubetli bir hava etraflarında dans etti. Ekşi şarap, toz ve vakti geçmiş çiçekler gibi tatlıyla çürük karışımı bir koku. Hâlâ Faland'ın fuayesindeydiler. Laura burayı görkemli bulmuştu. Görkeme dair capcanlı anıları vardı: Altına vuran ateş gibi.

Ne var ki görkemli değildi.

Burası bir harabeydi.

"Anlayamıyorum," dedi Pim.

Yerler cam kırıklarıyla, kıymıklarla ve rutubetin etkisiyle iyiden iyiye yumuşamış tahtalarla kaplıydı. Döşemeler yırtılmış, sandalyeler lime lime olmuştu. Farelerin burayı mesken bellediğine delalet eden her tür emare ve koku mevcuttu.

"Anlayamıyorum," dedi Pim tekrar, sesini yükselterek. "Ne... Ne oldu? Mösyö Faland?" Kendi etrafında döndü. "Yaralandı mı? Öldü mü? Her şey mahvolmuş." Gözleri barın arkasında asılı duran aynaya kaydı; şimdi lekelerden kapkaraydı. Aynaya

tekrar bakmak istermiş gibi ona doğru bir adım atacak oldu. Fakat sonra olduğu yerde durdu.

Laura gözlerine inanmakta zorlanarak sessizce ayakta duruyordu.

“Onu aramamız gerekmez mi?” diye sordu Pim telaşla. “Onu aramamız lazım.”

“Hayır, yola devam etmemiz lazım,” dedi Mary. Belli ki imkânsıza mantıklı bir açıklama getirmeye kadirdi. “Burası güvenli değil. Duvarlar yıkılabilir. Tavan çökebilir. Şu *çatlaklara* baksanıza.”

“Ama *ne oldu?*” diye üsteledi Pim.

Laura hafızasının Beveren yoluna düşen top mermisiyle başlayıp bu tozlu sessizlikle biten kısmını bir kez daha yokladı. Ancak pus bir türlü kalkmadı.

“Sanki burada bizden başkası hiç olmamış gibi,” dedi Pim. Tiz, gergin bir kahkaha attı. “İnsanların uyanıp yüz yıldır uyuduklarını öğrenmeleri gibi.”

“Biz yüz yıl uyumadık,” dedi Mary. “Top seslerini duymuyor musun?”

Şu âna dek dışarıdan gürültü gelmiyordu, diye düşündü Laura hayal meyal. Yoksa geliyor muydu? Geceyi topların gümbürtülerinden azade geçirdikleri hummalı rüyalarının bir parçası mıydı? Hatırladığı tek ses müzikti. “Tıpkı gün doğarken sona eren peri âlemleri gibi,” dedi Pim usulca.

“Belki şarabımıza ilaç atmışlardır,” dedi Mary. “Gitmemiz gerek.”

“Ama...” diye itiraz edecek oldu Pim.

“Şimdi,” dedi Mary kapıya dönerek. “Bu bir aldatmacaysa o herifin cehennemin dibine kadar yolu var. Halüsinasyonsa bunu düşünmek istemiyorum. Bize hesabı ödetmek isterse beni Couthove’da bulabilir. Hadi.” Yerdeki cam kırıklarını çiğneyerek uzun adımlarla lobiye geçti.

Onu takip etmekten başka yapacak bir şey yoktu. Laura'nın aramaya niyeti olsa bile dermanı yoktu. O havasız durağanlığı arkalarında bıraktılar, lobiden geçtiler ve gerisin geri gün ışığının aydınlattığı dünyaya adım attılar. Kapı arkalarından kapanırken menteşeler âdeta feryat etti. Şaşkınlıktan Pim'in alnı kırış kırış olmuştu. Kendilerini sert bir rüzgârda, parlak güneşin altında, yıkılmaya yüz tutmuş adsız binaların arasında, eriyen kırağıyla kaplı çatlak parke taşlarının üstünde dikilirken buldular. Pim yüzünde idrakten yoksun bir ifadeyle otele dönmüştü.

Otelin yarısı çökmüştü. Diğer yarısı ise güç bela ayakta duruyordu; sanki ilk sert rüzgârda karahindiba çiçeği misali darmadağın olacak, tuğla, tahta ve kiremit parçalarına ayrılacaktı.

"Anlayamıyorum," dedi Pim tekrar.

Laura, Pim'in yanında durup binaya baktı. O da anlayamıyordu.

Fakat Mary çoktan yürümeye başlamıştı. Yaprak bile kıpırdamayan viran köyün hemen dışında bir yol vardı. Gürültüsünü duyabiliyor, yoldan geçen araçları görebiliyorlardı. Viran köyle araçların vızır vızır geçtiği yol arasındaki mesafe, uykuyla uyanıklık arasındaki sınır gibiydi.

Mary çoktan karşıya geçmişti. "Ateş hattının ilerisinde bir şeyler oluyor olmalı," diye seslendi. "Hadi. Şu trafiğe bakın. Bizi hastanede isteyeceklerdir. Yürüyebilir misin, Iven? Hayır, sanmıyorum. O hâlde birinden bizi götürmesini rica edeceğiz. Hadi."

"İyi misin, Laura?" dedi Pim. Elinin tersini Laura'nın alnına koydu. Bu anaç hareket Laura'nın yüreğini sızlattı. "Ateşler içinde yanıyorsun."

Otostop çekmek hemşireler için gayet olağan bir seyahat şekliydi ve göz açıp kapayıncaya dek bir istihkam birliği tarafından alındılar. Üç kadın coşkulu bir sohbet ve hoşbeş dalgasıyla karşılandı. Ancak adamların da gergin, kasvetli bir hâli vardı

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

ve sık sık doğuya bakıyorlardı. Laura gözleri yarı kapalı vaziyette Pim'e yaslandı.

Sarsıla sarsıla yol alırlarken, "Bayım, neler oluyor?" diye sordu Mary subaya.

"Fritz geçmeye çalışıyor," diye yanıtladı subay. "Bu defa ciddi ciddi deniyorlar. Söylentilere göre Amiens'taki Fransızlara saldırıp kurbağaları geri püskürtmüşler. Bazıları Fransız mevzilerini çoktan yardıklarını söylüyor. Çıkıntı'ya takviye birlik sevk ediyoruz. Haig, en son adama kadar direnmemizi emretti." Çavuş başını çevirip tükürdü.

Laura'yla Mary bakıştı. Cephe hattı dört yıldır bir ileri bir geri kayıyordu fakat hiç aşılmamıştı. *Şimdi de aşılmayacak*, dedi Laura kendi kendine. *Aşılamazdı*. Freddie'yi aramaya başlamadan olmazdı. Ama hastalıktan kırılıyordu... Cılız bahar güneşi boynunu ısıtırken askerlerin konuşmalarını bölük pörçük duyuyordu. Olabildiğince çabuk iyileşmeliydi. Gözlerini yumdu. "...Amerikalıların umutsuz olduğunu duydum. Çam yarması gibiler, karınları tok. Ama umutsuzlar. Manyak gibi makineli tüfeklere abanıyorlar, taktikten zerre haberleri yok."

"1914'te kurbağaların yaptığı da buydu. Yeterince çoklarsa taktiğe gerek yok."

"Bölükler hâlinde kırılacaklar."

"Bırak bizim yerimize onlar ölsün. Yeter ki zamanında yetişsinler."

"Yetişemezler."

"Duyduğuma göre Haig, Chenonceau'daymış. Foch da orada. Belçika Kralı da. Cümbür cemaat oradalar yani."

"Kurbağa bacağı yiyip gevezelik ediyorlardır."

"Başkomutan üzerinde anlaşmaya varmaya çalışıyorlar. Komutayı tek bir kişiye vermenin en doğrusu olduğunu söylüyorlar. Böylesi her şeyin götünü yaya yaya şatosunda oturan bir herif

* Birinci Dünya Savaşı'nda askerlerin Fransız askerlerine taktığı lakap. -ç.n.

tarafından kararlaştırılmasından daha iyidir. Pardon, hanımlar,” diye ekledi diğerleri tarafından diline dikkat etmesi için uyarılınca.

“Garip bir yerden aldık sizi,” diyordu bir diğer adam, Mary’ye.

“Yolda mahsur kaldık,” dedi Mary.

“Arazinin diğer ucunda ışık vardı,” diye lafa karıştı Pim. “Bir otele rastladık...”

Laura onları yarım kulakla dinliyor, ateş yüzünden zihni bulanmış olmasına rağmen plan yapmaya çalışıyordu. Freddie’nin birliğindeki adamları bulmalıydı. Komutanıyla konuşmalıydı. Freddie’nin taburundaki Halifaxlı çocuklardan birini bulmalıydı. İstemsizce önceki gece gördüğü halüsinasyonu, Freddie’nin fokur fokur bir kalabalığın ortasındaki yüzünü hatırladı. O olduğunu sanmıştı çünkü o olmasını istiyordu.

Derken kamyonetteki askerlerin üstüne garip bir sessizlik çöktüğünü fark etti. Adamlardan biri yanındakine, “Sence o mu?” diye sordu.

Manalı bir duraksama oldu.

“Kadın otel dedi,” diye yanıtladı beriki. “Peki müzik? Müzik de var mıydı, han’fendi?”

Subay askerlerine ters ters baktı. “Belli ki kaçak şarap satarak para kazanmaya çalışan şu Belçikalılardan birine denk gelmişsiniz. Baskına uğramamak için sık sık yer değiştirirler.”

Hiçbiri ikna olmuşa benzemiyordu. “Peki... Şarap nasıldı? Ya müzik?” diye sordu aralarından biri.

“Harikaydı,” dedi Pim hemen. Bir şey daha eklemek ister gibi bir hâli vardı.

Adamlardan biri yanındakini dürttü. “Ona *benziyor*.”

“Kes sesini; öyle biri yok.”

“Kimden bahsediyorsunuz?” dedi Pim.

“Kimseden,” dedi subay. “Sadece bir rivayet.”

“Bize anlatır mısınız?” dedi Pim.

“O bir şarlatan,” dedi biri.

“Delinin teki.”

“Bir Fransız.”

“Hayır,” dedi ilk defa duydukları bir ses. Yaşlı ve otoriterdi. “O şeytanın ta kendisi ve burası onun çöplüğü.”

Kamyonete sessizlik çöktü. Laura dışarıda bir sürücünün atlarına sövüp saydığını duydu. Bir köpek tiz ve keskin bir sesle havladı. Güneş bir bulutun arkasına saklandı ve Laura’nın ensesindeki terler buz kesti. Derken adamlardan biri burnundan bir hırıltı çıkararak gülüp, “Şeytanın eski otelleri mesken tutmayacağından emin olabilirsiniz. Hayır, şeytan şayet yeryüzüne indiyse ya bir şatoda ya da Genel Karargâh’tadır. Diğerleriyle birlikte kurbağa bacağı yiyordur,” dedi.

Alaycı kahkahalar.

“Oteldeki adam... Ona kemancı derler,” dedi adamlardan biri inatla. “En azından hikâyelerde öyle anlatılır. İnsana tüm bunları unutturabilir” –eliyle etraflarındaki dünyayı işaret etti– “ama rivayete göre onunla içki içenler, müziği duyanlar, gösterdiklerini görenler ve ardından buraya geri dönenler...” Kamyonetin rüzgâr almayan tarafına doğru tükürdü. “İşte... artık onsuz yapamazlar.” Laura konuşmakta olan askerin iniş çıkışlı sesindeki İrlanda aksanını duyabiliyordu. “Ama onu sadece bir kez görürsünüz. O âna geri döneemezsiniz. Kemancıyı ararken delirenler olduğu söylenir. Sanki mutluluğu bir daha tadamayacaklarmış gibi.”

“Kırk yılda bir de olsa onu bulan biri çıkarmış,” dedi başka bir ses, “ve o adamı bir daha gören olmazmış.”

“Saçmalık. İnsanlar pek çok nedenden ötürü delirebilir. Ama gıygıy hasretinden akıllarını kaybetmeleri... hayır. Bu sadece bir hikâye.”

Adamlardan biri yanındakini dirseğiyle dürttü. “Şeytan olsam burada olurum,” dedi. “Neden mi? Ordunun yarısı iyi bir içki için ruhunu bile satardı. Eminim ki çoktan voliyi vurmuştur.”

Subayın tüm itirazlarına rağmen kamyonette bir kahkaha tufanı koptu.

Atlar tarafından çekilen tayın vagonlarının, kamyonetlerin, uygun adım yürüyen askerlerin, makineli tüfek arabalarını çeken köpeklerin ve motosikletlerin işgal ettiği tıklım tıklım yolda milim milim ilerleyerek geçen koca bir günün ardından nihayet gün batımında Couthove'a vardılar. Doğuda Poperinghe'in, yani Flanders'taki İngiliz karargâhının dağınık ışıkları alçak, kabarık bulutlardan yansyordu.

Kamyonet durdu. Yardımsever eller Laura'yı araçtan indirdi. Pim sendeliyordu. Mary on yıl yaşlanmış görünüyordu. Laura'nın öksürüğü göğsüne iyice yerleşmişti. Adamlar arkalarından seslenerek hepsine şans, Laura'ya ise şifa diledi. Ardından motorları kükreterek hayat buldu ve yol onları yuttu.

Mary'nin hastanesi göğün önünde tüm heybetiyle dikilen karanlık şatonun içine kurulmuştu. Alacakaranlığa rağmen Laura, Couthove'un eskiden görkemli bir yer olduğunu görebiliyordu. Birbiri ardına sıralanmış uzun pencerelerinde, dik çatısında ve iki kavisli kanadında hâlâ bir zarafet vardı. Ne var ki pencereler tahtalarla kapatılmıştı ve yol çukur doluydu. Bahçe kapısından geçip şatoya doğru tırmandıkça bina gözlerinin önünde büyüdü.

Onlar daha yolu yarılayamadan kapı misafirperverce açıldı. Biri tıknaz, diğeri uzun boylu iki kişi göründü. Tıknaz olanın üstünde beyaz bir Kızıl Haç üniforması vardı; ilk konuşan o oldu. Bir yandan da uçarcasına basamaklardan iniyordu. "Mary, Tanrı'ya şükür. Neredeyse umudumu kesmiştim."

Mary'nin suratı tilki avına çıkmış bir tazınıninki gibi aydınlandı. "Hiçbir güç beni buraya gelmekten alıkoyamazdı. Şimdi anlat bakalım."

Uzun boylunun üstünde doktor önlüğü vardı. Tekdüze bir Amerikan aksanıyla konuştu. "Bize yeni hemşireler getireceğini sanıyordum, Mary. Daha fazla iş değil. Şu kadın ayakta bile zor

duruyor.” Doktorun ince dudaklı bir yüzü, koyu renk saçları, çıkıntılı bir burnu ve geri kalan her şeyi telafi eden iri, buğulu, koyu renk gözleri vardı. Kaşlarını çatarak Laura’yla Pim’e baktı.

“Her şey yolunda, Doktor,” dedi Mary çarçabuk. “Doktor Jones, Bayan Iven, Bayan Shaw. Bayan Iven’in bir Croix de Guerre nişanı var, Jones. Ayrıca üç yıl CAMC’de görev yaptı. Tam bir cevher. Sadece biraz hâlsiz, o kadar. Grip oldu.”

Laura’yı süzerken Jones’un gözleri kısıldı. “Zavallı kadını keşke evde bıraksaymışsın.”

“İkinizle de tanıştığımıza memnun oldum,” dedi Kızıl Haç üniformalı kadın nazikçe. “Tanrım, sizi gördüğüme o kadar sevindim ki. İçeri gelin, içeri gelin. Mary, seninle eter hakkında konuşmalıyım; şimdilik yeterince var ama...” İki kadın ön kapıdan içeri girdi.

“Hadi gelin,” dedi doktor, Laura’yla Pim’e. “Sana da bir bakalım. Sanki yeterince işim yokmuş gibi.”

Dünya hafifçe bulanıklaşırken Laura kendini çatlak siyah beyaz karolarla döşeli bir giriş salonunda buldu. Vaktizamanında su yeşili olan pis duvarlardan elektrik telleriyle telefon kabloları sarkıyordu.

“Tanıştığımıza memnun oldum,” dedi Laura. “Sadece biraz şeyi—”

“Zatürre, evet. Sağır değilim. Su altında nefes almaya çalışır gibisin,” dedi Jones. “Bana sorarsan pek iyi görünmüyorsun.” Adamın gözü, Laura’nın ellerine takıldı.

Sonra dönüp görünmeyen birine emirler yağdırdı. Laura az ileride birinin alçak sesle konuştuğunu duydu: “...Yaralılar üzerimize dağ gibi yığılacak, Mary; daha iyi bir zamanda gelemezdin.” Kadının sesi biraz daha alçaldı. “Adamlar gergin. Bilhassa geceleri...” Laura gerisini duyamadı.

“Biraz dinlen, Iven,” diye seslendi Mary. “Bir an evvel ayağa kalkman lazım.”

“Bu gece kalkamaz,” diye mırıldandı Jones.

VE KRALLIĞI KARANLIĞA BÜRÜNDÜ

YPRES'DAN BRANDHOEK'A, FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

FREDDIE VE WINTER GÜN BOYU UYUDU VE ALACAKARANlıkta, top ateşiyle alçak tavanı sarsılan, pislik içindeki bir mahzende yalnız başlarına uyandılar. Bir sürü boş şişe yerdeki kırık camların arasında yuvarlanıp şingırdıyordu ve havada ıslak toprak kokusu vardı. Freddie buranın görkemli bir yer olduğunu mu düşünmüştü sahiden? Gotik? El sürülmemiş şarap şişeleriyle dolu? İsa aşkına, kafayı yemiş olmalıydı.

Faland gitmişti. Onu da hayal etmiş olabilirlerdi. Gerçi geride bir mum kalmıştı, titreyerek yanan küçücük bir parça, karanlığın onları yutmasını engelleyen yegâne şey. Winter sertçe doğruldu ve başını geriye atarak ıslak tuğlaya yasladı.

“Gitmiş,” dedi Freddie.

“Sevindim,” dedi Winter gözlerini açmadan.

“Bize yardım etti,” dedi Freddie, sesinde şaşkınlıkla karışık itiraz vardı. Sanki Faland o uhrevi mahzeni de beraberinde götürmüştü. Rutubetli soğukta ikisi de gözüne eşit ölçüde im-

kânsız göründü: Sessizce dinleyen o sivil ve dışarıyla bağlantısı kesilmiş, günü geçirdikleri güvenli sığınak.

“Sanmıyorum...” Winter’ın gözleri cam gibi olmuştu ve dudakları ateşten çatlıyordu. “Nezaketinden yaptığını sanmıyorum.”

Başka neden yapsın ki? İsteyebileceği hiçbir şeyimiz yok, diye düşündü Freddie. Fakat ağzını açıp da tek kelime etmedi. Leş gibi kirli, nemli gömleklerini topladı. “Kendi başımıza gitmeliyiz,” dedi. Faland’a daha sonra kafa yorabilirdi. Winter nihayet güvende olduğunda.

Yaralıların oluşturduğu gri bir nehir, elektrik ışığıyla delik deşik edilmiş karanlık dünyada ön saflara doğru ilerleyen birliklerle karışarak cephe gerisine doğru düşe kalka ilerliyordu. Winter ve Freddie başları öne eğik vaziyette yolun kenarından yürüyordu. Kimsenin onlara baktığı yoktu. Hiçbir askerin çamurda ayağını basacağı yerden başka yere bakacak ya da tepelerine inmesi işten bile olmayan top mermilerininkinden başka bir sese kulak kabartacak mecali yoktu.

Freddie ve Winter top ateşini umursamayı bırakalı çok olmuştu. Ya burada geberip gideceklerdi ya da yollarına devam edeceklerdi. Winter rüyadaymış gibi yürüyordu, Freddie ise onca gürültüye rağmen ölü adamın şap şap ayak seslerini duyduğunu sanıyordu.

“O gitti mi?” diye sordu Winter bir ara. Gece onları buz gibi eliyle kısı kıvrak yakalamıştı. “Gittiğini sanmıyorum.”

“Gitmek mi?” Freddie o ayak seslerini hayal ediyordu. Öyle olmalıydı.

Winter kendi kendine cevap verdi. “Hayır, gitmedi. Karanlık ülke şimdi boş. Bütün şeytanlar burada.”

“Biraz daha dayan,” dedi Freddie. “Biraz daha.”

Ypres ile Brandhoek arasındaki mesafe pek uzak sayılmazdı. En azından kuş uçuşu. Ne var ki topallayan yaralıları onları yavaşlattığından ve karşılarına çıkan her su birikintisinin üç metre derinliğinde bir top çukuru olmadığından emin olmak adına kontrol edilmesi gerektiğinden yürüdükleri yol sündükçe sünüyordu. Daha yolu yarılamamışlardı ki Winter sarhoş gibi sallanmaya başladı. Yüzünde inatçı bir kararlılık vardı. Hemen koluna giren Freddie şayet dururlarsa Winter'ın bir daha ayağa kalkamayacağı izlenimine kapıldı.

Ama Winter sebatla yürümeye devam etti; gözleri kör gibi bakıyor, çenesinden hava açıp kapadıkça bir görünüp bir kaybolan ışıktaki payet gibi parlayan yağmur damlaları süzülüyordu. Freddie, Winter'ın yanından bir an olsun ayrılmadı. Gözlerini Winter'dan bir an olsun ayırmadı. Hem böylece karşısına çıkan her insan enkazında ölü adamın yüzünü aramaya kalkışmazdı.

Gecenin en karanlık, yolunsa en kaotik olduğu saatlerde sağ salım Brandhoek'a vardılar. Hastane fırtınanın göbeğinde ıslıl ıslıl parlayan bir işaret feneri değildi; oradan oraya koşuşturarak doktorlarla hemşirelerin ellerindeki fenerlerin aydınlattığı kirlili beyaz birkaç çadırla barakadan ibaretti. Freddie gözlerinin önündeki manzarayı parça parça gördü. Cephanelik. Triyaj çadırı, alet kulübesi, bayrak direği.

Askerler.

Yağmurluklu hemşireler bir sedyeden diğerine koşarken yağmurun altında öylece yatan dönümlerce yaralı adam. İçeride yer kalmamıştı.

Ne var ki Freddie endişelenemeyecek, hatta neredeyse ne gördüğünü idrak edemeyecek kadar yorgundu. Kafasındaki tek soru o karanlıkta, o keşmekeşte Laura'yı nasıl bulacağıydı. Sağa sola bakındı. Aklındaki yegâne düşünce *nerede* idi.

Hâliyle ilk başta görmedi.

Gördüğündeyse tir tir titreyen beyni gördüğünü idrak edemedi.

Winter, Freddie'den önce anladı. Eli Freddie'nin üst koluna kapandı ve Freddie *ancak* ondan sonra gördü. Çadırlardan birkaçı dümdüz olmuştu. Aralarında yeni açılmış top mermisi çukurları vardı. Toplar çok da uzak olmayan bir yerde gümbürdemeye devam ediyordu. "Ah, Tanrım," diye fısıldadı Freddie. "Hasiktir. Ateş altında kalmışlar... Laura. Bırak gideyim."

"Bekle, Iven," dedi Winter. "*Bekle.*"

Bir hastaneyi bombalamışlar, diye geveledi zihni. *Bir hastaneyi bombalamışlar*. Yıllar içinde Almanlar hakkında duyduğu tüm o akılalmaz dedikodular bin kat büyüyerek kulaklarında çınladı: *Rahipleri kendi çanlarına tokmak diye asıyorlar, nişancıları makineli tüfeklere zincirliyorlar...* Freddie nefrete çok yakın bir hisle Winter'a döndü. "*Bırak beni.*"

Winter kolunu bıraktığı anda Freddie koşmaya başladı. Winter peşinden gitmedi. Freddie kısa süre önce kum torbalarıyla sağlamlaştırılmış çadırları, adamların sedyelerle derme çatma ameliyathanelere taşındığını, hasta bakıcıların adamları tren vagonlarına yüklediğini gördü.

Laura'yı bulmak zor olmamalıydı. En uzun boylu ya da en toparlak olanı değildi ama sabit varlığının etrafında vızır vızır dönüp duran personel muhakkak dikkatini çekerti. Emirler yağdırdığını, espri yaptığını duyar, kararlı yüzünü, zavallı bir adamın alnına koyduğu elini görürdü...

Ama onu göremedi. Belki de çadırlardan birindeydi? Neticede hepsi yerle bir olmamıştı. Etrafta sürüyle hemşire vardı. Onlar iyiydi, değil mi?

Nerede olabilirdi? Arayan gözleri başhemşireyi buldu. Üniformasından kim olduğu belliydi. Başörtüsünden de. Freddie kadının adını bile biliyordu. Laura mektuplarında ondan sık sık bahsederdi: Kate White. Taşıdığı fenerin soğuk, beyaz ışığında kadın derbeder görünüyordu. Freddie tedbiri bir kenara bırakıp insan selinin içine daldı ve kadının yanına vardı. "Hemşire, Laura nerede? Laura Iven, o nerede?"

Kate White ona sadece baktı. Freddie ne hâlde olduğunu tahmin edebiliyordu: Leş gibi kirli, ceset kadar solgun, keçileri kaçırmış bir yabancı. “Gitti,” dedi kadın kısa bir duraksamanın ardından.

Freddie bu kelimeyi gözlerinin arasına yumruk yemiş gibi karşıladı. “Gitti mi?”

“Ben... Evet. Bir top mermisi...”

Freddie başka bir soru sormaya çalıştı ama dili damağı kurumuştı. *Gitti* kelimesi beyninde yankılanıyordu. Midesine boğucu bir dehşet çörekledi. O hâlâ bir sonraki sorusunu toparlamaya çalışırken Kate White ondan önce davrandı.

“Sen kimsin?” diye sordu. “Yaralı mısın?”

Kadın konuşurken koğuşlardan birinden koro hâlinde bağırışlar yükseldi.

Kate White bir küfür savurup kargaşaya doğru döndü. “Burada kal.”

Freddie olduğu yere kök salmış gibi öylece dikildi. *Gitti gitti gitti. Ölüp ölmediğini sor ona. Sor şunu, seni ödle. “Gitti,” dedi kadın.*

Tuzdan bir sütun gibi donup kalmıştı. Umutsuzluk ve delilik, *Gitti diyorsa ölmüş demektir*, diye fısıldıyordu kulağına. *Göge Yükseliş... Göge Yükselişi hatırladın mı? Annem dilinden hiç düşürmezdi. İyiler göge yükselir ve geride sadece günahkârlar kalır. Hem şu dünyada Laura’dan daha iyisi var mıydı? O gitti.*

Kate White geri gelmeden, Freddie daha ne halt edeceğini bile düşünmeden önce bir el Freddie’nin kolunu kavradı.

Faland’dı.

Konuşamayacak ve hatta şaşıramayacak kadar sarsılmış olan Freddie bakışlarını adamın ince parmaklarından sert hatlı yüzüne, oradan da yağmurun koyulaştırdığı saçlarına kaydırды. Ypres’da olduğu kadar, hatta daha da imkânsız görünüyordu Brandhoek’ta. Sükûneti neredeyse ürkütücüydü; dünyanın çivisi çıkmışken kim böylesine sakin kalabilirdi? “Burada yeterince dikilirsen,

küçük şair, gece çökmeden kendini tekrar birliğinde bulursun ve senin şu Alman da diğerleriyle birlikte ölüme terk edilir.”

Freddie, *Burada ne halt ediyorsun*, diyemeyecek kadar sarsılmıştı. “Ben...” diye kekeledi. “Hayır. Artık bilmiyorum. Ablam gitti.”

“Yazık olmuş. Peki, burada kazık gibi dikilip ağıt mı yakacaksın?” dedi Faland.

Kelimeler neydi? Dünya neydi? “Winter’a söz verdim...” dedi Freddie. Derken hatırladı. Winter’ı yalnız bırakmıştı. O kadar yolu geldikten sonra Winter’ı yalnız bırakmıştı. Göğsü inip kalkarken kendini adamın elinden kurtarıp koğuşların arasına daldı, göz açıp kapayıncaya kadar da fener ışığı ve yağmur perdelerini yararak tekrar geceye karıştı. Faland’ın peşinden gelip gelmediğine bakmadı. Onu gördüğüne bile inanmakta zorlanıyordu.

Winter yere çökmüştü. Ama Freddie ona doğru eğildiğinde başını kaldırdı. Bakışları Freddie’nin ötesine, karanlığa kaydı. “Hayır,” diye fısıldadı. “İven, hayır. O olmaz.”

Freddie hafifçe döndü fakat yakınlarda kimsecikler yoktu. Freddie’nin ona verecek bir cevabı yoktu. Hiçbir şeyi yoktu. Laura gitmişti.

Şimdi ne yapacaktı?

O aşırı stres ânında aklına bir fikir geldi.

Ceplerinde taşıdığı ıvır zıvır ne varsa onlarla birlikte ceketini çıkardı. Ceketini Winter’ın omuzlarına sardı. Gömleği yağmurdan sırtına yapışmış olmasına rağmen daha fazla üşüyemeyecek kadar üşüyordu. Künyelerini Winter’ın seğiren eline tutuşturdu. Kate White ne idüğü belirsiz bir Alman için kılını bile kıpırdatmazdı. Fakat burada yetki ondaydı. Laura için bir şeyler yapabilirdi. Ve ne idüğü belirsiz Alman, Laura’nın biricik kardeşinin akıbetini biliyor gibi görünürse...

“Iven, ne yapıyorsun?” diye fısıldadı Winter.

“Hayatını kurtarıyorum. İngilizce anlamıyormuş gibi yap, tamam mı?”

“Lütfen,” diye fısıldadı Winter. “Yapma...”

Freddie gerisin geri hastanenin girdabına daldı. Kate White’ı saçları yağmurdan yanaklarına yapışmış hâlde, alnında bir kan lekesiyle buldu. “Hemşire, dışarıdaki yaralıların arasında bir Alman esir var.” Kadın onu başından savmak için çoktan kafasını iki yana sallamaya başlamıştı ama Freddie konuşmayı sürdürdü. “Elinde Wilfred Iven diye birinin ceketiyle künyeleri var. Pek İngilizce bilmiyor ama onları bana gösterdi. Eşyaları Laura Iven adında bir hemşireye teslim etmesi gerekiyormuş. Onunla ne yapacağımı bilemiyorum.”

“Iven...” diye fısıldadı Kate White ve ardından bitkin bakışları keskinleşti. “Dışarıda mı? Beni o adama götür. Çabuk.”

Kate, Freddie’nin peşinden dışarı çıktı. Birlikte sedyelerde yatan insan enkazlarının arasından geçip Winter’ın başı öne eğik vaziyette diz çökerek beklediği yere gittiler. Kate arkasına bakmadan hasta bakıcıları çağırdı ve Winter’ın yanına varır varmaz diz çöktü. Nabzına baktı, alnına dokundu, yarasına göz attı. Kafasını iki yana salladı. “Kaldırın,” dedi hasta bakıcılara. “Hemen. Bunları nereden buldunuz, bayım?” Soru, Winter’a yöneltilmişti. Kadının elinde Freddie’nin ceketi vardı.

Winter hiçbir şey söylemedi. Freddie bilincinin açık olduğundan bile emin değildi. Kate, Freddie’ye bakmak için başını çevirdi ama çabası beyhudeydi. Freddie çoktan fenerin menzilerinden çıkmış, yağmurun ve zifiri gecenin kalkanının arkasına saklanmıştı. *Kim olduğumu sorma. Ben hiçim, Sırt’ta öldüm. Sadece onu düşün. Bilmek istediklerini sana söyleyebilecek tek kişi o. Tabii onu kurtarabilirsen. Onu kurtarmak zorundasın.*

Ancak o zaman Faland’ın, paramparça olmuş zihninin bir ürünü olmadığını anladı. Çünkü Faland yine *oradaydı*, sığındığı karanlıkta onunlaydı, fenerin parlak noktasının gözlerinden

birinden yansıdığını ama diğerinden yansımadığını Freddie'nin görebileceği kadar yakınındaydı. Küçük fenerin aydınlattığı tabloyu izliyordu: Hemşire ve yaralı adam. "Vay canına, zeki çocukmuşsun," diye mırıldandı. "Ölen arkadaşının hatırına onu kurtaracağını mı düşünüyorsun?"

"*Ablamın* hatırına," diye fısıldadı Freddie. Kendi sesini tanımakta zorlandı. "*Laura.*" Hasta bakıcılar Winter'ı sedyeye yuvarladılar. Kate, Winter'ın elindeki künyeleri almak için eğildi. Freddie'nin künyelerini. Er Wilfred Charles Iven'dan geriye kalan tek şeyi. Winter itiraz edercesine inlese de künyeleri Winter'ın aralanan parmaklarının arasından nazikçe çekip aldı. "Hadi ama," dedi Kate. "Benim gözetimimde ölmek yok, bayım. Kaldırın onu. Koluna dikkat edin."

Ardından Winter'ı yağmurun içinden geçirerek götürdüler. Bir anda yok oldu. Tıpkı Laura gibi. Herkes gitmişti.

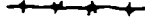
Freddie artık yalnızdı. Onu Sırt'tan buraya kadar getiren azim benliğini aniden terk etti; ipleri kesilmiş bir kukla misali sallandı.

Ama düşmedi. Bir el onu dirseğinden yakaladı. "Şimdi ne olacak?" dedi Faland, hâlâ yanı başındaydı. "Kışlana mı döneceksin? Yoksa Bedlam'a mı gitmek istersin? Yüzündeki ifadeye bakılırsa tımarhane daha iyi olur sanki."

Freddie cevap vermedi. Hiçbir şeyi yoktu. Onu nasıl bir gelecek bekliyor olabilirdi ki? Çamura uzanıp boğulan adamın hakkı olanı almasına izin vermekten başka? "Ben zaten ölüyüm," diye fısıldadı.

"O hâlde dosdoğru cehenneme mi?" dedi Faland kaygısızca. "Eh, daha kötüsü olamaz, öyle değil mi?" Freddie başını çevirip ona baktığında Faland gülümsedi.

İŞTE KURTULUŞ GELDİ

COUTHOVE ŞATOSU, FLANDERS, BELÇİKA

MART 1918

L AURA'YI TAVANI EĞİMLİ, ÇIPLAK BİR ODAYA ÇIKARDILAR VE orada dört gün boyunca hasta yattı. Başlarda Pim elinde çay, et suyu ve hardal yakısıyla etrafında fır dönse de üçüncü gün ateşinin iyiden iyiye yükselmesiyle Laura sayıklamaya başladı ve Jones, Pim'e dışarı çıkmasını emretti. Laura kâbuslarında annesiyle, uzanan elleri ve mahvolmuş gözleriyle boğuşuyordu. Bir keresinde rüyasında kapılarla dolu uçsuz bucaksız bir koridordaydı ve biri belli belirsiz tanıdık gelen bir sesle, "*Neden hatırlayamıyorum?*" diye soruyordu.

"Hatırlayamayan kim?" dedi Laura.

"Kutsanmışlar," dedi Faland'ın sesi. "Kutsanmışlar unuttur, lanetlilerse hatırlar."

"Neredesin?" diye sordu Laura. Fakat adamın sesi yitip giderek, "İven, geri dön," diyen daha tiz bir sese dönüşmüştü. Laura gözlerini açtı. Doktor Jones başparmağını el bileğine bastırmış, nabzına bakar vaziyette yatağının kenarında oturuyordu, yanındaki ters çevrilmiş tahta kasanın üstünde bir havluyla leğen vardı. Laura saçlarının ıslak olduğunu fark etti; soğuk su damlaları boğazından ve çenesinden aşağı süzülüyordu.

“Cerrahların hemşireliğe özendiğinden haberim yoktu,” dedi. Ağzı kâğıt gibi kurumuştı.

Doktor Jones, Laura’nın suratına baktı ve Laura adamın yüzünün aydınlandığını düşündü. “Nihayet. Normalde işim olmaz. Fakat personel yetersiz ve sen de hastalığın en kritik dönemindesin; seni azarlayarak ayağa kaldırmaya geldim. Ateşin son bir saatte düştü. En kötüsünü atlattığını umuyorum.” Bezi tekrar ıslatıp Laura’nın sıcak alnına koydu. “Ama yanılıyor olma ihtimalime karşı yine de ölmek *yok*. Ameliyatta bana yardım edecek birine ihtiyacım var. Biraz su iç, ağustos ayında Sahra’yı geçmiş gibi görünüyorsun.”

Laura’yı oturtup bardağı dudaklarına götürdü. Laura ciğerlerine saplanan acı yüzünden irkilse de başı dönene kadar içti. Adamın elleri inceden dezenfektan kokuyordu. “Tamam, yeter, şimdi tekrar uzan,” dedi. Sesi sertti ama elleri sakın ve profesyoneldi. Laura’nın ettiği yeminlerin aynısını etmişti. Hayatını kurtarmaya çalışıyordu.

“Teşekkür ederim,” diye fısıldadı Laura uzanırken. Gözlerinin titreşerek kapanmasına izin verdi.

“Şeytana uyup da neden buraya geri döndün?” dedi Jones daha ziyade kendi kendine konuşur gibi. “Yaralısın, şerefine terhis edilmişsin. Neden döndün?”

Laura’nın verecek cevabı yoktu ama zaten Jones da cevap vermesini beklemiyor gibiydi. “Sadece nefes almaya devam et,” diye tavsiyede bulundu, soğuk sular terle karışarak Laura’nın yüzünden aşağı akarken.

Laura en kritik dönemi atlattı ve o akşam tek başına uyan-
dığında kendini çatı kirişindeki bir örümcek ağına bakarken
buldu. Avrupa’ya adım attığından beri geçen saatleri kafasında
birleştirmeye çalışıyordu. Fouquet’yi layıkıyla defnedebildiklerini
umdu. Oda küçüktü, tavanı eğimliydi ve içeride karşılıklı iki

duvarın dibine yerleştirilmiş iki dar pirinç yatak, yatakların baş ucundaki birer komodin ve eğri büğrü parmakları andıran duvarlardaki askılar dışında hiçbir şey yoktu. Şatonun revir değil de ev olduğu günlerde bir hizmetçinin odası olmalıydı. Kazada pert olan kamyonetten alınıp getirilmiş valizi yatağının yanında duruyordu. Pim'inkiyse diğer yatağın ayak ucundaydı.

Dunkirk'e gelmiş, oradan bir kamyonete binmişlerdi. Fouquet'yi hatırlıyordu. Bombaları. Yoldaki figürü. Müziği. Fakat kendini ne kadar zorlarsa zorlasın gerisi netleşmiyordu. Nihayet, hüsrarla ayağa kalktı ve baş dönmesi nöbetine tutulma ihtimaline karşı dizlerini kilitleyerek öylece dikildi. Ardından bir fanila ve temiz bir üniforma bulmak için valizini karıştırmaya başladı. Yattığı yerden Freddie'ye hiçbir faydası dokunmazdı. Giyindiğinde yatağının kenarına oturup birkaç dakika boyunca baş dönmesinin geçmesini bekledi. Ardından bir kez daha doğruldu ve kararlılıkla kapıya döndü.

Dar bir merdiven onu hizmetçi kanadından alıp aşağı indirdi, indirdi, indirdi ve en nihayetinde telaşlı ayak seslerine, gevezelik eden erkeklerle kadınların mırıltılarına, havayı dolduran çürüme, çikolata ve karbolik asit kokusuna bakılırsa Mary'nin küçük hastanesinin sinir merkezi olan giriş holüne çıkardı.

Bir kapı savrulurken açıldı ve vaktizamanında müzik odası olabilecek bir yerden dönüştürülmüş sterilizasyon odasını gözler önüne serdi. Çatlamış parkeler, tavana yakın yerlerdeki boyası dökülmüş melek resimleri. Kaynar suyun içindeki şırıngalar, muhtemelen mutfaktan sürüklenmiş eski bir masa. Birkaç parça pahalı eşya, lime lime olmuş döşemeler. Şöminede yanan kömür ateşi. Laura kapının eşiğinden bile yüzüne vuran sıcaklığı hissetti. Jones'un başka birininkiyle karıştırılması imkânsız olan Amerikalı sesi, ağır aksanlı bir Fransızcayla hasta bakıcılardan birini azarlıyordu:

"Dizim," dedi. "Onu buraya, tam şuraya, masanın üstündeki tencerenin içine bırakmıştım. Nerede o?"

Laura kaşlarının havalandığını hissetti. Hâlâ oturmak istiyordu.

“Di-diziniz mi, Mösyö?” diye kekeledi hasta bakıcı.

“Evet, evet,” dedi Jones. “Şuradaydı. Kaynatarak etini sıyırmak istiyordum. Çok ilginç bir...”

Hasta bakıcı bir şeyler mırıldandı.

“Koyun budu mu? *Koyun budu mu?*” dedi Jones. “Dizimi koyun budu mu sandın? Mükemmel bir numuneydi! Ön bağlar o kadar ilginç görünüyordu ki!”

Mary iki adım arkasından lafa karışınca Laura yerinden sıçradı. “Umarım onu yememişsindir, Colas,” dedi sertçe hasta bakıcıya.

“Yok artık, daha neler,” diye mırıldandı Laura.

Jones sterilizasyon odasından çıktı. Laura adamın Amerikalılara has tekdüze sesini, kemikli suratını, güzel gözlerini yanlış hatırlamamıştı. “Numunen için üzgünüm,” dedi.

“Al benden de o kadar,” dedi Jones. “Ayrıca bana *mezar soyguncusu* muamelesi yapmayı kesebilirsin, Iven; onu *yemedim*. Göğsün nasıl? Elbiseni çıkar.”

“Tabii ki sterilizasyon odasında,” dedi Mary onları odaya yönlendirerek.

Laura ikiletmeden elbisesinin düğmelerini açıp kumaşı omuzlarından sıyırdı. Jones buz gibi steteskobu Laura’nın sırtının birkaç farklı yerine dayadı. Göğsü hâlâ ağrıyordu. “İyileşmemi size mi borçluyum, Doktor?” diye sordu Laura nazik davranmaya çalışarak.

Ne var ki adama nezaket işlemedi. “Evet, elbette. Bana ve makul bünyene.” Jones bir adım geriledi. “Doğru düzgün beslenip üşütmezsen toparlarsın. Giyin, sonra da ellerine bakayım.”

Laura’nın omuzları kaskatı kesildi. Doktorun ellerini muayene etmesine izin vermek adamın gözü önünde soyunmaktan çok daha zordu. “Ellerim gayet iyi.”

“Ciddi yara izlerin var,” dedi Jones ciddiyetle. “Ve önümüzdeki beş sene içinde romatizma olacağına neredeyse kesin gözüyle bakabiliriz. Göster bakalım.”

“*Ben ampute bir diz değilim,*” dedi Laura.

“Öyle olsaydın bu kadar itiraz etmezdin,” dedi Jones. Kendi ellerinden birini uzattı. Uzun parmaklar, kusursuz tırnaklar. Laura çenesini sıkarak elini adamın avucuna koydu. Jones yara dokusunu kurcalayıp hareket kabiliyetini test etti.

“Eh, olan olmuş,” dedi. “Yazık. Yaraların daha fazla sertleşmemesi için ellerine lanolin ya da balmumuyla her gece masaj yapmalısın. Peki sence, ameliyatlarda bana yardımcı olabilir misin?”

“Evet,” diye yanıtladı Laura. Adamın kara gözlerinin perişan hâldeki parmaklarında gezinmesi hiç hoşuna gitmemişti.

“Pekâlâ,” dedi Jones. “Vizitede bana katılmak ister misin? Tabii eğer kendini iyi hissediyorsan?” Laura’nın ellerini bırakıp odadan çıktı.

Laura hayli edepsiz bir çift laf etti.

“Onun tarzı bu,” dedi Mary. “Hastayla iletişimi zayıf.”

“Artık hasta değilim. Benim de kendimce hünerlerim var. Ellerimdeki yaraların nasıl olduğunu sanıyor? Sivil bir hastanede keyif çatarken değil herhâlde.”

“İven, kafamın etini istediğin kadar yiyebilirsin ama Jones’a tahammül etmeye çalışman için sana yalvarıyorum. Ahenk adına. Vasıflı Amerikalı cerrahlar gökten düşmüyor, biliyorsun,” dedi Mary.

“Her neyse. Boş ver onu,” dedi Laura kendini toparlayarak. “Onun yerine personelinin bilmeden yamyamlığa bulaşmasını tartışmamız gerekmez mi?”

Mary genzinden hırıltılı bir ses çıkararak güldü. “Şahsen ben bilmek istemiyorum. Sen istiyor musun?”

“Pek sayılmaz.” Laura, Jones’un kavrayışının ardında bıraktığı histen kurtulmaya çalışarak parmaklarını esnetti. “Pim nasıl?”

“Gayet iyi,” dedi Mary. “Adamlar onun yeryüzüne düşmüş bir melek olduğunu sanıyor. Gel de sana etrafı göstereyim. En kısa zamanda nöbet tutmaya başlaman lazım. Almanların Ypres’da ateş hattını aşıp bizi denize doğru sürmeye kalkışacağı söyleniyor.”

Laura tek kelime etmedi. Dört yıl ve yitirilen milyonlarca candan sonra şimdi her şey heba olabilirdi. Ardından, *Zaman*, diye düşündü. *Sadece biraz zamana ihtiyacım var...*

“Öyle bir şey olmayacak, Iven,” diye ekledi Mary, suratının hâlini görünce. “Bu taraftan.”

Mary ön kapıyı muhteşem bir alacakaranlığa açtı: gri dünyaya ait değilmiş gibi görünen kıvılcık, safran ve menekşe rengi bir gökyüzüne. “Ambulanslar araba yolundan geliyor. Ve arabalıkta triyajımız var,” dedi Mary parmağıyla işaret ederek. Sık sık dışarı çıkmak zorunda kalacaksın.”

Eve geri döndüler. Couthove’un ana koğuşu eskiden göz alıcı olduğu her hâlimden belli olan balo salonuna kurulmuştu. Şimdi iç içe yataklar ve hastane kokusuyla doluydu: alkol ve iyot, vücut sıvıları ve ter. Muhteşem parkeler lekelenmişti. Koğuşa girdiklerinde içeride bir konuşma uğultusu vardı ve Laura konuşulanların sadece bir kısmını yakalayabildi:

–*Cennete düşmüş gibi olursun, bulursan tabii.*

Ne olmuş yani? Her genelev birine göre cennettir zaten.

Alçak ve kederli bir ses: *Bir dostum orayı buldu. İzinden sarhoş döndü. Anlatırken ağlıyordu. Savaşı unuttuğunu söyledi. Tıpkı hikâyelerdeki gibi. Sevgilisini bile görmüş. O sihirli aynada. Kusursuz bir gece. Fakat bir daha asla bulamadı.*

Zaten kimse ikinciye bulamıyor.

Adam para da almıyor. Hayır, aldığı şey para değil...

Biliyor musun? Çok geçmeden kızla ayrıldılar. Sanki onu tamamen unutmuş gibiydi. Şimdi öldü zaten.

Sohbet mırıltıya dönüştü ve ardından Pim koşarak yanlarına geldi. “Laura!” diye bağırdı. “Senin için o kadar endişelendim

ki! Ateşler içinde kıvranıyordun. Ama Doktor Jones iyileşeceğini söyledi. Ne şahane biri, değil mi? Nasılsın, canım?”

“Çakı gibiyim,” dedi Laura. Pim’in yüzü Halifax’takine göre süzölmüştü ama gülömsüyordu. Mary abartmamıştı. Bütün adamlar ona şahsi mucizeleriymiş gibi bakıyordu.

“Askerlerin mektuplarını yazıyordum,” dedi Pim. “Bana dikte ettiriyorlar. Dikte ettiremeyecek durumdakilerin annelerineyse ben kendim yazıyorum. Ve küçük resimler çiziyorum. Baksana.”

Bir eskiz defteri çıkardı, sonra da tek omzu bandajlı, gülümseyen, genç bir adamın gayet başarılı bir çiziminin bulunduğu koparılmış sayfanın katlarını açtı.

“Sana minnettar olduklarından eminim...” diye söze girdi Laura ama gerisini getirmesine kalmadan Jones koğuşa girdi ve sözünü kesti.

“Vizite, Iven,” dedi. “Yarım saat vizite, sonra akşam yemeği, sonra da tumba yatak.”

Laura içinden of çekti. Kendine Jones’un hayatı boyunca tanıştığı en buyurgan cerrah olmadığını hatırlattı, gerçi sinirine dokunmayı başarıyordu. “Peki, Doktor,” dedi usulca, sonra yalnızca dudaklarını oynatarak Pim’e, *Sonra görüşürüz*, dedi ve salonu boylu boyunca arşınladı.

Hasta hasta dolaştılar. Çizelgeleri kontrol ediyor, hastaların ateşlerini ölçüyor, sorular soruyorlardı. İş başındaki Jones duygusuzdu ama dikkatli ve kararlıydı. Laura tam kendini rutinin getirdiğı rahatlığa bırakmaya başlamıştı ki altıncı yatakta Trovato diye bir adama denk geldiler. Adamın bacağıнын kangren olduğu o kadar barizdi ki Laura afalladı. Jones onu neden ampute etmemişti? Bu kokunun dünyada bir eşi daha yoktu: iğrenç, bataklıkvari, başka hiçbir şeye benzemeyen o koku. “Doktor...” diye söze başladı.

“Evet, evet,” dedi Jones başını bile kaldırmadan. “Alışılmışın dışında, kabul. Ama kangren yayılmadı. Belki dokuları değişir de bacağı kurtarıyoruz.”

“Bacağımı kesmezseniz sevinirim,” diyerek lafa karıştı Trovato içtenlikle.

Laura düşüncelerini kendine saklamayı zar zor da olsa başardı. Tanıdığı hiçbir doktor bu bacağı kesmekte bir an olsun tereddüt etmezdi. “Pansumanını yap, Iven,” dedi Jones, sanki hoşnutsuzluğunu duyabiliyormuş gibi. Bir yandan da çizelgeye not düşüyordu. Laura sargı bezlerini ve dezenfektanı hazırlamaya koyuldu. Jones hastanın gergin suratına şöyle bir bakış attıktan sonra, “Bayan Shaw, buraya gelin,” diye seslendi.

Laura dudağını ısırdı. Fakat Pim bunu kendi istemişti. Hâliyle arkadaşı koşar adım yanlarına gelip de gülümseyerek Trovato’nun elini tuttuğunda Laura tek kelime etmedi. Adam bir nebze rahatladı.

Laura yarayı yıkamaya başladı. Trovato tiz, hayvani bir ses çıkardı. Pim elini biraz daha sıkı tuttu. Laura durmadı. Harp hekimliği her şeyden çok acımasız olmayı gerektirirdi. “Daha önce de burada bulundun, değil mi, Hemşire?” dedi Trovato, Laura’ya. Kendi dikkatini dağıtmaya çalışır gibi bir hâli vardı. Gözleri kapalıydı ama Laura’nın ellerini görmüş olmalıydı.

“1915 baharında geldim. Mavi kuşlarla.” Kanada hemşire birliğini kastediyordu. “Bu kasımda terhis edildim.” Güven verici bir gülümsemeyle adama baktı ama gözleri hâlâ kapalıydı. “Galiba sizden ayrı kalmaya gönlüm elvermedi.”

“Bize anlatacak bir hikâyen var mı, Hemşire?” diye sordu adam. “O eski günlerden?”

Onu oyalayacak bir şey, diye düşündü Laura yarayı sarmaya başlarken. Jones’a göz ucuyla şöyle bir bakış attı. Artık ordu mensubu değildi, yani itaat etmek zorunda da değildi. “Hooge’daki ammonal hikâyesini duydunuz mu?” dedi sesinin koğuşa yayılmasına izin vererek. Adamların battaniyelerinin altında kıpırdandığını gördü.

Jones kaşlarını kaldırdı.

“İlk günlerdi,” dedi Laura sargı bezini dolayarak. “Fritz’i mevzilerinin altını kazıp havaya uçurarak Hooge’dan çıkarma fikrini ilk buldukları zamandı. Sabit dur. En kötüsü bitti.” Trovato’nun rengi sıra dışı, grimsi bir yeşile çalıyordu. Pim eğilip kulağına bir şeyler mırıldanınca adam ona titrek bir gülümsemeyle baktı. Kesici dişlerinden biri eksikti.

“1915’te,” diyerek konuşmayı sürdürdü Laura, “mevziler dosdoğru Hooge Şatosu’nun arazisinden geçiyordu ve Hooge, belki bilirsiniz, cephenin en kötü kesimindeki en kötü çıkıntının en kötü yerindedir.”

Adamlardan bazıları onu daha iyi duymak için doğrulmaya başlamıştı.

“Şato Fritz’in elindeydi, Tommy ise ahır ele geçirmiş ve ikisinin arasına hendekler kazmıştı. İkisi de birbirini havaya uçurmak için planlar yapıyordu. Neyse, İngilizler mayın mantığında karar kıldı: Çukur kaz, içini pamuk barutuyla doldur ve ateşle! İşte bu kadar.

“Üstleri bir hafta sonraya büyük bir gösteri planladılar ve mayınlamadan sorumlu akıl küpü, Fritz’i havaya uçurmaları için gerekli pamuk barutunu sığdıracabilecekleri kadar büyük bir çukur kazmalarının imkânsız olduğunu fark etti.

“Bunun üzerine kömür madenlerindeki gibi ammonal kullanılmasını önerdi. Kullanımı daha zor olsa da daha etkilidir. Yani daha az koyarsın, olur biter. Her şey iyiydi, hoştu ama tedarikçinin ammonalın ne menem bir şey olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu. Daha önce hiç ammonal görmemişlerdi. Hâliyle kimyager bir arkadaşına danıştı ve şu cevabı aldı...”

Laura sırtarak duraksadı. Koğuş pürdikkat onu dinliyordu. Jones ona bir bakış attı.

“Bir ilaç, dedi adam,” diyerek konuşmayı sürdürdü Laura. “Cinsel arzuyu azaltmak için.”

Koğuştakiler kahkahalara boğuldu.

“Şimdi,” dedi Laura, “tedarikçinin tepkisinin ne olduğunu bilmiyorum. Hooge’da bu kadar çok şeye ihtiyaç duyulacak ne yaptıklarını sorup sormadığını da—”

Bir kahkaha tufanı daha koptu.

“—ama,” dedi Laura, “nihayetinde Fritz’i havaya uçurmayı başardılar, yani biri duruma el atmış olmalı. Artık neresine attıysa.”

Hastalar kahkahalara boğulup hep bir ağızdan müstehcen imalarda bulunmaya başlayınca Pim’in alı al moru mor oldu. Jones bir kahkaha patlatıp başını iki yana sallayarak Laura’yı şaşırttı. Laura, Trovato’nun pansumanını bitirmişti. Adamın başı gerisin geri yastığa düştü. Yeni çıkmaya başlayan sakalları boynunun terden yapış yapış olmuş çukurlarında belirginleşmiş olsa da o da gülümsüyordu.

Bir sonraki hasta intihara teşebbüs etmişti ve ölecekti.

Laura’nın bunu illa Jones’tan duymasına gerek yoktu. Adamın yarasının şeklinden, yüzünün renginden anlayabiliyordu. Göğsünün hırıltısını duyabiliyordu. Görünen o ki tüfeği çenesinin altına dayamış ve çıplak ayak parmaklarıyla tetiğe basmaya çalışmıştı. “Adı ne?” diye sordu.

“Bilmiyoruz,” dedi Jones. “Berbat hâlde geldi. Künyesi yoktu. Ama durmadan haykırdığı bir isim vardı. Bir kız ismi. Tek söylediği buydu. *Mila*, diye bağıırdı. *Mila*. Kim bilir belki de kendini onun için vurmuştur. Fakat daha iyi bir isim bulamadığımızdan ona *Mila* diyoruz.”

Trovato başını çevirmiş, onları izliyordu. “Zavallı herif. Kemancıyı görmüş. Dayanamamış. Bazıları insanın ruhunu aldığını söylüyor. Gerçi o işi savaş da yapmış olabilir.” Laura ona morfin vermişti, hâliyle sayıklıyordu.

Pim yüzünü siliyordu, adamın söylediklerini duyunca bezi havada kaldı ve, “Bahsettiğiniz şu kemancı kim, bayım?” diye sordu.

Laura başını kaldırıp bakmasa da kulak kesilmişti. Derken istemsiz his hafızası tetiklendi ve ateşler içinde kıvrılırken gördüğü bir rüyanın kalıntısıymış gibi zihnini işgal eden kemanın peyderpey yükselen iniltisini, şarabın ağır kokusunu defetmek için silkinmek zorunda kaldı.

“Bir sürü hikâye var ama hiçbiri senin gibi hanım hanımcık kızlara göre değil. Kemancı bizim gibiler için. Eğer bir adam o riske girmeye niyet ederse... Eh, orası artık ona kalmış. Ama sen... sen sakın bu işlere karışma.”

“Bayım,” diyecek oldu Pim ama, “Bırak dinlensin, Shaw,” dedi Jones.

Laura’nın da soruları vardı. Fakat Mila’nın yarası dikkatini dağıtmıştı. Sanki doktor onu... Pansumanı bitirip bir parça şaşkınlıkla Jones’a baktı.

Adamda garip bir huzursuzluk vardı. “Biraz konuşalım mı, Iven?” dedi nihayet.

Laura onun peşinden koridoru boylu boyunca aşırıp sterilizasyon odasına girdi. Jones kapıyı kapattı. Laura’yı izliyordu. En sonunda, “Ne düşünüyorsun?” diye sordu.

“Gidişatı hakkında mı? Kötü,” dedi Laura. Sonra da ihtiyatı elden bırakmadan, “Tabii doğrudan ameliyata alınsaymış daha iyi olurmuş,” diye ekledi. “Hemen değilse de bir noktada ameliyata alınsaymış.”

Jones hiçbir şey söylemedi.

“Ameliyat edilmediğini fark ettim de,” diye ekledi Laura sözcükleri itinayla seçerek.

“Edilmedi.”

“Tuhaf,” dedi Laura. “Çünkü muhtemelen onu kurtarmak için elinden geleni yapmanı söylemişlerdir.”

“Söylediler.” Söylemiş olmalıydılar. İntihar, cezası idam olan bir suçtu. Ordu askerlerin kafalarına sıkıp öylece *paçayı kurtarmalarına* göz yumamazdı. Hayır, iyileşip ayağa kalkmalıydılar. Kalkmalıydılar çünkü idam mangasının karşına çıka-

nlıp kurşuna dizilmeleri gerekiyordu. Belki de Jones protokole karşı gelip adamın yatağında huzurla can vermesine müsaade ettiği için Laura'nın şoka gireceğinden korkmuştu ve şimdi de sırf o yüzden nabzını yokluyordu. Tanrı aşkına. Zavallı Jones. Muhtemelen birkaç ay öncesine dek, askeri hastanelerin birbiriyle ihtilaf hâlindeki etik kurallarıyla keyfi ahlak anlayışından fersah fersah uzakta, pırıl pırıl bir Boston hastanesinde cerrahi ameliyatları yapıyordu.

“Birbirimizi anlamamızı istiyorum,” dedi Jones sertçe.

“Bence anlıyoruz,” dedi Laura. “Zavallı adam. Hiç ümit yok. O kadar uğraşıp didinmene rağmen ölüp gidecek.”

Birbirlerine baktılar. Aniden Jones'un yüzü gevşedi; dudakları seğirdi. “Onun gibileri daha önce de görmüşsün.”

“Pek çok şey gördüm,” dedi Laura.

“Benden fazlasını gördüğün kesin,” dedi Jones dürüstçe ve Laura'yı bir kez daha şaşırttı. “Bunu ileride hatırlayacağım. Sanıldığının aksine çekilmezin teki olmak gibi bir niyetim *yok*, Iven. Bayan Shaw'un şu kemancı merakı nedir? Hastaların kurntususu sadece. Fakat ne zaman bahsi geçse bir koşu yanlarına gidip konuşulanları can kulağıyla dinliyor.”

Laura'nın teni yavaş yavaş buz kesti. “Bilmiyorum.”

“Gözün üzerinde olsun,” dedi Jones. “İnsanlar bu gibi yerlerde tuhaf takıntılar edinirler. Bu arada viziteyi bitirmemiz gerek. Ardından akşam yemeği yiyeceksin, Iven. Az evvel kamburgaların elime geliyordu.”

Laura yanaklarının kızardığını hissetti. Jones ise tek kelime daha etmeden odadan çıkıp gitti.

Akşam yemeği taze ekmek ve kişi başı birer yumurtayla azıcık daha iyi hâle getirilmiş ordu tayınıydı. Hâlâ öksüren Laura'nın pek iştahı yoktu. Ama yine de çayını çorbasını aldı ve nöbetçi olmayan personelin tıkindığı çiziklerle dolu uzun masaya geçti.

“Pim,” dedi, “Jones adamları kemancı hakkında sorularla bunalttığını söyledi.”

Pim çayının tadına baktı, suratını ekşitti, sonra biraz daha şeker attı. Ardından gayet rahat bir tavırla, “Bahsettikleri kişinin şu Faland denen adam olduğunu düşünüyorum,” dedi.

Laura kaşığını bıraktı. “Adamlar onun hakkında ne diyor?”

Pim ona cevaben el yazısıyla dolu bir not defteri çıkardı, parmağını yaladı ve sayfaları çevirerek aldığı irili ufaklı notları okumaya başladı. “Sadece geceleri ortaya çıkıyor,” dedi. “Kimse gündüz vakti görüldüğünü duymamış.”

“Vampir miymiş?” diye sordu Laura kayıtsızca. Çorbasından bir kaşık daha aldı.

“Şşşt. Keman çalıyor. Gerçi bunu biliyoruz, değil mi? Neye benzediği konusunda fikir birliği yok.” Bir sayfa daha çevirdi ve Laura, Faland’ın yüzünü gördü. Hızlı kalem darbeleriyle resmedilmiş saçlarını, biri koyu diğeri açık renkli gözlerini. Pim gerçekten iyi resim yapıyordu. “Otel –bazen de bar olduğunu söylüyorlar– hayatları boyunca gördükleri en güzel yermiş fakat en kötüsü olduğunu iddia edenler de var.” Bir sayfa daha çevirdi. “Orada hayatının en güzel gecesini geçiriyorsun. Anlatılanlara göre sana en çok istediğin şeyi gösteriyormuş.” *En çok* derken sesi titredi. “Ama oteli sadece bir kez bulabiliyorsun. Ve orada oturup içki içenler otelden ayrıldıktan sonra oranın hasretinden deli divane oluyor. Hatta aralarında sahiden delirenler bile var.” Pim kaşlarını çatarak sıkış tepiş notlarına baktı. “Aynı kişi hakkında sence de biraz fazla dedikodu yok mu? Merak ediyorum.”

“Sadece merak mı?”

Pim kızarıp bozardı. “Faland’ın oteli *sahiden* mucize gibiydi. Çok... çok sıcaktı. Müziği. Ve sonra şafakla birlikte yok olup gitti.”

Laura arkadaşının suratındaki ifadeyi beğenmedi. *Deli divane oluyorlar*, demişti adamlar. “O yalnızca bir kemancı,

Pim. Kaçak şarap satan bir hipnotizmacı. İçkilere ilaç katıyor bile olabilir. Pelin otu. Kurşun şekeri. Bağırsakların nasıl?”

Pim dudaklarını birbirine bastırdı.

“Pim, Faland’ın iyi bir insan olduğunu sanmıyorum,” dedi Laura daha ciddi bir ses tonuyla.

“Olmayabilir. Ama sana da her şey büyülüymüş gibi gelmedi mi? Müzik, gece, şu... şu ayna. Sabah. Hepsi.” Sesinde istemsiz bir özlem iplikçigi vardı. “Hayatında en son ne zaman sihre tanık oldun?”

Laura sessiz kaldı. Uzun günler ve daha da uzun geceler boyunca düşünüp taşınmış ve vardığı kanaat şu olmuştu: Dünyada sihir diye bir şey olsaydı savaşlar var olmazdı. “Pim, o aynada ne gördün?” diye sordu.

“Ah...” dedi Pim uzaklara dalarak. “Jimmy’yi elbette. Oğlumu gördüm.”

“Pim, o hipnozdu.”

“Bilmem mi?” dedi Pim fakat sesi pek de ikna olmuş gibi çıkmadı. “Neyse, onu boş ver. Efsanenin kolayca kontrol edilebilecek bir parçası var.”

Laura kendi düşüncelerinden sıyrıldı. “Neymiş o?”

“Elbette otele geri dönmek istiyorum. Çünkü adamlar oranın ikinciye bulunamayacağını söylüyor. Ben de bulup bulamayacağıma bakacağım. Hatta gündüz vakti.”

Sonra da Laura’nın düşüncesini dile getirmesine fırsat vermeden yemeğine geri döndü.

Nihayet yatmaya çıktıklarında hava karanlıktı.

Pim’in tadı kaçtı çünkü Mary hiçbir yere gidemeyeceğini söyleyerek meseleye noktayı koymuş ve Laura’nın yüreğine su serpmişti. “Shaw, yaralılar kapımıza dağ gibi yığılacak. Olur da Fritz ateş hattını aşarsa hastaneyi tahliye etmemiz gerebilir.

Herkesin yardımına ihtiyacım var ve *nedeni her ne olursa olsun* kimse keyfi olarak bir yere gitmiyor.”

Laura, Mary'nin otoritesini kullanarak karşısındakini ezmesini hiçbir zaman takdir etmemişti fakat şu vaziyette onunla tamamen hemfikirdi. Paylaştıkları odaya girdiklerinde elbisesini, korsesini, çoraplarını ve içliğini çıkarıp elinde ıslak bir bezle anadan üryan dikildi ve ateş terinin yapış yapış kalıntılarını temizlemeye girişti. Pim terbiyeli terbiyeli yatağının kenarına oturmuş, odada Laura dışında her yere bakıyordu. “Sen de yakında aynısını yapacaksın,” dedi Laura keyiflenerek. “Tabii yatağa pis pis girmek istemiyorsan.”

Koridorda ayak sesleri duyuldu ve Mary kapıyı iterek açtı. Pim şaşkınlıkla ciyakladı.

Laura başını kaldırıp şöyle bir baktıktan sonra silinmeye geri döndü.

“Sorun yok, Pim,” dedi Mary. “Iven senin iffetini korur.”

“Üç saat uyuyup bir fincan kahveyle bir dal sigara içmeden kimsenin iffetini falan koruyamam,” dedi Laura kurulanırken. “Mary, burada ne arıyorsun? Umarım kimsenin kanaması yoktur. Git Jones'u kaldır. Şu hâlde nöbet tutmaya kalkışırsam kazara birini zehirlerim.”

“Farkındayım,” dedi Mary. “Hayır, mektuplarımı gözden geçiriyordum da... Meğer sana da bir tane gelmiş.” Zarfı uzattı. “Git yat. Hemen sabah olacak ve düşünmen gereken nöbet çizelgelerin var, Iven. Hem Jones en az beş kilo alman gerektiğini ve hâlâ fena öksürdüğünü söyledi.”

“İşi gücü emir vermek,” dedi Laura. Mektubu karyolasına attı.

Mary satın almayı düşündüğü atı inceleyen bir at taciri edasıyla Laura'nın uzuvlarına göz gezdirdi. “Adam haklı. Tanrım, seni eskiden sıska sanırdım.”

“İyi geceler, Mary.”

Mary odadan ayrıldı ve Laura içliğinin üstüne eski püskü bir kazak geçirdi, sonra da üniformasını, önlüğünü ve botlarını yatağının yanında hazır etti. “Fırsatını bulmuşken uyu,” dedi Pim’e. “Eğer Mary haklıysa yakında pek uyku yüzü göremeyeceğiz.” Mektubu alıp cep neşteriyle açtı.

Bu el yazısını tanıyordu. *Kate.*

Sevgili Laura,

Nasıl-sın? Mektubunda geri döneceğini, Couthove’da görev yapacağını söylediğinde ne kadar şaşırdığımı anlatamam. Ne kadar yakın! Bir fırsatını bulur da kaçabilirsen seni görmeyi çok isterim. Burada seni bekleyen bir iki parça eşyan var. Ayrıca elbette sana haberlerim de var. Birkaç hafta önce bir arkadaşına rastladım. Hem iyi dedikoduyu ne kadar sevdiğini de biliyorum. Gel de anlatayım.

Laura gözlerini kırptırdı. Brandhoek’ta hiçbir şey bırakmamıştı. Ayrıca şu arkadaş da kimin nesiydi?

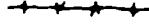
Tanrı’ya şükürler olsun ki beni Brandhoek’tan çektiler. Şimdi Mendinghem’deyim, genel olarak çok daha hoş bir yer ve senin şatondan hepi topu birkaç kilometre uzakta. En azından elimizin altında gaz maskeleriyle viziteye çıkmak zorunda kalmıyoruz. Seni görmek için sabırsızlanıyorum, Laura.

Kate White’ı görmek Laura’nın en çok istediği birkaç şeyden biriydi. Ama mektubun üslubu hiç onluk değildi, cümlelerinde ıpkı son mektubundaki gibi hevesli bir ima vardı. *Bana ne anlatmaya çalışıyorsun?*

Buna uzun uzadıya kafa yorduktan sonra mektubu bir kenara koydu ve karyolasına girdi. Eğer bir yere gidecekse elini çabuk tutmalıydı. Havadaki gerilim elle tutulur hâle gelmişti. Mesele bir sonraki büyük muharebenin *olup olmayacağı* değil, *ne zaman* patlak vereceğiydi. Dahası büyük ihtimalle belirleyici olacaktı. Başladığındaysa artık hiçbir yere gidemezdi.

VE O GÜNLERDE İNSANLAR ÖLÜMÜ ARAYACAK

BRANDHOEK VE BİLİNMEYEN TOPRAKLAR,

FLANDERS, BELÇİKA

KASIM 1917

FREDDIE TUZDAN BİR SÜTUN GİBİ ÖYLECE DİKİLİYORDU. Artık amacından, geçmişinden ve geleceğinden mahrum bırakılmış bir adamdı. Ölü adamın gelip intikamını almasını diledi. O bir katildi. Haindi. O da orada boğulmalıydı.

Yanında Faland pejmürde takım elbisesinin içinde omuzlarını dikleştirdi. “Peki o hâlde,” dedi. “Seni kendi hâline bırakayım.” Karanlığa adım attı. Ama serseri bir parıltı yağmurun sırladığı saçlarına düştü ve Freddie sersemliğinden sıyrılarak adamı kolundan yakaladı.

Faland ona soru sorarcasına baktı.

“Nereye gidiyorsun?” dedi Freddie. Toprağın derinlerindeki o sessiz mahzeni, Faland’ın elinde tuttuğu mumun ışığında nasıl görüldüğünü düşünüyordu. Uhrevi. Hatta güvenli. Freddie tekrar öyle hissetmek için neyi var neyi yoksa verirdi. Dünyadan çekip gitmek ve asla geri dönmek istiyordu. Fakat silahın

namlusunu ağzına sokup tetiği çekemeyecek kadar korkak olduğunu düşündü acı acı.

“Şuraya buraya,” dedi Faland.

“Acaba sen... Ben de seninle gelebilir miyim?”

Faland iki kaşını da kaldırdı. “Bu gerçekten de çok kötü bir asker davranışı. Önce düşmanına kol kanat gerdin, şimdi de ülkeni ihanet edeceksin, öyle mi?”

Düşman mı? Almanya düşmanı mıydı? Son birkaç günde Almanya karanlıkta onunla birlikte nefes alıp veren Winter olmuştu. “Ablamın hastanesini cephaneliğin yanına kurduran Almanya değildi,” dedi Freddie.

Faland’ın gülümsemesi tek başına güzeldi fakat geceyle acımasız bir tezat içindeydi. “Gelebilirsin herhâlde. Ama benim de bir ücretim var.”

“Ne kadar?” diye fısıldadı Freddie. “Hiçbir şeyim yok.”

“Yok mu? Yanımda kaldığın her gece bana bir hikâye anlatmanı istiyorum. Kendinle ilgili bir şey. İyi ya da kötü olması umurumda değil. Fakat gerçek olmalı.”

Freddie soğuk yağmurdan mı yoksa gümbür gümbür atan kalbinden miydi bilmiyordu ama tir tir titriyordu. Hiçbir şey gerçek gibi gelmiyordu. “Neden?”

“İlham diyelim,” dedi Faland.

“Kim için?”

“Evet mi, hayır mı?”

“Ben... evet. Evet.” *O olmaz, Iven*, demişti Winter. Ama Winter gitmişti. “Ne istersen yaparım,” diye ekledi Freddie yüksek sesle ve sesindeki çaresizlikten gözü dönmüslüğü kendisi bile duydu.

Faland tek kelime etmeden dönüp hafif adımlarla çamurlu hendeği geçti. Freddie peşi sıra koşturdu. Brandhoek’un seslerini arkalarında bıraktılar ve kendilerini acı bir sisle sarmalanmış gri bir arazide buldular. Daha şimdiden dünya geriye çekilmiş gibiydi, topçu ateşi bile uzaklardan gelen bir gök gürültüsüne

dönüşmüştü. Freddie öylesine rahatladı, öylesine rahatladı ki ağladı. Nereye gittiklerini bilmiyordu, gerçi umursamıyordu da. Kalbinin ona söylediği tek şey, *Uzaklaş*, lafıydı ve bu da yeterliydi.

Daha sonra bu yürüyüşü rüyalarında görecekti. Hayal gücünün ürünü olan türlü türlü dehşetler görecekti rüyalarında: Cesetlerin meyve misali dallardan sarktığı bir bostan, ipeksi siyah suları şırıl şırıl akan bir nehir. Ama hafızası ona sadece gittikçe azalan gücünün son damlasına kadar yürüdüğünü, dünyanın küçülerek önü sıra yürüyen Faland'ın aksak adımlarından ibaret kaldığını söylüyordu. Sonunda, zamanın eskittiği bir duvara gömülü ağır bir kapının önünde yan yana durduklarını.

Faland'ın kapıyı iterek açıp içeri girdiğini.

Freddie tereddüt etti. Yağmur damlaları yüzüne vuruyordu ama içeride titreşen bir karanlık vardı. Neredeyse geri dönecekti. Ama o yağmurun altındaki canıydı, kayıplarıydı, hayaletleriydi. Eşiği geçti. Kapı savrulurak kapandı.

“Hoş geldin,” dedi Faland.

Freddie'nin gözüne ilk çarpan mekânın genişliği oldu, ikincisiye ihtişamı. Yakın zamanda görüp geçirdikleriyle zıtlığı acı veren yıllanmış altın varaklar, yumuşak ateş ışığı, parkeler ve kakmalar, baklava desenleri ve yaldızlar, kadife ve cam. Gerçek olamazdı. Ama yine de Freddie parmaklarını duvarlarda, sandalyelerde gezdirdiğinde kadifenin havını *hissedebiliyordu*. Ateşten yayılan sıcaklık uyuşmuş yüzünü karıncalandırdı.

Üçüncüsü yıpranmışlık oldu. Kadifeler eprimiş, yaldızlar soyulmuş, camlar çatlayan yerlerinden kararmaya başlamıştı. Faland salonu boylu boyunca arşınlarken ayakları yerden hafif bir toz kaldırdı.

Freddie tıpkı bir sarhoş gibi Faland'ın peşinden giderken salonda sürüyle kapı olduğunu fark etti hayal meyal. Faland elini o kapılardan birine koydu fakat kapı açılmadan önce Fred-

die'nin gözüne bir ayna ilişti. Ne var ki aynada gördüğü kendi yansıması değildi. Laura'ydı.

Winter'la birlikteydiler. Birlikte bir masada oturuyorlardı. Gayet iyilerdi. Tek parça hâlindeydiler. Tanrı aşkına, arkadaş bile olmuşlardı. Aynı anda başlarını kaldırıp ona baktılar. Laura ve Winter hayattaydı. Zeki, alaycı ve işinin ehli ablası. Temiz yüzü, saman sarısı saçlarıyla Winter. Laura aynadan Freddie'ye gülümsedi ve Winter'a bir şey söyledi. Winter güldü.

Freddie'nin içinde bir şey çatlayıp fena hâlde yarıldı. Hemen şuracıktaydılar.

Faland bileğini tuttu. Freddie o anda aynaya doğru uzandığını fark etti. "Şimdi değil," dedi Faland. "Daha sonra. Tabii istersen."

"*Bu da ne?*" dedi Freddie.

"Bakana göre değişir."

"Bu imkânsız."

"Şahit olduğun diğer şeylerden daha mı imkânsız?" Faland'ın başını yana eğişi dışarıdaki her şeyi kapsıyor, dünyanın çivisinin çıktığını anlatmaya yetiyordu.

Freddie'nin bu soruya cevabı yoktu. Belki rüya görüyordu. *Umarım asla uyanmam,* diye düşündü.

Merdivenin tepesindeki yatak odası aşağıdaki salon kadar ihtişamlı ve bir o kadar da eskiydi. Ağır perdeler, yatak örtüsü... Hepsi kadifeydi. İnce ince oyulmuş zarif ahşap mobilyalar. Ama hepsi çatlamış, kırılmış, solmuştu.

"Dinlen," dedi Faland ve onu kapıda bırakıp gitti.

Freddie düşünmeyi bıraktı. Paçavraya dönen üniformasını yırtarcasına üstünden çıkardı, ılık suyla dolu bir leğen buldu, derisi sıyrıklar içinde kalana kadar keselendi ve ardından çırlıçıplak vaziyette kendini yatağa bıraktı.

Ama yorgunluktan gözüne uyku girmedi. Ayrıca düzinelerce askerle birlikte açık havada, kışlalarda, siperlerde, derme çatma yatakhanelerde uyuduğu sayısız gecenin ardından yatakta, örtülerin altında, tek başına yatmak onu tedirgin etmişti. Hâl böyle olunca uyumak yerine yatakta debelenip durdu, terledi ve nihayet uyuyakaldı. Ancak bu defa da karanlıkta uyandı. Yine o korugandaydı, toprağın altında kalıp boğulacaktı. Yapayalnızdı. Winter nefes almıyordu. Winter orada değildi.

Boğazını kanatacak kadar haşın bir çığlık yükseldi gırtlğından ve o havasız boşlukta kapana kısılmış gibi dertop oldu. Bir an için deliliğın tam sınırında sendeledi. Çoktan ölmüştü. Her şey mahvolmuş, yağmur yüzünden kararmıştı. Çatıdaki göçükten bir yıldız görür gibi oldu.

Derken koridorda bir ışık yandı ve odasının kapısı savrularak açıldı.

Freddie elini gözlerine kapadı. Faland elinde bir mumla eşikte duruyordu. Işık sağlam çatıyı, eski olsa da ihtişamından hiçbir şey kaybetmemiş odayı gözler önüne serdi.

“Şşşt,” dedi Faland. “Mumu al.”

Yatak, diye düşündü Freddie. Duvarlar. Zemin. Hava. Boğulma hissi hafifledi. Ayağa kalkmaya yeltendi. Fakat hareket edemedi. Savaş nevrozu. Laura'nın savaş nevrozundan mustarip oldukları için hareket edemeyen hastaları vardı.

Faland odayı boylu boyunca arşınlayıp mumu komodinin üstüne koydu. Yağmurdan ıslanan saçları kurumuş, gümüşü bir sarıya dönmüştü. Freddie kaskatı kesilmiş uzuvlarına artık söz geçirebileceğini fark etti. Göğsü terden parlıyordu. Uykusunda ortalığı birbirine katmış olmalıydı. Kapıdan gelen esinti yüzünden ürperince battaniyeyi üzerine çekti. “Ben... Üzgünüm.”

Mumu komodinin üzerine bıraktığından Faland'ın yüzü gölgede kalmıştı. Sesinde tuhaf bir tınıyla, “Bir keresinde ben de karanlıkta uyanmıştım. O günü hâlâ rüyalarımda görürüm. Şimdi uyu,” dedi.

Freddie yanı başında yanan mumun ışığında uyudu. Bu defa müziğin sesine uyandı ve odada yalnızdı. Otelde biri keman çalıyordu. Odaya usul usul dolan tatlı, acı dolu, kusursuz melodiyi neredeyse çıkaracaktı. Yatağının ayak ucunda katlanmış temiz giysiler buldu. Önce bunların üniforma olduğunu sandı, sonra farklı üniformaların parçaları olduğunu anladı: Kanada ordusunun pantolonu, İngiliz ordusunun ceketi. Döküntüler. Tıpkı kendisi gibi. Onları giydi. Her yanı tutulmuş vaziyette kapıya doğru ilerledi. Dışarıya şöyle bir göz attı. Koridor yumuşak bir halıyla kaplıydı. Müzik yükseldi. Freddie müziği takip ederek bir kat aşağı indi. Bir kapı bulup açtı.

Müzik, sanki yağmurun altına adım atmış gibi yüzüne çarptı.

Salona geri dönmüştü ama içerisi boş değildi. Salon üniformalı adamlarla doluydu. Masalarda oturmuş içiyor, sohbet ediyor, gülüyorlardı. Kimileri ağlıyordu. Dudakları lekeliydi, yerler yapış yapıştı. Gürültüleri avizeleri zangırdatıyordu. Freddie onları buraya getirenin şu gazete ilanı olup olmadığını merak etti. Gece mi gündüz mü bilmiyordu. Salon dışarıdaki dünyaya dair en ufak bir ipucu vermiyordu.

Freddie gölgeleri mesken belledi. Salonu dolduran o saf, taşkın canlılık onu korkutmuştu. Sanki onlara çok yaklaşırsa yine o kanlı girdabın içine çekilecekmiş gibi. Ama kimse ona seslenmedi, tek bir kişinin bile ona baktığı yoktu. Hepsi Faland'ı izliyordu. Kemanı çalan oydu.

Freddie her nedense müzisyenin Faland çıkmasına şaşırdı. Faland gözüne hep uzak, kayıtsız biri gibi görünmüştü. Fakat müziğinin kayıtsızlıkla uzaktan yakından ilgisi yoktu. Freddie'nin varlığını bile unuttuğu kalbine pençesini daldırmış, artık hissedemeyecek kadar yaralı olduğunu sandığı duyguları

depreştiriyordu. Pişmanlık, şefkat. Güzel olmasına güzeldi ama canını yakıyordu.

Orada öylece donup kalmışken gözü barın üstündeki aynaya takıldı.

Winter ve Laura akşam yemeği yiyorlardı. Savaş hiç yaşanmamıştı. Freddie ve Winter gayet sıradan yollarla tanışmıştı. Ne Laura'nın saçlarına aklar düşmüştü ne de Winter'ın yüzünde tek bir çizgi vardı.

Freddie müziğin bittiğini duymadı. Hiçbir şey duymadı. Ta ki Faland'ın sesi illüzyonu dağıtıp onu bir kez daha serseme çevirene kadar. "Demek hâlâ yaşayanların arasındasın," dedi Faland. Kemanını bir kutuda taşıyordu.

"Kimsin sen?" dedi Freddie. O anda suratının ıslak olduğunu fark etti. "Bir türlü akıl erdiremiyorum."

"Saygın bir otelciyim," dedi Faland. "Ayrıca ne mutlu ki hiçbir şeye akıl erdirmek zorunda değilsin. Biraz şarap ister misin?"

"Tanrım, evet," dedi Freddie.

Korkusu geçene kadar içti. Özlemi dinip tatlı bir sızıya dönüşene kadar içti. Faland da içti; yanaklarına renk geldi, açık renkli gözü ıslıl ıslıl parlıyordu. Hoş bir çehresi vardı. İnsanın ona bakası, sırlarını öğrenesi geliyordu. Yüzünün ardına, müziğin yaşadığı yere bakası. Salondakiler mırıl mırıl sohbete dalmış, sıcağın ve şarabın etkisiyle iyiden iyiye sarhoş olmuştu.

"Artık bana bir hikâye anlatacak mısın, Iven?" dedi Faland. Freddie'nin yanına oturmuş, o loşlukta bir güzel yayılmıştı.

Freddie tereddüt etti. Hikâye anlatmak hatırlamak demekti. Oysa o hiçbir yere demir atmadan şimdide sürüklenmek istiyordu. Ne var ki Faland'ın sessizliği beklenti yüklüydü. *Benim de bir ücretim var*, demişti. Eh, uzun saatlerdir ona yaşattığı muhteşem unutuşun yanında o kadarının lafı bile olmazdı.

Freddie içtiği şaraplar yüzünden puslanan hafızasını eşelerken buldu kendini. Ona anlatabileceği iyi kötü şeyleri düşündü ve en nihayetinde, “Laura bir keresinde dondurma çaldı,” deyiverdi pat diye.

“Korkarım ki haşarılık aileden geliyor,” dedi Faland. Çenesini yumruğuna yaslayıp bekledi.

Freddie bunu yıllardır düşünmemişti. Fakat şimdi sanki gözlerinin önünde sahneleniyormuş gibi o ânın içinde buluvermişti kendini. Faland öne doğru eğildi. “Laura... Tanrım, beni şımartırdı. Ondan neredeyse üç yaş küçüğüm ve o zamanlar kızıl kafalı, tombul bir velettim. Korkunç çillerim vardı. Bir keresinde elimden tutmuştu, bakkalın önünden geçiyorduk ve ona dondurma istediğimi söyledim. Elbette hiç parası yoktu. Tabii benim de öyle. Ama biliyor musun, meteliksiz olmamıza rağmen bana dondurma alamayacağı aklımın ucundan bile geçmemişti. Bana baktı. Sonra dönüp bakkala baktı. Ardından tam bir kraliçe edasıyla elimden tutup içeri daldı. On iki yaşındaydı galiba? Evet, on ikiydi sanırım. İkimize de birer dondurma ısmarladı. Çikolata soslu. Sonra kasaya gitti. Pek tabii cebinde beş kuruş yoktu. Yine de elini cebine daldırdı. Boştu. Gözleri yaşlarla doldu. O hâlini görünce ben de ağlamaya başladım. Bakkala döndü ve, *Bayım, param cebimden düşmüş*, dedi. O sırada tıpkı bir Madonna gibi ağlıyordu. Derken bana döndü ve, *Freddie, eve git. Benim hatamı telafi etmem gerek. Lütfen, bayım, en azından kardeşime kıymayın*, dedi. Hâlini görsen yüreğin parçalanırdı. Uzun lafın kisası o dondurmaları aldık ve kazasız belasız oradan ayrıldık. Tam bir zekâ küpü olduğunu düşünürdüm ama artık bakkalın pişkinliğine ve timsah gözyaşlarına hayran kaldığını düşünüyorum.”

Freddie başını kaldırdı ve aynada yetişkin Laura'nın yüzünü gördü, suratında en ufak bir yorgunluk izi yoktu. Sanki hatıralarındaki o küçük kız kızılca kıyametin kopmadığı bir dünyada büyüyüp aynadaki kadına dönüşmüştü. Ne zamandır

aynaya baktığını bilmiyordu fakat bakışlarını nihayet ondan ayırdığında Faland gitmişti.

Freddie yatağa nasıl ve ne zaman gittiğini hatırlamıyordu. Fakat bir şekilde gidip yatmayı becermiş olmalıydı çünkü o şatafatlı yatak odasında, susuzluktan dili damağına yapışmış vaziyette, baş ağrısıyla uyandı. Saat ve gün mefhumunu tamamen yitirmişti. Bir tek Faland'a bir hikâye anlattığını hatırlıyordu hayal meyal. Ne var ki hikâyenin neyle ilgili olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu.

VE ÖLÜMCÜL YARASI İYİLEŞTİ

COUTHOVE ŞATOSU, FLANDERS, BELÇİKA

MART 1918

LAURA GECENİN EN KARANLIK SAATİNDE UYANDI VE TAVAN arasında, koğuştaki sesleri duyamayacak kadar uzakta olmasına rağmen bir terslik olduğunu anladı. Daha tam uyanmadan yataktan fırladı ve sandığının üstünde hazır bekleyen kıyafetlerini alelacele üstüne geçirdi. Bir dakikadan kısa süre içinde uçak ve patlama seslerine kulak kabartarak usulca merdivenden iniyordu. Gelgelelim hiçbir şey yoktu. Fakat balo salonuna yaklaştığında tantanayı apaçık duydu ve gece personelinin gecikmeli olarak duyup geldiğine delalet eden elektrikli fenerlerin ışığını gördü. Lekeli parkelerin üzerinde gezinen el fenerleriyle balo salonuna adım attıkları esnada Laura da onlarla birlikteydi. Afallamış, hatta mahcup görünüyorlardı. Ana koğuştaki yer yerinden oynarken onlar sıcak sterilizasyon odasında keyif çatıyordu. Laura emir yağdırmaya veya kalaylamaya başlamak için dilini ısırarak zorunda kaldı.

Odada kıyametler kopuyordu. Mila –Tanrı aşkına, neden yanında kimse yoktu?– çığlık atıyordu.

“Neredesin?” diye uludu ölmekte olan adam, suratının ne denli tarumar olduğu düşünüldüğünde çıkarmasının kesinlikle

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

mümkün olmadığı berraklıkta ve gürlükte bir sesle. “Lütfen, lütfen, lütfen, söz verdin...”

En gürültücüsü oydu. Fakat bütün koğuş uluyordu. Laura çılgılık atan adama doğru seğırtirken hastaların sesleri kulaklarına çalındı.

“Tanrım, *duydun* mu?”

“Bu bir işaret, görürsün bak! Kaybettik.”

“Hepimizi tek tek haklayacak.”

“Tanrı bizi korusun.”

Biri hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Laura, her nasılsa yataktan kalkmayı başarıp buzağı gibi böğürmeye başlayan Mila’nın yanına koştu. Adam yüzündeki sargıları çekiştiriyordu. Kanama çoktan başlamıştı. Laura adamın suratını pençeleyen ellerini yakaladı ve “Yatağına geri dönmelisin,” dedi. Laura’nın onu zapt etmesi mümkün değildi; başı omzuna bile gelmiyordu.

“Beni tanıyor,” dedi Mila. “Ne istediği umurumda değil, en azından beni tanıyor. Bana seslenen oydu...”

“Yatağına geri dönmelisin,” dedi Laura.

“Umurumda değil. Beni alabilir. Hiç değilse yalan söylemiyor. Diğer herkes yalancı,” dedi Mila kan tükürerek. “Orduya katılırken de yalan söylediler. Neymiş? Hepimiz kahramanmışız.” Derken sendeledi, gözleri geriye kayd ve Laura onu yakaladı. Bir yandan da bağırarak yardım çağırırdı. Mila onu da beraberinde yere serecekti ki Laura tanıdık bir ses, tanıdık bir dezenfektan kokusu duydu ve Jones yanı başında bitti. Mila’nın ağırlığını sırtlanıp hasta bakıcılara seslendi.

Hastane personeli koğuşa akın ediyordu; Mary de oradaydı, geceliğinin üstüne bir sabahlık geçirmişti. Müşterek çabaları sonucunda koğuş biraz sakinleşti. Hastaların battaniyeleri örtüldü, sular içirildi, sürgüleri değiştirildi ve morfinleri verildi. Laura pencereden dışarı baktı. Balo salonunun ışıkları yüzünden dışarıyı zar zor görebiliyordu. Karanlıkta bir hareketlilik görür

gibi oldu fakat tam o anda, “Öldü mü?” diye sordu arkasından gelen cılız bir ses.

Kim? diye düşündü Laura ama çok geçmeden beyni ona yetiştirdi. Bu Trovato’nun sesiydi. Fakat tınısında bir tuhaflık vardı. Laura bir hışımla döndü ve bacağından akan siyah kanı, az evvelki kargaşada fark edilmemiş kanamasını gördü.

“Doktor!” diye bağırdı Laura başını kaldırmadan. Elleri vızır vızır çalışıyordu.

“O yalancı değil,” diye fısıldadı Trovato. Laura’nın bileğine uzandı. “En kötüsü de bu, yani yalancı olmaması. Anlarsın ya, erdemli ayaklarına yatmıyor. Küçüğü eve götür. Onu götür...”

Şükür ki bilincini yitirdi. Kanaması yavaşladı; Laura adamın bacağına turnike yapmayı başarmıştı. Şimdi baldırındaki kanlı bandajı kesiyordu. Kangrenli dokunun tıpkı Jones’un tahmin ettiği gibi atmaya başladığını gördü; çürümüş doku Trovato’nun bacağından sıyrılıp yatak örtüsüne aktı. Ama doku atımı atardamarı da beraberinde götürecektik kadar derindi. Trovato’nun dudakları ve tırnakları çoktan morarmaya başlamıştı. Aniden Jones elinde güçlü bir ışıkla arkasında bitti. Duruma profesyonelce göz gezdirdi. “Atmış,” dedi kangrenin olduğu boşluğa memnuniyetle bakarak.

Trovato’nun bilinci kapalıydı ve Laura’nın canı burnundaydı. O yüzden dilini tutmaktan vazgeçti. “Evet, şey, kangrensiz iki bacakla gömülmek eminim ona büyük teselli olur,” dedi alçak, yabanıl bir sesle. Gözünün önünde kan kaybından ölmemiş olsa bile atardamarı yırtılmışken nasıl *iyileşecekti*?

Jones stetoskopunu Trovato’nun göğsüne koymakla yetindi. “Kana ihtiyacı var,” dedi. Bir hasta bakıcı gözden kayboldu. Laura’nın midesi düğümlendi. Daha önce kan nakli denemelerine şahit olmuştu. Parçalanmış damarlar, her yerden çıkan hortumlar... Dahası hastalar ekseriya ölüyordu.

“İtirazın mı var, Iven?” dedi Jones.

“Doktor, bu adam kobay değil. Ona serum vereyim, sonra da—”

Hasta bakıcı elinde kanla dolu bir kavanozla yanlarına döndü. Laura şimdiye dek hiç kavanozda kan görmemişti. Kan nakli yan yana yatan insanlar arasında yapılırdı. Kanın kavanozda ne işi vardı? Hem pıhtılaşıp kararması gerekmez miydi?

Jones el çabukluğuyla hortumları hazırlamaya koyuldu. Ses tonu şaşırtıcı derecede sakindi. “Bazen son sözü söyleyen deney meraklısı mezar soyguncuları olur.”

“Daha önce de kan nakli yapıldığına şahit oldum,” dedi Laura. “Hastalar şoka giriyor. Ölüyorlar.”

“Bu bir kan grubu meselesi,” dedi Jones. “Kan grubunu dikkate almaları için *senelerdir* Avrupalılara dil döküyorum.”

“Ama onun kan grubunu bilmiyorsun,” dedi Laura.

“Bilmeme lüzum yok. Yalnızca O grubu kimselerden aldığımız kanları depoluyoruz. Onlar herkese verebilir.” Kan kavanozunu aldı. Laura şimdi sessizce duruyor, ona ışık tutuyordu. Jones’un nakil düzeneği her yerin kan ve iyot olduğu karmakarışık bir hortum yığınıydı. Fakat olur da işe yararsa...

“Kanın pıhtılaşmasını nasıl engelliyorsun?” diye sordu Laura.

Yaptığı işe dalmış olan Jones’un küstah tavrından neredeyse eser kalmamıştı. Gözleri bir çocuğunki gibi parlıyordu. “Kavanozların içine parafin, kana sitrat ve dekstroz. Eğer soğuk tutulursa günlerce dayanır. Hatta haftalarca.” Trovato’nun kolundaki damara bir iğne daldırdı.

Laura’nın nutku tutuldu. Eğer kan depolayabiliyorlarsa...

“Tanrım,” dedi Laura.

“Evet.” Jones başını kaldırıp baktı. Bu defa gözlerindeki parıltı Laura’ya Faland’ın o virane otelinde imkânsız müziğini çalarkenki hâlini anımsattı. Belki bu benzerlik pisliğin içinden güzel ya da faydalı bir şey çekip çıkarma eyleminin ta kendisinden geliyordu. “Düşünsene,” dedi Jones. “Raflar dolusu kan. Sonra bir taarruz olduğunda...”

Sözleri havada kaldı. Laura görebiliyordu. Şoktan ve kan kaybından ölen adamların bir şansı olabilirdi. Savaşın enkazını ellerinin arasında tutup yine de dünyayı daha iyi bir yer hâline getirmeyi hayal edebilen biriyle hiç tanışmamıştı. Ama şimdi Trovato'nun yüzüne mucize gibi renk gelmesini izlerken gururunu hiçe sayıp, "Doktor, şu tüpleri nasıl kullanacağımı gösterir misin?" dedi.

"Elbette," dedi Jones. "Ne yapıp ne edip seni etkilemeliyim, Iven; yoksa *asla* Croix de Guerre'ye layık görülemeyeceğim."

Laura'nın buna verilecek cevabı yoktu ama Jones'un da ondan cevap bekler gibi bir hâli yoktu. "Şuraya bak," dedi Jones işine odaklanarak. Ardından eğilip hortumlardan, şişeden ve şırıngadan oluşan düzeneği işaret etti. Hastanın dudaklarındaki mavilik gitmişti. Laura kırılğan bir hayranlık içinde orada öylece dikiliyordu ki, "Aklını başından aldığımı görebiliyorum, Iven, ama şimdilik bu kadar yeter. Yatağına geri dönmelisin," dedi Jones.

Laura kafasını iki yana salladı. "Bunca heyecandan sonra mı? İmkânı yok. Gidip kakao içeceğim. Ayrıca gece hemşiresine edecek iki çift lafım var. Bir koğuş dolusu yaralıyı bir başına bırakmak büyük sorumsuzluk."

Sterilizasyon odaları Laura'nın çalıştığı bütün sahra hastanelerinde personelin toplaşma alanı olmuştu ve Couthove'daki de farklı değildi. Sterilizasyon odalarında daima sıcak su olurdu. Aletleri temizlemek gerektiğinden buradaki kaynar su membası hiç tükenmezdi. İsteyen kakaosu ya da çayı için buradan su alabilirdi. Kimileriye ısınmak için gürül gürül yanan ocağın yanında dururdu. Fakat bu defa, Laura kendine bir kakao alma niyetiyle içeriye daldığında sterilizasyon odası boştu. Yani hemen hemen boş sayılırdı. Laura, Pim'in al al olmuş yanakları ve üniformasının üstüne giydiği paltosuyla dışarı çıkmaya hazır

vaziyette orada dikildiğini görünce şaşkınlığını gizleyemedi. Botları çamurluydu.

“Gezintiye mi çıktın?” diye sordu Laura. Kakao tozu, sıcak su, bolca şeker ve konserve sütle kendine kakao hazırlamaya girişti.

Pim’in kaşlarının arasında derin bir çizgi belirdi. Ama telaşla cevap verdi. “Bakmaya gittim.”

Laura kakaosunu karıştırmayı bıraktı. “Bakmaya mı?”

“Adamları duydum. *Onun* orada olduğunu söyleyip duruyorlardı. Kemancıdan bahsediyor olabileceklerini düşündüm. Neticede adamı efsaneleştirmişler.” Sonra sesini alçaltarak, “Faland olabilir diye düşündüm. O yüzden bakmaya gittim,” diye ekledi.

Laura’nın dilinin ucuna birkaç cevap geldi ama hepsini yuttu. Nihayet en makul olanı seçti: “Bir şey gördün mü?”

Pim kafasını iki yana salladı. Tüm kırılganlığıyla odanın ortasında duruyordu.

“Pim, *neden* gelsin ki?” dedi Laura nazikçe. “Onca yer dururken neden gecenin köründe gele gele bu hastaneye gelsin?”

“Gelmiş olabileceğini düşündüm. İçime öyle doğdu,” dedi Pim.

Ne diyeceğini şaşırان Laura, “Çay ya da kakao ister misin?” diye sordu. “Sıcak bir şey içsen iyi olur sanki. Donmak üzereymiş gibi görünüyorsun.”

“Efendim?” dedi Pim. “Ah. Çay, lütfen. Şekersiz olsun.”

Laura sessizce biraz daha sıcak su aldı, çayı fincanın içinde demlenmeye bıraktı ve üstüne biraz konserve süt ekledi. Fincanı Pim’e uzattı. Pim çayından bir yudum alır almaz yüzünü ekşitti. Gereğinden katbekat fazla demlenen çay bile klor tadını gizlemeye yetmiyordu.

Laura ona imalı bir bakış attı, ardından şeker kutusunu uzattı. “Pim, bu geceki tantana... Hastalara morfin verilmişti, acı çekiyorlar, korkunç şeylere tanık oldular, kâbuslar görüyorlar.

Hastanelerde bir adamın diğerlerini tetiklemesi görülmedik şey değildir. Biri krize girdi ve diğerleri bu durumdan kötü etkilendi. Pim, lütfen. Olan bitenin Faland'la alakası yoktu. Unut onu."

Pim ondan ne istiyor olabilirdi ki? Parkey kardeşlerin seanslarında elde ettiği türden bir şey mi? Faland'ın aynasında oğlunu bir kez daha görmek mi? *Deli divane oluyorlar*. Laura o aynada Freddie'yi gördüğünü hatırlayınca ürperdi.

Derken Pim, sanki Laura'nın aklından geçenleri okumuş gibi, "İyi olacağım, Laura. Deli divane falan da olmayacağım. Evham yapmayı bırak. Aptallık olduğunun farkındayım," dedi aniden alaycı bir tavır takınarak. Eli tereddüt eder gibi şeker kutusunun üstünde asılı kaldı.

"Neymiş o aptallık olan?" dedi Mary, peşi sıra Jones'la içeri girerken.

"Diş çürükleri," dedi Pim hiç sektirmeden. Dilini dişlerinde gezdirdi.

Jones sanki aralarındaki gerilimi fark etmiş gibi bir Pim'e bir Laura'ya bakıyordu.

"Bayan Shaw, İngilizlerin Fransızcadan alıp dillerine kattığı çok güzel bir kelime vardır ve o kelime *triyaj*dır," dedi Laura. Sonra da daha didaktik bir tavırla, "Düzenlemek anlamına gelen *trier* kelimesinden türetilmiştir. Şu hâlde öncelik sırasına koymak anlamına da gelir," diye ekledi.

"Anlamıyorum."

"İven sana dişlerin şeyden... daha az önemli olduğunu söylüyor," diyerek lafa karıştı Mary. Ardından Laura'ya soru sorarcasına baktı. "Şeyden..."

"Geceyi atlatmaktan," dedi Laura. Neredeyse güneş doğmak üzereydi ve nefes aldığı anda zatürrenin kalıntıları kanat misali fısıldıyordu. Kakaosunun tatlı tortularını bitirip bir sigara yaktı. Ordu malıydı; tütün ağzında acımsı bir tat bıraktı. Pim bakışlarını Laura'dan çayına kaydırды, ardından gözle görülür

şekilde toparlandı, çayına üç şeker atıp karıştırdı ve sonra bir yudum aldı. Yine yüzünü ekşitti.

“İkiniz de at tepmiş gibi görünüyorsunuz,” dedi Mary gözlemde bulunurcasına.

“İnsan sabahın dördünde hasta yatağından kalkıp apar topar bir hastane koğuşuna dalınca öyle oluyor,” dedi Laura. Sesi kendi kulaklarına bile asabi geldi. “Kahvaltıdan sonra bebek gibi olurum. Ki şimdi gidip bahsi geçen kahvaltıyı edeceğim.” Pim’in suratındaki ifade yüzünden içine kurt düşse de sterilizasyon odasından çıktı.

O akşamüstü Laura, envanteri gözden geçirmekte olan Mary’yi eskiden kâhyanın odası olduğunu farz ettiği küçük bölmede köşeye sıkıştırdı. Laura içeri girdiğinde Mary başını kaldırıp bakmadı ama ânında, “Sanırım kırlarda kayıp kardeşinin izini sürmene ne zaman izin vereceğimi öğrenmek için geldin,” dedi.

Aslında Laura’nın öğrenmek istediği tam da buydu. “Mümkünse.”

Mary elindeki kurşun kalemi bıraktı. “İzin vereceğime söz verdim. Ama burada işlerin nasıl yürüdüğünü bilirsin, Iven. Sana ihtiyacım olacak. Güçlü ve dinç olman gerek.”

Laura başıyla onaylamakla yetindi.

“Daha önce hiç motosiklet kullandın mı?” diye sordu Mary.

Laura gözlerini kırptırdı. “Hayır.”

“Yasal bölgede otostop çekmekten daha güvenlidir,” dedi Mary.

“Mendinghem o kadar uzakta değil. Pop da öyle,” dedi Laura.

“Güzel bir günde bir grup izci kız için belki. Ama bacaklarının ya da ciğerlerinin seninle aynı fikirde olacağını sanmıyorum. Ne yapalım biliyor musun? İyileştiğinde sana motosiklet kullanmayı öğreteyim. Fakat kendini öldürmeyeceğine güvenebilmem için

en az bir hafta pratik yapman gerekecek. Ondan sonra sana kardeşini araman için iki gün vereceğim ama sen dışarıdayken ola ki Fritz hücumla geçerse derhâl geri döneceksin. Eğer sen yola çıkmadan önce saldırıya geçerlerse o vakit sular durulana kadar burada kalırsın. Anlaştık mı?”

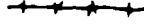
Laura düşündü. Motosiklet onu cezbediyordu. İma ettiğı özgürlük de öyle. Güç. Kimseye hesap vermek zorunda kalmadan kanıtların götürdüğü yere gitmek. Ayrıca Mary haklıydı. Eskiden yürüyebilirdi ama artık bacağı dayanmazdı. “Yarın başlarız,” dedi Laura. “Aceleml var.”

Mary iç çekti. “Öyle olsun. Karnını tıka basa doyurup gece güzelce uyursan olur.”

Düzenleme
Ny.ozlem

ZİHİN KENDİ BAŞINA BİR MEKÂNDIR

FALAND'IN OTELİ, BİLİNMEYEN TOPRAKLAR,

FLANDERS, BELÇİKA

1917-1918 KIŞI

FREDDIE, FALAND'IN OTELİNDE GECEYİ GÜNDÜZDEN AYIRmayı bir türlü öğrenemedi fakat müziğin merdivenlerden döne döne yukarı çıkıp onu çağırmasıyla alacakaranlıkta uyandığına, gündüz vakti ise uyuduğuna dair içinde belli belirsiz bir his vardı. Ama asla emin olamıyordu. Bütün ışığın ateşlerden geldiği ve dünyanın tamamen dışarıda bırakıldığı bir yerde geceyle gündüzün hiçbir anlamı yoktu.

Freddie güneşi özlemiyordu. Gölgelerden ayrılmıyor, içiyor, özlemle Faland'ın aynasına bakıyordu. Bu bir hayalperestin, özünde tatmin edici sayılabilecek, dermana gerek duymayan, hiç dinmeyen özlemiydi. Aynadaki insanlar onu hayal kırıklığına uğratamazdı ve o da onları asla yüzüstü bırakmayacak, kaybetmeyecek ya da yaslarını tutmayacaktı. Böylesi daha kolaydı. Sadece izlemesi ve hasret çekmesi gerekiyordu. Bir de Faland'a hikâye anlatması.

Faland'ın o hikâyeleri neden dinlemek istediğine dair en ufak bir fikri yoktu. "İlham," derdi, başka da bir şey söylemezdi.

Belki de Faland'ın ne istediğinin önemi yoktu. Hikâyeler gece teröründen kurtulması, şarap ve kafasının içindeki, adına neredeyse huzur diyeceği sessizlik karşılığında ödenmesi gereken küçük bir bedeldi. Hâl böyle olunca ona annesinin bahçesindeki lahanaları istila eden böcekleri topladıkları, sonra da onları teker teker kurban ederek intikamcı melek rollerine büründükleri zamanı anlattı. Ta ki Freddie gözyaşlarına boğulup sırf lahana yediler diye böceklerin ebediyen lanetlenmeyi hak etmediğini söyleyene kadar.

Silas French'in Laura'ya abayı yaktığı ve sırf kitaplarını taşıyabilsin diye onu okuldan eve kadar takip ettiği zamanı anlattı. Laura sonunda bıkmış, kitaplarından birini açmış ve bağırsak rezeksiyonlarıyla ilgili bölümü ballandıra ballandıra okumaya başlamıştı. Suratı yemyeşil olan Silas da arkasına bakmadan kaçıp gitmişti.

Laura'nın üst kattaki odasının penceresinden gemileri izlediklerinden, uydurdukları dört başı mamur hikâyelerden bahsetti: manifestolar, varış noktaları, sırlar ve cinayetler.

Hiç kolay değildi. Çoğu kez yaptığından nefret ediyordu. Her hatıra karıncalanma gibi, uyuşmuş bir uzvun yavaş yavaş canlanması gibiydi. Aklına hiç istemediği düşünceler üşüşürdü: *Ailem benim hakkımda ne düşünürdü?* Üstelik, daha da kötüsü, aynadan ve hatıralarından başka hiçbir şeyi *olmadığını*; ablasının, zaman zaman hiç kurtulmamış olmayı dilediği o toprağın altında çam ağacından bir tabutta yattığını; Winter'in akıbetinin ise meçhul olduğunu hatırladığında Faland'ın aynasındaki rüyaya dair duyduğu tatlı, masalsı özlem mide bulandırıcı bir acıya dönüşürdü. Faland'a bir hikâye anlatır, neşeli bir hikâye olsa bile hissetmemek için aya diplerini gözlerine bastırır, çaresizce unutkanlıktan medet umardı.

Faland biri parlayan, diğeri fersiz gözlerini Freddie'nin yüzünden ayırmadan ona bir kadeh doldururdu.

Bir gece Faland kemanını nazikçe dizine dayayıp akort ederken Freddie enstrümanın mırıltısı eşliğinde Laura hemşirelik okuluna kaydolduğunda evde kopan fırtınayı, babasının okul harcını ödemeyi kesin bir dille reddedişini, sonra da Laura'nın ona ödemeye mecbur olmadığını çünkü hastanede ayak işi yaparak kendi harcını kendi ödeyeceğini söylediğini anlattı. Ödemişti de. Tanrı aşkına, gerçekten dediğini yapmıştı.

Freddie sustuğunda kemanın gezgin ezgisi kısacık bir anlığına hikâyeyi devralır gibi oldu; aynada gülümseyen kızdansa Laura'ya benzeyen, azmin ve inatçı bir gururun notalarını çalmaya koyuldu.

Freddie pişmanlık, sevgi ve kederden tir tir titreyerek sese arkasını döndü, kendine bir kadeh doldurdu, çabucak kafasına dikti ve işe yaramasını beklerken, “Neden buradasın?” diye sordu.

Faland yayını tüm tellere aynı anda sürtünce melodi yitip gitti. Freddie hem gittiğine sevindi hem de içten içe yine çalmasını diledi. “Burada mı?” diye sordu Faland.

Freddie ne sorduğunu kendisi de pek bilmiyordu. Ama düşünceler zihnine akın etmeyi sürdürdüğünden susmak yerine ağzını açtı. “Burada. Savaş bölgesinde. İstedğin yerde otel açabilirdin. Londra'da. New York'ta. Kemanını Carnegie Hall'da çalabilirdin.”

Faland'ın yayı bir kez daha hareketlenince kemandan uzaklardaki ıslıl ıslıl şehirleri anımsatan nostaljik, pırıltılı notalar döküldü. “Olabilir. Ama New York'ta bana parayla ödeme yaparlardı. Bazen de kimi zaman insanların yaptığı gibi sevgiyle, sırlarla. Fakat burada...” Kemanın perdesi değişti; kendi kendine sinsince fısıldar gibi bir hâli vardı. Ateşin ışığı Faland'ın yüz hatlarını keskinleştirdi. “Buradaki insanlarsa bana ne istersem verirler.”

“Ama hiçbir şey istediğin yok ki? Sadece hikâyeler.”

Keman yine mırıldanmaya başladı. Bu seferki ezgi tanıdıktı. Freddie bu melodiyi nerede duymuştu? “Evet,” dedi Faland dalgın dalgın. “Sadece hikâyeler.”

Ertesi gece, Freddie barın yanındaki gölgelerde uyuklarken gözü o mahmurlukla Faland'ın aynasındaki insanlara takıldı ve aklına bir soru geldi. Bu düşünceyi kafasından atmaya çalıştı. Ama yapamadı. Hâl böyle olunca Faland yanına gelip de beklemeye koyulduğunda, "Dün gece sana ne anlattım?" diye sordu Freddie.

Faland'ın tek yaptığı ona bakmak oldu.

"Hikâyem," dedi Freddie. "Dün geceki. Sana ne anlattığımı hatırlamıyorum."

Faland kendine bir kadeh şarap doldurdu. Bir yudum aldı. Gözlerinin etrafındaki ince tebessüm çizgileri derinleşti. "Öyle mi?"

Freddie sarhoş beynine lanet etti. Biraz daha geçmişe gitmeyi denedi; önceki geceye, ondan öncekine. "Peki... peki ondan önceki hikâyeyi? Sana ne anlattığımı hatırlıyor musun?"

"Evet," dedi Faland. "Her şeyi hatırlıyorum."

"Ben hatırlamıyorum," diye fısıldadı Freddie. "Hiçbirini hatırlamıyorum." Ağzı kurumuştur.

"Eee," dedi Faland, "neticede onlarla ödeme yaptın, öyle değil mi?"

"Ben... Öyle bir şey yapmış olamazsın..." Derken Freddie'nin gözü Faland'inkine takıldı ve aniden *yapabileceğini* anladı. Hafızasını yokladı. Ne kaybettiğini *nasıl* bilebilirdi ki? "Kaç gece?" diye fısıldadı. "Sana kaç hikâyeye anlattım?"

"Gerçekten bilmek istiyor musun?"

"Kimsin sen?"

Faland şimdi bara yaslanıyordu. "Ben mi? Cesur yeni dünyada bir yadigârım. Hem ne önemi var ki? O hikâyeleri bana kendi isteğinle anlattın."

Freddie hiçbir şey söylemedi. Bunu hiç fark etmemiş olmayı dilerken buldu kendini. O uyuşuk huzura bırakmak istedi kendini yeniden. Midesi bulandı.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Faland'ın aç bakışları, Freddie'nin dehşet içindeki suratının her ayrıntısını yalayıp yutar gibiydi. Ardından doğruldu ve "O zaman sana güle güle," dedi. Parmağıyla kapıyı işaret etti. "Kapı şurada, git hadi."

Ama Freddie kılını bile kıpırdatamadı. *Git mi?* diye haykırmak istedi. *Nereye gideyim?* Ama olur da kalırsa... Ah, Tanrı aşkına.

Faland'ın sesi zahmetsizce alçaldı ve Freddie'nin tepeden tırnağa ürpermesine neden olan bir yoğunluk kazandı. "Bir keresinde bana neden burada olduğumu sormuştun. Şimdi de ben sana sorayım. *Sen* neden burasın? Bilmiyor musun?"

Freddie'nin gözleri bir an olsun Faland'ın suratından ayrılmadı.

"Çünkü dışarıda bir hiç uğruna neyin var neyin yoksa feda edebilirsin, ismini ve giysilerini geride bırakıp çamurun seni yutmasına izin verebilirsin ya da huzurun hazzı karşılığında kendini bana hikâye hikâye satabilirsin. Burada iki şeytan var" –sesi alaycı bir tınıya büründü– "ve ben daha masum olanım. Hem nereye gideceksin ki?" Sözcükler Freddie'nin vücudundan damlıyor, âdeta yüreğine saplanıyordu. "Bir anlığına ablanın ölmediğini hayal et. Bir an bile olsa seni gördüğüne sevineceğini mi sanıyorsun?"

Freddie sessizdi.

"Senin yerine illa ben mi söyleyeyim?" dedi Faland. "Firari. Hain. Ödleğ. Sen zaten kararını verdin. Eğer dışarı çıkar ve yakalanırsan artık onurunla ölmüş olmayacaksın. Firar eden o zavallı budalalardan biri olacaksın. Seni Poperinghe'daki belediye binasının avlusunda bir duvarın dibine dikip kurşuna dizecekler."

Freddie ağzını açıp da tek kelime edemedi.

"Peki ya Alman dostun," dedi Faland. "Winter? Seni uyar-maya çalıştı, değil mi? Sana cesur olmanı söyledi. Ama olamadın. Bu dünyanın senden istediği tek şey ölmen, Wilfred Iven. Oysa ben daha fazlasını istiyorum. Bence bunu sen de biliyorsun."

Freddie bir cevap bulmaya çalıştı. Oysa hep kelimeleri vardı. Eskiden şairdi. Ama şimdi aklına gelen tek şey kırıntılardı: “Hayır... Ödleğ değilim ben.” Düşünemiyordu. Faland parmağını kanca gibi yapıp çenesinin altına koyarak başını geriye yatırdığındaysa hareket bile edemedi.

“Değil misin?”

Freddie karşısındaki adamın parmaklarından sarkan bir kukladan farksızdı. Kıpırdamadan öylece durdu. “Bunları nasıl yapılabiliyorsun?” diye fısıldadı.

“Soru bu değil, öyle değil mi?”

Öl kurtul, diye düşündü Freddie. *Ruhumu parça parça satmaktansa ölmek daha iyidir.* Sonra, *Öyle mi?* diye düşündü. Dehşet içinde, yalnızlığının onun namına cevap vermeye çalıştığını fark etti. Yüzünü adamın eline doğru yatırmıştı. Kemancının avucundaki fani sıcaklığa ve daha da fenası, gözlerindeki korkunç anlayışa özlem duyuyordu. Freddie, Faland’ın onu mahvedebileceğinin farkındaydı. Ama en azından onu tanıyacaktı. Dışarıda Freddie hâkî giysili bir bedenden ibaretti.

Faland, Freddie’nin saçlarını geriye itti, biraz daha eğildi ve “O zaman kal,” diye mırıldandı. Gözlerinde doyumsuz bir açlık vardı. “Bana bir hikâyeye anlat.”

Freddie kendini adamın elinden kurtardı ve kapıya doğru koştu.

Ne var ki hangi kapıya doğru koşması gerektiğini tabii ki bilmiyordu. En yakınındakine yöneldi, savurarak açtı ve içeri daldı. Kapı, duvarlarında şamdanlar yanan, halı kaplı, uzun bir koridora açıldı. Koridor boyunca sağlı sollu kapılar vardı. Freddie koşarak hepsini arkasında bıraktı. İlk kör paniği geçip de yerini bölük pörçük düşüncelere bırakana dek koştu. *Buradan çıkmalıyım. Ama gidecek hiçbir yerim yok. Kalsam daha iyi. Ne önemi var ki?*

Winter onu uyarmaya çalışmıştı. Laura sonunun böyle olmasını istemezdi. Yine kapılarla dolu bir başka uzun koridora geldi. Buradan çıkması lazımdı. Bu kapı mıydı? Denedi. Kilitliydi. Bütün kapılar kilitliydi. Dehşet ağır ağır benliğini istila etti. Şu merdivenden mi inseydi? Hem nereye gidiyordu ki?

Öcünün peşinden evine kadar gelmediğinden emin olmak isteyen küçük bir çocuk edasıyla dönüp arkasını kolaçan etti.

Boğulan adam oradaydı. Koridorda dikiliyor, yerlere şıpır şıpır sularını damlatıyordu. Suratı balık karnı gibi beyaz, dudakları mosmordu. Sırıtıyordu, sabrı ebediydi. Boğulan adam hep orada olacaktı...

Freddie yine bir hışımla koşmaya başladı. Bacakları tutmaz olana kadar koştu. Derken ayağı bir şeye takıldı, düştü ve düştüğü yerden kalkamadı. Dertop olup cesedin yapış yapış elini hissetmeyi bekledi. Hak ettiğini bulacaktı.

Kürek kemiklerinin arasına dokunulduğunda az kalsın çılgınlığı basacaktı. Ama el sıcaktı. Freddie kıpırdamadı. Gözyaşları kirpiklerinde kurumuştı.

Faland onu tüy gibi hafifmişçesine ayağa kaldırdı. Öyle ki Freddie soğuk, siyah bir nehir tarafından, kendininkinden çok daha güçlü bir irade tarafından taşınıyormuş gibi bir hisse kapıldı. Gözlerini hâlâ açmamıştı.

“Bana bir hikâye anlat, Iven,” dedi Faland.

Yüzünü Faland’ın boynuna gömen Freddie anlattı.

BAKINCA SİYAH BİR AT GÖRDÜM

COUTHOVE ŞATOSU, FLANDERS, BELÇİKA

MART-NİSAN 1918

O ÖĞLEDEN SONRA MARY, LAURA'YA MOTOSİKLET SÜRMEYİ öğretmek için onu Couthove'un arkasındaki araziye götürdüğünde Laura tarihteki tüm kadınlardan daha çabuk öğrenmeye kararlıydı. Güneyden gelen haberler gitgide kötüleşmişti; söylentilere göre düşman ilerliyor, mevziler kaybediliyor, müttefikler apar topar geri çekiliyordu. Couthove'a huzursuzluk hâkimdi, ahali yeni bir haber almak için kulak kesilmişti. Laura gitmeye can atıyordu. Her saniye vakti daha da daralıyordu. Kemikli metal yığının üstünden Mary'ye bakıp bekledi.

Mary gidona yaslanıp caka satarcasına konuşmaya başladı. "Öncelikle: Vasiyetini hazırladın mı?"

"Çok şakacısınız, Bayan Borden."

"Tamam tamam, otur şu seleye. Evet, aynen öyle. Sağını solunu biliyor musun?"

Motosiklete binmesi zordu, özellikle de etekle. "Mary, espritüel yanına bayılıyorum ama Tanrı aşkına..."

"Görüyorum ki burada mizah anlayışımın kıymeti bilinmiyor, Iven. Pekâlâ. Bu vites kolu; son sürat fırlamak istemiyorsan boşta olduğundan emin ol, evet, orası. Bu debriyaj. Hayır, aşağıdaki,

ön tekerleğin yanındaki. İttir onu. Güzel. Pekâlâ, şimdi ateşle, biraz gaz ver. Ardından ayağını marş pedalına koyup bastır.”

Laura’nın beşinci denemesinde motordan patlamaya benzer bir ses yükseldi ve motosiklet boğa gibi ileri fırladı. Laura düştü.

“İnmek için doğru zaman değildi,” dedi Mary.

“Mary, şimdi se—”

“Tekrar dene. Bak, motor çalıştığında ilk iş vitesi boşa alırsın, sonra bire geçirirsin ama *yavaşça*.”

Mary, Laura’yı gerginlikten ter içinde kalana kadar uğraştırdı. Nihayet başını iki yana salladı, kendisi bindi, debriyaja bastı, gaz verdi ve sanki bir avda atını mahmuzluyormuş gibi fırlayıp gitti. “Zamanla öğrenirsin!” diye bağırdı omzunun üstünden.

“Ne kadar erken o kadar iyi,” dedi Laura, Mary’nin etrafa soğuk çamur sıçrata sıçrata gidişini izlerken. “Nasıl duruyor bu?”

“Şey,” dedi Mary geniş bir daire çizerek geri dönerken. “En eski ve garantili yöntem karşına sağlam bir ağaç almaktır.” Laura’nın yüzündeki ifadeye güldü. “Ama en iyisi motoru kapatıp vitesi boşa almak ve frene basmaktır. İşte böyle. Hadi, arkama bin, Iven; nasıl bir his olduğunu anlayacaksın.”

Laura motora bindi, dizlerinin arasındaki makinenin gürül gürül sesini ve titreşimini ta iliklerinde hissetti.

Mary debriyayı bırakıp gaz verdi. “Sakın bırakma.” Ok gibi fırladılar.

Laura bağırdı. Mary’nin beline can havliyle sarılırken kadının kahkahalar attığını duyabiliyordu. “Manyak!” diye haykırdı Laura ama mutluluktan nabızı hızlanmıştı. Savaş neye mal olmuş olursa olsun bedelini böyle bir özgürlükle ödemişti: Kimseye hesap vermeden koskoca bir hastane yönetmek, yargılanmadan motosiklet sürmek. Tenkitler de eski dünyaya aitti. Mary süratle şatonun ön tarafına doğru dönerken Laura da öne doğru eğilip kahkahalara boğuldu.

Derken bahçe kapısından girip araba yolunda dörtünale giden bir at gördü. Binicisi uzun boylu, beyaz eldivenliydi, dimdik

duruyordu. Yolunu kaybetmiş bir şövalyeye benziyordu. Ya da hiçliğe karışmış bir dünyadan gelen bir başka mülteciye. Atı kapının önünde başını zarıfçe eğerek durdu.

“Yine ne oldu?” diye mırıldandı Mary motoru sustururken. Motosikleti o vaziyette bırakıp ziyaretçilerine doğru yürüdüler. Laura, Londra’daki partide tanıştıkları Teğmen Young’ı görünce şaşırdı. Kulakları hâlâ kepçeydi ama atın üstündeyken yerde olduğundan çok daha endamlı duruyordu.

“Teğmen,” dedi Mary şaşkınlığını gizleyerek. “Sizi kapımıza getiren nedir, bayım?”

At üstünde bir şövalye gibi görünüyor olabilirdi ama attan indiği anda yine o garip hâline büründü. “Bayan Borden,” dedi hevesle. “Haberlerim var. Bu hastaneyi ilgilendiren haberler. Ve şey...” Yutkundu. Ardından da çekinerek, “Bayan Shaw’u görmeye geldim. Bana yazdı. Acil olduğunu söyledi. Acaba kendisiyle görüşebilir miyim?” diye ekledi.

Mary ve Laura birbirlerine baktılar.

“Öyle mi?” dedi Mary. İlk toparlanan oydu. “Sanırım şu anda nöbette ama söylerim, yanınıza gelir. Bana ne söyleyecektiniz?”

“Şey,” dedi Young sesini alçaltarak. “Askerlerde bir saldırı korkusu var.”

“Evet,” dedi Mary sabrının tükenmek üzere olduğuna delalet eden bir ses tonuyla. *Sanki kimse bilmiyormuş gibi.*

“Bir de Alman casus kayıp,” dedi Young.

İşte haber dediğin böyle olurdu.

“Yaralıymış,” diye ekledi Young. “Ne yapıp etmiş kendini hastaneye yatırtmış. Oldukça kurnaz bir herifmiş. İyileştiğinde hastaneden sıvışmış. Kesinlikle fesatlık peşinde. Tek kollu bir adam. Görünüşe bakılırsa İngilizce konuşuyor. Saldırıdan önce kuvvetlerimiz ve mevzilerimiz hakkında edindiği istihbaratı kendi adamlarına ulaştırmasından korkuluyor. Hepimiz bu adama karşı gözümüzü dört açmalıyız.”

“Adı ne?” dedi Mary. “Neye benziyor?”

“Şey,” dedi Young, “sarışın bir adammış, gerçi birçoğu öyle zaten. Adının Winter olduğunu söylüyorlar.”

Mary, Young'ın Alman casusla ilgili havadislerini pek ciddiye almadı ve Laura da onunla aynı fikirdeydi. Yasak bölgede per-perişan dolaşan ve eninde sonunda yakalanacak tek bir casus ne yapabilirdi ki? İşe yarar bir casus Washington'da, Whitehall'da masa başında oturup sessizce evrak dolduruyor olurdu. Tüm bu hikâye Young'ın gelip Pim'i görmek için uydurduğu bir bahaneye benziyordu.

Pim'i aşkından yanıp tutuşan Young'ın kolunda bostanda yürüyüşe gönderdikten sonra, “Aslına bakarsan,” dedi Mary sağduyulu bir tavırla, “şayet Pim o genç adamla yakınlaşmak istiyorsa ve bu yaptığı, karargâhtakilerin gözüne girmeme yardımcı olacaksa –bilmem biliyor musun ama Young, Gage'in yeğeni olur– o zaman buyursun.”

Laura, Pim'in Young'a neden yazdığını öğrenmek için yanıp tutuşuyordu. Ama Pim'i tek başına yakalayana kadar beklemesi gerekiyordu. Bu arada, Laura'nın şimdiye dek çalıştığı her yerde olduğu gibi, hastanede de aşk dedikoduları alıp başını gitmişti. Hatta hemşirelerden biri sırf konuşmalarına kulak misafiri olabilmek adına utanıp sıkılmadan bahçeye inmişti: “Pim'e ata binmeyi ve hatta tabanca kullanmayı öğreteceğine söz verdiğini duydum. Pim'e Avrupa'nın en güzel zırhlı süvarisi olacağını söyledi!”

“O adamı kim ister ki? Kulaklarını gördün mü?”

“Ama zenginmiş, öyle diyorlar.”

Laura bir an için yeni gönüllü olduğunu unutup hışımla dedikoduculara döndü. Hemşireler sert bakışlarını görür görmez kirişi kırdı. Ama bütün hastane konuşmaya devam etti.

“Young'a mı yazdın, Pim?” diye sordu Laura en nihayetinde. Akşam olmuştu ve karyolasında oturmuş, botlarının bağcıklarını

KATHERINE ARDEN

çözüyordu. Üst kata çıktığında Pim'i abartılı bir özenle saçlarını tararken bulmuştu. Laura onu suçlamıyordu. Hastaneye gelen askerlerin kafaları bit kaynıyordu.

“Ondan hoşlanıyorum. Aslında çok hoş biri.”

"Pim."

“Bana yardım edecek,” dedi Pim. Yüzü kızardı. “O... Şey... Beni akşam yemeğine davet etti. Mary yemeğe gitmeme engel olmaz; kurmay subaylarla iyi geçinmek istiyor. Ve... Young beni Faland’ın oteline götürür. Arabayla. Akşam yemeğinden sonra. Eğer istersem.”

Pim, Laura'ya bakmak yerine azimle saçlarını taramayı sürdürdü.

İşin aslı, Pim tamamen haklıydı. Nereye gitmek isterse istesin ihtiyacı olan tek şey aristokratik bir kurmay subayın yardımındı, bölgeden sorumlu adamın ona sıırıslıklam âşık olan yeğeni gibi birinin yardımı. Fakat Laura hangisinin daha kötü bir fikir olduğuna karar veremiyordu: Pim'in Faland'ı bulmayı kafaya koymuş olması mı yoksa Young'a minnet borcu olması mı?

“Sakın bu işin sonunda girdiği zahmete karşılık o zavallı çocukla evlenmek zorunda kalmayasın?” dedi Laura.

Pim alınmışa benziyordu. Muhtemelen Young gibi zavallı bir yaratığı idare edemeyeceği imasına içerlemişti fakat bunu dile getirmeyecek kadar kibardı.

"Pim, bu hiç iyi bir fikir değil," dedi Laura.

“Bir şey olmaz,” dedi Pim saçlarını taramaya geri dönerek.
“Young zararsız biri. İyi niyetli.”

“Peki ya Faland?” dedi Laura. Çoraplarını dürüyordu; durdu ve gözlerini kısarak arkadaşına baktı.

Pim cevap vermedi. Tarağını bir kenara bırakıp gece için uzun saçlarını örmeye girişti.

“Pim... Bunu yapmak...” dedi Laura ama sonra tereddüt etti.

Pim yüzünü ona döndü. “Bunu yapmak ne?”

“Jimmy’yi geri getirmeyecek. Faland sırf sen özlem gidebileysin diye oğlunun hayaletini çağırarak değil.”

Pim kasıldı, yüzündeki her bir çizgide vakar vardı. “Parkey kardeşler Jimmy’yle temas kurabildiyse Faland neden yapamam?”

“Parkey kardeşler üç yaşlı sahtekâr! İyidirler, naziktirler fakat perde falan yok. Onlar... Pim bir hayaletin peşinden koşacaksın diye kendini Young’ın merhametine bırakayım deme. Kim olursa olsun, Faland’ın sana bunu yapmasına izin verme.”

Pim karşılık vermedi. Laura, Pim’in tepeden tırnağa tam bir Viktoryen olduğunu düşündü. Hâliyle ne doğru düzgün kavga etmeyi biliyordu ne de kavgadan sıyrılmayı. “Ben... Nasihatte bulunurken niyetinin iyi olduğunu biliyorum, Laura ama ben...” Pim’in sesi çatallandı. “O aynayı görmem lazım. Faland’a bir şey sormam lazım.”

“Yapma, Pim,” dedi Laura. “Unut onu.” Faland’ı mı yoksa Jimmy’yi mi kastettiğini kendisi de bilmiyordu.

Pim saçlarını tutturmayı bitirdi. Sonra da ona dönüp bakmadan, “Sen Mary’nin motosikletine atlayıp gidiyorsun. Kardeşinden haber almaya çalışıyorsun. Ben de kendimce haber almaya çalışıyorum. Tıpkı senin gibiyim, Laura. Umut ediyorum,” dedi.

Aynı şey değil. Ben bir mucize beklemiyorum, demek istedi Laura. Ama demedi. Bekliyor olmaktan az da olsa korkuyordu. Kendini hiçbir zaman ikiye bölünmüş duruma düşürmek istemezdi.

Pim aynı tartışmaya tekrar girmeyi reddetti ama Laura o yumuşaklığın altında kararını verdiğini, taş gibi inatçı olduğunu görebiliyordu. Hâl böyle olunca Laura çalıştı, izledi, evhamlandı ve motosikletle pratik yaptı. Ta ki Mary günlerden bir gün makineyi yola çıkarmaya hazır olduğunu söyleyene kadar.

Laura’nın şansına, Pim de Young’la akşam yemeği yemek üzere aynı gün şatodan ayrılıyordu.

Laura, Pim'in umutları, planları, cesareti ve iflah olmaz masumiyetiyle yalnız başına dışarı çıkması fikrinden hiç hoşlanmadığı gibi döndüğünde yanında olamayabileceği düşüncesinden de nefret ediyordu. Başka bir çare bulamayınca Jones'u aramaya koyuldu.

Adam nöbetçi değildi. Koğuşlarda ya da sterilizasyon odasında da yoktu. Nihayet Laura şatonun ön kapısından çıktı ve onu çatlak mermer basamakta otururken bulunca şaşkınlığına engel olamadı. Jones'u otururken gördüğü bile çok nadirdi. Ameliyathanede, ana koğuşta resmen dinamo gibiydi. Ama şimdi oturmuş, dirseklerini dizlerine dayamış, yüzünü yukarı kaldırmıştı. Yağmurlu geçen mart ayından doğanın yeşillendiği nisan ayına hava yavaş yavaş ısınmıştı ve eğimli bir açıyla vuran güneş ışığı şatonun batı cephesinin taşlarını ısıtıyordu. Yabani otların istila ettiği araba yolu askeri araçların vızır vızır geçtiği yola doğru zarifçe uzanıyor; güneşin arkadan vurduğu budanmamış bostandaki meyve ağaçlarının dalları yavaştan yeşeriyordu. Batı göğüyle göz alıcı, koyu bir gülkurusuna bürünmüştü.

Jones gömleğinin kollarını sıvamıştı. Sürekli ovalamaktan aşınmış parmaklarının arasında bir sigara tutuyordu. Dirseklerinden aşağısı ince, bilek kemikleri belirgindi. Laura'yı orada gördüğüne o da şaşırmış gibiydi. "Iven. Bu şerefi neye borçluyum? Sen yarın gitmiyor muydun? Şu anda Mary'nin cehennem makinesi için benzin kovalıyor olman gerekmiyor muydu, yoksa?.." Gözleri Laura'nın yüzüne takılınca sustu. "Ne oldu?" dedi sertçe. "Hastalardan birine bir şey mi oldu?" Miskinliğinden sıyrılarak ayağa fırladı, sigarası elinde öylece yanmaya devam ediyordu.

"Hayır," dedi Laura. Neden ona gittiğini şimdiden merak etmeye başlamıştı. "Hastalarla ilgili değil."

Adam kaşlarını çatı. "Pekâlâ." Cebinden bir sigara tabakası çıkarıp uzattı. Pek hoş bir tabakaydı. Gümüştü, üzerine

isminin baş harfleri işlenmişti. Laura bir sigara aldı ve onun yakmasına izin verdi.

Jones gerisin geri oturdu. Bir an sonra Laura da yanına kuruldu. “Evet?” dedi Jones sigarasından bir fırt çekerek. Başını çevirip Laura’yı süzdü. “Anlat bakalım, canını sıkan ne?”

Laura neden ona koştüğünü bilmiyordu. Belki Mary dertleşilemeyecek kadar insafsız olduğundandı. Belki de Trovato’ya kan nakli yaparken yüzünde beliren o kararlı ifadeden, göz ucuyla ona baktığında yandan yandan gülümsemesindendi. Belki de daha derin bir anıdan ötürüydü; ateşler içinde yanarken bile o pusun içinden duyduğu huysuz sesinden, uyandığında burnuna çalınan dezenfektan kokusundan ötürü.

Laura dumanı üfledi. “Pim için kaygılanıyorum.”

“Eğer yarın o çocukla dışarı çıkacak diye ahlak bekçiliği taslayacaks—”

“Öyle değil,” dedi Laura sertçe ve Jones sustu.

Bir an sonra, “Bu günah çıkarma işi gerçekten zor zanaatmış. Pekâlâ, neden arkadaşın için kaygılanıyorsun?” dedi. Güneşin parlak ışıkları kumral saçlarını kızılaştırmıştı.

Laura bu soruya nasıl cevap vereceğini bilemediğinden iki parmağını gözlerinin arasına bastırdı. İlkbahar toprağının kokusu hastaneden gelen dezenfektan kokusuna karışıyordu.

“İven,” dedi Jones, “daha bugün hastalardan biri Bayan Shaw’un yüzünde kemancıyı görmüş birinin ifadesi olduğuna yeminler ediyordu. Sorun bu mu?”

Laura’nın eli seğirdi. Sigarasının ucundaki küller yere dö-küldü. “Bu da ne demek?”

Jones afalladı. “Ben nereden bileyim? Çelimsiz falan olduğunu kastediyorlar sanırım. Sanki bu fani dünyadan göçüp gidecekmiş gibi. Askerlerin çoğu batıl inançlı pisliklerdir. Şu kemancı dedikleri adamlarla tanışmak isterdim; hepsinin ödünü koparmış.”

Laura toparlanmak için sigarasından bir nefes daha çekti. “Ben seni bilim adamı sanırdım, Doktor. Sakın bana dışarıda sihirli bir keman çalan bir adam olduğuna inandığını söyleme.” Kollarındaki tüyler diken diken oldu.

“Bana *bilimden* bahsetme, Iven. Sihir dediğin şey henüz anlamadığımız bilimdir. Bin yıl önce yaşamış bir adam gökyüzünde yanıp sönen uçan makinelerimizi görse ne derdi? Sihir olduğunu düşünürdü. Ve beni lafa tuttun, tebrikler. Bayan Shaw için neden kaygılanıyorsun?”

Laura daha fazla dayanamayıp anlattı. Bindikleri kamyonetin devrildiği geceden başlayıp Pim’le üst katta yaptığı konuşmaya kadar her şeyi. Bir tek Faland’ın otelinde Freddie’yi gördüğünü anlatmaktan imtina etti.

O konuşurken Jones bir sigara daha yakıp onu sessizce dinledi. Laura anlatmayı bitirdiğinde Jones alçak sesle ıslık çaldı. “Meğer ne kurnazmışsın, Iven. Tek kelime bile etmedin. O kemancıyla gerçekten tanışmışsın.”

“O insanlara verdiği şarabın içine ilaç atan bir hipnotizmacı. Ama Pim dolandırılmak istiyor. İnanmak istiyor. Onu tekrar bulmak istiyor.”

“Onu aramasına yardım etsin diye de Young’la dışarı çıkıyor,” diye tamamladı Jones. “Eline geçen fırsattan ötürü o oğlanın mutluluktan ayakları yerden kesilmiştir. Bayan Shaw, Flanders’taki en güzel kadın değilse bile olmaya hayli yakın.”

Laura başıyla onayladı.

“Gelgelelim,” diye ekledi Jones, “senin yapabileceğin pek bir şey yok. Hastanedeki görevini yerine getirdiği sürece seçimleri kendisine aittir. O yazdığı mektuplar var ya, askerlere ilaç gibi geliyor.”

“Ona göz kulak olur musun?” dedi Laura. “Yarın gidiyorum ve muhtemelen burada olamayacağım...”

“Onu uğurlamamı mı istiyorsun? Yoksa dönüşünde karşılamamı mı? Yani istediğin sadece günah çıkarmak değildi?”

Tamam, olur. İhtiyacı olursa onunla ilgilenirim ama yine de senin, benim ya da bir başkasının yapabileceği pek bir şey olmadığı kanaatindeyim. Bir ihtimal Young girdiği zahmetten ötürü Bayan Shaw'un ona borçlu olduğunu düşünür ve borcunu tahsil etmeyi dener ama o kadarını Bayan Shaw da biliyor. Kör edici masumiyetine rağmen kendisi kör değil. Sen anaç bir tavuksun, Iven."

Laura sessizliğini bozmadı. Jones'a hak veriyordu.

Jones gözlerini ona dikti. "Hem sen de macera peşinde koşmuyor musun? Üstelik hemşireliğini yaparken sana gösterdiğim ihtimamı ve zatürreyi hiçe sayarak. *Kendin* için endişelensen daha iyi olmaz mı? Ufukta savaş varken motora atlayıp gitmek de ne oluyor?"

"Başımın çaresine bakabilirim."

Jones'un çenesinde bir kas seğirdi. "Mary, ailenin o gemi patlamasında öldüğünü söyledi. Yetim olduğunu."

Laura sigarasının ucundaki külü silkeledi. "Dünya yetimlerle dolu, Doktor."

"Şüphesiz öyle," dedi Jones. "Iven, ne yapmayı düşünüyorsun?"

Bu adam bir şeye de burnunu sokmasa olmaz mıydı? Stresin yüzüne kazıdığı izleri, ellerindeki sertleşmiş yara izlerini özümsercesine ona bakmayı kesse olmaz mıydı? "Mary'nin motosikletini alıp izne çıkacağım," dedi Laura.

"Hayır. Yani gizemi çözdükten sonra. Bacağın iflas edene kadar Couthove'da mı kalacaksın? Yoksa Halifax'a mı döneceksin?"

Jones için konuşması kolay, diye düşündü Laura. Neticede savaştan sonra memleketine döner, kan naklinde kullandığı tekniğin patentini alır, kusursuz elleri olan zengin bir kızla evlenir ve ders vermek üzere davet edildiği okullara giderdi. Fakat Laura...

"Hiçbir fikrin yok, değil mi?" dedi Jones. "Bir tane bile. Yine de Bayan Shaw'a tedbirsizliğinden ötürü yükleniyorsun."

Laura neden kızgındı? Jones haksız değildi ki. “Evet.”

Jones, Laura’yı şaşırtarak ne bir öneride bulundu ne yaygara kopardı ne de ona bozguncu, ikiyüzlü ya da başka bir şey olduğunu söyledi. Yalnızca başıyla onayladı, matarasını çıkardı, içti ve Laura’ya uzattı. Brendi. Laura sağlam bir yudum aldı.

“Böyle içeceksen bundan sonra daha ucuzundan alayım bari,” dedi Jones.

Laura güldü. Bu defa nazikçe bir yudum alıp alkolü ağzında gezdirerek boğazındaki yanma hissinin tadını çıkardı. “Daha iyi mi?”

“Çok daha iyi.” Adamın gözleri hâlâ yüzünde geziniyordu. Derken matarayı parmaklarının arasından kapıp elinde şöyle bir tarttı. “Tanrım, Iven, tam bir ayyaşsın.” Sonra kendisi de içti.

Laura hiçbir şey söylemedi. Brendi iyi gelmişti. Kötü değil, aksine havada süzülüyormuş gibi hissediyordu.

“Neden Borden’a gitmedin?” diye sordu Jones ansızın. “Madem Bayan Shaw’a göz kulak olacak birine ihtiyacın vardı?”

“Çünkü Mary, Pim’in incinip incinmemesini umursamaz. Onun gözü hastanesinden başka hiçbir şeyi görmüyor.” Laura tereddüt etti. “Senin farklı olabileceğini düşündüm.”

Jones’un gülümsemesi çarpıktı. “Bana güveniyor musun, Iven?” dedi.

Laura ona cevaben dudaklarının kıvrıldığını fark etti. “Sanırım güveniyorum, Tanrı yardımcım olsun. Şimdi şu brendiyi uzat da içelim.”

SESSİZ SAKİN AKAN NEHİR

FALAND'IN OTELİ, BİLİNMEYEN TOPRAKLAR

1917-1918 KIŞI

FREDDIE YATAKTA UYANDI VE DAHA GÖZLERİNİ BİLE AÇMADAN hafızasını telaşla eşelemeye başladı. Ne kaybettiğini bile bilmiyordu fakat eksikliğini hissedebiliyordu. Dış çekiminden sonra peyda olan boşluk ağrısı gibi bir sızıydı bu. Nedense kendini küçülmüş hissediyordu.

Aşağıdan keman sesi geliyor, tuhaf bir aşinalıkla kulaklarına işkence ediyor, her zamanki gibi onu yanına çağırıyordu. Kendini kırışık üniforma parçalarını üstüne geçirip kapıya doğru yürürken buldu.

Hayır, diye düşündü bir isyan ateşiyle. Gece oteli keşfedecekti. Hayalet gibi değil, adam gibi davranacaktı. Mantığının sesini dinleyerek ne yapması gerektiğine karar verecekti.

Koridora adım attığında sestten kaçarcasına aksi yöne doğru seğırtti.

Koridor her zamanki gibiydi: loş, yumuşak, tozlu. Kapıların sık aralıklarla yerleştirilmesi insanın onların ardında tuhaf odalar hayal etmesine neden oluyordu. Hapishane hücreleri gibi. Ama Freddie elini en yakınındaki kapının koluna atıp da çevirmeye yeltendiğinde hâlâ kilitli olduğunu gördü.

Bir diğeri denedi. Sonra bir başkasını. Hepsi kilitliydi.

Adımlarını hızlandırdı. Kapıları deneye deneye ilerliyordu. Koridor hiç *değişmiyordu*. Aynı uzunluk, aynı halı, aynı aldatıcı ışık. Hatta aynı keman; anımsayamadığı şeylerle ona işkence eden, yakasını bir türlü bırakmayan o ses. Ellerini kulaklarına kapadığında bile melodi dur durak bilmeden kafasının içinde çalmaya devam ediyordu. Nihayet sendeleyerek nefes nefese bir kemerin altından geçti ve kendini yeniden salonda buldu. Burası sığınaktan ziyade tuzaktı sanki: Koruganın lüks hâli. O anda Winter'ın nefes alıp verişini duymayı özlediğini fark etti.

Freddie'nin Faland'ı fark etmesi biraz zamanını aldı. Salonun diğer ucunda, sırtı dönük vaziyette duruyordu. Freddie'nin onu görünce hissettiği ilk şey rahatlama oldu. Sanki aşinalık korkunun her türlüşünden daha güçlüymüş gibi. Öfkesini tekrar harlamayı denedi. Cesarete ihtiyacı vardı. *Şimdi dönecek ve ben de ona hangi kapının dışarı açıldığını soracağım bir kez daha. O söyleyecek, ben de gideceğim. Kukla değilim ben.*

Ama Faland dönmedi.

Freddie'nin teni karıncalandı. Faland barın arkasındaki büyük aynaya bakıyordu. Kemanını bir kenara bırakmıştı. Ne gülüyor, ne konuşuyor ne de şarap dolduruyordu. Freddie kendini ona doğru sessizce ilerlerken buldu. Salon tıklım tıklım doluydu fakat Faland bir köşede yapayalnızdı. Freddie ona arkadan yaklaştı. Aynada Winter'ı ya da Laura'yı görmedi. Gördüğü şeyi anlamlandırmakta zorlanıyordu.

Ayna görüntülerle titreşti. Bir taht. Ölü bir orman, kırmızıyla nakşolmuş bir gökyüzü. Otelin pul pul dökülen yaldızları gibi ıslıl ıslıl parlayan bir şehir ve Freddie'yi göz yaşlarına boğulmanın eşiğine getiren bir ışık...

Faland döndü. Freddie aynadan gözlerini zor ayırdı. Faland bir şarap şişesini kaptığı gibi kafasına dikti, şarabı yudumlar-ken âdemelması yükselip alçalıyordu. "Borcunu ödemeye mi geldin, Iven?"

“Ne görüyorsun?” diye fısıldadı Freddie. “Aynadaki... O neydi? *Senin* gönlünde yatan ne?”

Faland şişeyi elinden bıraktı. “Ah, hayır. Hayır, *sana* asla hikâye vadetmedim. Zaten dinlemeyi arzu edeceğin bir hikâyem de yok. Bilsen kanın donardı. Hayır, sen bana bir hikâyeye anlatacaksın, Iven. Hadi, bekliyorum.” Eli keman kutusuna gitti; parmakları açılıp kapandı. Şarap yüzünden yanakları al al olmuştu, gözleri cam gibiydi.

“Neden?” dedi Freddie. Mağrur bir edayla Faland’ın karşısına dikilip özgürlüğünü talep etmek gibi soylu hayalleri vardı. Fakat dudaklarından dökülen, “Burada barınabilmek için çalışırım, ne... ne iş olsa yaparım. Ama sen yapamazsın, onları benden alamazsın, buna hakkın yok!” oldu.

Faland sarısabır gibi acı acı, “Bu devrin düzeni böyle. Sahici bir adalet mi bekliyordun? Yok öyle bir şey. Artık yeni bir dünyadayız. O dünya da aziz ya da günahkâr ayrımı yapmadan herkesi yiyip bitiriyor,” dedi.

“Bana kim olduğunu söyle.”

“Zaten biliyorsun,” dedi Faland. “Ya da bildiğini sanıyorsun. Ama bilmiyorsun. Artık kimse aynı değil. Ben bile.”

“Gitmenin benim seçimim olduğunu söylerken yalan söyledin. Gidemedim. Bütün kapılar kilitliydi.”

Faland şarabı tekrar kafasına dikti. “Aslında gitmek istemedin. Hâlâ istemiyorsun. Beni alt edebileceğini sanıyorsun ve dışarıda kazanılacak bir zafer olmadığını biliyorsun.”

Ayna şimdi karanlıktı. Faland neredeyse şişenin dibini görmüştü. Elinin tersiyle ağzını sildi. O ışıktaki, yüzünde tıpkı bu otel gibi zamanın aşındırdığı korkunç bir güzelliğin gölgesi vardı. Işık saçlarını sırlıyordu. Freddie çaresizlikten doğan bir ilhamla Faland’ın yüzündeki ifadeyi tanıdı. “Buradan nefret ediyorsun, değil mi? Her şeyden nefret ediyorsun. Savaştan en az benim kadar nefret ediyorsun,” dedi ağır ağır şaşkınlıkla.

Faland yeni şişenin mantarını çekip çıkardı ve şişeyi Freddie'nin şerefine kaldırdı. "Evet, nefret ediyorum, zeki çocuk. Efendisi olmayan bir cehennem burası. İnsanların kendi elleriyle yarattıkları bir cehennem." İçti. "Elbette nefret ediyorum."

"*Sen de mi gidemiyorsun?*" diye fısıldadı Freddie.

Faland şişeyi tak diye bara bıraktı. Sesi sır verircesine alçaldı. "Ah, evet. Ama en kötüsü ne, biliyor musun Iven? Seviyorum da. Beni kendin gibi sefil bir kurban mı sandın? Hayır. Adamların burada ne yaptığını biliyor musun? Benden medet umuyorlar. Beni yeğliyorlar. *Sen onlardan daha iyisin*, diyorlar. Her defasında beni seçiyorlar." Faland'ın gözlerinde şimdi umutsuzluğun yanı sıra hırs da vardı. "Ruhlarını bana teslim ediyorlar. Tıpkı senin yaptığın gibi. İşte, bu yüzden buradayım. Gitmeye gönlüm elvermiyor."

Freddie'nin boğazı dehşetle düğümlendi; en kötüsü de hâlâ geri adım atmakla boyun eğmek arasında gidip geliyor olma-sıydı. Suratı iyiden iyiye kızardığından Faland'ın açık renkli gözünün parıltısı ürkütücüydü. Sesi alçaldı. "Ama, bildiğin gibi, şimdiye dek bana sadece hatırlamak istediğin şeyleri anlattın. Unutmak istediğin şeyleri de anlatabilirsin."

Freddie'nin boğazı iyiden iyiye düğümlendi. Faland bekliyordu.

Faland'a hep tehlikesiz hikâyeler anlatmıştı: Çocukluğundan kalma sepya şeyler. Bazı anılara kelimeler yetmezdi. Çocukluğunda öğrendiği dil bile bazı anıları tarif etmeye yetmiyordu. Onların kelimesiz kalmaları daha iyiydi. Şekilsiz, gizli saklı. Unutulmuş.

Unutulmuş... Apansız bir açlıkla Faland'a baktı. *Unutmak istediğin şeyleri de anlatabilirsin.*

Bunu yapabilmesi için elbette önce hatırlaması gerekiyordu.

"Hepsi kötü değil, öyle değil mi Iven?" dedi Faland sakince.

Freddie birbiriyle çelişen dürtüler arasında ikilemde kalmıştı. Faland'ın bunu bildiğini ve ıstırabından keyif aldığını düşündü.

Korkudan midesi düğümlendi. Boyun eğiyordu, boyun eğdiğine memnundu ama ödü kopuyordu. “Lütfen,” diye fısıldadı ama ne istediğini kendi de bilmiyordu.

Faland’ın tek yaptığı onu izlemektir. Suratında merhametten eser yoktu fakat biri size aklınızdan geçen her düşüncüyü okuyabiliyormuş gibi bakarken kimin merhamete ihtiyacı olurdu ki? Mideye indirmek üzere olduğu ruhunuzu dip köşe biliyormuş gibi?

Freddie başını önüne eğdi. Bir an düşündü. “Taarruz emri geldiğinde kışlada yağmur yağıyordu ve biz...”

Faland’a Sırt’taki o taarruzdan hatırlayabildiği ne varsa anlattı fakat her sözcük canını yakıyordu. Zihninin derinliklerinde yoğun bir pus tabakası gibi öylece duran şekilsiz günlere sözcükler, renk, şekil, saat ve dakika verilmeliydi. Otelin titrek loşluğunda gözlerinin önünde tezahür etmeliydiler: *Bu oldu, sonra da bu*. Hüsnütabirler Faland’ı tatmin etmezdi; ne kadar küçük olursa olsun deneyimle, zihinle, sesle arasına hiçbir bariyerin girmesini istemezdi.

Sözcükler Freddie’yi ensesinden yakalayıp geriye doğru sürükledi ve o anları sil baştan yaşamak zorunda bıraktı. Kendi zihninde kısıлып kalmıştı. Sanki çamur, gaz ve yağmur hatıralarından zuhur edebilirmiş gibi kan ter içinde kaldı, midesi bulandı, nefesi kesildi. Hikâye onu alıp o korugana geri götürdü. “Bir anda her yer karardı,” dedi Freddie nefes almak için çırpınarak.

“Sonra?” dedi Faland nazikçe.

Ona her şeyi anlat, diye düşündü Freddie. *Sonra da unut olan biten her şeyi. Hiç yaşanmamış gibi.* Bir daha asla nefesi kesilmiş hâlde uyanmaz, karanlıktan korkmazdı. Neden korkması gerektiğini asla hatırlamazdı.

Ama Winter karanlıkta oradaydı. Dehşeti Winter'ın sesinden, cesaretinden ayırmanın imkânı yoktu. Bu anının silinip gitmesine yüreği razı olmadı. Unutmak paylaştıkları şeye saygısızlık gibi geliyordu, yanlış geliyordu.

“Sana bir hikâye anlattım,” dedi Freddie.

Freddie uyandığında Sırt'ta geçirdiği saatler silinip gitmişti. Taarruz emri aldığını hatırlıyordu fakat korugandan öncesine kadar hiçbir şey yoktu. Kendini daha hafif ancak dengesiz hissediyordu. Sanki bir uzvunun hastalıklı yerini kesip atmıştı ve şimdi uzvundan geriye hiçbir şey kalmamış gibi temel bir denge kaybından mustarıptı.

Geri kalanını da anlatmalıyım. Koruganı, kaçışımızı, o top mermisi çukurunu, diye düşündü. *Bunları neden kendime saklayayım ki? Winter'ı bir daha göreceğim değilim ya.*

Ne var ki o gece Faland'a Arras yakınlarındaki siperde, taarruza kalkmadan evvel şans getirsin diye elini sıktıkları ölü adamı anlattı.

Geceler birbirini izledi ve Freddie en kötü anılarıyla Faland'ı her gece topa tuttu: hendeklerde çektiği rezillikleri, hastanedeki arkadaşlarını, annesine orduya yazılacağını söylediği ve annesinin de onun omzunda ağladığı günü anlattı. Ama Faland'a korugandan hiç bahsetmedi. Winter hakkında tek kelime etmedi.

Faland her zamanki gibi sessizce dinledi.

İlerleyen saatlerde, otel sessiz ve kasvetliyken Freddie'nin mumu söndü ve Freddie yine karanlıkta, Winter'ın adını haykırarak uyandı.

İmdadına sessizlik koştu. Sessizlik ve ardından bir ses. Ama burnunda tüten ses değildi.

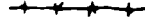
“Neden kendini tutuyorsun?” dedi Faland ipeksi sesiyle kulağına. Bu defa ışıkla gelmemiştir. Freddie'nin yatağının kenarına oturdu. Buram buram şarap, reçine ve çürümüş çiçek

kokuyordu. Karanlıkta görebiliyormuş gibi uzandı, elini Freddie'nin saçlarından geçirip onu ensesinden kavradı. Faland'ın teninden yayılan sıcaklığa istemsizce sokulmak hiç hoşuna gitmese de Freddie başını önüne eğdi.

“Ne hatırlıyorsan anlat,” dedi Faland. “Bana karanlıktan, kendinden ve o Almandan söz et. Esas öğrenmek istediğim bu. En başından beri öğrenmek istediğim buydu.”

Freddie'nin ağzını bıçak açmadı. Winter'ı bir daha asla görmeyecekti. Hâl böyleyken hatıralar neye yarardı? Ama yine de tek kelime etmedi ve Faland nihayet ayaklanıp mumu da beraberinde götürerek odadan çıkana kadar sessizliğine sımsıkı sarıldı.

VE KADINA BÜYÜK KARTAL KANATLARI VERİLDİ

MENDINGHEM YARALI TASNİF VE TAHLİYE İSTASYONU

FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

SAHRA HASTANELERİNDE GÖREV YAPTIĞI YILLARDA BAŞHEM-
şire Kate White, Laura'nın akıl hocası ve arkadaşı olmuştu.
Kate cephe gerisindeki herkesi, her sıhhiyeciyi, her hemşireyi,
her hasta bakıcıyı tanırdı. Herhangi bir hastanede Wilfred Iven'i
gören, Wilfred Iven'i tedavi eden ya da Wilfred Iven'i defneden
biri varsa Kate onu bulurdu.

Couthove'un kuzeybatısına doğru giden yolda kaos Laura'yı
çabucak buldu. Yol katırlarla, mühimmat taşıyan araçlarla ve
uygun adım yürüyen askerlerle doluydu. Bisikletlerle, motorlarla,
at sırtındaki yüksek çizmeli subaylarla. Trafiğin içine dalıp
aralarında dikkatle zikzaklar çizerken tüfeklerin gümbürtüsünü
yüz kemiklerinde hissedebiliyordu. Mendinghem'e vardığında,
motosikleti pürdikkat sürmekten iki kaşının tam ortasına kazık
gibi bir baş ağrısı saplanmıştı. Vitesi boşa alıp motoru durdurdu,
demir kapının yanında bıraktı ve yürüyerek içeri girdi.

Tüm yaralı tasnif ve tahliye istasyonlarında olduğu gibi burası da barakalardan ve uzun çadırlardan oluşuyordu. Hiç burada görev yapmamış olmasına karşın her şey Laura'nın gözüne fena hâlde tanıdık geldi. Her yerde sedyeler vardı, adamlar bir yataktan diğerine taşınıyordu, hemşireler ellerinde şırıngalarla oradan oraya koşuşturuyordu. Derken iki çadırın arasında tanıdık bir figür belirdi; gözleri hoş geldin dercesine parlıyordu.

Laura yasak bölgeyi ilk kez 1915 yılında, ilk yaralı tasnif istasyonuna sevk edildiğinde görmüştü. Başhemşire White onu Poperinghe'daki tren garında karşılamıştı. Trenden Laura'yla birlikte inen Beatrice Hoppel, "İşte orada. İşittiğime göre Güney Afrika'daymış. Tam bir *efsane*," diye fısıldamıştı hayranlıkla.

Laura, Kate White'in kasaba meydanından geçişini izlemişti. Sert mizaçlı, mağrur biriyle karşılaşmayı beklemişti. Demir grisi saçlı, başrahibe yaradılışlı biriyle. Neticede hemşireliğin, rahibeliğinkine benzer bir mazisi vardı.

Laura tıknaz, şen şakrak, al yanaklı, gözünden hiçbir şey kaçmayan ve burun çevresindeki kılcal damarları çatlamış bir kadınla karşılaşmayı kesinlikle *beklemiyordu*. "Hoş geldiniz," demişti Kate White, "erkeklerin kadınlara oranının aşağı yukarı yüz binde bir olduğu Pop'a! Sizi şimdiden uyarıyorum: O yüz bin erkeğin üç aşağı beş yukarı hepsi ne yapıp ne edip sizi yatağa atmaya çalışacak."

Beatrice sinirle oflayıp puflamıştı. Kate'in ikisinin arasında gidip gelen zeki bakışlarında hınzırca bir sıcaklık vardı.

"Onlar adına büyük talihsizlik," demişti Laura ve Kate de gülmüştü.

Bea dayanamamıştı; altı ay sonra bir pilotla evlenmişti ve üç ay sonra pilot onu dul bırakmıştı. Dul kaldığında hamileydi. Ama Laura ve Kate abla kardeş gibi olmuşlardı. İlk gaz kurbanları geldiğinde hasta bakıcılar korkuyla arkalarını dönerken, hemşireler gözyaşları arasında çalışırken, delikanlılar boğularak ölerken onları ayakta tutan Kate'in sesiydi, ta ki

bitkin düşüp yere yığılana kadar. Ardından Laura vardiyayı devralmış ve yetmiş iki saat boyunca gözünü bile kırpmadan koğuştaki düzeni sağlamıştı. İlk hardal gazı vakalarında askerlerin kıyafetlerinde, tenlerinde, saçlarında kalan gazın hemşirelerin gözlerini, avuçlarını ve ciğerlerini yaktığını keşfettiklerinde de omuz omuzaydılar.

Bacağı kan revan içindeyken Laura'ya dayanmasını söyleyen de Kate'in sesiydi.

Şimdi o Kate çadırların arasından ona doğru yürüyordu; 1915'te Poperinghe'daki o meydanda olduğundan daha yaşlıydı, gözlerinin etrafındaki çizgiler daha derindi. Ama gözleri aynıydı.

Başlar onlardan yana döndü ve Laura birkaçını hatırladı. *Iven, bu Laura Iven*, dediğini duydu birilerinin. Ardından haber yayıldı ve hastane personeli coşkuyla ona doğru koşturdu. Her yandan mermi gibi sorular yağıyordu: *yaşıyorsun, nereden çıktın, bacağın nasıl, Halifax'ta olanları duyduk, neden geri döndün*. Laura çaresizlikle karışık bir mutlulukla gülümsüyordu.

"Tanrım," dedi ağzını açmaya fırsat bulduğunda. "Sizi gördüğüme sevindim. Fakat savaşın eşiğindeyiz, Britanya Adaları'nın yarısı ateş hattına doğru ilerliyor ve siz burada işten kaytarıyorsunuz!"

Bu bir kahkaha tufanına neden oldu, ardından Kate tiz sesiyle araya girdi. "Hadi, herkes işinin başına. Iven yaşıyor ve Couthove'daki şu tuhaf ekiple çalışıyor. İstilaya uğramak üzere olmadığımız bir anda onu darlamaya devam edersiniz. Hadi, işinizin başına."

Arkalarına baka baka dağıldılar.

"İstilaya uğramak mı?" dedi Laura.

"Tanrım, evet," dedi Kate yüzündeki gülümseme silinirken. "Güneydeki sahra hastanelerini tahliye ediyorlar ve taşınamayacak durumdaki yaralıları geride bırakıyorlar. Sırada biz varız. Duyduğuma göre savunulması mümkün olmadığından Sırt'tan bile çekilebilirmişiz." Kafasını iki yana salladı.

“Sırt’tan çekilmek mi?” dedi Laura. “Kim bilir kaç adamın almak uğruna can verdiği Sırt’tan? Eğer sonunda öylece çekileceklerse ne diye...” Gerisini yuttu.

Kate, Laura’nın hiddetine şaşırılmış gibiydi. “Hiç öyle düşünme, Iven, yoksa deliye dönersin. Gel. Elimden gelseydi seni yemeğe götürürdüm fakat korkarım taş çatlasın yarım saatim var. Sen buraya gelmek için onca zahmete girmişken ne yazık ki seni istediğim gibi ağırlayamayacağım.” Laura’nın yürüyüşüne baktı. “Bacağın iyileşti, değil mi?”

“Bacağımı boş ver,” dedi Laura.

Kate sterilizasyon çadırına girdi. “Boş mu vereyim? Cephede yaralanıp şerefine yuvana döndün ve şimdi yine buradasın. Neden?”

Laura biraz fazla sessiz kalmış olmalıydı. Belki de yüzünden belli olmuştu. Kate onu çok iyi tanıyordu. “Ah... Tanrım... Halifax’ta olanları gazetelerden okuduk. Ama mektuplarında hiçbir şey söylemedin. Yoksa...” Kate sorusunun cevabını Laura’nın yüzünden okudu. Oracıkta yaşlandı sanki. “Laura, ailen, yoksa...”

Laura aslında hiç sakın olmamasına rağmen, “Çok acıklı, biliyorum ama şimdi kardeşimin akıbetiyle neden o kadar ilgilediğimi anlarsın belki,” dedi sakince.

“Laura, ben...” Kate, Laura’nın yüzündeki ifadeyi bir kere daha okudu ve çenesini kapadı. “Nasıl istersen öyle olsun. Ama...” Kaşlarını çatarak sessizliğe gömüldü.

Laura çay almaya gitti ve fırsattan istifade orada biraz oylanarak kafasını topladı. Hiç zorlanmadan çay malzemelerini buldu, şekeri ve konserve sütü koydu, sonra da iki elinde birer fincanla Kate’in yanına döndü. Ardından oturdu ve girizgâha lüzum duymadan doğrudan lafa girdi. “Halifax’tayken Kızıl Haç’tan bir telgraf aldım. Freddie’nin kayıp olduğu, öldüğünün farz edildiği yazıyordu. Ama eğer kayıpsa eşyalarını geri gönderemezlerdi, öyle değil mi? Gönderdiler ama. Künyeleri de

onlardaydı. İkisi de.” Laura onları boynuna astığı yerden çekip çıkardı. “Bir türlü akıl erdiremedim. O yüzden geri döndüm.”

Kate’in gözleri aşinalık gibi bir şeyle parladı.

“Kate,” dedi Laura.

“Geri döneceğin aklımın ucundan bile geçmezdi,” dedi Kate. “Mektupta hiçbir şey söylemeye cesaret edemedim. Ve şimdi buradasın fakat ben *hâlâ*...” Sustu, sonra yeniden başladı. “Sen yaralanıp götürüldükten hemen sonra oldu. O gün öyle bir kargaşa vardı ki.”

Laura boynunda ve bileklerinde atan nabzının fazlasıyla farkına vardı bir anda. “Hatırlıyorum.”

Arkadaşının gönülsüzlüğü yüzündeki ifadeden belli oluyordu. “Ben... Seni tehlikeye atmak istemiyorum.”

Laura’nın yegâne tepkisi duyduklarına inanamıyormuş gibi burnundan bir hırıltı koyvererek gülmek oldu.

Kate sinirlenmiş benziyordu. “Evet, umurunda olmadığını biliyorum, akılsız kız. Ama siper baskınına giden bir asker gibi pervasızca yaşıyorsun. Bunu göremediğimi mi sanıyorsun?”

“Bunun benden başkasını ilgilendirmediği kesin.”

“Beni ilgilendirir. Seni seven diğer herkesi de, seni huysuz cadı. Sence sana gidip kendini tutuklatmana ya da öldürtmene yol açacak bir şey söylemek ister miyim sanıyorsun?”

Laura ona gözünü dikip baktı. “Hepsi bu mu? Kate, anlat hadi.”

“Gitmiştin,” dedi Kate. Sesi neredeyse öfkeliydi, Laura’nın yaralanmasına kızmış gibi. Laura anlayabiliyordu. Hayatlarının en kötü gecesi yaşanmış ve Kate’in yılmaz yardımcısı, en gözde koğuş hemşiresi gitmişti. Puf diye. “Seni üsteki hastaneye göndermemizin üzerinden en fazla bir iki gün geçmişti. Ne yolumu bulabiliyordum ne de kime ne dediğimi hatırlayabiliyordum. Yas tutuyordum. Yorgunluktan tükenmiştim. Üstelik hafızam artık eskisi gibi değil.” Kafasını iki yana salladı. “Ama o genç adamın hastaneye geldiğini hatırlıyorum. Çok kirliydi, Sırt’tan

inen diğeri gibi. Gözlerinde o bakıştan vardı, savaş nevrozu geçiriyordu.”

Laura o gözleri de o bakışı da çok iyi bilirdi. Cam gibi gözler, kör bakışlar.

“Ama yaralı değildi,” dedi Kate ağır ağır. “O... O bir tuhaftı. Doğrusunu istersen sonrasında hayalet olmadığından bile emin olamadım. Seni sordu. Ne cevap verdiğimi hatırlamıyorum. Sanırım, *O gitti*, dedim. Sonra da ona beklemesini söyledim. Elimde on beş acil vaka vardı ve en ağır olanlarıyla ilgilenmeye gittim. Geri döndüğümde hâlâ oradaydı. Bana dışarıda yaralı bir adam, esir bir Alman olduğunu ve onu bulduğunda elinde Wilfred Iven’in ceketıyla künyelerinin olduğunu söyledi.”

Laura, Kate’in sözünü kesmekten korktuğundan kıpırdamaya bile cesaret edemiyordu.

“Elbette, senin hatırına, gidip baktım. Alman hezeyan hâlindeydi, yorgunluktan ölmek üzereydi, omzunda iltihaplanmış bir yara vardı. Ama kardeşinin ceketini göğsüne bastırmıştı, künyeleri elindeydi. Ona ceketin sahibine ne olduğunu sordum fakat ateşi o kadar yüksekti ki beni duymadı. Hâl böyle olunca yüz kadar kuralı çiğneyerek onu içeri aldım, ona bir yatak ayarladım ve neyse ki kolunu zamanında kesebildim... Aklımda hep sen vardın, kardeşini ne kadar sevdiğin ve yaşarsan ona ne olduğunu öğrenmek isteyeceğin. Dahası bu Alman’ın ona ne olduğunu bilen tek kişi olabileceği.”

“Diğeri askere ne oldu peki? Yani gelip seni bulana?” diye sordu Laura. “Neye benziyordu?”

“Göremedim ki! Hava karanlıktı, yağmur yağıyordu ve çamur içindeydi. Adını hiç öğrenemedim. Bir anda yer yarıldı da içine girdi sanki. Görevini yapıp gitti. Belki de Alman hayatını kurtarmıştı ve o da Alman’a olan borcunu ödemek istemişti.”

“Yaşadı mı? Alman yani?”

“Ah, evet. Kolunu omuz ekleminden kestik. Onu gözümün önünden ayırmadım; artık haftalarca mı yoksa aylarca mı bil-

miyorum ama uzun süre ateşi hiç düşmedi, ölüm döşeğindeydi. Ama hayata tutunmayı bildi.”

“Freddie’nin eşyalarını nereden bulduğunu söyledi mi?”

“Başlarda neredeyse hiç konuşmuyordu. Çatışmadan çıkan askerlerin çoğu gibi bakışları insanın içinden geçip gidiyordu. Ama onun için elimden geleni yaptım, pansumanlarını bizzat yapmaya özen gösterdim. Nihayet ateşi düştü. Noel miydi? Yoksa daha sonra mı? Gerçi Halifax’ta olanlar kulağımıza gelmişti, yani sonrası olmalı. Herhâlde ocak ayıydı. O zamana kadar sadece ateşliyen sayıklamıştı ve onda da hep Almanca konuşmuştu. Hemşirelerden birinin azıcık Almancası vardı; adamın garip bir Protestan olduğu kanısındaydı çünkü sürekli şeytandan bahsediyormuş.”

“Orasını boş ver. Ne biliyordu? Şimdi nerede?” Arkadaşının suratında bir tuhaflık vardı. “Ne oldu, Kate?”

“Kaçtı,” dedi Kate.

Tek kollu. Young demişti ki... Ah, olamaz. “Yakalandı mı?”

“Hayır, yakalanmadı.”

“Alman, Freddie hakkında ne biliyordu?”

Arkadaşı bocaladı. “Ona Freddie’yi sordum. Tekrar tekrar. Uzun bir müddet cevap vermedi. Fakat nihayet bir gece, yıkılan bir koruganın enkazında kardeşinle birlikte mahsur kaldıklarını ve oradan toprağı elleriyle kazarak kurtulduklarını söyledi. Dediğine göre kardeşin daha sonra bir top mermisi çukurunda can vermiş ve o da Freddie’nin eşyalarını yanına almış. Ondan sonra da esir düşmüş.”

Bu her şeyi açıklıyordu. Kurunun gelişi, çelişkili mektuplar. Laura tüm bunları kafasında aydınlatılması imkânsız bir muammaya dönüştürmüştü, oysa en başından beri... “Tanrı aşkına, neden bana şifreli mektuplar gönderip durdun o zaman?” diye patladı. “Neden gerçeği söylemedin? Bilseydim gelmezdim...” Gelmemeliydi. Freddie’nin hayatta olduğuna ihtimal

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

vermediğini söyleyip durmuştu kendi kendine, o hâlde neden yüreği yanıyordu?

“Hayır, elbette... Ben asla... Laura, Alman bir şey daha söyledi,” dedi Kate.

“Ne dedi?”

“Vakit geçti. Orada olduğumun farkında mıydı, ondan bile emin değilim. Morfin almıştı. Sargılarını değiştiriyordum, hâlâ acı içinde kıvranıyordu. Almanca konuşuyordu. Tanrı biliyor ya, esirleri tedavi ede ede Almancayı sökmüştüm. *O ölmedi*, dedi Alman.

“*Kim ölmedi?* diye sordum ben de.

“*Iven*, dedi. *Ona söz verdim*.

“*Neye söz verdin?* diye sordum.

“*Onu kurtaracağıma*, dedi. *Söz verdim*. Tek kelime daha etmedi. Sabah kendimi tüm bunların hezeyandan ibaret olduğuna ikna ettim. Ama sonra... Birkaç hafta sonra, gücü biraz yerine geldiğinde kaçtı.”

“Hepsi bu mu?” Laura cevabı arkadaşının yüzünde görebiliyordu. “Ona inandın, değil mi? O Alman’a inandın. İlk seferinde, Freddie’nin bir çukurda öldüğünü iddia ettiğinde yalan söylediğini düşünüyorsun.”

“İnsan bazen neye inanacağına karar vermekte çok zorlanıyor,” dedi Kate. “Bir şeyi kendi gözlerinle gördüğünde ya da kendi kulaklarıyla duyduğunda bile *Yorgunluktan ölüyordum* ya da *Akşam yemeğinde iki tek atmıştım*, diye düşünüyorsun. Bir keresinde adamın teki üç yıl önce ölen kardeşinin sipere gelip topçu ateşi başlamadan saniyeler önce onu oradan çıkardığını anlatmıştı bana tüm ciddiyetiyle. *Hayaletlerin elleri sıcaktır*, deyip durmuştu sanki dünyanın en büyük sırrıymış gibi. Budala gibi başımı aşağı yukarı salladığımı hatırlıyorum. Yine de hâlâ ne zaman bir adamın soğuk parmaklarına dokunsam, *Eh, daha hayalet olmamış*, diye düşünürken buluyorum kendimi.” Kate ellerini iki yana açtı. “Yani evet, Laura. Her nedense ona

inanıyorum. Alman yaşama tutundu. İyileşti. Kaçtı. Onu hâlâ arıyorlar. Henüz bulamadılar. Şahsen ben, doğru ya da yanlış, yaşıyor olduğuna inandığı Wilfred Iven'ı arayıp bulmak için hastaneden kaçtığını düşünüyorum." Duraksadı. "Belki de delinin tekiydi. Fakat burada yeterince deli gördüm. Ve onun... onun öyle olduğunu sanmıyorum. Yüzünde bir şey vardı."

"Neye benziyordu?"

"Alman mı? Yakışıklı bir adamdı," dedi Kate. "Çakmak çakmak bakan açık mavi gözler. Zeki. Yaşça biraz büyük; otuzların ortası diyebilirim. Kibar."

"Ve tek kollu," dedi Laura. "Adını hatırlıyor musun?"

Kate iç geçirdi. "Winter. Adı Winter'dı."

Poperinghe çaptan düşmüştü: Varlıklı burjuvaların kasabası şimdi zevksiz, cıfcaflı bir yere dönüşmüş; savaş ve askerleri eğlendirmek dışında kasabada geçim kaynağı kalmamıştı. Sokaklar kafelerden, barlardan, hediyelik eşya dükkânlarından ve genelevlerden geçilmiyordu.

Fakat Poperinghe'da hayat vardı hiç değilse. Kasaba meydanı sohbet eden, gezinen, içen ve gülen adamlarla dolup taşıyordu. Askerlere sorarsanız Pop, Paris kadar iyiydi. Topçu ateşinin izlerini taşıyordu ama canlıydı. Burada bir içki içebilir, oda tutup yatak yüzü görebilirdiniz. Doğudaki Ypres gibi değildi; orası bir tek hayaletlere yaraşırdı.

Laura, Mendinghem'den ayrıldıktan sonra motorla Pop'a gitti. Freddie'nin Whiting adındaki subayıyla erken bir akşam yemeğinde görüşmek üzere sözleşmişlerdi. Laura oraya vardığında tepeden tırnağa çamur içindeydi ve gerginlikten ter içinde kalmıştı fakat motosikletin tüm çabalarına rağmen onca yolu kendisinin ve çevresindekilerin burnu bile kanamadan gelmeyi başarmıştı.

Kate'in anlattıklarını nasıl yorumlayacağını bilmiyordu, zaten henüz düşünmeye vakti de olmamıştı.

Whiting ince, uzun çeneli, sıska bir tipti. Savaştan sonra pek çok adamın edindiği, boşluğa sabitlenmiş, inceden donuk bakışları ve biraz da sinir zafiyeti vardı: Elleri titriyordu. Ayrıca çok fena nezle olmuştu fakat askerde hasta olmayan neredeyse hiç kimse yoktu. İkisi için de şu bir franklık şaraplardan sipariş etti ve kendisinininkini bir çırpıda içip bitirdi.

“Kardeşiniz çabucak öldü, Bayan Iven,” dedi Whiting lafı hiç dolandırmadan. “Acı çekmedi.” Hapşırıldı. Yüzünde, ölmüş silah arkadaşına son görevini yapan birinin temkinli sabrı vardı. Muhtemelen Laura’nın gözyaşlarına boğulup yalvarıp yakarmasını bekliyordu.

Laura kadehini masaya bıraktı. “Omzunuzda ağlamaya gelmedim, bayım. Sadece kardeşime ne olduğuna dair ayrıntıları tüm çıplaklığıyla öğrenmek istiyorum.” Elini avuç içi aşağı bakacak şekilde masaya koydu.

Adamın bakışları önce eline, sonra tekrar yüzüne kaydı. “Bilmeseniz daha iyi, Hemşire,” dedi.

“Bana anlatacağınız hiçbir şey, kafamda kurduklarımdan daha kötü olamaz, bayım,” diye yanıtladı Laura tekdüze bir sesle.

Whiting gözle görülür şekilde kendini toparladı. Ardından hayli ruhsuz bir sesle konuşmaya başladı. “Yağmur yağıyordu. Passchendaele Sırtı’nı almamız emredilmişti. Zemin kötüydü, daha kötüsünü görmedim. Çamur kalçamıza kadar geliyordu ve Fritz iyice mevzilenmişti; koruganlar ve makineli tüfek yuvaları vardı.”

Laura yaptığıının, ona o günü tekrar yaşatmanın çok çirkin bir davranış olduğunu biliyordu. Ama ondan durmasını istemedi.

“Bizi hedef alan bir korugan vardı. İçindeki makineli tüfek bizi fena vuruyordu. Oranın icabına bakmamız gerekiyordu. Kardeşiniz, yani Iven elinde bir el bombasıyla oraya doğru koşmaya başladı. Cesur çocuktu. Aslında tamı tamına ne olduğunu görmedim. Hava karanlıktı, yağmur öyle bir yağıyordu ki yeri göğü birbirinden ayırmak mümkün değildi. Ayrıca çamur

çok ağırdı. El bombası patladı mı patlamadı mı bilmiyorum çünkü kapıya vardığı anda korugan ağır mühimmatla vuruldu. Ko-korugan devrildi. Bazen böyle oluyor, özellikle de Fritz'in alelacele inşa ettiği tabyalarda."

"Devrildi mi dediniz, bayım?" dedi Laura.

Whiting tereddüt etti. "Evet... Ne yazık ki kapısı aşağıda kalacak şekilde devrildi. Kapıdan başka çıkış yoktu ve inşaatta kullanılan beton yan yana dikilmiş üç adam kalınlığındaydı. İçeride her kim varsa... dışarı çıkması imkânsızdı."

Kate, Alman'ın kardeşimle bir koruganda mahsur kaldığını söyledi. Ama adam çıktıklarını söylemiş. "Kardeşim de içerideydi, öyle mi?"

"Evet, han'fendi," dedi Whiting. "Ama endişelenmeyin. Korugan yıkılmadan öldüğünden eminim."

"Ya öyle olmadıysa?"

Whiting yüzünde sabit ve mesafeli bir acıma ifadesiyle gözlerini bardağına dikti. "Şey," dedi. "O anda ölmediyse bile öldü, han'fendi." Boş şarap kadehine biraz konyak koyup kocaman bir yudum aldı. "Yiğit çocuktuk. O gün nice yiğit öldü. Yazık oldu. Çok yazık oldu."

"Evet," dedi Laura kendi kulaklarına bile yabancı bir sesle. "Anlattığınız için teşekkür ederim."

Whiting duraksadı. "Bir şey daha var. Normalde anlatmazdım fakat siz akli başında bir kadınsınız, o kadarı apaçık ortada ve silah arkadaşlarının onu unutmadığını bilmek dışında buna lüzumsuz bir anlam yüklemeyeceğinizi biliyorum."

O anda Laura'nın akli azıcık bile başında değildi.

"Bowles, yani hizmetkârım Iven'in hayaletini gördüğünü söylüyor," dedi Whiting.

Laura'nın birkaç içkiye daha ihtiyacı vardı. "Öyle mi? Nerede görmüş?"

"Genel Karargâh'taki bir akşam yemeğinde. Özel bir geceydi. Noel'di. Hatta kaz bile vardı. Kurmay çocuklardan bir-

kaçıyla ahbaptım, o yüzden beni de davet ettiler. Bir kemancı tutmuşlardı –Tanrım, o kadar iyiydi ki hizmetkârlar kıyıda köşede bebek gibi hüngür hüngür ağlıyordu– neyse, Bowles servise yardım ediyordu, elinde çorba tenceresiyle pencerenin önündeydi. Yüzü aniden kireç gibi oldu ve elindekini düşürdü. Ona ne halt ettiğini sorduğumda Iven’in hayaletini gördüğünü söyledi.”

Laura ne diyeceğini bilemedi. “Peki... hayaleti... ne yapıyormuş?” diye sordu kısa bir duraksamanın ardından.

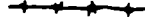
Whiting sıkıntılı görünüyordu. “Sadece bakıyormuş. Pencereden içeri bakıyormuş.”

“Karargâha musallat olmak için onca yolu tepip Sırt’tan buralara kadar geldiğine göre hayli azimli bir hayaletmiş,” dedi Laura şaka yapıp yapmadığından emin olamayarak.

“O şerefsizler kazlarını dilimleyip iyi bir sefer mevsimi geçirdikleri için birbirlerini tebrik ediyorlardı,” dedi Whiting aniden zehrini akıtarak. “Umarım hepsine musallat olur.” Kendine biraz daha beyaz şarap koyup yine çabucak içti. Sonra da başını önüne eğerek, “Özür dilerim, Hemşire. Anlatabileceklerim bu kadar,” diye ekledi her zamanki sesiyle.

“O hâlde teşekkür ederim,” dedi Laura. Çok geçmeden kafeden ayrıldı. Whiting’in yüzünden uzun uzun kafa çekmek için sabırsızlandığını ve o sırada onu yanında istemediğini açık görebiliyordu.

KAYIP BAŞMELEK

FALAND'IN OTELİ, BİLİNMEYEN TOPRAKLAR

FLANDERS, BELÇİKA

1917-1918 KIŞI

FREDDIE KÂBUSLARDAN SERSEMLEMİŞ HÂLDE TEKRAR AŞAĞI indiğinde otelde kimsecikler yoktu. Salon boştu; içeride bir tek, dizine dayadığı kemanıyla ters çevrilmiş bir mühimmat kasasının üstünde oturan Faland vardı. Kaşlarını çatmış, yayını tellerin üzerinde gezdiriyordu ve salonu dolduran yarım yamalak melodi Freddie'nin irkilmesine neden olacak kadar kulak tırmalayıcıydı. "Bana neden nefret ettiğini söyler misin, Iven?" dedi Faland başını kaldırmadan fakat melodi çoktan azar azar yitip gitmişti. Ellerindeki enstrümana düşünceli düşünceli bakıyordu. Sesi nazikti.

"Daha değil," dedi Freddie. El yordamıyla bir şişe arıyordu. "Henüz hikâye falan anlatamam."

"Sadece soruma cevap ver."

"Neden?"

Faland gözlerini kemanından kaldırdı. "Meraktan diyelim."

Freddie, Faland ona böyle baktığında dilini tutamadığı için kendine sayıp sövdü. "Herkesten. Beni ve Winter'ı Sırt'a, Laura'yı Brandhoek'a gönderen herkesten. Hiç ellerini kirlet-

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

meden karargâhta oturup hayatlarımız üzerinden planlar yapan o adamlardan.”

“Eğer yapabilseydin onlara ne derdin?”

Freddie kendini alçalan bir baykuşun gözüne kestirdiği fare gibi hissetti. “Daha değil dedim!”

“Öyle mi? Hikâyelerini neden istediğimi merak etmiyor musun?”

Freddie’nin aklından, vaktizamanında olduğu şaire yaraşır hoyrat cevaplar geçti: *Onları yiyorsun. Onları mücevher gibi istifliyorsun. Onları istiyorsun çünkü kendine ait bir ruhun yok...*

“Neden?” dedi.

“Sana göstermemi ister misin?”

Yanına ne zaman gelmişti? Freddie’nin burnuna şarap, reçine ve en güzel günleri mazide kalmış çiçeklerin kokusu çalındı. Yine de başını kaldırıp bakmadı çünkü Faland’a güvenmek için yine bir neden aradığından, olur da Faland gevrek zırhında bir çatlak daha bulursa sevineceğinden korkuyordu. “Olur.”

Faland keman kutusunu aldı ve lakayıt adımlarla kapıya doğru yürüdü. Bu kapı diğerlerinden farksız görünüyordu fakat Faland kapıyı açtığı anda buz gibi bir rüzgâr esti ve Freddie önce karanlığı ve yıldızları, sonra da dışarıdaki dünyayı gördü. Geceydi. Bundan haberi yoktu. Gece havasını içine çekip de serseri bir kar tanesinin yanağına konduğunu hissedene dek otelin ne denli havasız, ne denli boğucu olduğunu anlayamamıştı. Orada öylece donakaldı; havayı kana kana içmek istiyor fakat bir yandan da kapıyı kapaması, sonra da kilitleyip her şeyi dışarıda bırakması için Faland’a yalvarası geliyordu.

“Gel,” dedi Faland ve Freddie’nin tereddüt ettiğini görünce, “Seni yabana terk edeceğimden mi korkuyorsun?” diye ekledi. “Bu gece değil. Hadi.”

Freddie, Faland'ın aksak adımlarının sesi dışında yürüyüşten hiçbir şey hatırlamıyordu fakat sonrasında, ara sıra da olsa, rüyalarında kızıl közlerden bir gölün yanından geçtiğini görecekti. Ne var ki Faland yürümeyi kestiğinde temmuz ayında Halifax Limanı gibi uğuldayan bir binanın gölgesinde durduklarını gördü. O kadar uzun zamandır ateş ışığıyla idare ediyordu ki elektrik ışıkları gözlerini kamaştırdı. "Tanıdın mı?" diye sordu Faland dudağını alaycı alaycı bükerek.

Freddie daha önce buraya gelmemiştir. Fakat bina şüpheye mahal bırakmıyordu. "Genel Karargâh," dedi. "Ama orası... güneyde, *kilometrelerce* uzakta."

Faland yanıt vermedi. Freddie nutku tutulmuş vaziyette öylece bakıyordu. Genel Karargâh sadece bir şato değildi; yıldızların altında tertemiz duran bakımlı binalardan oluşan koskoca bir köydü. Ölüm kokusu yoktu. Sadece benzin, toprak ve pişmekte olan yemeklerin kokusu vardı. Freddie binaların gösterişli, ısı ısı ya da bakımlı olabileceklerini unutmuştu. Onca ihtişamına rağmen Faland'ın otele bile amansız bir çürüme havası hâkimdi. Aydınlık bir pencerenin diğer tarafında parlak gümüşler ve kurulu bir sofra görür gibi oldu.

"Gidip şu pencerenin altında dur. Anlarsın," dedi Faland.

"Beni görürler."

"Ne olmuş yani? Bugün Noel." Faland hafifçe dişlerini gösterdi. "Zavallı hayaletlerin yeryüzünde dolaştığı gün. Sen ne olduğunu sanıyordun ki?" O sırada inceden bir kar yağışı başlamış, dünyayı beyaza bürümüştü.

"Ben hayattayım," dedi Freddie. Gerçi bazen kendisi de emin olamıyordu. "Burada ne yapacaksın?"

Faland cevap vermedi. Derken Freddie, Faland'ın dramı da şarap kadar sevdiğinden şüphelendi. Bir an sonra Faland uzun adımlarla araziye arşınlayıp ön kapıyı çaldı ve içeri buyur edildi.

Freddie bir süre daha dolaşmayı düşündü. Ne de olsa nerede olduğunu biliyordu. Belki sivil kıyafetler bulurdu ve sonra...

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Sonra ne olacaktı? Gerçek bir dünyada kendiyle yüzleşmek zorunda kaldığını hayal etti ama yapamadı. Bir adım attı, sonra bir adım daha ve kendini bahçe kapısına değil de gölgelerin içinden pencereye doğru yürürken buldu. İçeriye şöyle bir göz attı.

Akşam yemeği servisine hazırlanıyorlardı. Çatal bıçakları gördü. Beyaz masa örtüsünü. Billur kâselerdeki jöleleri. En son ne zaman acıkmıştı? Bu şık sofraya yağmurun bardaktan boşanırcasına yağdığı, birinin evinden getirdiği bayat pastayı paylaştıkları son Noel'den daha uzak olamazdı.

Şimdiden içkiden suratları kızarmış subaylar yemek salonuna akın etmeye başladı. Birkaçını tanıdı. Amerikan üniformalı olanları tanımıyordu. Kıyafetleri diğerlerinininki kadar temiz olmayan muharip subaylar yüzlerindeki sert ve dalgın ifadeden, siperlerin pençe izlerinden hemen ayırt ediliyordu. Nadiren konuşuyor ve derhâl yemeklerine gömülüyorlardı.

Fakat kurmay kadrosu, yani cepheye adım atmayanlar ânında çene çalmaya başladı. Espriler, haber kırıntıları, zafere kadeh kaldırmalar. Freddie dudağını ısırtıp kanattığını fark etti. Şeytani bir hâlleri yoktu, daha ziyade ölümcül, enikonu bir gamsızlıkları vardı. *Onlar savaşlarını eski dünyada veriyorlar fakat biz bu dünyada ölüyoruz.*

Derken Faland kapı boşluğunda belirdi.

Kafalar o yana döndü. Öfkeden kuduran Freddie hevesle Faland'ın ne yapacağını görmeyi bekledi. Hiçbir gamsızlığın Faland'ın bakışları karşısında sağ kalamayacağına emindi, üstelik Faland gerçekten zalim olabiliyordu. Freddie bunu şahsen tecrübe etmemiş miydi? Faland eğilerek salondakileri selamladı ve gülümseyerek bir şey söyledi. Subaylar birbirlerine baktı.

Canlarını yak, diye düşünürken buldu Freddie kendini.

Faland kemanını omzuna yaslayıp çalmaya başladı.

Müzik kıvrıla kıvrıla salona, oradan da geceye taşıtı. Konuşmalar kesilirken melodi yavaş yavaş yükseldi. Neredeyse

tatlıydı. Freddie tiksindi. *Hayır*, diye düşündü. *Burada olmaz. Bu gece olmaz. Onlara güzel bir şey çalmaya nasıl cüret edersin?..*

Bir an sonra, sanki Faland onu duymuş gibi, melodi hırçınlaştı. Tatlılık öfkeye dönüştü, insanın yüreğini paramparça eden bir kayba dönüştü. Freddie bu melodiyi ömründe hiç duymamıştı fakat her nedense notası notasına biliyordu.

Birden anladı. Bu müzik, aşinalığı, dinlediğinde canının yanması. Hepsi *kendisiydi*. Aşkları, kusurları, dünyasının sona erışı. Onu içten içe yiyip bitiren derin öfkesi. Hatıraları yitip gitmemişti. Oradaydılar, Faland'ın tellerin üstünde hareket eden ellerinde, onun hizmetindeydiler. O anda Freddie nihayet Faland'ın gücünü anladı; bir zamanlar o da aynı gücü bulunduruyordu elinde. Elle tutulmaz, gözle görülmez olanı ya da dile getirilemeyen yakalayıp yaşayanların dünyasına çekmek, gerçek kılmak şairin simyasıydı. Ne var ki bu lütuf Faland'ın ellerinde canavarca bir şeye dönüşmüştü. Sofradaki gümüşler bile Freddie'nin ızdırabının kudretiyle zangırdıyordu. Tehdide benziyordu. Büyüye, isyankâr bir çığlığa, ruhunun olup olmadığı umursamayan bir dünyada ruhunun haykırışına. Fakat müzik onu da küçültüyor, göz alabildiğine uzanan çorak bir arazide yankılanan tek bir çığlığa indirgiyordu. Faland'ın yorumunda ne Laura'nın kahkahalarına ne de Winter'in gözlerine yer vardı. Yalnızca gazap vardı. Freddie dinledikçe korkmaya başladı. Faland'ın kemanından yükselen öfkeli bir haykırıştan daha fazlası olup olmadığını sorgulamaya başladı.

Korkuyordu korkmasına ama vahşice neşeliydi de. Çünkü ızdırabının ağıtı yemek yiyenlerin ruhlarının derinliklerine işlemiş gamsızlığı delip geçiyordu. Konukların huzursuzca kıpırdandığını, yumruklarını sıktığını, sağa sola baktığını gördü. Savaş *oradaydı*, dört bir yanlarını sarmıştı: yağmur, karanlık, açlık, susuzluk. Ölüm. Tarifi kelimelerle mümkün olmayan şeyler. Fakat kemanın kelimelere ihtiyacı yoktu. Acıyla uluyordu. Freddie'nin ruhu yok olmamıştı; katıksız bir acıya indirgen-

miş, başkasının zihninde damıtılarak güce dönüşmüştü. Freddie kemanın ılığınan gayrısı olduğunu unutmuştu. Deliliğın eşiğinde sallandığını hissediyor ama umursamıyordu. Masa-daki adamların da aynı vaziyette olduğunu düşündü. *Dur*, dedi içinden Faland’a. *Durma*, dedi sonra.

Pencere bir şangırtıyla titredi.

Müziğın büyüsu bozuldu ve Freddie saklanmak için iç-güdüsel olarak ormangülllerinin arasına daldı. Ama çok geçti: Pencerenin kenarında, gözleri fal taşı misali açılmış bir adam duruyordu. Bu, komutanının hizmetkârı Bowles’tu. Freddie’ye bakıyordu.

Freddie kendini hareketsiz durmaya zorladı, aklına gelen tek şeyi yaptı. *Zavallı hayaletlerin yeryüzünde dolaştığı gün...* Suçluluk duymayı bırakmış bir adam gibi tek elini kaldırıp ona selam verdi ve gölgelere daldı. Titriyordu.

Kimse peşinden gelmedi. Ama müzik de kaldığı yerden devam etmedi.

Bir süre sonra, tanıdık bir ayak sesinin buz tutmuş çakılları çignediğini duydu ve Faland kış yüzünden karalar bağlamış ağaçların gölgesinde yanında belirdi. Freddie o ağaçlardan birine yaslandı, hâlâ titriyordu. Çekip gitmek aklının ucundan bile geçmemişti. “Bu yüzden sana hikâye anlatmamı istiyorsun. Müziğın için.”

Faland sessizdi.

“Peki ama neden ille *unutmak* zorundayım?” diye sordu Freddie. Hatırlamak istiyor muydu ki?

Faland’ın cevap vermeyeceğini ya da verse bile bir espriyle veya yalanla geçiştireceğini düşünüyordu. Ne var ki, “Eskiden kendim için müzik yapardım,” dedi Faland nihayet. Freddie başını şöyle bir kaldırıp baktı ve o griliğın içinde bir an için

KATHERINE ARDEN

belirip kaybolan tek bir yıldız gördü. “Sonra da onu dünyaya sunardım. Ama artık yok etmeden yaratamıyorum.”

“Neden?”

“Fazla merak kabalıktır.”

“Aynanın yaptığı da bu, öyle değil mi? İnsanların kim olduğunu görüp sonrasında kemanla çalışıyorsun.”

“İçtikleri şarabın bedelini öyle ya da böyle ödemek zorundalar,” dedi Faland belli belirsiz, tanıdık bir hasetle.

Tüyleri diken diken olan Freddie, “Herkes kendini mi unutuyor?” diye sordu.

Faland omuz silkti. “İnsanlar zaten unutuyor. Savaş onları paramparça ediyor, yeniden şekillendiriyor. En azından ben onlardan bir şey yaratıyorum. Aksi takdirde... solup gidiyorlar.”

“Ne yaratıyorsun?” dedi Freddie. “Yemek salonundaki, o melodideki... o ben değildim. O sadece... sadece bir çılgıktı.”

“Ah, çocuğum,” dedi Faland yumuşacık bir sesle. “O sendin.”

Gerçeklik bir an için yine eğilip büküldü; Faland’ın müziğini yaratan Freddie’nin ruhuydu fakat bunun karşılığında müzik de onu yeniden şekillendiriyordu, sonsuza dek döne döne kuyruğunu kovalayan bir yılan gibi. Ta ki Freddie kemanın tellerinin arasına sığacak kadar küçülene dek. Dişlerini birbirine bastırdı ve en nihayetinde, “Tüm bunların amacı ne?” diye sormayı başardı.

Faland dönüp ona baktı.

“Bu gece çaldığın şey sadece *yemek müziği*ydi. Ne kadar tuhaf ya da... ya da güzel olsa da. Onu sana... sana anlattığım hikâyelerden damıtmış olsan da. Sen çaldın, onlar dinledi ama hiçbir şeyi değiştirmede. Kimse kale almadı. Seni de kale alan yok. Ama alan olabilirdi. Seni Ypres’da gördüm. Kral gibiydin. Hiçbir şey sana dokunamıyordu. Böyle bir becerin var ve tek yaptığın, insanların hayatlarıyla oyunlar oynamak. Önce yapıyor, sonra yıkıyorsun. Ne için?”

“Peki,” dedi Faland iğneleyici bir ses tonuyla. “Belki de ilham kaynağım yeterince iyi değildir. Hâlâ en iyi hikâyelerini anlatmadın bana, öyle değil mi?” Çehresinde açlık, neredeyse şehvet kıvılcımları çaktı. “Karanlıkta çığlık çığlığa uyanmanın nedenini anlat. Ruhunun en dibindeki hatırayı. Ver onu bana.” Sesi Freddie’nin teninde böcek misali gezindi. “Bana Alman’dan bahset.”

Dili damağı kuruyan Freddie, “Onunla ne yapacaksın?” diye fısıldadı.

“O adamların yüreklerini paramparça edeceğim. Bunu yapmamı istemediğini söyleme sakın.”

Freddie tek kelime etmedi. Tir tir titriyordu. O hatırayı da Faland’a verirse aklını kaçırdı. Bunu aniden tüm berraklığıyla anladı. Bu anı, sendeleyeni ruhunun köşe taşlarından biriydi. Dönüştüğü her şey o anıydı: korku ve cesaret, karanlık ve nezaket. Onu kaybederse iskambil kâğıtlarından yapılma bir ev gibi çökerdi. Onu kaybedemezdi. Buna dayanamazdı.

Faland yürümeyi bırakmıştı. Sessizce Freddie’yi izliyordu. Bekliyordu. *Sonsuza kadar da bekler*, diye düşündü Freddie hayal meyal fakat hissettiği şey hayranlık mıydı dehşet miydi emin olamıyordu. Ağzını açana kadar ne diyeceğini bilmiyordu ancak ağzını açtığında kendini, “Bir keresinde bana kötü bir asker olduğunu söylemiştin. Ne yaptın?” diye fısıldarken buldu. Faland’ın cevaplayacağına hiç ihtimal vermiyordu.

“Neden cevabını bildiğin sorular sorup duruyorsun?” dedi Faland. Sonra yumuşadı. “İsyan ettim.”

Kalbi gümbür gümbür attığından Freddie doğru düzgün düşünemiyordu. “Peki bacağına ne oldu?”

“Düştüm,” dedi Faland. Koyu renkli gözü ışığı yiyip bitiriyordu; kararmış bir aynanın bulanık pusundan bile daha koyuydu. “Ve sonra karanlıkta uyandım.”

Wilfred adındaki çocuk olsa kusar, korkudan tir tir titrerdi. Ama Freddie artık neyden korkacağını bilmiyordu. Belki içindeki

şair coşmuştu. Belki de şair anlamıştı. Belki Faland da bir şairdi. Konuşamadı. Faland'ın sesiye eprimiş ipek gibiydi. “Benden duyup duyabileceğin bu kadar. Ne yapabildiğimi gösterdim sana. Uykundan neden çığlık çığlığa uyandığını anlatırsan dahasını da gösteririm, Wilfred Iven.”

VE GÖRDÜM KUTSAL KENTİ

POPERINGHE, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

GÜN AKŞAMA DÖNERKEN LAURA, WHITING'İN YANINDAN ayrılıp Mary'nin motosikletine yöneldi. Aslında motora atlamalı, marşa basmalı ve gece çökmeden Couthove'a varmalıydı. Ama tereddüt etti. Geç kalırsa Mary kızardı. Fakat yine de aklında yapılması gereken son bir iş vardı. Ne kendisi ne de Freddie içindi bu. Pim için.

Laura motosikleti ve kasaba meydanını arkasında bırakıp Priesterstraat'ın ortalarında, önünde upuzun bir erkek kuyruğu olan evin önünde durdu. Kapının yanında kırmızı bir lamba yanıyordu. Sırada bekleyen adamların başları ondan yana döndü fakat Laura adamların bakışlarına karşılık vermedi.

Madam Maertens sektördeki en tanınmış iş kadınıydı ve işi, üniformalı Edward dönemi bakireleri ile çaresiz Belçikalı kadınların iki koldan akınıyla büyüyen fuhuştu. Savaş başladıktan beri servetine servet katmıştı. Madam, Wilfred Iven adındaki ölü bir asker hakkında hiçbir şey bilmezdi. Onun dünyasında savaş meydanlarında yitirilen canlar ilgi çekmezdi. Ama dedikodu ve skandal tacirliği yapardı. Kızları onları küçük kabinlerinde titizlikle toplardı. Madam'ın kulağına kemancı

lakaplı şu herif hakkında bir şeyler gelmiş olabilirdi. Bir otele ve Faland adında bir adama dair anlatılan hikâyeleri duymuş olabilirdi. Pim'in içini rahatlatmaya yetecek kadar şey biliyor olabilirdi. Madam'ın yetişkin oğlu kapıda durmuş, düzeni sağlıyordu. "Onu görmeye geldim, Gerald," dedi Laura.

Gerald, Laura'yı tanıyordu. Kızların yarısına frengi ilacı getirmiş, her birini en az bir kere doğurtmuştu. "Eve döndüğünü duymuştum. Bazıları öldüğünü söylüyordu."

"Daha değil," dedi Laura.

Gerald başıyla onayladı ve Laura içeri süzüldü.

Madam'ın bürosu savaştan önce kilerdi. Laura kapıyı çaldığında mırıldanarak defterlerine göz gezdiriyordu. Bakışları hemen kapıya kaydı. "Matmazel Iven!" diye bağırdı şaşkınlıkla karışık bir memnuniyetle. "Bacağınızı kaybettiğinizi duymuştuk."

"Sadece biraz pestili çıktı ama o kadar," dedi Laura.

"Otursana, kapıyı da kapat." Laura'yı cin gibi bakışlarla süzdü. "Seni buraya hangi rüzgâr attı? Özel bir mesele olduğuna şüphe yok."

Madam hoş beş etmekle vakit kaybetmezdi. "Kemancı denen adamı arıyorum."

Madam'ın gözlerinin ardında bir şey sertleşti. "Ah," dedi. "Herkes onu soruyor, değil mi? Adamların hayalet gibi geri döndüğüne bakma. Hepsi hâlâ onu arıyor."

"Neden?" dedi Laura.

Madam imalı imalı omuz silkti. "Kim bilir? Ruhlarını alıp karşılığında şarap verdiği söyleniyor." Laura kadının şaka yapıp yapmadığını anlayamadı. "Ama," diye ekledi Madam, "uzun zamandır cephede olanlar ruhlarını zaten kaybetmiş oluyorlar. O yüzden kim bilir?"

Hurafelere inanmak Madam'ın tabiatına aykırıydı. Laura, "Ama kim o?" diye sordu sabırsızca. "Arkadaşım onunla karşılaştı ve onu tekrar görmek için yanıp tutuşuyor. Kulağına o adam

hakkında... tuhaf hikâyeler geldi. Onun iyiliği için işin aslını öğrenmek istiyorum. Nereden gelmiş? Burada ne yapıyor?"

Madam istavroz çıkardı. "Kimse bilmiyor. Eğer senin yerinde olsaydım..."

Sonra tereddüt etti, gözlerini Laura'nın yüzüne dikti. "Ciddi misin, küçüğüm?"

"Şaka yapacak olsaydım emin ol bundan daha iyisini bulurdum."

Madam ona bakmayı sürdürdü. Ardından masasına eğilip çekmeceleri karıştırdı. Ve elinde *The Wipers Times*'ın bir kopyasıyla doğruldu. Askerlerin derme çatma matbaalarında bastığı şu mizah gazetesinin bir kopyasıyla. "Elimdeki tek cevap bu," dedi. Gazeteyi açıp bir sayfayı işaret etti.

Times gece vakti bir mezarlığın önünden ıslık çalarak geçmenin basılı hâliydi ve her sayısı kapkara mizahtan biçilmiş yamalı bir bohça gibiydi. Editöre gönderilmiş uyduruk okur mektupları. Okurlara hitaben yazılmış uyduruk yanıtlar. Ne var ki Madam'ın işaret ettiği sayfada uyduruk ilanlar vardı. *DANS!!!* diyordu bir tanesi.

PROFESÖR PORKY'NİN HAFTALIK DERSLERİ

Profesör tek kişilik bir **SİPER
TANGOSU** gösterisi sunacaktır

**GİRİŞ: SAVAŞ VERGİSİ DÂHİL
HER ZAMANKİ FİYATLAR GEÇERLİDİR**

Absürttü. Laura kendini gülümserken buldu. Fakat ilk ilanın yanında bir tane daha vardı. *MÜZİK!!!!!!!* diyordu.

KATHERINE ARDEN

M. FALAND

**MESUR KEMANCI, CESARET
İKSİRİNİN TACİRİ, İLLÜZYONİST**

*EŞİ BENZERİ GÖRÜLMEMİŞ
İÇKİ ÂLEMLERİ İÇİN GELİN*

*KENDİNİZİ TANIMAK VE RUHUNUZU
PARÇALAYACAK EZGİLER
DİNLEMEK İÇİN KALIN*

**HER YERDE OLABİLİR
ARAYAN BULUR**

PARA KABUL EDİLMEZ

Laura'nın bakışları gazeteden Madam'a kaydı. Bu tam da *Times*'a yaraşır bir taşlama, askerleri güldürürken kurmay subayları çileden çıkaracak cinsten bir şakaydı. "Anlamıyorum," dedi dikkatlice.

"Kim olduğunu sordun. Bence bu da onun cevabı... ya da alıp alabileceğin yegâne cevap," dedi Madam.

"Bundan ne çıkarı olabilir ki—" diye söze başladı Laura.

"Ben bir iş kadınıyım, dolayısıyla bir iş kadını gibi cevap vereceğim," dedi Madam sertçe. "Emeklerinin, şakalarının cukkasını alıyor. Daha iyi bir cevap istiyorsan belki de bir rahibe sormalısın."

Laura ne diyeceğini bilemedi. Madam'ın iri kemikli suratı tam bir ciddiyet abidesiydi. Laura kendini akliselim biri olarak

görürdü. Fakat barın arkasında asılı duran o aynayı unutamıyordu. Pim'in yüzünü, pul pul dökülen yaldızları, o sabah puslu zihinlerle uyanışlarını. *Arayan bulur*. Eh, aynen öyle olmuştu.

"Ayrıca," diye ekledi Madam dikkatle, "canavarlar isteseler daha iyi bir yer ve daha iyi bir zaman bulamazlar. Bence geri dönmeli ve arkadaşına eğer canını seviyorsa o adamı unutmasını söylemelisin."

"Peki ya unutmazsa?" diye fısıldarken buldu Laura kendini. "O zaman onun için üzgünüm."

Alacakaranlıktı. Laura'nın araştırmaları cevaptan çok soru doğurmuş, geride sinsice iliklerine işleyen bir dehşet ve şaşkınlık bırakmıştı. Sıradaki hamlesine karar vermeyi denedi. Young'la firari Alman esir hakkında mı konuşmalıydı? Yoksa Pim'i bulup Faland'dan uzak durması için uyarmalı mıydı? Onu eve geri göndermenin bir yolunu mu bulmalıydı? Fakat Laura'nın ona müdahale etmeye ne hakkı vardı? Pim çocuk değildi ki.

Laura motosikleti bıraktığı yere döndü. Şiddetini artıran rüzgâr eteklerini, paltosunu ve başına örttüğü atkıyı çekiştiriyordu. Işık bir tuhaftı ve kapılarına keresteler çakılmış evlerin şeytani bir havası vardı, boş pencereleri tepeden dik dik bakıyordu. Laura bir moloz parçasına takılıp tökezledi. Savaş burada da izini bırakmıştı.

Başını gerisin geri kaldırdığında bir figür yolunu kesmişti. Boğazından boğuk bir ses yükselirken geriye doğru sendeledi. Figür tanıdıktı. Kâbuslarından fırlayıp gelmişti sanki. On adım ötesinde, gün gibi aşikârdı. Kanlı sabahlık, kanlı gözler. Elini kaldırmış, işaret parmağını suçlarcasına ona doğrultmuştu. "Gerçek değilsin," diye fısıldadı Laura. "*Gerçek değilsin, dur. Dur!*"

Gerilerken kendini bir köşe başında buldu ve başka bir sokağa daldı. Tek düşünebildiği, sokak lambalarının aydınlatığı kasaba meydanına dönmekti. Ama neredeydi? Poperinghe

sokaklarını daha önce yüzlerce kez arşınlamıştı. Ama şimdi döndükçe dönüyor, ne yana giderse gitsin kendini dönemeçlerden, boş pencerelerle kırık camlardan oluşan bir labirentin ortasında buluyordu. Dahası kasaba meydanı ucundan kenarından bile görünmüyordu.

Derken figür *yine* karşısında belirdi; oyulmuş gözleri, parmağını doğrultuşu... Her şey tıpatıp aynıydı. Laura ciğerlerine bıçak saplanmış gibi hissetmesine rağmen tekrar döndü. Neredeyse koşmaya başlamıştı ki figür üçüncü kez karşısına çıktı ve Laura artık dayanamadı. Durup, "Ne istiyorsun? Özür dilerim. Çok özür dilerim. Ölmeni istememiştim," diye haykırdı.

Ölü figürün özrünü kabul edip yok olacağını mı sanmıştı? Ölü figürün gerçekten orada olduğunu mu sanmıştı? Annesi parmağını tekrar doğrulttu fakat bu defa Laura'yı değil, arkasındaki bir yeri işaret ediyordu. Laura hışımla o yana dönerken yine bir kereste parçasına takılıp boylu boyunca yere serildi ve başını çarptı fakat düşerken gölgelerin arasında bir hareketlilik görür gibi oldu.

Kafasının içinde âdeta çanlar çalıyordu fakat ayağa kalktığı anda figür gitmişti. Sokakta sesler vardı. Işıklar daha parlak görünüyordu. Bir asker köşeyi döndü; sağda solda siviller de vardı. Ona dik dik bakan Belçikalılar. Derken sokağa daha fazla asker girdi: İnzibatlar. Sesleri Laura'nın kulaklarında çınladı: "Bu taraftan gitti. Şu da kim?"

"Onu tanıyorum," dedi tanıdık bir ses.

Bir an sonra adamlar Laura'nın etrafını sardılar ve cep fenerlerinin ışığı gözlerini kamaştırdı. Yarım yamalak gördüğü, nispeten tanıdık bir yüz ışığın arkasında duruyordu. "Ah," dedi ses, "Bayan Iven, iyi misiniz? Burada ne yapıyorsunuz? Yoksa onu gördünüz mü?"

"Kimi gördüm mü?" dedi Laura toparlanmaya çalışırken.

"Ah," dedi Young. Tabii ki oydu; coşkulu hâli, al al olmuş yanakları ve iri kulaklarıyla ondan başkası olamazdı. "Firari

Alman'ı. Buralarda bir yerde saklandığını söylüyorlar... Ama yok, siz bilmezsiniz. Sizi telaşlandırdıysam özür dilerim.” Young centilmence davranıyor, onu yatıştırmaya çalışıyordu. O anda Laura onun iyi bir çocuk olduğunu fark etti, en azından içtendi. Genç adam konuşmaya devam etti; Laura delikanlının birbiri ardına sıraladığı kibar fakat yüzeysel cümlelere minnettardı, nefesini düzene koyması için ona zaman tanıyordu. “Sizinle burada karşılaşmak ne büyük tesadüf! Bayan Shaw bu akşam bizi ziyaret edecek, eminim haberiniz vardır. Onu görmeyi arzu eder miydiniz? Belki siz de bir şeyler atıştırmak istersiniz?”

Laura ağzını açıp iki kelam edebilecek hâlde olsaydı bile onu geri çevirmezdi; Pim'i görmek istiyordu. Young adamlarına emirler yağdırdı ve Laura'ya koluna girmesini teklif etti. Firari peşinde koşmaktansa kadınlara refakat etmeye daha uygundu; Laura, adamlarının yüzlerindeki donuk ifadeyi aynı kanıda olduklarına yordu. Birlikte yola koyuldular ve son on dakika Laura'ya rüya gibi gelmeye başladı.

Kasaba meydanı askerlerle, kamyonetlerle, ışıklarla ve kapıları ılıman bahar havasına misafirperverce açılmış kafelerle cıvıl cıvıldı. Laura, Young'ın Pim'le bir kafede buluşacağını düşünmüştü. Fakat genç adam onu kafe yerine Beşinci Ordu karargâhına götürdü.

Burası eskiden Poperinghe'in belediye binasıydı: Savaşın emrine amade edilmiş işlevsel bir binaydı. Telefon telleri dışarıda salkım saçak asılı duruyor, motosikletli, bisikletli ve at sırtındaki ulaklar oradan oraya mekik dokuyordu.

“Amcam akşam yemeğine ev sahipliği yapmakta ısrar etti,” diye açıkladı Young. “Tahmin edebileceğiniz gibi Bayan Shaw'dan, cesaretinden çok etkilendi.” Gevezelik mi ediyordu? Bu kadar gergin olduğuna göre sıırıslıklam âşık olmalıydı. *Aşk bu mu?* diye düşündü Laura neden sonra. Adamın sesi o kadar... kaygılı geliyordu ki.

“Alman’ı arama çalışmalarında herhangi bir ilerleme kaydedildiniz mi?” dedi Laura ihtiyatla. “Sanırım Pop’ta olduğunu düşünüyorsunuz.”

“Ben...” Young’ın dikkati dağılmış gibiydi. “Hayır, onu henüz yakalayamadık, hayır. Ama duyduk ki... Yani bir ihbar aldık, burada olduğundan şüpheleniyoruz. Yakalanması an meselesi.” Akıllı başka yerdeymiş gibi konuşuyordu. “Burada olduğunuza gerçekten çok sevindim, Bayan Iven, arkadaşınıza çok iyi geleceğinizi düşünüyorum.”

Laura’nın akıllı karıştı. Pim’in sıkıntısını biliyordu fakat gidip de zavallı Young’a içini dökmesi garip değil miydi?

Karargâha girdiler, merdivenden üst kata çıktılar ve yemeğin samimi bir ortamda gerçekleşmeyeceğini anladılar; salonda başka subaylar ve Laura’dan daha iyi ailelerden gelen birkaç gönüllü hemşire de vardı. Hemşirelerden üçü onu tanıdı; şaşkınlık nidaları yükseldi, anılar sel oldu aktı. Laura akıllı başka yerdeymiş gibi görünmemeye gayret ediyordu. Pim çoktan yerine oturmuş, Gage’le sohbet ediyordu. Laura ve Young içeri girer girmez genç adamın bakışları doğrudan Pim’e kaymıştı; ona derin sulara balıkçılar tarafından yakalanmış bir denizkızıymış gibi bakıyordu.

Pim, Laura’ya baktı. Laura bir an için Pim’in onu gördüğüne hiç memnun olmadığından işkillendi. Yüzündeki ifade garip bir hâl almıştı. Ama sonra gülümsedi, ayağa kalktı ve elini uzatarak çarçabuk yanına geldi. “Laura! Saatler önce Couthove’a döndüğünü sanıyordum; seni gördüğüme çok sevindim, canım.”

Gage pürdikkat Pim’e bakıyordu. Yoksa o da mı Pim’e âşık olmuştu? Fakat Laura adamın çehresinde bir parça tedirginlik görür gibi oldu. Bir türlü akıl sır erdiremiyordu. “İşte size bir sürpriz, Bayan Shaw. Ne tesadüftür ki arkadaşınızla yolda karşılaştım ve onu gördüğünüze sevineceğinizden emindim.”

“Sahiden de sevindim,” dedi Pim gülümseyerek.

Derken yanı başında bir kadeh şarap belirdi ve Laura minnetle ondan bir yudum aldı. İçkili kafelerde satılan bir franklık şaraplardan katbekat iyiydi.

“Öyle güzel bir gün geçirdim ki,” diyordu Pim. “Ata bindik, sonra teğmen bana tabanca kullanmayı öğretti. Ah, ne korktum bir bilsen ama çok kolaymış meğer. Başka haberlerim de var: General Gage, Mary’ye büyük bir lütufta bulunacak.”

Laura, Gage’in lütfuyla pek ilgilenmiyordu. Fakat, *Faland’ın otelini aramaya gittin mi?* diye de sormadı o kalabalıkta. *Gidecek misin?*

O anda aklındaki hiçbir soruyu sormadığından yudumlar arasında Gage’in gerçekten de büyük bir lütufta bulunacağını öğrendi: Belçika Kraliçesi Elizabeth sırtında bir hemşire üniforması ve peşinde fotoğrafçılarla bir hastaneyi ziyaret etmeyi umuyordu. Pim, Couthove’u önermişti. *Muhtemelen viran balo salonundaki koğuşun dramatik atmosferi fotoğrafların arka planında cazip duracağı için,* diye düşündü Laura alayla. Mendinghem yakınlarındaki barakaların ve çadırların pitoresk bir yanı olmadığı apaçık ortadaydı.

Gage gülümsüyordu. Bir fırsatını bulabilirse Kraliçe’ye eşlik edecekti. Bunu memnuniyetle yapardı. Zevkle. Ardından Pim’e, Laura’ya ve Couthove’a birbiri ardına baş döndürücü iltifatlar yağdırmaya geçti. O hâlde bu kadar huzursuz görünmesinin sebebi neydi?

Laura Kraliçe’nin ziyaretinin iyi bir fikir olmadığı kanısındaydı. Kraliyet ailesinden birinin ziyareti hastanenin düzenini altüst ederdi. Köşe bucak temizlik yapmaları, çamaşır yıkamaları, adamların jilet gibi çarşafırlara yatırılması gerekecek, sonra da hastalara kıpırdamamaları, inlememeleri, mümkünse kanamamaları, berbat görünmemeleri ve kötü kokmamaları tembihlenecekti. “Mary’nin çok sevineceğinden eminim,” dedi Laura. Kadehini doldurttu. Mary *sahiden* sevinirdi. Hemen bir

gazeteci dostunu çağırır, sonra da bu olayı insanlardan biraz daha bağış koparmak için kullanırdı.

Pim aklından geçenleri okumuş gibi Laura'nın koluna sakince dokundu.

Ardından yemekler geldi. Öyle ahım şahım şeyler değildi fakat tavuk vardı, tereyağı vardı, yumurta vardı. Laura'nın şarabı uzaktaki bir patlamanın tesiriyle titreşti. Onlar yiyip içip çene çalarlarken cephede neler olduğunu hayal etmemeye çalıştı. Pim'in omurgasındaki, yüzündeki, bardağı tutan elindeki gerginlik. Yine de hem Gage'in hem de Young'ın aklını başından alıyor, gülümsüyor, dinliyordu. Akşam havası ılıktı; ön taraftaki uzun pencere açıktı. Sohbet kısacık bir anlığına kesildi ve Laura o kısa sessizlikte aşağıdaki sokaktan geçen adamların seslerini, hoyrat kahkahalarını duydu.

Geceyi delip geçen yapayalnız fakat inatçı bir keman melodisi pencereden içeri süzüldü.

Laura az daha şarabını dökecekti; Pim, Gage'in ballandıra ballandıra anlattığı anekdotlarından birinin tam ortasında sandalyesini hiç tereddüt etmeden geriye itti. Adamı orada geveler vaziyette bırakıp pencereye koştu. Laura da toparlanıp yarım ağızla bahaneler uydurarak telaşlı adımlarla peşinden gitti.

Sokakta kemancı falan yoktu ama sürüyle adam vardı. Sayıları her zamankinden fazla mıydı? Müzik aralarında ısıltı ısıltı bir ses iplikçigi gibi mekik dokuyordu.

Pim kımıldamadan durdu.

Müzik değişti. Yaylardan insanın kulaklarını tırmalayan tiz mi tiz bir ses yükseldi ve Laura ışıkların ulaşamadığı bir yerde bir camın kırıldığını duydu. Yanında Pim kaskatı kesilmişti.

Bir adam meydana doğru fırlarken, "Dur!" diye bağırdı bir başkası. Yine bir cam şangırtısı duyuldu. Meydandaki kalabalık itişip kakışmaya başlamıştı. Gülüyor, kırıp döküyorlardı. Laura adamlardan birinin suratının gözyaşlarıyla parladığını görür gibi oldu. Düzeni sağlamaya çalışanların ısıkları, bağırırları

duyuluyordu ama nafiyleydi. Ortalık büsbütün yangın yerine dönmüştü. Laura artık kemanın sesini duyamıyordu ama önemi yoktu; melodi isyanın seslerinde yankılanıyordu her nasılsa. Keman ya zihinlerine delilik üflemiş ya da onlara diğerleri ölürken bazılarının kızarmış tavuk yediğini, savaşın yükünün eşit dağılmadığını ve hiçbir zaman da eşit dağılmayacağını hatırlatmıştı sanki. Biri Laura'yla Pim'i pencereden uzaklaştırmaya çalışıyordu.

Derken Laura ışıktaki bir an için parlayan sonra da karanlıkta gözden kaybolan kül rengi saçlar ve sivil giyimli çelimsiz omuzlar gördü ya da görür gibi oldu.

Pim ansızın yanından kayboldu ve endişeyle başını bekleyen subayların ellerinden kurtulup merdivenden aşağı koştu. Laura arkasından gitmek için o yana dönerken durdu. Dışarıda, meydanda, gözsüz bir hayalet yüzünü yukarı çevirmiş, kan kırmızısı çukurlarını Laura'ya dikmişti.

Laura bir küfür savurdu. Kendine mi, hayalete mi yoksa Pim'e mi bilmiyordu. Sonra koşmaya başladı. Aşağıda biri ismini bağıırıyordu.

Bağııran Young'dı. Laura basamakların dibinde ona katıldı. "Burada kalmalısınız, Bayan Iven. Ben gidip onu getiririm. Siz sakın olmalısınız."

Demek Pim dışarı çıkmıştı. Laura kapıya döndü. Arkasındaki Young onu durdurmaya çalıştı fakat Madam'ın ikazı zihninde capcanlıydı. Önüne çıkanları iterek keşmekeşin içine daldı. Young arkasından geliyor muydu? Bilmiyordu. Üç adım daha attıktan sonra hata yaptığını anladı; kalabalığı hafife almış, kendi gücünü gözünde büyötmüştü. Kalabalık şimdi bir dip akıntısı gibiydi, sesi kayayı döven suyunkini andırıyordu. O güröltü patırtıda Faland'ın müziğinin yankısı kulağına çalınır gibi oldu. Gözleri alışmakta zorlanıyordu. Kör edici ışık havuzları yerlerini kesif gölgelere bırakıyordu. Derken adamın teki ona

çarptı fakat Laura yana doğru savrulduğunu bile doğru dürüst hissetmedi; zihni adrenalin yüzünden alev alevdi.

Bir an sonra annesinin kan revan içindeki hayaleti tam karşısında zuhur etti. Akıl sağlığını kaybetmekten korktuğundan çılgınlığını bastırdı. Yoksa bağışlanmayı umduğundan mı? Yine hiçbir şey olmadı; tabii annesinin elini kaldırıp arkasındaki bir yeri işaret etmesinden başka. Laura annesinin parmağını takip edince Pim'i, Faland'ı ya da Freddie'yi değil, çömeldiği kapı boşluğundan masmavi gözleriyle bu deliliği izleyen bir yabancı gördü.

Gelgelelim bacağı ona ihanet etti. Bir krampla büküldü ve Laura düştü. Bir anlığına yüzlerce aymaz botun altında ezildi, yağlı tozların içinde yuvarlandı.

Ardından yanı başında bir omuz belirdi; biri vücuduyla ona boşluk yaratıyordu. Yabancı bir el uzandı, onu yakaladı, nefes nefese kalmış vaziyette onu tutup çekerek ayağa kaldırdı ve peşi sıra sıg bir kapı boşluğuna sürükledi. "İyi misin?" dedi bir ses.

Laura'nın dudağı patlamıştı ve kanıyordu. Her yeri bere-lenmişti. Işık kurtarıcısının arkasından geliyordu. "Teşekkür ederim," dedi nefes nefese, ardından donakaldı. Adamın iri kemikli bir suratı vardı; kirli sakalları kum rengiydi, saçlarıysa bir ton daha koyuydu, ıslak kum gibi. Yapılı bir adamdı fakat dal gibi kalmıştı. Yüzü donuk, bakışları tetikteydi.

Paltosunun bir kolu boştu.

Kate'in ve Young'ın sözleri Laura'nın zihninde itişip kışmaya başladı: *Alman bir casus firar etti. Kardeşinden haber getirdi. Freddie'nin ölmediğini düşünüyordu. Ona inandım. Ona inandım.*

Burada olamazdı, İngiliz Ordusu'nun yarısı sokaklarda fellik fellik onu ararken Poperinghe'da elini kolunu sallayarak dolaşiyor olamazdı. Ama yine de... Laura'nın o işaret eden parmağın ne anlama geldiğini düşünecek vakti olmamıştı. "Burada kalsan

daha iyi, han'fendi," dedi adam ve gitmek üzere arkasını döndü. Laura onu boş yeninden yakaladı.

"Adın Winter mı?"

Mavi gözler teyakkuza geçti. Adam Laura'nın elinden kurtuldu. Laura alelacele konuşmaya başladı. "Benim adım Laura Iven. Couthove Şatosu'nda hemşireyim."

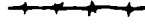
Adam durdu. Gözleri Laura'nın kilitlendi.

"Kardeşimi arıyorum," dedi Laura.

Meydanın diğer tarafından coplarını sallaya sallaya, bağıra çağıra bir inzibat birliği geliyordu. Onu görmüşler miydi? Görmüş olabilirlerdi. Hayatını kurtarmak uğruna o kalabalığın içine dalmış, görüş alanlarına girmişti. Soracak cesareti var mıydı? Kendini sormaktan alıkoyabilir miydi? "Winter," dedi. "Kardeşimi tanıyor muydun?" Ve ardından sıra tehlikeli soruya geldi: "Kardeşim yaşıyor mu?"

İnzibatlar yaklaşıyordu. Adam ağzını konuşacak gibi açtı, sağa baktı, Laura'nın elinden kurtuldu ve kalabalığın içinde gözden kayboldu.

DİĞER ÂLEMLERİ DÜŞÜNME SAKIN

COUTHOVE ŞATOSU, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

İSYAN BASTIRILDI. İSLIKLAR VE BAĞIRIŞLAR MEYDANI DOLDURDU; askeri disiplin yavaş yavaş meydanı hâkimiyeti altına aldı. Laura ortalık sakinleşene dek kapı boşluğundan çıkmadı. Gözleri Pim'i, Faland'ı ve kendine itiraf edemese de Freddie'nin kestane rengi saçlarını aradı. Fakat tanıdık kimseyi göremedi. Ta ki karargâha geri dönüp de Pim'i her zamanki sakinliğiyle Gage'le konuşurken, Young'ı da onun etrafında pervane olurken bulana dek. Laura perişan hâlde kapıdan girdiğinde Pim yüzünde kaygılı bir ifadeyle hemen ona döndü. "Ah, Laura, çok üzgünüm. Beni aramaya mı çıktın? Ben... Daha iki adım atmadan ne büyük aptallık ettiğimin farkına vardım. Generale de söylediğim gibi tanıdığım birini gördüğümü sanmıştım. Sonra akıllı başında bir kadın gibi hemen geri döndüm." Pim endişeli bakışlarını Laura'nın yüzüne dikti. "Dudağına ne oldu öyle?"

Onları generalin arabasıyla Couthove'a bırakmayı önerdiklerinde hemen kabul ettiler. Pim'in kaşlarının arasında kukumav kuşu gibi düşünüp durmaktan diş ipi kadar ince bir çizgi

belirmişti ve Laura'nın üstüne titriyordu. Araba hazırlandı ve adamlardan birine Mary'nin motosikletiyle peşlerinden gitmesi buyuruldu. Laura'nın söylemek istediği on binlerce şey vardı ama şoförün yanında tek kelime edemezdi. Hâl böyle olunca Couthove'a giden yol boyunca sessiz kaldılar.

Jones onları kapıda karşıladı, Laura'nın yüzüne şöyle bir bakınca suratı asıldı. "Birileri başının çaresine bakabileceğini söylemişti."

Couthove'a geri dönüş yolunda Laura daha önceden fark etmediği çok sayıda morlukla haşır neşir olmuştu ve hiç tadı yoktu. "Sıcak bir banyoyla biraz dinlenmenin iyileştiremeyeceği bir şey değil." Pim çoktan, "İyi geceler," diye mırıldanıp üst katta gözden kaybolmuştu. Laura peşinden gidecek oldu.

"İven," dedi Jones.

"Doktor," dedi Laura, omuzları kasıldı. "Şu anda hiç havamd—"

Jones sabrı taşmış gibi bir ses çıkardı. "Seni muayene etmeme izin verirsen sana fırça atmayacağım. Dört günlük bombardımandan çıkmış gibi görünüyorsun. Dudağına ne oldu?"

"Akşam yemeğinde ufak bir talihsizlik yaşandı."

"Talihsizliğin böylesi." Jones sterilizasyon odasına yöneldi ama sonra arkasına döndü. "Odada üç hasta bakıcı iskambil oynuyor, üst kata gelir misin? Bir kadının sana eşlik etmesini istersen Shaw'a seslenebilirim." Bunu söylerken rahatsız görünüyordu, sonra da kendi rahatsızlığından huzursuz oldu.

Belki de Laura'ya umursamaz bir alaycılıkla, "Sanırım aslanın inine girebilirim. Yeter ki bu gece fırça yemeyeyim," dedirten de bu oldu.

Jones rahatlamış gibiydi. "Ne kadar istesem de bu gece fırça yok. Hadi gel, yoksa olduğun yere yığılıp kalacaksın."

Jones'un odası Laura'yla Pim'inkinden daha iyiydi; savaş patlak vermeden önce şatonun en güzel yatak odalarından biri olmalıydı fakat Jones'un eğreti karyolası, sandığı, eski usul yazı kutusu ve kitabı dışında boştu. Pencere ılık bahar gecesine açılmıştı.

Jones ışığı yakarken sırtı Laura'ya dönüktü ve Laura fırsattan istifade, "Aklımı kaçırdığımı mı düşünüyorsun?" diye sordu.

Adam ona döndü. Yüzünde temkinli bir ifade vardı. "Hayır, Iven."

Laura pencerenin kenarında durmuş, ufukta süregiden savaşın ışıklarına bakıyordu. "Bu tıbbi görüşün mü?"

Laura adamın odayı boylu boyunca arşınlayan ayak seslerini duydu, gelip omzunun dibinde durduğunu hissetti. "Merakını dizginleyeceğine söz vermiş bir adamı çok zorluyorsun, Iven. Ama evet, öyle. Aklın başında ancak elbiselerin daha iyi günler görmüş olabilir. Işığa gel."

Laura başını önüne eğip üstüne başına baktı. Yırtıklar, lekeler, toz toprak gördü. Jones dirseğini tuttu. İstifini bozmamaya gayret ederek, "Biri seni tekmelemiş. Burada bir bot izi var," dedi.

"Kazara oldu," dedi Laura.

"Öyle mi?" İfadesi sertti ama üstelemedi. Avucunu izin üstüne bastırınca Laura kendini tutamayıp irkildi. "Kaburgalarında ağrı var mı?"

"Sadece bereler," dedi Laura. Buraya neden gelmişti? Pekâlâ kendi kendini de muayene edebilirdi. Bunu, odasına gelmeyi, yatağının yanında dikilmeyi nasıl kabul etmişti? Kırılğanlığını hissetti. Jones büyük bir dikkatle çenesinden tutup yüzünü ışığa çevirdi. Önce çenesindeki bir morluğa, ardından gözünün etrafındaki bir diğerine dokundu. Nazikçe yokladı. "Dişlerinde oynama var mı?"

Laura kafasını iki yana salladı. Orduya katıldığı günden beri erkekler ona acıdan, korkudan, yalnızlıktan dokunmuştu. Buna karşı profesyonel savunma stratejilerinden oluşan kos-

koca bir cephaneliği vardı. Fakat aniden zırhının Jones'un ne-reye dokunduğunu bilen, talepkâr olmayan parmaklarına ve gözlerindeki endişeye işlemediğini fark etti. Kırılganlığından korkarak geri çekildi.

"Iven," dedi Jones, o geri çekilirken.

"Ben... Kusura bakma, Doktor," dedi. "Gayet iyiyim."

"Morlukların için sana bir merhem..."

Laura arkasına bile bakmadan oradan kaçtı.

Laura doğruca üst kata çıktı ve neyse ki Jones peşinden gelmedi. Duygularını sessizce yastığına akıtabilmesi ve ertesi sabah salim kafayla uyanabilmesi adına Pim'in çoktan uyumuş olması için dua etti.

Fakat Pim yatmamıştı. Küçük masalarının başına geçmiş, önünde yanan kandilin ışığında not defterinin sayfalarını çeviriyordu. Laura içeri girdiğinde arkasına dönmedi.

Laura karyolasının kenarına oturup botlarını çıkardı. Pim defterini kapayıp ona döndü. "Daha önce sormaya cesaret edemedim, Freddie'den haber var mı?"

"Var," dedi Laura.

Pim'in sessizliği beklenti yüklüydü.

Pim'e ne anlatabilirdi? Kate'in hiç akla yatkın olmamasına rağmen kayıp kardeşini aramak için firar ettiğine inandığı bir kaçakla konuştuğunu söyleyemezdi. Kendisi bile ne düşüneceğini bilmiyordu. "Komutanı Sırt'ta öldüğünü söyledi."

Pim'in gözleri anlayışla doldu.

Laura nemli çoraplarıyla boğuşmaya girişti. "Pim, *sen* nasılsın?"

"Ben mi? Ah, ama Laura..." Laura'yla göz göze geldi ve "İdare ediyorum. Aslında gayet iyiyim. Akşam yemeği çok hoş değil miydi?" dedi isteksizce.

"Faland'ı aramaya gittin mi?"

Pim mahcubiyetle başını aşağı yukarı salladı. “Budalalık ettim. Onu bulamadım.”

“Peki bugün Young’la oteli aramaya gittiniz mi?”

“Ah, hayır. Sözü nü dinledim ve aklımı başıma topladım. Arazide fellik fellik otel aramanın anlamı yoktu. Ayrıca Faland da bulunmak istemiyor gibi görünüyor. Aramaktan vazgeçtim.”

Laura elbisesini çıkarmak için ayağa kalktı, rahatlamıştı. “Böylesi muhtemelen en hayırlısı oldu. Çok zayıfladın. Mary seni çok fazla çalıştırıyor.”

“Senden fazla değil.” Pim’in dudakları çocukluklarında iyi aile kızlarına öğretilen ve ser verip sır vermeyen o gülümsemeyle kıvrıldı. “Çok fazla mektup yazıyor olmak hoşuma gidiyor. Umarım insanların yüreklerine su serpiyordur. Ben de öyle bir mektup almak isterdim. Halifax’tayken yani. Jimmy’nin yanındakilerden birinden. Ve bir de eskiz. Buna ne dersin? Bu sabah yaptım. Mila için.” Bir kez daha defterine uzandı, birkaç sayfa çevirdi ve gün batımına karşı resmettiği mezar resmini çekip çıkardı. Pim’in çizdiği mezar taşı, Mila’nın payına düşen beyaz ahşap haçtan çok daha güzeldi ve üzerinden dökülen hayali çiçekler de çok hoştu. Günün birinde kim olduğunu öğrenebilirlerse annesinin yarasına muhakkak merhem olurdu.

“Bu çok güzel,” dedi Laura. “Ama dinlenmen gerek.”

“Gerçekten iyiyim,” dedi Pim. Tereddüt etti. “Laura, yorgun olduğunu biliyorum. Fakat benim için bir şey yapar mısın?”

“Elimden gelen bir şeyse.”

Pim ona sözcüklerle yanıt vermek yerine ellerini saçına götürüp firketelerini çıkarmaya girişti. Akşam yemeğinden kalma örgülerini parça parça çözdü. Tokalardan kurtulan saçlarının ahşap döşemeli tavan arasında usulca sırtına dökülmesinin bil-hassa tatlı, hatta dokunaklı bir yanı vardı. Pim parmaklarını saçlarından geçirdi, kafa derisinden kalçasına kadar. “Dün yıkadım. Hava soğuktu, kuruması asırlar sürdü. Ve kafamda bir şeylerin, şu küçük bitlerin yürüdüğünü hayal edip durdum...”

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Titreyen elini çantasına daldırıp makasını çıkardı. Odada, aşağıdaki koğuşların bitmek bilmeyen gece hışırtılarını duymalarına yetecek kadar yoğun bir sessizlik vardı.

“Pim,” dedi Laura. “Neden şimdi? Mesele sadece bitler değil, öyle değil mi?”

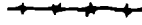
Pim bakışlarını kaçırdı. “General... Akşam yemeğinde çok çekiciydi. O kadar *medeniydi* ki. Fakat ben... beni güzel bulmasını istemedim. Onun ya da başka birinin. Biliyor musun? Sokaklarda oradan oraya koşturan, bağırıp çağıran, kırıp döken o adamları diğerlerinden daha iyi anlıyorum. Bazen benim de avazım çıktığıınca haykırasım geliyor.”

Laura makası aldı.

Tertemiz altuni tutamlar ikisinin de elbisesine ılık misali döküldü. Laura aptal bir şövalye gibi ya da matem kurdelesini örerken içine saç da katan sevecen bir Viktoryen teyze gibi Pim’in saçından bir tutam istemeyi düşündü. Ama dilini ısırıp ve sessizce işini bitirdi. Ardından aklına gelen yegâne şeyi yaptı. Makası bir kenara bırakıp kollarını Pim’in omuzlarına doladı. Pim ağlamadı fakat yüzünü Laura’nın dirseğinin kıvrımına gömdü. Kıyametten bile daha eski bir içgüdüyle tenlerinin sıcaklığı birbirine karışırken yorgun argın öylece oturdular, ta ki Laura lambayı söndürene dek.

KURTULUŞ GÜNÜ GELDİ

FALAND'IN OTELİ, BİLİNMEYEN TOPRAKLAR,

FLANDERS, BELÇİKA

1917-1918 KIŞI-BAHARI

FREDDIE, FALAND'A HÂLÂ KORUGANDAN BAHSETMEMİŞTİ. Bazen bunun, yani Faland'a istediğini vermemenin anlamsız bir meydan okuma olduğunu düşünüyordu. Bazen de Winter'ın gözlerini unutmaya dayanamayacağını.

Bilmiyordu. Ama korugan hakkında tek kelime etmeyecekti.

Faland artık ne ona karanlığı hafifletecek bir mum veriyor ne de çığlık çığlığa uyandığında yanına geliyordu. Tıpkı şimdi olduğu gibi. Freddie gündüzleri boş otelde gezinmeye başlamıştı. Her fısıltıda ürperiyor, ara sıra köşe başlarında ölü adamı görür gibi oluyordu.

Şarap sanki bozukmuş gibi ağzında ekşi bir tat bırakıyordu ve ona deli bir adamın çaresizliğiyle bakıyor olmasına rağmen, ayna bile gözüne yavan görünüyordu. Laura'nın suratına bakıp, *Bana asla böyle gülümsemezdi, karşıma dikilip ne haltlar karıştırdığımı sorardı,* diye düşünüyordu.

Winter da gülümsemezdi. Bana bir vazifem olduğunu söylerdi. Gerçek insanlar zordu, kalbinizi kırar, sizi terk ederlerdi ama hiçbir ayna onların yerini tutmazdı...

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Her şeye rağmen Faland'a hikâyeler anlatmaya devam ediyordu. Başka hikâyeler. Fakat zamanla hepsi çok bulanıklaştı. Bazen kelimeleri getiremiyor, eylem sıralamasını oturtamıyor ve konuşurken sanki ruhu ufalanmaya başlamış bir duvarmış gibi titriyordu. Zaman zaman Faland'a keman çalması, ona unuttuğu benliğini hatırlatması için yalvarmanın eşiğine geliyordu. Ne var ki Faland'ın çağıracağı ruhtan korkuyordu, onu tanımayacağından korkuyordu ya da çok iyi tanıyacağından. Bu yüzden dilini tuttu.

Bazen, otelin koridorlarında yürürken, dışarı açılan kapıyı bulmaya çalıştığını söylüyordu kendine ama öyle değildi. Gerçekten deneyecek kadar umudu yoktu. Faland'ın bütün kapıları kilitliydi ve Freddie'nin dünyası otelden ibaretti.

Nihayetinde ne zaman uyusa çığlık çığlığa uyanıyordu.

Ama yine de ayak diremekten vazgeçmiyordu.

"Anlat bana," dedi Faland gözlerinde pusuya yatmış açlıkla. Sesi, Freddie'yi ağlatacak kadar nazikti. "Sonra da huzura kavuş. Senden öyle bir müzik yapacağım ki, Iven!"

Er ya da geç boyun eğecekti. Zihni iflas ediyordu. Bunu biliyordu ama Faland da biliyordu. *Anlat gitsin*, diye düşündü. *İçi boş bir kabuğa dönüşmeyi bekleme.*

Faland ondaki bu değişikliği sezmiş gibiydi. Açık renkli gözü parıldadı.

Fakat sonra, bir korkunç saatle diğer bir korkunç saat arasındaki belirsiz boşlukta, üç kadın otele girdi ve kadınlardan biri ablasıydı.

Solgundu, kirliydi ve sırılsıklamdı. Freddie onu Brandhoek'un çamurunda yaralı vaziyette can verirken nasıl hayal ettiyse aynen öyle görünüyordu: Saçları ensesine yapışmıştı, ellerinde belirgin yara izleri vardı. Belki o da bir hayaletti, tıpkı boğulmuş adam gibi.

Derken bir hayaletin kanlı canlı hâline bu kadar benzeşmesinin mümkün olup olmadığını düşündü yüreğinde tuhaf

bir titremeyle. Islandığı için huysuzlaşıp yüzünde şüpheli bir ifadeyle Faland'ın keman çalmayı bırakıp herkese şarap servis edişini izlerken mesela? Aynadaki imgeyi üstünkörü bir karalamaya, cansız ve kimliksiz bir eskize indirgeyecek kadar canlı görünür müydü?

Bir hayalet yitip giden anılarının sızım sızım sızlamasına neden olur muydu?

Freddie, Faland'ın yüzüne şöyle bir baktı ve olduğu yerde kalakaldı. Her ne kadar salonu boylu boyunca arşınlarken gülümsüyor olsa da Faland'ın sinirlendiğine, hatta şaşırdığına yemin edebilirdi. Derken malum düşünce zihnindeki pusu dokuzuncu dalga gibi yarıp geçti: *O benim ablam, şu anda otelde ve yaşıyor.*

Öne doğru atıldı. Ama Faland ona bir bakış attı ve malum düşünce paramparça oldu: *Gerçekten o mu? O olamaz. Hem o olsa bile beni neden istesin ki? Ben artık Freddie değilim. Çok unuttum, çok değiştim. Ben hiç kimseyim.*

Ellerini iki yanında yumruk yaparak Faland'ın onlara şarap götürmesini izledi. Diğer kadınlardan birinin, güzel olanın aynaya gittiğini gördü. Feryadını duydu. Ayna ağlatırdı, o hâlde bu çılgılık neyin nesiydi? Freddie kadının yansımasında ani bir hareketlilik, kan gibi bir kızılık gördü.

Ablası ayağa fırlamıştı, yüzü endişeliydi. Salonu arşınlarken topallıyordu. Neden topallıyordu? Freddie ona doğru hareketlendiğinin farkında bile değildi. Kör içgüdü, Faland tarafından benliğine ekilmiş kayıtsızlık tohumlarından bile daha derindi. Bu Laura'ydı ve Freddie'ye ihtiyacı vardı.

Bir an sonra Laura'nın onu gördüğünü fark etti. Laura'nın aynaya, aynadan ona baktığını anladığında şaşkınlık, korku ve mutluluk olamayacak kadar acı verici bir his benliğini istila etti. Laura aynada onu görebiliyordu. Freddie bakışlarını kaçıramadı. Gözleri buluştu ve ablasının kanlı canlı sesiyle, "*Freddie!*" diye bağırarak ona doğru döndüğünü görür gibi oldu.

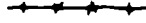
Hâlâ aynı olmalıyım çünkü beni tanıyor. Faland tanımıyor. O sadece parçaları biliyor. Freddie ablasına doğru atıldı. Arından kalabalık aralarına girdi. Böylelikle Freddie tereddüde düşmeye, düşünmeye vakit buldu. *Tanıyor mu gerçekten? Sen artık kimsin, Wilfred Iven?* Eskiden olduğu kişiye dair anıları zihninin yarısı çökmüş mabedinde titreşti. Ablasıyla arasında nelerin kaybolduğunu bile bilmiyordu. Birden eli kolu tutmaz oldu; içkiyi fazla mı kaçırmıştı? Faland'ın ablasının yanında dikildiğini, onu omuzlarından tuttuğunu gördüğünü sandı. Onu uyarmak için haykırmaya yeltendiğinde sesi çıkmadı. Kalabalık çok yoğundu. Laura neredeydi? Şimdi Faland güzel kadınla yüz yüze duruyordu. Kadının altın rengi saçları onunkinden iki ton daha koyuydu. Kadın kafasını iki yana sallıyordu.

Faland'ın dudakları kıpırdandı. Gülümsüyordu. “Hayır?” dedi.

Freddie kadının suratındakinin öfke mi dehşet mi olduğunu kestiremedi. Faland'ınkinde ise uğursuz bir haz vardı. Laura neredeydi? Freddie ona seslenmeyi denerdi.

Derken dünya çözülp dağıldı ve Freddie yine yatağında irkilerek uyandı, ağrıdan başı çatlıyordu. Orada nefes nefese öylece uzandı, gözlerini sımsıkı yumdu ve daha önce pek çok kez yaptığı gibi panik içinde neyin gerçek olduğunu, neyin zihninin çorak topraklarında kaybolduğunu anlamaya çalıştı.

GEÇENİN UYKUUYLA NE İLGİSİ VAR?

COUTHOVE ŞATOSU, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

LAURA'NIN UYKUDAKİ ZİHNİ UZAKTAN GELEN TOP SESLERİNİN temposunun hızlandığını fark ettiği anda alt katta bir çan sesi duyuldu ve Laura daha gözünü bile açmadan yataktan fırladı. “Kalk, Pim,” dedi apar topar giyinirken. “Herkesin yardımına ihtiyaç olacak.”

Pim'in gözlerinin altında mor lekeler vardı ve yeni kesilmiş saçları kafasının etrafında karahindiba tüyü gibi dimdik duruyordu. Karyolasında yuvarlanarak ayağa kalktı. Laura göz ucuyla ona baktı. Pim için endişeleniyordu çünkü taarruz zamanı hastane koğuşlarının ne menem yerlere dönüştüğüne hiç tanık olmamıştı. Olacaklara hazırlıksızdı.

Paldır küldür aşağı indiklerinde hastane curcuna içindeydi: Jones ameliyathanede neşterlerini diziyordu, Mary kendini işine vermiş hâlde oradan oraya koşturuyordu. Yanlarından koşarak geçerken, “Şimdilik triyaja, Iven. Shaw'u da gözünün önünden ayırma,” dedi.

Ambulanslar çoktan araba yolunu teker teker çıkıyorlardı. Laura dışarıya şöyle bir göz atınca hasta bakıcıların pis battaniyelere sarılı adamları ambulanslardan indirdiklerini gördü. Pim'le birlikte arabalığa gittiler. Hasta bakıcılar askerleri içeri taşıyıp sedyelere yatırdı ve Laura işine öyle bir daldı ki hiçbir şey düşünmeye fırsatı kalmadı.

Zaman her biri zihnine kazınan bir dizi görüntüye indirgendi: Uyluğu boylu boyunca yarılmış olmasına rağmen pişmiş kelle gibi sırtan bir adam çünkü yaşayacağını ve yarası sayesinde memleketine dönüş biletini kapacağını biliyordu. Kafası yanına düşmüş, grimsi beyaz bir adam. Birbiri ardına gelen hastalar. Mary adamların aralarında hiçbir boşluk kalmadan yatırılması için sedyeleri taşıyan hasta bakıcıları yönlendiriyordu.

“...Onu buraya koyun.”

“Hayır, ayağını kurtaramayız...”

“Su, Tanrı aşkına, Hemşire,” dedi yerde yatan bir adam.

Kesilmiş botlar sedyelerin yanında dağ olmuştu. Hasta bakıcılar sarı tırnaklı ayakları yıkamak için ellerinde sabunlu suyla dolu kovalarla mekik dokuyordu. Laura sırasıyla yaralıların yanına gidiyor, muayene ediyor, teselli ediyor, kimin acilen ameliyata alınması gerektiğine, kimin bekleyebileceğine karar veriyordu. “Buraya!” diye bağırdı. “Burada bir akciğer kanaması var.” Adam apar topar alınıp götürüldü.

Bir ses telaşla, “Hemşire, Hemşire, ben ne yapayım? Buradakinin beyni sargı beziyle birlikte geldi. Kovaya koyuyorum,” diye seslendi.

Laura adama morfin verdi. “Ama Laura, çok fazla olmadı mı?” diye fısıldadı Pim. Laura cevap vermeyince Pim sustu. Hastanın nefesi titreyerek bedenini terk etti.

Bir noktada elinin üstünde bir çift daha el olduğunu fark etti ve alaycı bir ses duydu. “Doktor,” dedi.

“Iven, aynada yüzünün hâlini bir görsen...” dedi Jones.

“Sınırımı biliyorum,” diye karşılık verdi Laura.

“Acaba,” dedi Jones, “şiddetli bir zatürrenin ardından sınırlarının ortadan kalkmış olabileceği hiç aklı—” Cümlesini tamamlamadı. Üç kişi ona, diğer birkaç kişi de Laura’ya sesleniyordu. “Iven, olur da bayılırsan, *Ben demiştim*, diyerek bóbürleneceğim.”

Hızla uzaklaştı.

Şafak sökmek üzereydi. Yaralı akını biraz yavaşlamıştı. Bu telaş başlayalı kaç saat olmuştu? Laura durup ağrıyan sırtını esnetti ve tam o anda Pim’in dışarıda bir yerde avazı çıktığıınca haykırdığını duydu. Sırtındaki ağrıyı unutup sese doğru koştu. Daha önce hastaların canileştiğine, savaşın yaralıların zihinlerinde her şeyden daha gerçek hâle geldiğine tanık olmuştu. Pim’in çığlığı arabalıkla şato arasında bir yerden gelmişti. Laura yaban otlarının istila ettiği araba yolunda durup etrafına bakındı.

Bir an için lekeli bir üniforma görür gibi oldu. İşte, Pim de oradaydı. Binanın gölgesinde adamın tekini güç bela ayakta tutmaya çalışıyordu. Laura koştu ve adam yere yığılmadan evvel kolunun altına girmeyi başardı.

Laura ve Pim onu aralarına yatırırken Laura adamın kaskatı kesilmiş suratını gördü. Mavi gözlerini.

Yaralıydı. Dosdoğru ona bakıyordu.

“Laura, Jimmy olduğunu sandım,” diye soludu Pim. “Demek istediğim... Saçlarını... gördüm... o...”

Laura’nın cevap verecek vakti yoktu. Elleri uçarcasına Winter’in bedeninde geziniyor, giysilerindeki kanın kaynağını arıyordu. Adamın cildi yapış yapış ve soğuktu. Sol tarafında küçük kalibreli bir mermi yarası buldu. Bağırsakları delinmemiş olabilirdi fakat kurşunun karaciğerine isabet ettiği ve uzun süredir kanaması olduğu apaçık ortadaydı. Nabızı pamuk ipliği gibiydi; Laura adamın buna dayanabileceğini hiç sanmıyordu. Açık gözleri yüzünden bir an olsun ayrılmamıştı.

Laura’nın ne yapacağına karar vermek için en fazla bir saniyesi vardı.

“Pim, Jones’u getir. *Hemen*. Sadece Jones’u; başkası olmaz. Anladın mı?”

Pim, Laura’nın suratına tek bir bakış attı ve ardından ot bürümüş çakılların üstünde koşmaya başladı.

“Laura Iven,” dedi yerde yatan adam. Bakışları yüzünde gezindi. “Laura.”

“Ben Laura,” diye fısıldadı. “Laura Iven. Wilfred kardeşim olur.”

Bir an için Winter’ın kafası karışır gibi oldu. “Buraya nasıl geldim?” Gözleri yarı kapalıydı.

“Bilmiyorum. Yaralısın,” dedi Laura.

“Onu dün gördüm. Wilfred’i,” diye fısıldadı Alman.

Laura’nın kalbi tek bir kez güm diye çarptı. “Nerede?”

Winter cevap vermedi. Bilincini kaybetmemek için çabalıyor gibi görünüyordu. Sanki gemi enkazından sağ çıkmış da bir sonraki dalgaya hazırlanıyormuş gibi bir hâli vardı. Laura ona doğru eğildi. “Şu anda nerede olduğunu biliyor musun?”

Winter ağzını açamadan Laura arkasında Pim’in sesini duydu: “Buradalar, Doktor. Ah, bence durumu pek parlak değil.”

Sonra da Jones’un yorgunluktan iyiden iyiye sertleşen sesini: “Ama ne diye çalıların arasına yığılıyor ki? Aklıselim bir adam gibi içeri gelemiz miydi?” Ardından Laura’nın yanına diz çöktü ve tutması için Pim’in eline bir cep feneri tutuşturdu. “Anlat bakalım, Iven,” dedi.

“Bir mermi. Sanırım karaciğere isabet etmiş,” dedi Laura kafasını toplamaya çalışarak. “Ve o...” Ama Jones yorgun yüzünde ihtiyatlı bir şaşkınlıkla donakalmış, adamın puslu mavi gözlerine, kısa sarı saçlarına bakıyordu. Üniformasındaki garipliği muhtemelen, iyileşmiş çotuğunu ise kesinlikle fark etmişti. Jones aptal değildi. Firari Alman hakkında anlatılanları duymuştu.

Winter sanki ayağa kalkabilecekmiş, oradan tüyebilecekmiş, o kargaşanın içinde yine gözden kaybolabilecekmiş gibi Jones’un şüpheli bakışlarından kaçmaya çalışıyordu. Ama gü-

cünün sonuna gelmişti. “Sorun yok,” dedi Laura her ne kadar bundan emin olamasa da.

“Yardımanın olmadan kurtulamaz,” dedi Winter aniden. Sanki konuşabildiği sürece konuşmaya ve kulak misafirlerine aldırmamaya karar vermişti. Kemikli eliyle Laura’yı bileğinden yakaladı. “Ona yardım etmelisin.”

Laura, Jones’la Pim’i umursamadan ona biraz daha yaklaştı. “*O neredesin?*”

“O... onunla,” dedi Winter zorla. “Kayboldu...” Belki de yorgunluktan İngilizce konuşamayacak hâle gelmişti çünkü o masmavi gözleri alev alev yanarken tek bir kelime etti. “Faland,” dedi. Ardından bayıldı.

Laura, Pim’in nefesini tuttuğunu duydu. Ellerindeki ışık titreşti.

“Tanrım,” dedi Jones sertçe. “Young’ın sözünü ettiği Alman. Tek kollu oluşu, üstündeki paçavralar ve aksanı. Burada ne yapıyor?”

Laura gözlerini Winter’in gevşemiş suratından ayırmadan, “Buraya bana Freddie’nin hayatta olduğunu söylemeye geldi,” diye fısıldadı. *Faland’la, Faland’la. Yani onu gördüğümde... Gördüğüm o olmalı...*

Ama, Freddie, ne oldu sana? Neden yanıma gelmedin?

Ve sonra... *Biliyordun, değil mi? O kemancı piç kurusu. Biliyordun. Bana yalan söyledi.*

Düşünceleri tekleyerek yarıda kesildi. Jones ona dönmüştü. “O öyle dedi de... Sen de ona *inandın*, öyle mi? Iven, o sadece aklına ilk geleni söyledi. Zaafından faydalanıyor.”

“Kardeşimin adını biliyordun,” dedi Laura. Winter’a bakıyordu. Pim de öyle, yüzü ifadesizdi.

“Öğrenmiş olabilir,” dedi Jones. “Onu kurtarırsam peşine düşerler. Önce sorgular, sonra da asarlar.”

Laura kafasını iki yana salladı fakat niyeti itiraz etmek değildi. “Ne bildiğini öğrenmem gerek,” dedi.

“Kardeşin öldü,” dedi Jones.

Laura’nın tek yaptığı ona bakmak oldu.

“Neden ona inandığını söyle bana. Tek bir lanet olası geçerli neden sun. Iven... Bana bir şey ver,” dedi Jones neredeyse yalvarırcasına.

“Bir arkadaşım... Güvendiğim bir arkadaşım dedi ki,” dedi Laura. “Bu adam muharebe meydanından Freddie’nin eşyalarıyla çıkagelmiş. Ne biliyorsa öğrenmem gerek, Jones. Buna mecburum.”

Jones kirli sakallı suratını sıvazladı. Şimdiye dek bu konuda neden tek kelime etmediğini sormadı. “Iven, bu işin sonu hiç iyi bitmeyecek.”

Laura bunun farkındaydı. Kendisi umursamaz davranabilirdi fakat bu tehlikeye atılması istenmemiş, ona güvenen ve sorumlu olduğu insanlar için riskti. Yine de tereddüt etmedi. “Lütfen.”

Jones gözlerini Laura’nın yüzüne dikerek yavaşça başıyla onayladı. “Pekâlâ, Iven. Pekâlâ. Onu ameliyata alacağız. Shaw, acaba sen?..”

Fakat Pim çoktan çimenlikte koşmaya başlamıştı. Bir an sonra iki hasta bakıcı ellerinde bir sedyeyle çıkageldiler. Pim hâlâ yanlarındaydı. Gözleri Laura’ninkilerle buluştu, uzun uzun bakiştılar. Fakat Pim, o konuşkan Pim tek kelime dahi etmedi.

Hasta bakıcılar hâlâ baygın olan Winter’ı önce röntgen odasına, oradan da ameliyathaneye taşıdı. Jones’la Laura, Winter’ın baygın bedeninin başında karşılıklı durdu. Aletlerini dizerken Jones’un ellerinde en ufak bir titreme bile yoktu ama sesi sertti. “Iven, kardeşinin eşyalarını getirdiğini söylüyorsun fakat belki de onları kardeşinin cesedinin üstünden aldı. Bu adam delinin teki olabilir. Burası aklını yitirmiş insanlarla kaynı–” Sözü yarıda kesildi. “Orada, *Faland*, dedi, değil mi? Kemancı olduğunu düşündüğün adam. Şu efsane? Şarlatan?”

Laura maskeyi, eter dökülecek pamuğu ayarlıyor, Winter'ın nabzını sayıyordu. "Freddie'yi gördüm," dedi.

"Ne?" dedi Jones.

"Pim ve Mary'yle geçirdiğim o akşam. Faland'ın otelinde. Sana anlatmıştım. O gece Freddie'yi gördüğümü sandım. Kalabalığın içinde. Bunun... Bunun yüksek ateşten gördüğüm bir sanrı olduğunu sandım. Belki de değildi."

"Yahut öyleydi ve şu anda uçan kuştan medet umuyorsun. Iven, hiçbir hastamın yaka paça asılmaya götürüldüğüne şahit olmak istemiyorum."

Laura sessiz kaldı.

"Üstelik ona yardım ettiğimiz ortaya çıkarsa bizi de pekâlâ asabilirler. Hiç olmadı Mary'nin hastanesini kapatıp onu İngiltere'ye postalarlar. Bunu seve seve yaparlar, biliyorsun. Yerine de bir erkek getirirler," diye ekledi Jones.

"Haberimiz olmadığını iddia ederiz," dedi Laura. "Tabii iş o raddeye gelirse. O kargaşada, savaşın ortasında. Hastalarla ilgileniyorduk, yorgunduk, konuşmadı, biz de fark etmedik deriz." Konuşurken bir yandan da Winter'ı ameliyata hazırlıyor, giysilerini kesip ameliyat yerini temizliyordu."

"Hepimizi riske atıyorsun," dedi Jones.

Gerçekten de atıyordu. Jones bilhassa suçlayıcı görünmüyordu fakat Laura yüzündeki soruyu görebiliyordu: *Neden, Iven? Neden olduğunu söyle bana.*

Aklına gelen tek cevap aynı zamanda en vermek istemediği cevaptı ve boğazının düğümlenmesine, ellerinin kasılmasına neden oldu. Fakat bunu ona borçluydu. Ondan kendi muhakemesine, etik anlayışına karşı gelmesini istiyordu. Ona güvenmesini istiyordu. Hâl böyle olunca bir yandan Winter'ın soluklarını sayarken diğer yandan zar zor tanıdığı bir sesle konuşmaya başladı: "Halifax'ta şu gemi infilak ettiğinde evde değildim. Limanın yakınındaki Veith Sokağı'nda değildim. Çalışıyordum. Yeni bir işe başlamıştım. Üç yaşlı hanıma bakıyordum. Hâlâ evde, yatağımda olmam

gerekirdi. Bacağım ağrıyordu, topallıyordum. Patlamayı onların penceresinden gördüm: Muazzam bir parlaklık ve camı çatlatacak kadar şiddetli bir gümbürtü. Beni ânında Flanders'a götürdü. Kendimi yüzüstü yere attım, pelte gibi titriyordum ve herhâlde... on beş dakika kadar hiçbir şey *düşünemedim*. Brandhoek'a geri dönmüştüm, gökyüzünden top mermileri yağıyordu. *İşe yaramaz, felç olmuş hâldeydim*. Bana o yaşlı hanımlar yardım etti. Nişadır* ve sıcak bir battaniye." Dudakları kendisiyle dalga geçercesine çarpıldı. "Ancak ondan sonra, yavaş yavaş kendime gelmeye başladığımda evde neler olmuş olabileceğini anladım. Limanın az ilerisinde oturuyorduk. Annem, babam ve ben. Pencereden dışarı baktım. Alevlerin çoktan yayılmaya başladığını görebiliyordum. Ayağa kalktım ve kendimi sokağa attım. Koşamıyordum, bacağım o kadar sağlam değildi. Ben de yürüdüm. Eve kadar yürüdüm. Bu çok... Tanrım, bazen rüyalarımda hâlâ o yolu yürürken buluyorum kendimi. Kibrit çöpüne dönmüş evler, gökten yağan kıvılcımlar, şehri saran alevler. Ve çığlıklar. Biliyor musun? Tam da çocukların okula gitme saatiydi. Anneler feryat figan ağlıyordu. Bazıları enkazın altından haykırıyordu." Yutkundu. "Eve vardım ve... Meğer annem pencerenin kenarındaymış. Körfezde yanan gemiyi izliyormuş. Esaslı bir manzaraydı ve tabii babam da oradaydı. Yangını söndürmeye çalışıyordu. Patlama... camı içeri doğru patlatmıştı." Duraksadı. "Belki de onu kurtarmam imkânsızdı. Gözlerinde o kadar çok cam vardı ki! Yüzünde. Artık neredeyse bir yüzü bile yoktu. Yine de kendimi onu kurtarabileceğimi düşünmekten alamıyorum. Daha çabuk olsaydım. Daha zeki olsaydım. Yarım saatimi sudan çıkmış balık gibi çırpınarak heba etmeseydim. Yani eğer Freddie'yi kurtarma şansım varsa elime geçen fırsatı değerlendirmek zorundayım. Benim... Jones, benim ondan başka kimsem yok."

* Nişadır –kimyasal adıyla amonyum klorür– halk arasında amonyak tuzu olarak da bilinir. Eski dönemlerde bayılanları ayıltmak için kullanılan keskin kokulu bir maddedir. –e.n.

Laura sustu. Dünyanın ağır ağır geri geldiğini hissetti. Bir anlığına çok uzaklara gitmişti. Sanki Halifax'taki o gün zihninde kendine ait bir yer edinmişti ve dikkatsizce edilmiş bir söz bile onu oraya götürmeye, orada hapsetmeye ve kaybolmasına yetiyordu. Winter masada ameliyata hazırdı, tabii Jones da hazırsa... Laura adamın gözlerinin içine bakıp nefesini tuttu.

"Pekâlâ," dedi Jones. "Pekâlâ." Yenini kıvırmaya başladı.

"Ne yapıyorsun?"

Jones ona ters ters baktı. "Ben O grubuyum. Raflardaki ünitelerin çoğu bana ait. Kanların bazıları işe yararken bazılarının neden işe yaramadığını nasıl anladım sanıyorsun? Benimki hep iş gördü. Şimdi git ve bana biraz hortum getir, Iven. Adamın kana ihtiyacı var fakat elimizde başka kavanoz kalmadı."

Laura dili tutulmuş hâlde ameliyathaneden çıktı. Dakikalar sonra, Jones'un kanı Winter'ın damarlarına akıyordu ve yüzüne inceden renk gelmeye başlamıştı. Hastayı izleyen Laura, "Teşekkür ederim. Bunu neden yaptığını bilmiyorum. Ama teşekkür ederim," diye fısıldadı.

Jones'un gözleri hortumu takip etti ve Winter'ın yüzünün rengine baktı. "Çünkü sen istedin, Iven," dedi en nihayetinde.

Laura ona bakmadı. *Hayır*, demek istiyordu. *Hayır, bu her neyse gerçek değil. Bu çürümüş topraklarda güzel şeyler filizlenmez.*

Jones ofladı. "Tek kelime etmedin ama ne kadar içlendiğini duyabiliyorum."

Winter'ı ameliyattan çıkardılar ve eterden sağ salim uyandı ama bilinci hâlâ tam olarak yerine gelmemişti. Elbette şimdi bir de onu nereye yatıracakları sorusu vardı. Neticede şato boş değildi. Hemşirelerle, hasta bakıcılarla, doktorlarla, hastalarla, her gün yemek yapmaya ve çamaşır yıkamaya gelen Belçikalılarla dolup taşıyordu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Onu saklamayı düşündüler. Ama sonunda Laura, “Kilerde kan revan içinde bulunursa suçlu birer aptal durumuna düşeriz. Şimdilik temiz pijamalarıyla ana koğuşta yatsın. Bu curcunada yaralı bir adamı fark etmek şöyle dursun, Başmelek Cebrail elinde suruyla çıkagelse bile fark etmezler,” dedi.

Jones hâlâ mutsuzdu. “Bak,” dedi sersemliğini henüz üstünden atamamış olan Winter’a, “her kimsen ağzını açıp konuştuğunu görmeyeceğim. Ağır bir bombardımandan çıkmış askerler gibi davran; tek bir kelime bile edeyim deme, sadece boş boş bak, tamam mı?”

Mavi gözler titreşti; anlayıp anlamadığını kestirmek mümkün değildi. “Ben ona göz kulak olacağım, Iven,” dedi Jones. “Aslında ben de...”

“Yapabileceğinin gayet farkındayım. Fakat yapman gerektiğinden pek emin değilim,” dedi Jones kuru kuru.

Laura sesini çıkarmadı; aniden ayaklarına ve ayak bileklerine bıçak gibi saplanan ağrının, baldırına giren krampın ve göğsündeki sızının farkına vardı.

“Git bir saat uyu,” dedi Jones. “Bir şey söylerse sana haber veririm. Hastalığın nüksederse ne ona, ne kardeşine ne de kendine hayrın dokunur.”

Laura ikilemde kaldı. Güven ve minnettarlık ne kadar garip hislerdi. “Öyle olsun,” dedi.

Gözleri buluştu. “Hadi, Iven,” dedi Jones ve Laura odadan çıktı.

Pim giriş salonundaydı.

Teni terden nemliydi, üniforması lekeli ve yapış yapıştı, kısacık kesilmiş altuni bukleleri örtüsünün altından fırlamıştı. Gözleri cam gibiydi. Laura’nın hissettiği kadar bitkin görünüyordu. “Benimle gel,” dedi Laura onun koluna girerek. “Bir parça çikolatayla biraz rom içip birkaç saat uyuyacaksın.”

Pim kafasını iki yana salladı. “Ben... Hayır. Hayır, olmaz, Laura. Ben iyiyim. Bana ihtiyaçları var.”

“Benimle geliyorsunuz, Bayan Shaw,” dedi Laura.

Pim’i zorla merdivenlerden çıkardı. Odalarının kapısına geldiklerinde Pim elinden kurtulup, “Kim oluyorsun da bana emir veriyorsun?” diye patladı. “Yalan söylediğini biliyorum, Laura. Freddie’yi aramaya çıktığında olanları anlatırken yalan söyledin, öyle değil mi? Freddie’nin öldüğünden emin olduğunu söyledin. Ama... gece o adamı gördüğüne hiç de şaşırılmış gibi bir hâlin yoktu. *Faland* dediğinde bile şaşırmadın, değil mi? Aramayı bırakayım diye başımın etini yiyip duruyordun ama onca zamandır esas sen...”

“Kulağıma bazı... dedikodular geldi,” dedi Laura. “Pop-eringhe’da. Ama o kadar abuk sabuk şeylerdi ki hiç ciddiye almadım. İçeri gir, Tanrı aşkına.” Kapıyı arkalarından kapattı.

“Ne dedikodusu?” dedi Pim.

“Pim, yorgunsun, ayrıc—”

“Sen benden daha kötü hâldesin,” diye çıkıştı Pim, Laura’nın şimdiye dek onda hiç rastlamadığı bir hiddetle. “Kramplar yine başladı, değil mi? Bacağında. Buna rağmen bana patronluk taslıyorsun. *Üstelik bana yalan söyledin.*”

Laura cevap vermeden elbisesini çıkardı, yatağına oturdu ve çorabının lastiğini çözdü. Sağ baldırındaki kas taş gibi olmuştu ve mahvolmuş, yorgun parmakları o bölgeyi ovamayacak kadar kasılıyordu.

“Bırak ben yapayım,” dedi Pim aniden ve ayaklarının dibine çömeliverdi.

“Pim, kendim de...”

“İzin ver de sana yardım edeyim.” Sesinde bir burukluk vardı. “Yoksa bana güvenmiyor musun, Laura?”

Laura koyverip arkasına yaslandı. Pim eşarbını çıkardığından masaja başladığında saçları kafasının tepesinde dikilmişti. “Peki sonra?” dedi Pim başını kaldırıp da ona bakmadan. “Laura, kardeşin ölmüş mü?”

“Bilmiyorum.”

Pim başıyla onayladı. Bir yandan da krampları geçirmeye çalışıyordu. “Peki şu hasta, yani sarışın adam... Young’ın bize bahsettiği kişi, öyle değil mi? Hani şu Alman?”

Laura’nın içi korkuyla ürperdi. “Pim, lütfen...”

“Young’a söylemem,” dedi Pim. “Kimseye tek kelime etmem. Hayatta yapmam, Laura.”

Laura yorgunluktan tizleşmiş sesiyle, “Arkadaşım bana Winter’dan bahsetti,” dedi. “Young’ın sözünü ettiği casusun kardeşimin eşyalarını Sırt’tan getiren adam olduğunu söyledi.” Derken Laura tekledi, o anda bacağına giren krampın acısından dişlerini birbirine bastırdı.

Pim daha sert bastırdı. Laura’nın ondan yana baktığında tek görebildiği elleri ve altın sarısı saçlarının tepesiydi. Pim bastırdıkça acıdan Laura’nın gözleri yaşardı ama kasılmalar hafifliyordu. “İsyân sırasında Winter hayatımı kurtardı; ezilmeyeyim diye beni ayaklar altından çekip aldı. Hem de... kim olduğumu bilmeden. Bunu sırf iyilikseverliğinden yaptı.” O tesadüften –tabii gerçekten tesadüfse– yani onu doğrudan Winter’a yönlendiren kanlı işaret parmağından bahsetmedi. “Onu arkadaşımın verdiği eşkâlden çıkardım; mavi gözlü ve tek kollu oluşundan. Çıkarır çıkarmaz da ona kardeşimi tanıyıp tanımadığını sordum. Cevap vermedi. Ne düşüneceğimi bilemiyordum. Fakat sonra yaralı vaziyette hastaneye çıkageldi, kardeşimin ismini söyledi, hayatta olduğunu söyledi ve *Faland*’ın adını verdi. *Tanrı* aşkına, Pim.” Laura sesinin sertleştiğini duydu. “Sence bildiğim bir şey mi var? Senin bildiğinden daha fazlasını mı biliyorum? Winter delinin ya da yalancının teki olabilir. Fakat değilse yine de *hiçbir şeye* akıl sır erdiremiyorum.”

Pim’in elleri duraksadı, ardından iki yanına düştü. Bir an sonra başını kaldırıp Laura’ya baktı. “Ama artık her şey yoluna girecek, Laura. Bundan eminim. Onu bulacaksın.”

“Nasıl?” dedi Laura.

“Bulacaksın,” dedi Pim ve her nedense ses tonu Laura’nın ürpermesine neden oldu.

“Faland’ı buldun mu, Pim?” dedi Laura. “Poperinghe’da? Onu aramaya gittiğini *biliyorum*.”

Pim bir anlığına tereddüt etti. Sonra da kaşlarını çatarak kafasını iki yana salladı. “Hayır,” dedi. “Ama bulacağım. Göreceksin. Artık her şey yoluna girecek. Yorgun olduğunu biliyorum ama asla pes etmemelisin.”

“Pes ettiğim falan yok, Pim.”

Pim arkasına döndü, soyundu, ıslak bir süngerle silinip temizlendiler ve battaniyelerinin altına girip sessizce uzandılar. Laura ölümüne yorgundu ama saat yayı gibi gerilmişti. Belli ki Pim de aynı vaziyetteydi. “Neden buradayız?” diye sordu Pim ansızın. Sesi incecikti.

Laura zar zor gözlerini açtı. “Couthove’da mı?”

“Hayır,” dedi Pim. “Kastettiğim burası değildi... Öf... Bu *noktaya* nasıl geldik? Nasıl oldu da bu hâle düştük?”

Laura’nın verecek cevabı yoktu ama kendini tutuk tutuk, “Bir keresinde ünlü bir askeri nazırla partideydim,” derken buldu. “Zil zurna sarhoş oldu. Söylediği şeylerden birini hiç unutmadım. Dediğine göre 1914 senesinde Almanların Belçika’yı işgal etme kararından dönememesinin esas nedeni tren tarifelerini titizlikle hazırlamış olmaları ve planda yaşanabilecek en ufak bir sapmanın her şeyi mahvedecek olmasıymış.”

“Yani tren tarifeleri yüzünden savaşa girdiğimizi mi düşünüyorsun?” dedi Pim kuşkuyla.

“Hayır,” dedi Laura. “Ya da belki biraz. Mesele sadece tren tarifeleri değil. Artık tüm dünya sistemlerden oluşuyor. Bir insanın anlayamayacağı, kontrol edemeyeceği ya da durduramayacağı kadar büyük sistemlerden. Zaman çizelgeleri gibi. İttifaklar. Felsefeler. Ve işte şimdi, hiç kimse istemediği hâlde buradayız.”

“Tanrı bunların olmasına neden göz yumdu?” diye fısıldadı Pim. “Akıl erdirmeye çalıştım. Halifax’taki o günlerde, Nate öldükten ve Jimmy’nin kayıp olduğu haberi geldikten sonra. Kiliseye gidip kendime Tanrı’nın her birimiz için muhakkak bir planı olduğunu söyledim. Ama nereden bilebiliriz ki?”

“Bilmiyorum,” dedi Laura. O anda aklından geçen kâfirce şeyi ağzından kaçırarak değildi: *Ya Tanrı da bir başka sistemse?*

“Birinden nefret etmek istiyorum,” dedi Pim. “Ama Almanlardan nefret edemiyorum. Garip değil mi?”

“Hayır,” dedi Laura. “Cephedeki adamlardan nefret edemeyiz. Onlar da tıpkı bizim gibi kendilerini bu işin ortasında buldu. Uyu artık. Nöbet değişiminde seni uyandırırım.”

Ama Laura bir türlü uykuya dalamadı. Hışırtılardan anlaşıldığı kadarıyla Pim de uyuyamıyordu. “Benim yatağıma gel,” dedi Laura en nihayetinde. “Üşüyorum. İkimize de yetecek kadar yer var.”

Pim’in, o geveze Pim’in tek kelime etmeden yerinden kalkıp iç gömleğiyle Laura’nın battaniyesinin altına girmesi ikisinin de ne kadar yorgun olduğunun göstergesiydi. Birbirlerine sokuldular, Laura tek kolunu onun üstünden attı ve kandili üfleyerek söndürdü. Ânında uykuya daldılar. Laura en son ne zaman böylesine ısındığını hatırlayamıyordu.

TÜM ŞEYTANLARIN TOPLANDIĞI YER

FALAND'IN OTELİ, BİLİNMEYEN TOPRAKLAR

FLANDERS, BELÇİKA

MART-NİSAN 1918

FREDDIE OTELDE İLK KEZ EKSİLMİŞLİK HİSSİYLE DEĞİL, YENİ bir hatırayla uyandı. Örümcek ağı kadar belli belirsiz, bulanık olsa da oradaydı. Laura'yı görmüştü. Hayattaydı. Topallıyordu. Oteldeydi. Mantığı Freddie'ye onu görmediğini söylüyordu. Faland'ın numaralarından biri ya da zihninin gerçek olduğunda directmeye çalıştığı şeyin aynadaki aksi gibi bir şey olabilirdi.

Ama gözünün önünden gitmedi. Faland'ın aynasında görünen şeyler gözlerinizi kaçırdığınız anda yitip giderdi. Fakat bu kadın bakışlarına karşılık veriyordu. Bir yara kadar unutulmazdı: Islaktı, yara bere içindeydi, öfkeliydi, yaşam doluydu ve kumral saçlarında beyaz teller vardı. Freddie onu hayal etmiş olamazdı. O Laura'ydı.

Çok şey unutmuş, çok değişmişti. Ama ablasını unutmamıştı. Çocukluk anılarının neredeyse hepsinde ablası vardı. Laura'yı görmek ne denli paramparça olursa olsun kendisinin

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

de bir insan olduğunu hatırlattı ona. Freddie, Faland'ın sabırlı ellerinde duyanın içini sızlatan tek bir notadan ibaret değildi.

Laura'yı görmesinin üstünden ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu. Gece mi gündüz mü olduğunu umursamayı uzun zaman önce bırakmıştı. Ama şimdi, *Ne kadar oldu? Şimdi nerede?* diye düşünüyordu. Kendisini bile şaşırtan bir hiddetle yarıktan kalkıp aşağı indi.

Koridorda henüz birkaç adım ilerlemişti ki müziğin ilk notaları yüzüne bir tokat gibi çarptı. Sesten irkilerek geriledi. Faland'ın çaldığı şarkıyı daha önce hiç duymamıştı ve melodisi şok ediciydi. Tırtıklı, görkemli, delice.

Derken müzik sustu ve en başından başladı. Bu defa daha çekingendi; sanki Faland, Freddie'nin onunla tanıştığı günden beri ilk defa aşına olmadığı bir şeyin içinde el yordamıyla ilerliyordu.

Freddie sesi takip ederek koridoru aştı, merdivenden indi ve salonun kemerli girişine geldi.

Durdu.

Salon boştu. Salon harabeye dönmüştü. Küf ve sıçan kokuyordu, mobilyalar tepetaklak olmuştu, yerler cam kırıklarından geçilmiyordu. Ve en kötüsü de Freddie'nin bir an bile, *Burada ne oldu böyle?* diye düşünmemesiydi. Çünkü uyanmak gibi, hayal meyal hatırladığınız rüyaların soğuk sabah ışığında eriyip gitmesi gibiydi. Salon pek tabii bu hâldeydi.

Kemandan gelen tiz bir gıcırtı dikkatini o yana çekti ve Faland'ın salonun viran hâline aldırmadan ters çevrilmiş bir mühimmat kasasının kenarında oturmakta olduğunu fark etti. Bu yeni şarkıyı tekrar çalmayı denedi; bir anlığına coşkuyla yükseldi, görkemli ve çılgıncaydı ama sonra dağılıp gitti. Faland kaşlarını çatmıştı.

Başını kaldırıp Freddie'ye bir bakış attı. Her zamanki gibiydi; ekoseli takım elbisesinin içinde biraz pejmürde ve alaycıydı, çehresindeki kötümserliğin ve yıkımın ardında bir yer-

lerde hâlâ korkunç bir güzelliğin hayaleti gizleniyordu. Otelin sağlam hâlindense bu yıkıntının içinde kendini evinde gibi hissediyordu sanki.

Birbirlerine baktılar.

Faland bir anlığına onu tepeden tırnağa süzdü ve ardından, “Şuna da bakın, oyuncak askerimiz gerçek bir erkek olduğunu hatırlamış,” dedi.

Freddie yegâne önemli şeyi söyledi. “Ablamı gördüm.”

Faland yeniden kemanına döndü. Şimdi çaldığı sıradan bir nota dizisiydi, Freddie’yle alay edencesine bir tutam özlemle tatlandırılmıştı. “Öyle mi?”

Görmüştü. Gördüğünü biliyordu. O anda yaşadığı duygu seli adını bile koyamayacağı kadar şiddetli, titrek ve kırılıyordu. *O yaşıyor.* “Şu anda nerede?”

Hafif bir dudak büküş. “Aydınlık dünyaya gitti, cesur yürek. O ıslıl ıslıl kızın seninle gölgelerde saklanmak isteyeceğini mi sanıyordun?”

Bu canını yakmamalıydı. Freddie canının yanmadığını söyledi kendine. “Topallıyordu.”

Faland ağzını bile açmadı.

“Hasta görünüyordu.”

Faland’ın cevabı müzikle oldu, çocukça hayıflanmaları andıran bir melodiyle. Freddie dişlerini birbirine bastırdı ve “Gidip onu bulacağım,” dedi.

“Hakikaten mi?” Melodi abartılı bir asalet kazandı. Sanki Faland, Freddie’nin ruhunun tüm yapraklarını açıp açıp bakıyor, onları sığ ve sıradan buluyordu. “Eskiden olduğun adamdan geriye kalanların yasını mı tutsun? Onu bir kaçağa yardım etmek zorunda mı bırakacaksın? Seni kurşuna dizerlerken izlemesini ya da sana yardım etmeye yeltendiği için onun da seninle birlikte kurşuna dizilmesini mi istiyorsun?”

Freddie bocaladı. Onu nasıl riske atabilirdi ki? “Hayır... Yapamam... O hayatta. Ona gitmem gerek. Ne yaptığıma... ne

yaptığıma aldırılmaz. Gizlice giderim, yanında kalmam, ben...” dedi kekeleyerek.

Kemanın sesi hırçınlıkla ve cesaretle hiddetlenen bir majöre kaydı ve Faland müziğe rağmen konuşmaya başladı: “Bunu kabul edeceğini mi sanıyorsun? O kehribar gözlü kızın? Hayır, senin yüzünden vatanına ihanet edecek; seni, yani kaçağın rekini gözünü bile kırpmadan saklayacak, seni kurtarmak için elinden geleni yapacak ve yaptıkları yüzünden tutuklandığında bir an bile geri adım atmayacak. O seninle ölüme bile yürür. Yoksa yanılıyor muyum?”

Freddie ürperip suskunluğa gömüldüğü için kendinden nefret etti.

“O senin için gözünü bile kırpmadan kendini riske atacak, peki *sen* buna izin mi vereceksin?” diye ekledi Faland.

Hayal gücü Freddie’yi yüzüstü bıraktı. Eskiden olduğundan çok daha azdı.

“Ben de öyle düşünmüştüm,” dedi Faland.

Freddie dudağını ısırды. “En azından iyi olup olmadığını öğrenmem gerek.”

Faland’ın açık renkli gözü belli belirsiz parladı ve kemanının tellerinden yükselen alaycı melodi sustu. “Pekâlâ,” dedi. “Sanırım o konuda sana yardım edebilirim.”

“Gerçekten mi?”

“Evet.” Şimdi doğrudan Freddie’ye bakıyordu ve enkaza çöken tozlu sessizlik kemanın müziğinden çok daha ağırdı.

“Ne istiyorsun?” diye fısıldadı Freddie. Cevabı bildiğini düşünüyordu.

Ama Faland onu şaşırttı. Ona koruganı sormadı. “Bana seni korkutan bir hikâye anlat.”

“Neden?”

“Tek endişesi sevgili ablasının akıbeti olan bir adam için fazla soru soruyorsun.”

Freddie yine de tereddüt etti. “Peki eğer anlatırsam...”

“O zaman onu görür fakat hayatını tehlikeye atmazsın. Yemin ederim.”

“Ama beni neyin korkuttuğunu biliyorsun,” dedi Freddie. “Sana anlatmıştım...” Faland’a ne anlattığını hatırlamıyordu.

Faland sanki beklenti içindeymiş gibi kemanını akort etmeye girişti. “Onu değil. Bana geceleri neden çığlık attığını anlat.”

“Olmaz,” diye fısıldadı Freddie. Onu çığlık çığlığa uyandıran anıların tamamı Winter’la ilgiliydi. Henüz hazır değildi...

“O hâlde ablanı kaderine terk et. Bana ne?” dedi Faland. Yayını tellerin üzerinde hafifçe gezdirip çıkan sese yüzünü buruşturdu ve kemanı yeniden akort etti.

Freddie, Laura’ya gidemezdi. O kadarı apaçık ortadaydı. Laura’nın biricik erkek kardeşi o koruganda can vermişti. Ama uzaktan da olsa onun iyiliği için yapabileceği ufacık bir şey bile en güzel hatıraları feda etmeye değerdi. Bir kez daha boyun eğdiğini hissetti. “Söz mü?”

“Evet.”

Freddie sustu kaldı. Onu ne korkutuyordu? Hatıraları kafasında canlandırmakta giderek zorlanıyordu ve canlandırdığında da elden ele gezmiş mürekkep gibi silik oluyorlardı. Faland ise kelimelere dökülmesi imkânsız olan, hiç dillendirilmeden hafızasında kalması gereken günlerden birini soruyordu. Laura’nın öldüğünü sandığı geceyi düşündü ve Brandhoek’a giden yol gözlerinin ardında tüm iğrençliğiyle parıldarken ağzını açtı. Ama aniden o matem hatırasının, ablasına duyduğu sevgiyi zihnine mıhlayan yapının bir parçası olmasından korktu. Diğer her şeyi yitirmeden acısını silip atması mümkün değil miydi?

Faland bekledi.

Peki ne anlatacaktı? Otelden mi korkuyordu? Hayır. Onu esas korkutan şey, otelden hiç ayrılmak istememesiydi.

Bir anda kendini top mermisi çukurundan Ypres’ya doğru yürüyüşlerinden bahsederken buldu. Her şey gözünün önünde belirdi: Ölü adamın suratı, Winter’ın onu suya atlamaktan

alıkoyan elleri. O dehşeti hafifleten, Freddie'nin şu anda hayatta ve aklı başında oluşunu borçlu olduğu cesareti. Sözcükler dudaklarından dökülürken öğürdü fakat bunun hatıranın kendisinden mi yoksa onu yitirmenin acısından mı kaynaklandığını bilmiyordu. Winter'ın gözlerinin rengi bile zihninde eskisi kadar canlı değildi. Ama yine de anlattı.

Bu defa Faland onu dudakları azıcık aralık vaziyette dinledi. Sanki Freddie'nin bütün hayatını yudum yudum içebilir, onunla beslenebilirmiş gibi.

Freddie hikâyesinin sonuna geldiğinde ağlıyordu ve Faland uzun uzun, keyifli keyifli iç geçirdi.

Freddie hiçbir şey söylemedi. Başını kaldırıp baktığında otel eski hâinden daha pejmürdeydi, yerlerde hâlâ cam kırıkları vardı fakat sıcak, yaldızlı ve güzeldi. Gerçeklik çürümüş bir ağaç misali ufalanıyordu.

“Burası bir harabe mi?” diye fısıldadı.

Faland uzanıp Freddie'nin saçının bir tutamını kulağının arkasına kıstırdı. Freddie saçlarının ne kadar uzadığını fark etmemişti. “Senin için değil, küçük asker. Benimle olduğun sürece değil,” dedi Faland okşar gibi.

Ateş sıcacıktı. Faland'ın parmakları saçlarına dolanmıştı. “Bir harabe gördüm,” dedi.

“Oraya bakma. Onun yerine bana bak,” dedi Faland.

Zaten en kötüsü de bu değil miydi? Freddie gözlerini ondan alamıyordu.

Freddie o ânın üstünden ne kadar zaman geçtiğini kestiremiyordu. Dünyası giderek bir rüyaya benziyordu. Aradan saatler mi yoksa günler mi geçtiğini algılayamıyordu. “Söz verdin. Çok zamanım kalmadı,” dedi Freddie ve bunun doğru olduğunu biliyordu. İflasın eşiğinde olanın zihni mi yoksa bedeni mi olduğunu kestiremiyordu ama Faland'a Winter'la ilgili ilk anısını

anlattığından beri bitkinlikten tükenmiş, serseme dönmüş hâlde yaşıyordu. Laura'yı görmemiş olsaydı şimdiye muhakkak delirmiş ya da ölmüş olurdu. Kendine o anıyı tekrar tekrar anlatıyordu: Ablasının nasıl görüldüğünü, ses tonunu. Buna tutunuyordu. "Onu görmeliyim," dedi. "Onu göreceğime söz verdin."

Derken, bir saatle diğeri arasında, Faland uyuduğu yere geldi ve onu omuzlarından sarsarak uyandırdı.

Freddie başını kaldırıp baktı ve bir anlığına tepesinde çökük bir tavan, parlayan tek bir yıldız görür gibi oldu. Arkasından vuran loş ışıktaki Faland açgözlülükten ve umutsuzluktan ibaret bir hayaletti. Freddie eskiden ona gaddar derdi fakat şimdi gerçeği biliyordu. Faland her ne ise gaddar olan o değildi. Gaddar olan dışarıda, Sırt'taydı.

"Benimle gel," dedi Faland ve tek elini uzattı.

Freddie elini tutarken Faland da kafasını kaldırıp yıldız baktı. Başını hafifçe iki yana salladı ve kemanıyla arkasını döndüğünde Freddie de peşinden gitti. Geceydi ve havada bahar kokusu vardı. Freddie bacaklarının güçten düştüğünü, gözünün ferinin söndüğünü hissetti. Yürürken bir yandan da usul usul ağlıyordu.

Yıkılmaya yüz tutmuş eski bir şatonun bahçesindeki mezarlıkta durdular. "Neredeyiz?" diye fısıldadı Freddie. O kadar yorgundu ki.

"İzle," dedi Faland ve başını çevirip Freddie'ye sol gözünün karanlığından dik dik baktı. "Ve sakın tek kelime etme." Ay ışığı Faland'ın yüzündeki çizgilerden bazılarını yumuşatmış, haşmetini ortaya çıkarmış, yüzü merak olabilecek bir şeyle canlanmıştı. İşte tam o anda Faland kemanının yayını tellere dayadı.

Freddie ilk kez o anda Faland'ın otelinde sadece kendini eğlediğini, bir o melodiyi bir bu melodiyi denediğini, notalarla oynayan bir müzisyen olduğunu fark etti. Noel'de, evet, havayı öfkeyle doldurmuş, dinleyicilerin gecelerini muhtemelen ber-

bat etmişti. Ama Freddie'yi avutuyor, ona ucundan tattırıyor, gerisini vermiyordu. Ciddi değildi.

Belki de nadiren ciddiyete bürünüyordu. Fakat bu, o anlardan biriydi. Faland orada öylece dikilip geceye saf dehşeti çaldı.

Freddie yumruğunu dudaklarına bastırarak dinledi. Bu müzik değildi. Bu, ateş hattındaki bir siperde, duyduğu her sese sıçrayan bir adamın korkusuydu; Ölüm zar gibi kanatlarıyla yanı başındaki yatağı ziyarete geldiğinde o hastanede yatan adamın kapıldığı korkuydu. Korkunçtu, ilkeldi ve *onundu*; gökten top mermilerinin yağdığı, cesetlerin ve hayaletlerin yaşayanlara musallat olduğu Ypres yoluydu. Freddie avazı çıktığıınca bağırıp Faland'ı durdurmak istedi. Biraz daha dinlerse ömrü boyunca hatırlayıp hatırlayabileceği tek şey dehşet olacaktı; sinsî bir dehşetin anısından ibaret olacaktı. *Laura*, diye düşündü. *Laura*.

Askerler savaşa duygu karıştırmaktan olabildiğince imtina ederdi. Aksi takdirde akıllarını kaçıırırlardı. Fakat Faland acımasızdı; uzun süredir inkâr edilen korkuyu geceye öyle bir boca etti ki adamlar şatonun karanlık pencerelerinin ardında korkudan bağırmaya başladı.

Kargaşanın ortasında Faland bir kasırganın gözü gibi hareketsiz durup Freddie'yi notalarla resmetmeye koyuldu. Ta ki Freddie korkmaktan başka her şeyi tamamen unutana kadar. Ta ki istemsizce dizlerinin üstüne çöküp başını kollarının arasına alana kadar.

Nihayet keman Faland'ın yanına düştü ama müzik hemen kesilmedi. Freddie'ye sanki müziğin özü şatodaki sesler tarafından devralınmış gibi geldi: Çılgınlıklar, emirler, hareket eden ışıklar. Başını kaldırdı; soğuk soğuk terliyor, çaresizce hatıra kırıntılarına, korkuyu atlatana kadar onu gerçekliğe demirleyecek herhangi bir şeye tutunmaya çalışıyordu. Hiçbir şey yoktu. Âdeta çamurda boğuluyordu. Gözlerinin ardında bir yerde ölü adam ona gülümsedi. Faland ise öylece durmuş, bekliyordu. Gözleri pencerede ydi.

Bir ışık telaşla içeri girdi ve o ışıktaki Freddie, Laura'yı gördü. Kendisi gibiydi, omuzları dimdikti, üniformasının içinde derli toplu görünüyordu, vücut hatlarında bir otorite vardı. İyiydi. *Laura*, diye düşündü. *Laura, korkuyorum*. Laura pencereye döndü ve Freddie içerideki ışıktaki Laura'nın suratını apaçık gördü. Nefesi düzene girmeye başladı. Bir hasta pijamalarıyla pencereye dönük vaziyette ayakta duruyordu. Derken koğuştaki ışıkların sayısı arttı. Ablası ayaktaki hastayla konuştu, sonra hasta yere yığılmak üzereyken onu tuttu. Bir doktor geldi, hastayı yatağına yatırmasına yardım etti.

Sonra Laura bir kez daha pencereden dışarı baktı.

Freddie içgüdüsel olarak gölgelere sığındı ama kendini ona bakmaya öyle bir kaptırmıştı ki –şimdi yanında uzun boylu, koyu renk saçlı bir doktorla hastanın üzerine eğilmişti– şatonun ön kapısından süzülürcesine çıkıp çekingen adımlarla çiğ düşmüş çimenleri aşan kadını araba yolunun ortasına gelene dek fark etmedi. Faland kıpırdandı ve Freddie kadını tanıdı. Otelden. Şu altın sarısı saçlı kadın.

Faland'ı gördüğünde kadının yüz ifadesi değişti. Aralarındaki mesafeyi ağır ağır katetti ve ay ışığında, renklerinden yoksun bir hâlde gelip Faland'ın karşısına dikildi. Müzik şatonun dinmekte olan curcunasında hâlâ yankılanıyor gibiydi.

“Adamlarla konuştum,” dedi kadın. “Senin hakkında öyle şeyler anlatıyorlar ki... Duyduklarım doğru mu?”

“Ne diyorlar?”

Kadın sessiz kaldı.

Faland gülümsedi. “Öyleyse belki de doğrudur.”

“Bunu yapmayacağım,” diye fısıldadı kadın. “Yapmayacağımı biliyorsun. Ne gördüğümün hiçbir önemi yok.” Kadın çok güzeldi. Freddie bir şey söylemek istedi fakat boğazı sımsıkı düğümlenmişti. Kadın gözünü Faland'dan bir an olsun ayırmamıştı.

HAVALERİN SICAK ELLERİ

Faland'ın sesi Freddie'nin hiç duymadığı kadar yumuşaktı. "Ama yine de dışarı çıktın."

Kadın hiçbir şey söylemedi fakat yüzünde, Freddie'nin rüyalarının ürpermesine neden olan tuhaf ve korkunç bir arzu vardı. Faland onu hayranlıkla izliyordu. Derken kadın başını iki yana salladı ve "Hayır... Hayır! Nasıl yapacağımı bile bilmiyorum," diye fısıldadı.

"Ah, bence pekâlâ biliyorsun," dedi Faland.

Kadın dudakları aralanmış vaziyette kıpırdamadan durdu. Ardından zorla da olsa dönüp geldiği yoldan koşarak uzaklaştı.

Faland ıslık çalarak döndü. "Oldu bu iş."

"Onu rahat bırak," dedi Freddie. "O benim ablamın arkadaşı. Onu rahat bırak."

"Gecenin bir yarısı dışarı çıkıp kötü adamlarla tartışmasını ben mi söyledim? Beni zeyklerle baş başa bırak, Iven. Zaten dünyanın tadı tuzu kalmadı."

"Ne istiyor?"

"Herkes ne istiyorsa onu," dedi Faland. "Gönlünde yatanı. Yeter. Ben gidiyorum. Ya benimle gel ya da cehennemin dibine kadar yolun var, evlat. Hangisini seçeceksin?"

"Lanet olsun sana," dedi Freddie. "Ablam ne olacak?"

"Onu gördün, gayet iyi durumda," dedi Faland.

Freddie yerinden kımıldamadı. "Yalan söyledin. Sen o kadın için geldin. Niyetin bana Laura'yı göstermek değildi."

"*Laura* hastaydı," dedi Faland üstüne basa basa. "Grip ve zatürre oldu. Görünen o ki atlatmış. Şimdi şurada çalışıyor..." Parmağıyla şatoyu işaret etti. "Özel bir sahra hastanesinde. Yonca tarlasına düşmüş bir tavşan kadar mutlu. Öğrenmek istediğin başka bir şey var mı?"

"Tüm bunları nereden biliyorsun?"

"İflah olmaz bir dedikoducuyumdur," dedi Faland.

"Ablamı rahat bırak."

Faland burnundan bir hırıltı çıkararak güldü. “O beni rahat bırakırsa. Malum, başkasının işine burnunu sokmadan duramayan doğrucu tiplerden.”

Freddie günden güne zayıflayan akli melekelerini zorladı. “Peki ya o kadın? Ondan ne istiyorsun?”

“Bence esas sorman gereken senden ne istediğim,” dedi Faland abartılı bir sabırla.

“Benden ne istediğini biliyorum,” dedi Freddie.

Uzun uzun bakıştılar. *Sevgiden o kadar da farklı değil,* diye düşündü Freddie vaktizamanında şairin tekine ait olan bir zihnin külleri arasında. *Avla avcı arasındaki bağ.* “Laura’yı tekrar görmek istiyorum.”

“Sana göreceğini söyledim ve gördün. İçeri girebilirdin.”

Giremezdi. O alçak Faland bunu pekâlâ biliyordu.

“Geliyor musun, kalıyor musun, Iven?” dedi Faland.

Çiğ düşmüş çimenlerin üstünden yürümeye başlamıştı bile. Yeni bir melodi dener gibi kendi kendine ıslık çalıyordu. Freddie tek kelime etmeden başını önüne eğdi ve Faland’ın peşine takıldı.

Biraz daha zaman geçti. Sanki Faland misafirperverlik oynamaktan aniden sıkılıvermiş gibi artık otele kimse gelmiyordu. Freddie bazısını tanıdığı bazısını tanımadığı koridorlarda amaçsızca dolanıyor, neredeyse rüya âleminde yaşıyordu. En son ne zaman yemek yediğini hatırlamıyordu. Yine de kendinden arta kalanlara tutunuyordu. Laura dışarıda bir yerdeydi. Yaşıyordu, geri dönmüştü. Freddie’nin ona gidecek gücü yoktu. Ama gönlü onu terk etmeye de elvermiyordu. Çünkü Laura onu terk etmemişti. *Belki onu tekrar görürüm,* diye düşündü belli belirsiz. *Uzaktan bile olsa.* Hâl böyle olunca bocaladı, gel zaman git zaman kendine yabancılaştı.

Faland ise bütün zamanını aşk ve deliliğin mide bulandırıcı bir girdapta iç içe geçtiği fakat bir türlü ustalaşamadığı bir parçaya harcıyordu. Freddie sanki başka birine aitlermiş gibi anılarını zikredip duruyor, Faland'ın cart diye yırttığı ruhunun kumaşını aynı hızla yamamaya çalışıyordu. Her günün hikâyesinin sonunda tırnaklarıyla kendinden parçalar koparmış gibi gözyaşları içinde yığılıp kaldığındaysa, "Ablam nasıl?" diye soruyordu.

"Aynı," diyordu Faland.

Derken bir gün, "Hastaneden ayrıldı. Ablan yani," dedi Faland *aynı* demek yerine.

"Neden?" diye sordu Freddie. Fakat nedenini biliyordu. Aklı ne derse desin ruhundan geriye kalanın derinliklerinde biliyordu. Nabzı hızlandı. Korkudan mıydı yoksa sevinçten mi? *Beni arıyor.*

Sakın beni bulma, Laura. Beni bulmanı istemiyorum. Onu arıyor olmasına sevindiği için kendinden nefret etti.

"Onu görmek ister misin?" diye sordu Faland.

Freddie örümcek ağlarını pençeleyerek uyuşukluğun içinde kendine bir yol açmaya çalıştı. Faland neden sormuştu ki? "Evet."

Faland yaralayıcı bir şefkatle Freddie'nin yüzüne dokundu. "Pekâlâ," dedi. "Seni ona götüreceğim. Fakat önce, otelimde arkana baktığında, hiçlikten kaçtığın tüm o anlarda ne gördüğünü anlatmanı istiyorum bana."

Freddie boğulan adamı görüyordu. Bu Winter'la ilgili olduğundan pamuklara sarıp sakladığı anılarından biriydi. Faland'ın onu gözüne kestirmesine şaşmamalıydı.

"Ben..." Gerisini getiremedi. Laura'yı görmek istiyordu. Belki onu görünce ne yapması gerektiğini, nasıl yaşayacağını ya da ne zaman öleceğini anlardı. Belki de artık yorgunluktan kendi yükünü bile taşıyamaz hâle gelmişti. "Dinle o hâlde," dedi.

Faland yürek parçalayan bir nezaketle ona gülümsedi.

Freddie ona o top mermisi çukuruna sığındıkları, korugandan kaçıp kurtuldukları geceyi anlattı. Boğulan adamı anlattı. Winter'ın onu öldürdükten sonra yüzüne nasıl baktığını anlattı. Winter'ın gözleri ne renkti? Koyuydu, değil mi? Hayır.

“Benimle gel,” dedi Faland sonrasında. Freddie'nin sevgisi ve korkusu avucunda tutabileceği, giyebileceği, el koyabileceği şeylermiş gibi gözleri ıslık ıslık parlıyordu. “Ablanın nerede olduğunu biliyorum.”

“Nerede?” diye sordu Freddie. Yorgun bir çocuk gibi duyduklarını idrak etmekte zorlanıyordu.

“Poperinghe'da,” dedi Faland. Yürüdüler ve bir süre sonra –aradan ne kadar zaman geçtiğine dair en ufak bir fikri yoktu– dört bir yanında Pop'un su altındaymış gibi titreşen ışıklarını gördü. Belki aylar önce, otele ilk geldiğinde korkuyordu. Poperinghe'in saf, taşkın canlılığının ve ölüm döşesindeki neşesinin onu dünyanın kanlı ağzına geri çekeceğinden korkmuştu. Ama artık korkmuyordu. Korkamayacak kadar bitik vaziyetteydi. Dünyaya pamuk ipliğiyle bağlıydı.

Poperinghe askerlerle doluydu, şenlik havasındaydı ve Freddie onları ilgisiz gözlerle seyre daldı. “Laura nerede?”

Faland ona cevaben başını önüne eğdi, yayını kemanının tellerine yerleştirdi ve müziği bir ok yağmuru misali geceye sükun etti.

Bu defa Faland'ın körüklediği duygu korku değildi. Bu anlayış veya kederle yumuşatılmamış, deliliğe yakın bir öfkeydi. Siper baskınındaki bir askerin kor gibi öfkesi, ateş hattındaki vardiyası bitip de cephe gerisinde dinlenmeye çekilmişken düğmelerini parlatmaya zorlanan adamların zehir zemberek hiddeti. Sahipsiz Topraklar'daki bir top mermisi çukurunda, Freddie'ye gözünü bile kırpmadan çıplak elleriyle adam boğduran öfke.

Bu, Freddie'nin hayatı boyunca duyduğu en kötü şeydi. Her şeyi depreştiriyor, hayat kadar gerçek kılıyordu: Askerin son nefesini verirken çıkardığı sesler, yüzünün rengi, yağmurun

kokusu ve Freddie'nin varlığının ufala ufala o yegâne âna, o sefil benliğe indirgenişi: Katil oluşu. Olduğu tek şey buydu. Sonsuza dek olup olabileceği tek şey. Bundan gayrisi yoktu. Çığlık atıyordu. Ama kimse duymadı. Bütün kasaba çığlık atıyordu.

Çünkü öfkesini duymuş ve ona... cevap vermişlerdi. Oradaki her adamın kalbinde aynı öfke yatıyordu ve Faland onu âdeta bir hokkabaz gibi çekip çıkarmıştı. Bir notayla diğerinin arasında müzik isyanın sesine dönüştü: Çığlıklar, koşan ayaklar, bağırışlar ve vahşi kahkahalar. Camlar kırıldı, tahtalar parçalandı ve sokaklar *dolup taştı*; herkes yastaydı, kavgaya yer arıyordu, sarhoştı. Freddie de diğerleriyle birlikte çığlık atıyordu. Yürüyebilir, gülebilir ve erkek gibi dövüşebilirlerdi fakat içten içe hepsi çığlık atıyordu. Faland biliyordu. Tabii ki bilecekti. Faland unutuşun ete kemiğe bürünmüş, tatlı dilli bir hâli olabilirdi ama onları tanıyordu. O da bir zamanlar askerdi.

Kalabalık baş döndürücü bir hızla akıp gidiyordu. Bir an için Faland'ı altın sarısı saçlı kadınla yüz yüze görür gibi oldu. Kadının gözleri onunkiler kadar vahşiydi. Faland'ın dudakları kırırdandı. "Göstermemi ister misin?" dedi. Ardından hengâmenin içinde gözden kayboldular.

Freddie peşlerinden gitmedi. Her yer kargaşa içindeydi, kargaşa *bizzat* içindeydi. Kargaşada boğulacaktı. Laura burada değildi. *Ne olur burada olmasın. Her şey bitsin artık.*

Ne var ki şuradan şuraya gidemedi olduğu yerde donakaldı. Kalabalığın içinde bir hayalet görmüştü.

Tanıdığı bir hayalet.

Bu seferki Laura değil, Hans Winter'dı; o taşkınlığın içinde durağan bir nokta. Gözleri birbirine kenetlendi. Freddie, Winter'ın ona ulaşmaya çalıştığını fark etti. Fark etmeden kendisinin de aynı şeyi yaptığını. Winter ölmemişti. Unutmamıştı. Gözleri koyu değildi. Yüreğini paramparça eden bir maviydi.

Senden nefret edecekler, demişti Faland. Laura ve Winter. Fakat Winter'in suratında horgöründen eser yoktu. Kalabalığı yara yara birbirlerine doğru ilerlediler ve Freddie zihninin yavaşça berraklaştığını, mantığının kısa süreliğine geri döndüğünü hissetti. Bir an için yine kendisiydi ve Bana ihtiyaçları var. Ruhumu neden o zevküsefa düşkünün müzisyene vereyim ki? diye düşündü.

O anda Freddie koşanların ayak seslerini duydu. Biri, "Dur!" diye bağırdı.

Winter'in gözlerinde korku vardı. Winter da pek tabii kaçaktı. Başka nasıl burada olacaktı ki? Elleri neredeyse birbirine değeceği anda kalabalığın içinde bir tabanca patladı, insan seli dalgalandı ve Winter elini böğrüne bastırarak geriye doğru sendeledi.

Freddie lekenin yayıldığını gördü.

Mavi, çaresiz gözler ona baktı.

"Dayan, Iven." Ardından Winter sendeleyerek koşmaya başladı, çok geçmeden de kalabalığın içinde gözden kayboldu.

Freddie dosdoğru Faland'a gitti ama onu bulması çok uzun sürdü. Panik içinde aydınlıktan karanlığa koşarken silah sesi hâlâ kafasının içinde yankılanıyor, Winter'ın yüzündeki ifade gözünün önünden gitmiyordu. Faland'ı onca yer dururken bula bula bir kafede otururken buldu. Önünde bir kadeh vardı, yüzünde bir mahmur bir memnuniyet. "Hoş bir akşam geçirmişe benziyorsun," dedi Freddie'ye. Gözlerinde çok bilmiş bir şer parıltısı vardı. "Tanıdığın birilerini gördün mü?"

"Winter yaşıyor," dedi Freddie soluk soluğa.

Faland iki kaşını birden kaldırdı, içkisini yudumladı, suratını ekşitti. Faland'ın ne kadarını bildiğini, ne kadarını planladığını düşünmek Freddie'nin ancak o anda aklına geldi ama kafasını iki yana sallayarak bu düşüncüyü kovdu. Önemi yoktu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

“O yaralı... vuruldu. Onu arıyorlar. Ona yardım etmeliyim.”

“Öyle mi?”

Buruk bir kabullenme. “Yapamam, tek başıma olmaz.” Tek başına hiçbir şey yapamazdı. Var olmakta bile zorlanıyordu.

Faland kadehini parmaklarının arasında döndürdü. “Peki sana yardım edersem bana ne vereceksin?”

Hava Freddie’nin vücudunu terk etti sanki. “Biliyorsun,” dedi Freddie. “Benden istediğin tek bir şey var. Ve... ve bunu sen tezgâhladın. Sırf onu benden almak için.”

“Öyle mi? Aldım mı peki?”

“Evet. Lanet olsun, evet. Her şeyi.”

Faland ayağa kalktı. Gözü parıldadı. “Pekâlâ. O hâlde senin dümen suyundan gideceğiz, Iven ve askerlerin peşinde olduğu o zavallı arkadaşını ablana götüreceğiz. Adil bir bedel, değil mi?”

Freddie sessiz kaldı.

Faland hafifçe tebessüm ederek gözlerini onunkilere dikti. “İşimiz bittiğindeyse, Wilfred, karanlığı ve nasıl olup da o adama sevgi beslemeye başladığını anlatacaksın bana. Nihayet.”

YENİ BİR GÖKLE YENİ BİR YERYÜZÜ GÖRDÜM

COUTHOVE ŞATOSU, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

DİŞARISI HÂLÂ KARANLIKTİ, GÜN DOĞUMUNDAN ÖNCEKİ o soğuk, yapış yapış saatlerdeydiler. Laura gözleri uykudan ağırlaşmış hâlde uyandığında gölgelerin arasında annesini gördü.

Hiç düşünmeden ayağa fırladı. Karanlık boştu. Ama Laura yine de elini uzattı. İlk defa aklından geçen ilk düşünce dehşet ve vicdan azabı yüklü sözsüz bir çılgılık atmak olmadı. İlk düşüncesi, *Orada mısın?* oldu.

İkinci düşüncesi ise *Neden buradasın? Beni Winter'a sen mi yönlendirdin?* Kimseciklere tek kelime etmemiş olmasına rağmen Winter'a güvenmesinin bir diğer nedeni de buydu.

Bana yardım etmeye mi çalışıyorsun?

Karanlıktan cevap gelmedi ama Laura gözlerini o boş köşeye dikti ve ne tecrübesi ne de mantığı umudunu bastırmaya yetti: *Yalnız değilim.*

Bir an sonra Pim'in odada olmadığını fark etti.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Midesinin neden düğümlendiğini bilmiyordu. Pim pek çok nedenden ötürü odadan sessizce çıkmış olabilirdi. Yine de kendini avuturken çarçabuk elbisesine uzandı, ıslak botlarını ayaklarına geçirdi. Kapıya döndüğünde örtüsünü iğneliyordu.

Pim ana koğuştta da değildi. Laura bunu daha ilk bakışta anladı ama yine de karanlığın içinde mavimsi beyaz bir ışık birikintisi oluşturan elektrikli feneriyle içeri girdi. Yataklara uğrayıp adamlardan birinin sürgüsünü değiştirirken diğerine su verdi. Uyanık olanlara Bayan Shaw'u görüp görmediklerini sordu. Derin derin iç çekerek görmediklerini söylediler.

Neredeydi peki?

Suskun Winter'ın yanına geldi. Eski yarasını gizlemek için sol kolundan geriye kalan çotuğu gazlı bezle bir güzel sarıp sarmalamıştı; önce ona bakar gibi yaptı, sonra da yan taraftaki kurşun yarasına döndü. Teni sıcak ve kuru olmasına rağmen bandajından kan sızmamıştı. Laura, Winter'ın bunu da atlatacağını düşündü. Ölümün evrelerine dair şaşmaz bir sezgisi vardı. Jones'un kanı işe yaramış ve eterin etkisi geçmişti.

Birkaçı acıdan kıvranarak uyur uyanık yatsa da yanı başlarındaki adamların hepsi uyuyordu. Bir delikanlı sızlanıyordu. Laura delikanlıya morfin vermeye gitti, Winter'ın bakışlarını üzerinde hissediyordu. Biraz sonra Winter'ın yanına döndü ve ona biraz su verdi. Doğrulup oturmasına yardım etme, sonra da bardağı dudaklarına götürme bahanesiyle ona yaklaştığı sırada, "Kardeşin Faland diye biriyle birlikte," diye fısıldadı Winter.

Sadece birkaç saniyeleri vardı: *Nasıl, ne zaman, neden* şu anda soramayacağı sorulardı. Hâl böyle olunca, "Faland'la tanıştım. Anlat bana," diye fısıldamakla yetindi.

"Faland bizi bulduğunda Ypres'da birlikteydik, yaralıydık," dedi Winter. "Ben ölümün eşiğindeydim; belki de bu yüzden ondan o kadar korktum. Savaşın vücut bulmuş hâli gibiydi.

Bizi görünce ağzı sulandı. Kardeşine anlatmaya çalıştım ama anlamadı. Hayatımı kurtardı ama sonra Faland'la gitti. Şimdi de orada. Gidip onu oradan almam gerek."

Laura, Winter'a kardeşi için neden kendini paraladığını sormadı. Cephedeki adamlar arasında filizlenen bağları anlayacak kadar çok asker tanımişti: Kandan daha koyu ve özveriliydi. "Onu buldun mu?"

"Gördüm," dedi Winter. "İsyan sırasında." Mavi gözler Laura'nın omzunun üstünden tavana bakıyordu ve Laura kendisi de bir kaçak olmasına rağmen Freddie'yi ararken, aç kalmamak için çalarken başından neler geçmiş olabileceğini düşündü. Winter kendi kendine söylenir gibi, "Hayalet işaret etti ve seni gördüm," dedi. "Aynı gece... onu da gördüm. Mucize gibiydi."

"Hayalet mi?" dedi Laura kendini tutamayıp.

"Cephe hayalet kaynar," diye fısıldadı Winter. Şimdi gözleri hafiften kayıyordu. Laura elinin tersini alnına koydu, ateşinin yükseldiğini fark etti. "Kaç adam öldü? Bir milyon mu? Yoksa daha fazla mı? Mezarlar açık. Kutsal kitapta öyle yazmıyor muydu? Dünyanın sonu geldiğinde böyle olacağını söylemişlerdi. *Ölüler gördüm, büyüğünden küçüğüne*. Sana yardım edebilirler. Bana ettiler. İnsanlar o vahşilerden biri olduğumu sandı. O sayede yakalanmadım. Ölüler... Onlar bana söyledi... Görmedin mi? Yeni bir gök. O da yazılmıştı. Yeni bir yeryüzü. Dahası cehennem de yeni. Bu ayette yok. Fakat doğru. Gördün... Gördün, değil mi? Yeni dünyayla eski dünyanın aynı mekânı nasıl paylaştığını..." Kafasını iki yana salladı.

"*Faland'ı nasıl bulurum?*"

"Hayaletler," dedi Winter. "Hayaletlere sormalısın."

Laura umudunun onu da Winter'la birlikte deliliğe sürüklemesinden korktu. Çoktan oraya sürüklenmiş olmaktan korktu. İkisinin de aklının başında olmasından ve dünyanın sandığından katbekat tuhaf bir yer olmasından korktu. Laura duyularına güvenirdi: Diyagramlara, bedenlere. Bunun için

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

gerekli teçhizatı yoktu; o bir şair değildi. “Winter, Faland kim? Kardeşimden ne istiyor?”

Winter’in bilincinin kapanmak üzere olduğu yüzünden belli oluyordu. “Yemek. Tıpkı savaşın yaptığı gibi. Faland’ın tek farkı tadını çıkara çıkara yemesi. Bu daha iyi olduğu anlamına mı gelir? Hayaletler onun dünyasının da miadını doldurduğunu söyledi.”

“Onu bulacağım,” dedi Laura. Bu bir yemindi. Ayağa kalktı ve aklına sonradan gelmiş gibi, “Arkadaşımı gördün mü?” diye sordu. “Sarı saçlı olanı.”

Winter aklı karışmış gibi hafifçe kaşlarını çattı ama başını iki yana salladı. Laura arkasına dönüp koğuştan çıktı.

Pim’i şatonun hiçbir yerinde bulamadı. Tek bulabildiği sterilizasyon odasında iskambil oynayan iki hasta bakıcıyla buharı tüten konserve süte kakao tozu koyup karıştıran Jones oldu. Jones’un gözleri kan çanağına dönmüştü. Onu gördüğüne sevinmiş gibiydi. “Iven, benimle gelip Trovato’nun bacağını görmelisin. Girdiğimiz onca zahmete rağmen atardamarı yırtıldığı için bacağını kesmek zorunda kalırız sanmıştım. Ama küçük damarlar iş görüyor, ayakta nekroz yo—”

O anda Laura’nın yüzündeki endişeyi fark etti. “Ne oldu?”

“Pim’i bulamıyorum.”

“O yetişkin bi—” Laura’nın sahiden endişelendiğini fark edince sustu. “Burada değil.”

“Şatoda değil. Onu bulmak zorundayım.” Sterilizasyon odasından fırlamasıyla sözleri Jones’un şaşkınlık yüklü sessizliğinde asılı kaldı. Ön kapıyı açtığı anda hastanenin boğucu havası baharın ilk günlerine has mis gibi kokularla tazelendi. Şafaktan önceki griliğe dikkatle baktı.

Jones peşinden giriş salonuna adım attı. “Iven?”

Laura araziye, araba yoluna göz gezdiriyordu. Tam karşıda, şatonun paslı demir kapısının ötesinde, doğuya giden kamyonların farları sayesinde yeri belli olan bir yol vardı. Solunda harap olmuş bostan, onun ötesindeyse savaşın günden güne büyüttüğü hastane mezarlığı uzanıyordu. Şurada, haçların arasında bir ışık mı vardı?

Jones da görmüştü. Gözlerini kısmış, geceye bakıyordu. “Dün akşam, siz o yemekten döndüğünüzde Shaw’da bir tuhaflik olduğunu düşünmüştüm. Haftalardır paramparça olmuş adamlarla ilgilendikten sonra lüks bir sofraya oturmak fazla gelmiş olmalı. Ayrıca Bayan Shaw’un çıldırması da *şiiirsel* olurdu. Geceliğiyle çayırarda dolaşmaya falan çıkardı.”

Pim’in ortadan kayboluşu Laura’yı şaka kaldıramayacak kadar derinden yaralamıştı ama araba yolunun kenarındaki kaygan çimlerde yürümeye başladıklarında Jones’un yanında olmasına içten içe memnun oldu. Laura kendini bunun masum bir açıklaması olduğuna inandırabilir, Pim’in üst katta olduğuna ikna edebilirdi. Mezarlık otların istila ettiği elma bahçesinin diğer tarafındaydı. Belli belirsiz grileşen gökyüzünün altında sadece gölgeleri görünen ağaçların arasından geçtiler.

Az evvelki ışık mezarlıkta tekrar görüldü. Laura bir insan sesi duyar gibi oldu. “Onun bende olduğunu söyledi mi?” Ses Jones’a ait değildi.

Laura cevabı duyamadı ama konuşan kişi güldü. “Ah, söyledi, değil mi? Dediğimi yaparsan gelir miyim? Evet, elbette gelirim. Ama sakın...”

Sesler kesildi. Işığın parıltısı yine yok olmuştu. Fakat Laura’nın gözleri mezarlıkta bir hareket yakaladı. Pim olamayacak kadar uzun boyluydu. Jones’tan zayıftı. Işık o kadar yetersizdi ki. Faland olabilir miydi? Mucizelerden mahrum bırakılmış dünyalarında kardeşini kurtarmak için gönlünü hoş etmesi gereken bir canavar var mıydı sahiden? “*Lütfen*,” dedi Pim titreyen sesiyle.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Laura'nın beyni yeniden çalışmaya başladı. Faland neden burada olsundu ki? Pim'in nereden haberi olacaktı? Burada ne yapıyordu?

Derken Jones'un feneri Pim'i koşarken yakaladı. Ondan başkası yoktu.

"Bayan Shaw," diye seslendi Jones sertçe.

Ama Pim ona bakmadı. "Hayır!" diye bağırdı koşmaya devam ederek. "Bekle! Yapacağımı söyledim, ben..."

Fakat kimsecikler yoktu. Pim yavaşlayarak yürümeye başladı, ardından nefes nefese durdu. Boş gözlerle mezarlara baktı. Laura kadının omuzlarının titrediğini görebiliyordu. Derken iyi terbiye almış bir hanımın şaşırtıcı hızıyla toparlanıp onlara döndü. Laura onu yandan görmüştü, dudakları aralıktı, yüzü adı koyulamayacak kadar karmaşık, işkenceden farksız bir duyguya bürünmüştü ama onlara dönerken gülümsüyordu. "Laura, sen misin?" diye seslendi. "Ve Doktor Jones, Tanrım. Beni mi arıyordunuz? Ah, Tanrım, yine kepaze mi oldum? Lütfen beni affedin, ikiniz de." Eteğindeki otları silkeledi. Jones tek kelime etmemişti fakat işkillenmiş benziyordu. Laura ne duyduğunu, gölgelerdeki o bölük pörçük konuşmayı neye yorduğunu merak etti. Pim konuşmayı sürdürdü: "Yoksa uyurgezer mi oldum? Sanırım öyle yapmış olmalıyım. Biliyor musunuz, uyurgezerliğe meyilli bekar bir teyzem vardı. Berbat bir şey. Sanırım yorgunluktan oldu. Bir fincan çay için çok mu erken dersiniz?"

Ah, Pim, diye düşündü Laura. Dilinin ucunda düzinelerce soru vardı ama Pim'e şöyle bir bakınca güzel gülümsemesinin ardında gözlerinin cin gibi baktığını fark etti ve sorularına cevap alamayacağını anladı. Hele ki Jones yanlarındayken.

O hâlde şatoda konuşacaklardı. Baş başa kalır kalmaz.

Ancak şatoda yalnız kalmak bulunmaz nimetti. Gün ağarıyordu ve ön kapıdan içeri girer girmez Laura'yla Jones yaygaracı bir düzine ses tarafından karşılandı: İlgilenmeleri gereken bir sürü acil vaka vardı. Adamlardan birinin pansumanından

kan sızmıştı, bir hemşire adamın tekinin bacağında kangren belirtilerine rastlamıştı, o gün dolup taşan sıradan hastanelerin yükünü hafifletmek için daha fazla Fransız hasta kabul edeceklerdi. Bu tempo Laura'yı içine çekti ve Pim de onu köşeye sıkıştırmasına fırsat vermedi; sürekli ayaktaydı, gidip bir şeyler getiriyor, taşınması gerekenleri taşıyor, resim yapıyor, adamların mektuplarını yazıyordu.

Öğle vakti Young geldi; o vakur havasına kulakları yüzünden azıcık gölge düşüyordu. Önce Mary'yle, ardından Pim'le kapalı kapılar ardında görüştü. Geriye kalan personel ise neler olup bittiğini öğrenmeye can atıyordu.

"Hâlâ ellerinden kaçırdıkları şu Alman casusu arıyormuş," dedi insanları gizlice dinlemekte hiçbir beis görmeyen şu hemşire. "Meğer adamı Poperinghe'da görmüşler. Civardaki terk edilmiş binaları arıyorlarmış. Bir de Belçika Kraliçesi ziyaretimize gelecekmiş! En azından o söylenti doğru çıktı. Hem de bu akşam! Şerefine verilen ziyafete giderken buraya uğrayacakmış ve General Gage de ona eşlik edecekmiş. Tabii bir de gazeteci. Ah, Mary şimdi hepimize orayı burayı ovalatacak."

YASAK AĞACIN MEYVESİ

S AFAKTAN BERİ WINTER'IN ATEŞİ YÜKSELMİŞTİ. LAURA FIRSATINI buldukça yanına uğradı, yarasını kontrol etti ve yüzünü soğuk suya batırılmış süngerle sildi. Bir keresinde koğuşa girdiğinde Pim'le Winter'ı kafa kafaya vermiş, fısıldaşırken buldu. Winter kafasını iki yana sallıyordu.

Laura biraz daha yaklaştığında Pim'in, *Başka yolu yok,* dediğini işitti fakat gerisini duyamadan yanındaki hasta onu yeninden çekiştirdi. Başını kaldırıp baktığında Pim sırta kadem basmıştı, Winter ise sıkıntılı görünüyordu. Laura dosdoğru onun yanına gitti. "Ne dedi?" diye sordu.

"Şu arkadaşın çok kararlı," dedi Winter.

"Hangi konuda?"

"Sana yardım etmek konusunda."

"Nasıl?"

Winter tereddüt etti ve tam o anda ne yazık ki Laura'yı başka bir yerden çağırdılar. Hastane şahin bakışlı Mary'nin denetiminde pırıl pırıl olana dek baştan aşağı temizlenmeliydi. "Azıcık temizlik karşılığında kraliyet ailesinin himayesine girmek ne şahane şey," dedi Mary onlara. Laura kabaran öfkesini bastırdı. En azından Winter güvendeydi. Termometresini çoktan kaynatmış ve gizlice sürdüğü vazelinle rengini soldurup tenini yapış yapış yapmıştı. Bir hastayı olduğundan daha hasta

göstermek denince kimse deneyimli hemşirelerin eline su döke-
mezdi; hastanede olabildiğince uzun süre tutmaya çalıştıkları
hastalar, çoğu on beşlik garip askerler olurdu. Laura'nın onunla
işi bittiğinde Winter oracıkta ölecekmiş gibi görünüyordu ve
can çekiştiğini görüp de Majestelerinin keyfi kaçmasın diye
onu koğuşun en ucuna taşıttırması çocuk oyuncağı olmuştu.

Pim saat yayı gibi gergindi ve gerginliğini saklamaya ça-
lışıyordu. Laura'yı kandıramazdı, ayrıca Jones'un da gözünden
kaçmamıştı. Laura onu koğuşun diğer ucundan Pim'i pis pis
süzerken yakaladı. "Adamların yüzünde güller açtırması hiç
umurumda değil," dedi daha sonra Laura'ya. "Bana kalırsa
fazlasıyla tuhaf görünüyor. Felakete sürükleniyor. Bu sabah
dışarıdaki hâli neydi öyle? Yine şu kemancıyı mı arıyordu?"

Jones'un sezgileri fazlasıyla kuvvetliydi. "Onunla konuşa-
cağım," dedi Laura. "Mary emirler yağdırmaya başlamasa şim-
diye çoktan konuşmuş olurdum. Kahrolsun monarşi, diyorum.
Sanırım Rusya'ya gidip Devrim'e katılacağım."

"O canı Bolşeviklerden yana mı saf tutacaksın? Madem
öyle, Amerika'ya gel. Bizde ne çar var ne de kayzer."

Laura ona baktığında Jones gözlerini kaçırmadı. "Peki,"
dedi Laura, "Amerika'da ne yapacağım?" Jones'un gözleri kop-
koyuydu. Birbirlerine dikkatle baktılar.

Fakat Jones sorusuna cevap veremedi araya birileri girdi.
"Geldi!" diye bağırdı pencerenin kenarında nöbet tutan hem-
şirelerden biri ve personelden bir uğultu yükseldi.

"Pekâlâ," diye mırıldandı Jones. "Artık senden yanayım.
Yaşasın devrim."

Laura kendini tutmaya çalışarak gülünce Jones da ona
sırıttı. Bir an için gençleşmiş gibiydi.

Bütün çalışanlar temizlenip kolalanmış üniformalarıyla
Kraliçe'yi karşılamak için toplandı. Güneş batıya meyletmmişti.
Laura, Majestelerinin daha erken gelmesini dilerdi çünkü ak-
şama doğru adamların ağrısı sızısı artardı. Koğuştaki yüzlerde

gerginlik gördü. Sadece hastalar da değildi. Güzel, beyaz bir araç araba yoluna girdiğinde Pim'in vücudundan buram buram gerginlik yayılıyordu. *Belki de ziyareti kısa sürer*, diye düşündü Laura. Neticede akşam yemeği vaktiydi.

Arabadan inip General Gage'in kolunda şatoya doğru yürüyen kadın da göz kamaştırıcıydı. Bir tür Kızıl Haç üniforması giymişti fakat üniforma önce tecrübeli bir terzinin elinden geçmiş, Kraliçe'nin üzerine cuk oturacak şekilde tadil edilmişti. Beyazlığı insanın gözünü kamaştırıyordu. *Kimse o üniformanın üstüne kusmamış*, diye düşündü Laura. *Kimsenin kanı sıçramamış*.

"Hoş geldiniz, Majesteleri," dedi Mary.

Kraliçe gülümsedi, beyaz bir tavus kuşu kadar mesafeliydi. Gerçek gibi görünmüyordu. *Dünya ne tuhaf*, diye düşündü Laura. O kadar çabuk, o kadar aniden değişmişti ki insan kendini neyin gerçek olduğunu sorgulamaktan bir türlü alamıyordu.

Belki sandığından daha fazlası.

Aklı bir kez daha Faland'a kaydı. *Freddie*.

Ardından sıkıcı, uzun bir bekleyiş başladı. Laura yanındaki Jones'un ağırlığını huzursuzca bir ayağından ötekine verdiğini hissedebiliyordu. Gage tüm cazibesiyle birbiri ardına İrlanda esprileri patlatıyor, onunla gelen Young ise boş laflar edip Pim'e hayran hayran bakıyordu. Hâlâ gevezelik mi ediyorlardı? Komuta etmeleri gereken bir savaş yok muydu? Kraliçe askerlerle tanışmak istedi. Yanlarında gerçekten de bir gazeteci getirmişlerdi –Laura gelenin Mary'nin mi yoksa Kraliçe'nin mi adamı olduğunu bilmiyordu– ve adam canla başla fotoğraf çekmeye koyuldu.

Laura ana koğuştaki meraklı bakışları Winter'dan uzak tutabileceği bir yere geçti. Winter örtülerin altına öyle bir gömülmüştü ki bir battaniye yığınının farksız görünüyordu. Kimse ondan yana bakmadı. Zaten Kraliçe'nin ilgisi için birbiriyle yarışan ve rengi yeşile çalan çok sayıda surat vardı. Hem Kraliçe'nin de hakkını vermek lazımdı; hiçbirinden tiksiniş benzemiyordu.

Hastaları tek tek gezip onlara tatlı sözler etti, çikolata dağıttı. Fotoğraf makinesinin sesi ve Laura'yla adamları yerlerinden sıçratan flaşlar olmasaydı Kraliçe'ye müteşekkire bile olabilirdi. *En azından*, diye avuttu kendini, Kraliçe elini çabuk tutuyordu. Keza gazetecisi de öyle. Şansları yaver giderse karanlık çökmeden hastaneden ayrılırdı.

Laura kendini Faland'ı nereden bulacağını, Pim'e ne diyeceğini düşünmeye kaptırmıştı ki koğuştaki bir silah sesi yankılandı.

Adamların yarısı çığlığı bastı. Çoğu siper alma güdüsüyle kendilerini karyolalarından attı, ardından yaraları sızlayınca acıyla uludular. Laura da aynı içgüdüyle kendini yüzüstü yere attı, sonra başını kaldırıp ne olduğunu anlamaya çalıştı. Pim geriye doğru sendeliyordu, odanın ortasında... *Winter*'la boğuşuyordu. Hem de bir silah için. Tanrı aşkına, burada neler oluyordu? Nasıl olmuştu da ayağa kalkabilmişti? Ateşi vardı, kanı çekilmişçesine solgundu ama ayaktaydı. Peki silahı nereden bulmuştu? Onu nasıl atlatmıştı? Birini vurmaya çalışmıştı ama kimi? Kraliçe'yi mi? Tanrı aşkına, neden?

Silah bir daha patladı; kurşun kulağını sıyrıp geçerken Gage irkildi, dengesini kaybetti ve yere kapaklandı. Koğuştaki yine çığlıklar yükseldi. Bir hasta boğuşan ikiliye doğru atılırken general güçlkle ayağa kalktı. Bir yandan da bağıırıyordu. Fakat kimse onlara ulaşmadan Winter, Pim'in çenesine öyle sert bir yumruk indirdi ki genç kadın yere yığılıp kaldı.

Bir an sonra Winter elinde silahla, neredeyse iki büküm olmuş vaziyette, soluk soluğa öylece durdu. Çılgınca etrafı süzdü, sonra gözleri Laura'yı buldu. Bakışları bir anlığına pencereye kaydı. Gözlerinde Laura'nın okuyamadığı öfkeli bir mesaj vardı. "Yine olsa yine yaparım," dedi kahrolası Alman aksanıyla. Tabancayı elinden düşürdü. Ardından dizlerinin bağı çözüldü.

Gage şoktan ve öfkeden terliyordu; Kraliçe'nin yüzü kireç gibiydi, sarsılmıştı. Ucuz atlatmışlardı. Laura, Pim'e doğru koşarken Jones da yere yığılan Winter'ın yanına gitti. Tabancayı

kaptığı gibi şarjöründeki mermileri boşalttı ve silahı Laura'yı aşırıp Pim'e ulaşmayı bir türlü beceremeyen Young'a uzattı. Ardından dönüp Winter'ın sargılarını kontrol etti, kan kırmızısı lekeyi görünce galiz bir küfür savurdu; Winter bütün dikişlerini patlatmıştı.

"Silahı nereden buldu? İçeri nasıl girdi?" diye kükredi Gage, Jones'a doğru eğilerek. Ne var ki Jones ne tek kelime etti ne de başını kaldırıp Laura'ya baktı. Young elinde tabancayla donup kalmıştı.

Laura, Pim'i kollarının arasına almıştı. Arkadaşı şimdi doğruluyor, dehşetin en katıksız hâliyle bir Gage'e, bir Winter'a bakıyordu. Suratı daha şimdiden şişmeye başlamıştı.

Ne olmuştu böyle?

Winter açılan yarası yüzünden hızla kan kaybediyordu. Jones işinin ehli bir tavırla yaraya müdahale ediyordu ancak Laura kanamayı durdurmak için pek fazla çaba harcamadığını fark etti. Yüzü asıktı.

"O adamı kurtarın!" diye gürlüyordu Gage. "Kurtarın onu, lanet olsun! Muhakkak sorgulanmalı! Bu o... Şu casus... Az daha suikast—"

Suikastçı mı? Laura'nın gözü o kadar mı kör olmuştu? Pim pencereden dışarı bakıyordu. Winter da öyle. Üstelik bakışlarındaki şaşkınlık ve çaresizlik neredeyse birbirinin aynıydı.

Laura da baktı.

Sadece bir anlığına, yeni yeni çöken alacakaranlıkta yüzünü güçlükle seçebildiği Faland'ı gördü. Farklı renklerdeki ısıltı parlayan gözleriyle onları izliyordu.

Pim zangır zangır titriyor, konuşmaya çalışıyordu. "Şşşt, canım. Şimdi sırası değil," dedi Mary. Yüzü şaşkınlıkla karışık bir öfkeyle gerilmişti.

“O aşığılık herifin hayatını kurtarın!” diye kükredi Gage bir kez daha.

Jones’un sözleri buz gibi siyahtı; yüzü kaskatı ve ifadesizdi. “Onu kurtarmamı istiyorsanız herkes dışarı çıksın. Bana biraz yer açın,” dedi. Sonra da Alman’a hitaben, “Kahrolası,” diye ekledi alçak sesle. Laura’ya bakmaktan hâlâ imtina ediyordu.

Winter uzanıp Laura’yı bileğinden yakaladı. “Görmüyor musun? Bunun için geldi.”

Laura kendini tutamayıp bir daha camdan dışarı baktı. Faland gitmişti. Hiç gelmemiş bile olabilirdi.

Mary yaprak gibi titreyen Pim’i yaka paça koğuştan çıkarırken Young yüzünde sıkıntılı bir ifadeyle peşlerinden gidecek oldu. Winter’ın gözleri, yuvarlanarak sedyeye alınırken bile Laura’ninkilerden ayrılmadı. O gözlerde çılgınca bir mesaj vardı.

Laura arkasına döndü ve koşarak koğuştan çıkıp kendini şatodan dışarı attı.

VAHŞİ UÇURUMA DOĞRU

COUTHOVE ŞATOSU VE BİLİNMEYEN TOPRAKLAR

FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

ARABA YOLU KRALİÇE’NİN ARACI VE MEYVE BAHÇESİNİN çakıllara düşen uzun gölgeleri dışında boştu. Mezarlıktaki haçlar rengi ağır ağır solan gökyüzüne kesikler atıyordu. Yüzüne çarpan bahar havası serindi ve Laura ağaçların gölgeleri arasında kan revan içinde bir figür gördüğünde nedense hiç şaşırmadı. Hayaletin işaret ettiği yere baktı ve hareket gördü; bahçe kapısının yakınlarında anlık bir kıpırtı. Artık ne sorguluyor ne şüphe ediyor ne de korkuyordu. Kapıya doğru koşmaya başladı.

Faland bahçe kapısının yanındaydı ve bulutlu gökyüzüyle aynı renkteki saçlarıyla alacakaranlığa karışıyordu. Laura onu ancak dibine kadar girdiğinde fark etti ve yeninden tutup çevirdi.

Faland’ın direnmeyip olduğu yerde dönmesi Laura’yı şaşırttı. Şimdi ilgiyle kıstığı gözleriyle Laura’ya bakıyordu. “Ne umduklarını gayet iyi biliyorum,” dedi. “Ama onlara inanacağından emin değildim.” Memnuniyetsiz görünüyordu.

Laura çenesini sıktı. “Kardeşim nerede?”

“*Haşmetlidir savaş tanrısı,*” diye alıntılardı Faland. “*Haşmetlidir krallığı gibi.* Gitti tabii ki.”

“Sen bir yalancısın.” Laura, Mary’nin ya da *bir başkasının* arkasından gelip onu sorgulamasını, ondan hesap sormasını bekliyordu. Fakat Couthove’un ön kapısı açılmadı. Hatta gıcır gıcır arabanın şoförü bile başını çevirip bakmadı.

“Belki de öyleyimdir,” dedi Faland. “Ama o gitti. Neyi var neyi yoksa artık benim. Önemli olan her şeyi. Onları bana verdi.” Faland dünyadan geriye kalan enkazın ortasında yürümek sanki hiçbir şeymiş gibi konuşuyordu; keyifli, meraklı ve insan ruhuna açtı.

Laura umursamadı. Faland ne Brandhoek’tan daha korkunçtu ne de geçirdiği kötü gecelerle onlardan daha beter günlerden. Mantığı hâlâ itiraz ediyordu fakat Laura ona susmasını söyledi. Biricik kardeşi dışarıda, uçurumun dibinde bir yerdeydi. Ve o da peşinden gidecekti.

“Yanılıyorsun,” diye fısıldadı Laura.

“Öyle mi? Hayatın üstüne bahse girer misin?” Faland kıstığı gözlerini ona dikti.

“Evet.”

“O gitmez,” dedi Faland. “Sen de geri dönemezsin. Seni götüreceğim yerden dönüş yok. Bu kez olmaz.”

“Yolu göster,” dedi Laura.

Laura’ya sorsalar Ypres Çıkıntısı’nın yasak bölgesini avucunun içi gibi bildiğini söylerdi. Dinlenme yerlerini, askeri havaalanlarını, viran kasabaları, yolları, gökyüzünün rengini bilirdi. Adamların orada nasıl yaşadıklarını, ne yiyip ne içtiklerini, hangi esprileri yaptıklarını bilirdi. Nasıl öldüklerini ve nereye gömüldüklerini de.

Fakat o yürüyüşü bir türlü hatırlayamadı, gittikleri yolu bir türlü anımsayamadı. Gerçi daha sonraları rüyalarında aslında

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

orada olmayan şeyler görecekti: bir nehir, çökecekmiş gibi duran koskoca bir duvar. Otelin onu gafil avladığını, ilk bakışta orayı alev kızılı akşam göğüne karşı duran yıkık bir saray sandığını hatırlıyordu. Ne var ki sadece Faland'ın oteliydi. Faland kapıyı boş giriş salonuna açtı. İçerisi sessizdi, karanlıktı ve toz kokuyordu. Burası Laura'ya Faland'ın ta kendisini anımsattı: parıltısını, yılların ve ağır ağır çürümenin havasını. Salon son gördüğü gibiydi: Viran, ölü ve soğuk.

Ama Freddie oradaydı.

Diz çökmüş, hiçliğe bakıyordu. Başının üstünde kırık bir ayna asılıydı.

“Freddie!” diye haykırdı Laura boğazı yırtılırcasına. Sendeleyerek salonu boyu boyunca aşır kardeşinin yanına çöktü.

Freddie başını kaldırıp bakmadı.

“Freddie, benim, Laura.”

Hayalete benziyordu. Laura'yı fark etmedi bile. “Freddie, sana ne oldu?”

Elini tutacak oldu fakat Freddie elini nazikçe onunkinden çekti.

“Freddie, Tanrı aşkına...”

Freddie'nin kaşları çatıldı. Ona bakmadı. “Ölü müsün?”

“Hayır, değilim. *Değilim*, Freddie. Buradayım. Seni bulmaya geldim. Freddie, *lütfen*.”

Bu omuzları çökük, gri adamın içinde kardeşinden geriye çok az şey kalmıştı.

Laura, Faland'a döndü.

“Ona ne yaptın?” Brandhoek'ta ve ardından önce hastane treninde, sonra hastane gemisinde geçirdiği o uzun günler boyunca çektiği acıya rağmen tek bir damla bile gözyaşı dökmemişti. Ama şimdi ağlıyordu.

Faland'ın sesi neredeyse şefkatliydi. “En azından ben onun adını biliyorum. Kendi adamlarının elinde ondan çok daha beter duruma düşenleri gördüğünden eminim.”

Laura sustu.

“Kalın,” dedi Faland. “Misafirim olun. Hem ayrılmamış olursunuz. Zaten dünyada sizi bekleyen ne var ki?”

“Ona da böyle mi söyledin?”

Faland cevap vermedi. Kemanını çıkarmıştı; parmakları kemanın sapında, Laura’nın sevgisinden ve kederinden müzik damıtabilirmiş gibi huzursuzca kıpırdanıyordu. Belki de kardeşine ulaşmasının hiçbir yolu yoktu. *Buradan çıkmalıyız*, diye düşündü. Kendilerini gökyüzünün altına, zaman zaman mantıklı olabilen bir dünyaya atmalıydılar. “Freddie, gitmemiz gerek.”

Kardeşini sanki bir kuklaymış gibi ayağa kaldırdı.

Hangi kapıdan girmişlerdi? Burada bir sürü kapı vardı. Hepsi birbirine benziyordu. Freddie’yi en yakınlarındaki kapıya doğru çekti. Kapı kolunu çevirdi.

Kilitli değildi. Kapı açıldı. Laura geriledi. Freddie haykırdı.

Bu çıkış yolu değildi. Laura’nın aklının alabildiği hiçbir şeye benzemiyordu.

Kapı dondurucu bir rüzgârla, acı bir yağmurun yağdığı demir sertliğinde bir güne açıldı. Laura sendeledi; zemin ayağının altından kayıp gitmişti. Dengesini kaybetmemek için kapının kasasına tutunmak zorunda kaldı.

Bir siperin kenarında duruyorlardı.

Laura donakaldı, gözlerine inanamıyordu. Yanı başındaki Freddie ya korkmuş ya da nerede olduklarını aniden kavramış olmalıydı çünkü tiz bir ses çıkardı. Hava soğuktu ve sıradan ahşap kapının ardında yağmur yağıyordu. Silah sesleri duyuluyor, burunlarına ıslak pamuk kokusu çalınıyordu. Dışkı kokusu. Leş kokusu. Tüfeklerini başlarının üstünde tutan adamlar yukarı bakmadan bellerine kadar gelen çamurun içinde siperde güçlkle ilerliyordu. Biri diğerine doğru eğilip, “Bizi buradan çıkarmak için yakında donanmayı getirmek zorunda kalacaklar. Burası

piyadeler için fazla ıslak,” dedi sırtarak. Tam o anda siperin bir bölümü çöktü ve tahkimattan kısmen çürümüş bir ceset sarktı.

Freddie ıstırap çekiyormuş gibi boğuk bir ses çıkardı.

Laura kapıyı çarparak kapadı. Freddie geriledi. Korku gözlerindeki ifadesizliği delip geçmeye çalışıyordu. “Hayır,” dedi. “Hayır, unutmuştum.”

Faland onları izliyordu.

Laura toparlandı, Freddie’yi gevşekçe duran elinden yakalayıp çekiştirdi. “Sadece buradan çıkmamız gerek. Başka bir kapıyı deneyeceğiz. Hepi topu bir kapı daha, Freddie.”

Fakat bir sonraki kapı bir hastaneye açıldı. Şimdi eşikte donup kalma sırası Laura’daydı. Çünkü hasta bakıcılar çarşaf-lara sardıkları ölü bir adamı kaldırmaya hazırlanıyordu ve bir hemşire, “Hayır, bekleyin, dikkatli olun...” diyerek öne atıldı.

Ama fazla aceleci davranmışlardı ve ceset öylece... ortadan ikiye ayrıldı.

“Laura,” dedi Freddie o anda. “Yapamam.” Bu dramatik bir çıkış değildi. Sadece bir gerçeği dillendiriyordu. Kapı hâlâ açıktı. Anılarındaki hastane dibine kadar gerçektir, kokusuna kadar. Laura kapıyı çarparak kapadı. Freddie hastaymış gibi titriyordu.

“Benimle gelmek istiyor musun?”

“Hayır,” dedi Freddie.

Laura’nın yüreği paramparça oldu. Dışarı çıkmak için kapıları tek tek denemek zorundaydılar. Kapı kapı dolaşmak zorundaydılar. Arkalarında daha neler vardı? Onlarla yüzleşmesini isteyebilir miydi? Onun adına karar vermeye ne hakkı vardı? “O hâlde... Burada kalmak mı istiyorsun?”

“Hiçbir şey istemiyorum,” diye fısıldadı Freddie. “Ben... ben bir hiçim. Beni istemezsin.”

Laura kardeşinin yüzünü ellerinin arasına aldı. “Sakın öyle söyleme. Sakın. Sen benim her şeyimsin.”

Freddie uzun süre sessiz kaldı. Laura cevap vermeyeceğini düşünmeye başlamıştı. Derken tırnağı kırılmış parmak ucu uzandı ve Laura'nın ıslak yüzüne dokundu. "Laura?"

"Buradayım," diye fısıldadı Laura.

"Ben... ben eskisi gibi değilim. Beni sevmezsin. Sevdğin Freddie... öldü."

"Umurumda değil."

"Ben bir vatan hainiyim," diye fısıldadı Freddie. "O kadarını hatırlıyorum. Be-Ben korkunç bir şey yaptım. Birini öldürdüm..." Sesi titredi. "Kaçtım. Ben cesur değilim."

"Olmak zorunda değilsin. En azından benim nazarımda."

İfadesizlik bir kez daha Freddie'nin yüz hatlarını istilaya kalkışıyordu. Ama sonra dişlerini birbirine bastırdı. "İstemiyorum..." Durdu. "Buradan gidip gidemeyeceğimizi bilmiyorum."

"Gidebiliriz. Gidebileceğimizi biliyorum."

O kadar kırılgan görünüyordu ki. "Elimden geleni yaparım."

Freddie zangır zangır titriyordu, öyle ki Laura onun elini tuttuğunda kendi kolunun da titrediğini hissetti. Bir başka kapıyı denediler. Sonra bir tanesini daha.

Hiçbiri dışarı açılmıyordu. Hepsi gerisin geri Freddie'nin zihnine açılıyordu. Korkularına, sikkınlığına, kıskançlığına, öfkesine. Yıkıma, hayal kırıklığına, soğuk gecelere ve karanlık günlere. Laura, ağzına tuz tadı gelene dek ağladığını fark etmedi. Bir adamın kafası omuzlarından ayrılmıştı ama bedeni hâlâ koşuyordu. Gözetleme noktasına isabet eden bir top mermisi ve ceset parçalarını toplaması için Freddie'nin eline tutuşturulan bir kum torbasıyla bir de kürek.

Laura açtığı her kapıda aldığı darbelerden ötürü artık tereddüt etmeye başlamıştı fakat kardeşinin ifadesiz yüzünde yavaştan çılgınca bir kararlılık belirmeye başlamıştı. Şimdi önüne geçmiş, âdeta bir şey arar gibi kapıları birbiri ardına açıyordu. Sanki o korkunç anlardan birinin içinde kendisiyle ilgili bir hakikat, ihtiyaç duyduğu bir şey saklıydı.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Arkalarına şöyle bir bakınca Faland'ın onları ayakta izlediğini gördü.

Ardından Freddie bir başka kapıyı açtı ama sonrakine geçmedi. Orada kaskatı kesilmiş vaziyette durdu. Laura onun omzunun üstünden Freddie'nin hatırasında bir top mermisi çukuruna yuvarlandığını gördü, peşinden de kum rengi saçları yağmurdan kafasına yapışmış irice bir adam geldi. Derken sırlıklam Kanada üniformalı başka bir adam haykıarak üzerlerine düştü. Laura haykıran adamın kum rengi saçlı adama vurduğunu gördü. *Winter*, diye düşündü. Freddie ve Winter. Kanadalının doğrulup süngüsünü kaldırdığını gördü. Ama Freddie oradaydı. Adamı tek bir omuz darbesiyle yere serdi ve ikisi birden pis suların içinde yuvarlandılar. Alt alta üst üste boğuştular, ta ki Freddie ayaklarını yere basmayı başarana kadar.

Diğer adamın kafasını tutup suya bastırdı ve adam çok geçmeden hareketsiz kaldı.

Freddie otelde, kapının eşiğinde kıpırdamadan duruyordu. "Onu öldürdüm." Sesinde duygudan eser yoktu. "Bunu görmeni istedim. O bizimkilerden biriydi ve onu öldürdüm."

Laura ona dokunmadı. İrkilmesinden korkuyordu. "İstemedim yaptın."

"Hayır, istedim," dedi Freddie. Hâlâ eşikten Freddie'nin anısına bakıyorlardı. Freddie sürünerek çukurun buz gibi kaygan yamacından tırmanıyordu. Düşecek gibi olunca Winter onu omuzlarından yakaladı ve dudaklarına bir matara dayadı. Birbirlerine bakıyorlardı. Sanki her biri, bir diğerinin dünyasını ihtiva ediyordu içinde.

Laura dudağını ısırıp kanattı. *Winter ölecek*, diye düşündü ve ilk kez gerçekten pişmanlık duydu. Bir çılgınlık –veya vatanseverlik– nöbetine tutulmuş, sonrasında da bir generali öldürmeye kalkışmıştı. Sorgulanıp idam edilecekti.

Laura sesini çıkarmadı. Freddie gözlerini karanlığa dikmişti. Fakat Winter'a bakmıyordu. Gözleri top mermisi çukurunda

yüzüstü yüzen cesettedydi. “Özür dilerim,” diye fısıldadı ona. “Ölen ben olmalıydım, sen değil. Özür dilerim.” Freddie uzanıp kapıyı yavaşça kapadı. Yaşlanmış gibi görünüyordu. Ne var ki ifadesizlik yüzünü istila etmeyi başaramamıştı. “Bunu hatırlamam gerekiyordu.” Sesi kurbağalarınkini andırıyordu. “Ve hatırlamam gereken bir şey daha var.”

“Nedir?”

“Gördüğümde anlayacağım.”

Laura kaç kapı sonra olduğunu bilmiyordu fakat nihayet bir tanesi hiçliğe açıldı. Dünyanın başlangıcındaki gibi bir karanlığa. Ve o karanlıkta bölük pörçük sesler duydu. “–güneş ışığı hüzmelerinin süzüldüğü kara çamlarım. Böğürtlenlerim–”

“–denizimiz var. Denizi severim.”

Bir şiir dizesi. Boşlukta birbirine karışan sesler. Laura yine ağladığını fark etti.

“Şimdi hatırlıyorum,” diye fısıldadı Freddie. “Çok karanlıktı.”

“Winter da oradaydı,” dedi Laura.

“Evet,” dedi Freddie. “Oradaydı.” Döndü. Ve Laura’nın gözlerinin içine bakan, kardeşinin ela gözleriydi. Arkalarında dehşetin pusuda beklediği yorgun, kederli gözleri. Ama oradaydı. “Nereye istersen gelirim, Laura,” dedi. “Tabii buradan çıkmayı başarabilirsek. Ama hâlâ bir hainim. Hâlâ bir korkak ve bir katilim.”

Laura kardeşinin elini tuttu ve hiçbir şey söylemedi.

Faland onları izliyordu. En başından beri. “Sahiden mi?” dedi. “Sana otelimizin sırlarını açıyorum ve cevabın bu mu? Dışarı çıkıp bununla yaşamaya devam mı edeceksin?” Odada ağır adımlarla yürüyordu. “O gece otelimde annesine kaçması için haykıran sen değil miydin, Laura? Seni duydum. Ömrünün geri kalanı boyunca *bunu* hatırlamak mı istiyorsun?” Faland’ın eli bir başka kapının tokmağındaydı. Kapıyı savurarak açtı.

Anne babalarının Halifax'taki yatak odasındaydılar. Her yer cam içindeydi. Anneleri odanın ortasında, kendi kanının içinde yatıyordu. Oda dumanla dolarken dışarıda gökyüzünden kıvılcımlar yağıyordu. Anneleri ağlamaya çalışıyordu ama artık gözyaşı kanalı yoktu.

Freddie kaskatı kesildi.

Laura ise ileri doğru atılıp hatırasına daldı ve annesinin yanına diz çöktü. Tek düşünebildiği nihayet ikinci bir şansı olduğuydu. Hazır kâbuslarının kalbine geri dönmüşken tekrar deneyebilirdi. Tekrar. Ve tekrar. Ta ki doğru yapana kadar. Ta ki annesini kurtarana kadar.

Biri onu çekiştiriyor, Laura ise gitmek istemiyordu. Fakat kollar onu zapt etti ve Laura kendini kardeşinin göğsünde hıçkırırken buldu. Freddie ona sımsıkı sarılmıştı. Hatırada, Veith Sokağı'ndaki yanmış oturma odasında birlikteydiler.

“Ne zaman?” diye fısıldadı Freddie saçlarına doğru.

Laura az daha kendi sesini tanıyamayacaktı. “Aralık ayında. Annemle babam öldü. Evimiz kül oldu. Her şeyimizi kaybettik.”

Freddie sessizdi. Titreyerek birbirlerine sarıldılar. Her şeyin sonu gelmişken nasıl devam edilirdi? Laura'nın bu soruya verecek cevabı yoktu, Freddie'nin de öyle. Öylece donup kalmışlardı. Derken şüpheyle yüklü karanlıkta Faland'ın sesi gelip yine etraflarını sardı. “Devam etmek zorunda değilsiniz. Hatırlamak zorunda değilsiniz.”

Haklı, diye düşündü Laura. İsterlerse onlara şarap doldururdu. Keman çalardı. Başka hiçbir şeye ihtiyaç duymazlardı. Bunun doğru olduğunu kardeşinin kederli gözlerinde görebiliyordu. İkisi de mücadeleyi bırakabilirdi. Faland'ın yüzü zafer kazanmış gibi bir ifadeye büründü.

Neden sonra, "Gidemezdim. Bunu kendim için yapamazdım," dedi Freddie pamuk ipliğinden hâllice bir sesle. "Fakat Laura burada kalmaz. Laura'nın... insanlara yardım etmesi gerek. Beni duyuyor musun, Laura? Burada kalmana izin vermeyeceğim."

Freddie'nin sözleri Laura'ya Jones'u hatırlattı. Hâlâ geleceğe inanan Jones'u. Belki de tüm bunların ötesinde göremediği bir şey vardı.

"Sensiz hiçbir yere gitmem," dedi Laura.

"Nasıl çıkacağımızı bilmiyorum," diye fısıldadı Freddie. "Nereden başlayacağımı bile bilmiyorum."

Kapıları denemeyi bırak, diye düşündü Laura. Çıkış yolu kapılar değildi. *Faland*'ın ta kendisiydi. Elini cebine attı. Sterilizasyon odasındaki Bunsen ocağını sık sık yakması gerektiğinden kibritini yanında taşıyordu. Başını kaldırıp baktı. Odayı boylu boyunca arşınladı. Faland bir masaya yaslanmış, dikkatle onu izliyordu. Laura bir kibrit çakıp elinden bırakacakmış gibi tuttu. "Bırak çikalım," dedi Laura, "yoksa burayı ateşe veririm."

Faland hiç istifini bozmadı.

Kibrit acınasıydı; parmaklarını yakıyordu. Laura ona doğru bir adım attı. Sonra biraz daha yaklaştı. Faland sabırsız görünüyordu. Derken Laura elindeki kibriti fırlattı. Kibrit havada bir yay çizerken Faland'ın gözleri onu takip ediyordu.

Tam o anda Laura ona doğru atılıp kemanını kaptı ve yere çalacakmış gibi havaya kaldırdı. "Hemen şimdi," dedi.

Faland âdeta taş kesildi.

"Kaçamazsın," dedi. "Dışarı çıkmaya izin versem bile. Kaçabileceğin hiçbir yer yok. Anlamıyor musun? Dışarıda seni ne gibi bir gelecek bekliyor olabilir? Dünyanın yıkıntıları arasında? Ne hâllere düştüğünün farkında değil misin?"

Laura cevap vermedi. Cevap vermeye korkuyordu; ezkaza ona hak verebilirdi. Hâliyle Faland'a yanıt vermek yerine kemanı sapından sıkıca tuttu ve yere doğru savurdu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

“Dur!” diye bağırdı Faland.

Laura bekledi.

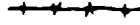
“Zafer kazandığını mı sanıyorsun? İkinizden de geriye sadece küller kalacak.”

Laura hiçbir şey söylemedi. İstemeye istemeye de olsa Faland nihayet kafasını çevirdi. Laura adamın bakışlarını takip edince saniyeler öncesine kadar duvar olan yerde bir başka kapının belirdiğini gördü.

“Sizi lanetliyorum,” dedi Faland. Sesi neredeyse yumuşaktı.

“Senden korkmuyorum,” dedi Laura. Kardeşini elinden tuttu ve yürüyerek kapıdan çıktı.

SENSİZ NASIL YAŞARIM?

COUTHOVE ŞATOSU, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

FREDDIE'NİN NABZI HIZLIYDI; ZAYIF DÜŞMÜŞTÜ, DUDAKLARI çatlamıştı. Laura kardeşinin ona yaslanmamaya çalıştığını hissedebiliyordu ama pek dermanı yoktu. Laura elinden geldiğince ağırlığını sırtlanmaya çalıştı. Otelin dışında, avludaydılar. Etrafları yıkık binalarla çevriliydi. Geceydi. Tek bir yıldızın bile görünmediği, ay ışığından yoksun, kapkara bir gece. Gözleri yolu ya da nirengi noktası olarak kullanabileceği herhangi bir şeyi aradı.

Hiçbir şey yoktu.

Binalardan, patikalardan ve karanlıktan başka hiçbir şey yoktu. Kaybolmuştu. Hiçliğin bir sınırı var mıydı? Canavarların gönlünü hoş etmek mümkün müydü? *Belki de değildir. Neticede burası yeni bir dünya.*

Faland'ın o sinsî, ikna edici fısıltısı kulağına çalındı. *Geri gelin. İçerisi daha iyi. En azından isimlerinizi hatırlarım, Laura.*

Freddie doğrulmaya çalışıyordu. "Laura, korkuyorum. Yolu göremiyorum."

Hayaletlere sor, demişti Winter.

Hayaletlerini peşin sıra sürüklüyorsun, demişti Parkey kardeşler.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Hayaletlere inanmam, demişti Laura tekrar tekrar. Fakat bir önemi var mıydı? Hayalet yine de peşini bırakmamıştı. Laura onun vicdan azabıyla mateminin vücut bulmuş hâli olduğunu sanmıştı. Fakat belki de bundan biraz daha fazlasıydı.

Laura uzun zamandır olmadığı o çocuk gibi fısıldadı. “Anne, kayboldum. Beni duyuyor musun? Biz kaybolduk. Freddie’yle ben.”

Sessizlik.

Bir el onunkine dokundu. Cam kırıkları yüzünden tenini hafifçe sıyıran sıcak parmaklar. *Hayaletlerin elleri sıcaktır*. Gözlerini açmadı. Cesaret edemedi. Bakmak sabun köpüğünden farksız inancını pıt diye patlatırdı. O tanıdık el parmaklarını onunkilerin arasından geçirip onu ileri doğru çekiştirmeye başladığında bile bakmadı. Freddie’ye tutunarak yürüdü. Adımlarını saymadı fakat bir süre sonra el onunkini bıraktı. Laura gözlerini açtı ve gözyaşlarının buğusundan ancak hayal meyal seçebildiği şatonun arka bahçesinde olduklarını gördü.

Faland gitmişti. Peşlerinden gelmemişti. Fakat Freddie üzerine yığılmış vaziyetteydi ve Laura çok daha amansız canavarların etraflarında kol gezdiğini hissedebiliyordu. Yasalar, kurallar, gelenekler. Bir asker kaçağını midelerine indirmeyi bekliyorlardı. İkisini birden midelerine indirmeyi.

Üst kattaki yatak odalarının birinden ışık süzüldü ve Laura pencereleri saydı. Kimin odası olduğunu anladı. Durup düşünmeden araba yolundan bir avuç çakıl taşı alıp fırlattı. Cama takır tukur çarptılar.

Jones’un penceresi savrularak açıldı. Başını boşluktan uzattı. Şatonun pencerelerinden süzülen ışıktaki ayakta duran ikiliyi gördü ve ânında gözden kayboldu.

Laura’nın yüreği sıkıştı. Freddie’nin gücünün tükenmek üzere olduğunu hissedebiliyordu. “Nerede?” diye mırıldandı Freddie. Başını kaldıracak hâli yoktu. “Laura, neredeyiz?”

Laura'nın cevap vermeye vakti olmadı. Jones şatonun etrafından dolaşmış, seri adımlarla yanlarına geliyordu. "Neler oluyor, Iven?" dedi. Ardından Freddie'ye daha dikkatli baktı. Aslında pek benzemiyorlardı ama yine de Jones'un yüzünde şaşkınlıkla karışık bir idrak belirdi. Uzanıp Freddie'nin ağırlığını sırtlandı. "Nasıl?"

"Onu buldum," dedi Laura. "Kapana kısılmıştı... O... Onun suçu değildi."

"İçeri gelin; ikiniz de titriyorsunuz," dedi Jones bir durak-samanın ardından.

"Buradan uzaklaşmalıyız." *Her şey yoluna girecek*, diye düşündü Laura yorgun argın. Birlikteydiler, Fransızca biliyorlardı, onlar...

Ama sonra Freddie kıpırdandı ve "Winter," dedi.

Jones'un çenesi kasıldı.

"Winter," dedi Freddie tekrar. "Buradaydı. Hatırlıyorum. Şato. Onu buraya getirdik. Winter nerede?"

"Onu *buraya*..." diye atıldı Laura ama Jones meselenin özünü kavramıştı. Onda bir cerrahın içgüdüleri vardı: Kes ki iyileşsin.

"Kurtulması imkânsız," dedi Jones. "Büyük bir Alman tarruzunun ortasında bir generali öldürmeye kalkıştı. Yarasına aldırmadan onu apar topar götürdüler. Şu anda sorgulanıyor olmalı, sonra da asılacak." Ardından Laura'ya hitaben, "Kardeşini içeri sokmamız gerek," diye ekledi.

"Hayır," diye fısıldadı Freddie ve Laura'nın yüreğine bir korku çöktü. Bir mucize olur da onu memleketlerine götürmeyi başarabilirse Freddie'nin bedeni iyileşebilirdi. Ne var ki geri kalanı perperişandı. Kendisi kurtulsa bile Winter geride kalıp idam edilirse zihni sağ çıkar mıydı? Hatırasındaki o top mermisi çukurunda birbirlerine nasıl baktıklarını hatırladı. Winter o lanet tetiği neden çekmişti?

“Kardeşimi tutuklamalarına izin vermeyeceğim,” dedi Laura, Jones’a sertçe.

“Biliyorum,” dedi Jones. “Fakat ikiniz de şak diye yere yığılıverecekmiş gibi duruyorsunuz. Hadi, onu içeri alalım. Sonra sakince ne yapacağımıza karar veririz.”

Laura, Jones’tan ona güvenmesini son istediğinde koğuştaki bir silah patlamıştı. Ondan iğrenmesi gerekirdi. Kellesini ortaya koymamalıydı. Bilhassa da ikinciye. Ama koyuyordu. “Pekâlâ, Doktor.”

“Bana Stephen de,” dedi Jones. Sesi asabiydi. Fakat Freddie’yi sırtlanırken parmakları nazikti. “Daha gidecek çok yolumuz var. İkinize de bakacağım.”

Laura –ve muhtemelen Jones da– Freddie’yi kimselere görünmeden şatoya sokmayı umuyordu. Onu rahat ettirmek, karnını doyurup biraz çay içirmek. Sonra da, Tanrı aşkına, biraz uyumasına müsaade etmek. Sonra da... Ah, resmî olarak ölü sayıldığından belki birtakım bürokratik ayak oyunları ile onu ülkeden gizlice çıkarabilirlerdi. Laura’nın Kanada yolculuğuna yetecek kadar parası yoktu fakat her şey sıraylaydı. Bir iş bulabilirdi, nihayetinde Fransızca biliyordu...

Jones omzuna yaslanan Freddie’yle hizmetli girişinden içeri süzülüp peşinde Laura’yla arka merdivenlere yöneldiği esnada Laura’nın aklından bunlar geçiyordu.

O sırada aşağı inmekte olan Pim’le karşılaştılar.

Saate rağmen üstü başı tertemiz ve düzgündü; önce onları görmedi. Yürürken arkasına doğru sesleniyordu. “Hayır, zaten telefon ettim. Beni durduramazsın, Mary. Gidiyorum.”

Mary birkaç basamak gerideydi. “Dikkat çekmemenin daha iyi olacağı hiç aklın–” Gözü merdivenin dibindeki üçlüye ilişti.

Herkes durdu.

İlk toparlanan Mary oldu. “Nerelerdeydin, Iven? Biz...” O anda Freddie’yi gördü. “O da kim? Tanrı aşkına, onu koğuşa yatırın, yarası?..” Suratlarının hâlini görünce tekrar durdu. “Ne oldu?”

Pim anlamıştı. Kalan basamakları uçarcasına inip Laura’ya sımsıkı sarıldı. “Onu buldun,” dedi. Gözleri yaşlarla parlıyordu. “Onu buldun.”

“Tanrı aşkına! Burada neler oluyor?” dedi Mary.

Laura aniden yüreğine çöken bir korkuyla kafasını toparlamaya çalıştı. Bu mucize gerçekleştiğinde *sonrasını* planlamak aklının ucundan bile geçmemişti. Buraya gelmemeliydi. Mary duygusal bir tip değildi. Perişan hâldeki bir firariye yardım etmek için hastanesini tehlikeye atmazdı.

“Bu Freddie, Mary,” dedi Pim omzunun üstünden. “Laura’nın kardeşi.”

Pim’in sesini duyunca Freddie başını kaldırdı. Fal taşı misali açılmış gözleri bir garip bakıyordu. “Seni hatırlıyorum,” dedi. “Sana ne söylediyse yalandı.”

“Efendim?” dedi Pim.

“Seni gördüm.” Freddie konuşmakta zorlanıyordu. “Onu gördüm...” Gözleri odayı taradı. “Winter nerede?”

“Onu nerede buldun?” diye sordu Mary.

“Kapana kısılmıştı,” dedi Laura.

Mary ona küçümsercesine baktı. “Yani firar etmişti. Sen de onu alıp buraya getirdin, Iven. Yüce Tanrım. Pekâlâ bildiğin gibi inzibatlara haber vermeye mecburum.”

Hayır, değildi. Laura öfkeyle ağzını açtı ama Pim ondan önce davrandı. “Mary Borden, buna nasıl *cüret* edersin?” Bu, Pim’in saf tavırlarının bir kurgudan, bir kalkandan ibaret olduğunu Laura’nın ilk fark edişi değildi fakat rolünden o kadar uzun süre çıkmıyordu ki o kalkanın altında neyin yattığını bazen kendisi bile unutuyordu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

“Onlara yardım edeceksin,” dedi Pim. “Eğer etmezsen bugünkü Gage meselesini... tatlıya bağlamam. Young geldiğinde ona Winter’ı hastaneye yatırırken kim olduğunu *bildiğini*, ona kıyamadığını söylerim. Young’a canım ne istiyorsa anlatırım.”

Kimsenin çıtı çıkmadı. Sanki minicik bir fare kükremişti.

Mary dişlerini birbirine bastırdı. “Shaw...”

“Ciddiyim,” dedi Pim. “Yaparım. Öfkeden küplere binerler. Hastaneni kapatırlar. Ya da hayatında bir kez olsun merhametli olmayı seçersin, Mary.”

“Öyle olsun,” dedi Mary sertçe. “Pekâlâ, Pim, seni nan-kör. Poperinghe’a gideceksin, generalle işi tatlıya bağlayacaksın. Iven’i da yanında götüreceksin. Düşüncesizce bir şey yapmandan korkuyorum.”

Laura bir şeyi kaçırmıştı. “Bu gece mi?”

“Young’a telefon ettim,” dedi Pim. “Generalı görmek istiyorum. Şu... şu Winter’ın bana anlattığı, ilgisini çekeceğini düşündüğüm birkaç şey hatırladım.” Mary’ye baktı. “Ve düşündüm ki... Kabağın bizim başımıza patlamasına engel olabilirim. Young beni almaya geliyor. Hatta eli kulağındadır. Ama Tanrım, Mary, Laura’yı da yanımda götürmeme hiç gere-”

Laura onları dinlemiyordu. Bu hiç mantıklı değildi. Pim anlatacak şeyleri olduğunu söylemek için Young’ı arayabiliyorsa o hâlde neden... anlatmamıştı? Mary’nin suratına şöyle bir bakınca onun da bu numarayı yutmadığını anladı. O hâlde mevzu neydi?

“Winter?” diye fısıldadı Freddie.

“Bekleyebilir,” dedi Jones tartışmaya mahal bırakmayan bir ses tonuyla. “Ayakta zor duruyorsun.”

“Bu akşam Beşinci Ordu Karargâhı’na mı gidiyorsun, Pim?” diye sordu Laura usulca.

“Evet,” dedi Pim. “Ama elbette Laura’nın benimle gelmesine gerek yok, Mary. Sorun çıkmayacak. Laura burada, kardeşinin yanında kalma-”

“Hayır,” dedi Mary. “Beni köşeye sıkıştırdın, Penelope Shaw ve gitmene izin vereceğim ama tek bir şartla: Iven da seninle gelecek. Neler karıştırdığını bilmiyorum ama Iven sırf kardeşinin hatırına bile olsa başını belaya sokmana mâni olur. Karargâhta kimsenin bugün yaşanan talihsiz hadiseden ötürü hastaneyi suçlamasını istemiyorum. Bunun karşılığında Laura’nın kardeşini sessizce bir yatağa yatıracağız ve ben de ülkeden ayrılmaları için gerekli ayarlamaları yapacağım. Anlaştık mı?”

Pim kafasını iki yana sallıyordu. “Hayır... Mary, öyle yapmasak—”

“Ciddiyim,” dedi Mary. “Ya dediğimi yapacaksın ya da Iven’in kardeşini doğruca Kanada Ordusu’na gönderirim. Gerisiyle onlar ilgilenirler. Sabrım tükendi artık.”

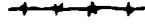
Pim’in üzerine aniden bir yorgunluk çöktü. “Pekâlâ.”

“Ne kadar çabuk giderseniz o kadar çabuk dönersiniz,” dedi Jones, Laura’yı teskin etmek istercesine. “Gidip kardeşine bir yatak bulayım.”

Freddie kafasını iki yana sallıyordu. “Hayır,” dedi. “Anlamıyor musunuz?” Sanki duyduklarına akıl erdirmeye çalışıyor ama başaramıyordu.

“Stephen,” dedi Laura alçak sesle. “Ona iyi bak.”

FETHEDİLEMEZ İRADE VE İNTİKAM ARZUSU

POPERINGHE, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

LAURA HAYATININ EN HIZLI BANYOSUNU YAPIP ÜZERİNE temiz bir üniforma geçirdikten hemen sonra Young araba yolunda belirdi. Bu arada Jones, Freddie'yi apar topar kendi odasına çıkarmıştı. Laura onları yoklamak için Jones'un odasına uğradığında kardeşi omuzları kaskatı kesilmiş bir vaziyette botlarını çıkarmış, Jones'un yatağında oturuyordu. "Beslenme yetersizliği var," dedi Jones, Freddie'ye göz atarak. "Doğrusu ne yiyip ne içtiğini bile bilmiyorum. Şu dişlerine bak."

Laura cevap vermedi. Freddie'nin nerede olduğunu bildiğinden bile emin değildi. Kardeşi hiç kıınıldamadan oturuyordu. Laura odayı boylu boyunca arşınlayıp yanına diz çöktü. Freddie başını kaldırıp Laura'nın yüzüne baktı. Gözlerinde bir parça güven, akıl karışıklığının ardında bir soru vardı. Bunca şeyden sonra onu nasıl bırakıp gidebilirdi?

Jones aklından ne geçtiğini anlamış gibiydi. "Borden bir şeyi yapacağını söylediye yapar," dedi arkasından. "Bu konuda ciddiydi. Dediğini yap ve o da sizi ülkeden çıkarsın."

Laura, Jones'a hak verdi. Yine de gitmekten korkuyordu. Sanki kardeşini bir an bile gözünün önünden ayırırsa onları geçmişlerine ve birbirlerine bağlayan son iplikçik de kopacaktı. Jones'un elini dirseğinde hissetti. Adam onu ayağa kaldırdı. Sonra da dosdoğru gözlerinin içine baktı. "Ben onunla ilgilenirim, Laura."

Jones sabırsızdı, duygusallıktan uzaktı. Kardeşine yatağını vermişti. Korkunç bir risk almış, mantığını hiçe saymış, Winter'in hayatını kurtarmak için kendi kanını vermişti. Ardından, Winter güvenlerini suiistimal ettiğinde ağzını açıp tek kelime söylememiştir. "Neden, Stephen?" dedi Laura.

Jones hafifçe omuz silkti.

Laura bekledi.

"Evinize dönmeniz hoşuma gider," dedi en nihayetinde. "Ayrıca günün birinde güldüğünü duymak istiyorum. Hadi git, Iven."

Laura elini Freddie'nin kaskatı omzuna koydu. Kardeşi başını kaldırıp baktı ama konuşmadı. Böylece Laura odadan çıkıp gitti.

Young arabanın başında bekliyordu. Yumuşak bahar gecesinde çocuksu duruyor, kulakları gülünç görünüyor, üniforması yeni yetmelerinkini andıran omuzlarını gizliyordu. Gerçi hakkını vermek gerekirdi; Pim'in peşi sıra koşarak gelen Laura'yı gördüğünde hayal kırıklığını az da olsa saklamayı başardı.

Arabaya binip hızla yola koyuldular. "İyi misiniz, Bayan Shaw?" diye sordu Young. "Ne korkunç bir hadise. Kahramanca öne atılıp o casusu durdurmanız..."

Pim cevap vermedi fakat gülümseyip delikanlının eline dokunduğunda Young kekeleyerek sustu. Ardından, "Keşke o adamın söylediklerini daha önce hatırlasaydım," dedi.

Sana ne söyledi, Pim? Bu soru Laura'nın yorgun zihnine çöken pusu delip geçti. Örtüşmeyen bir şeyler vardı.

“O alçak size ne söylemiş olabilir ki?” dedi Young, Laura’nın aklından geçenı dillendirerek. “Ah, Tanrım, aklıma geldikçe... Ne büyük sinsilik! Hemen yanı başınızdaydı ve sizin dünyadan haberiniz yoktu. O mermi size de...”

Yutkunup sessizliğe gömüldü. Pim elini tekrar onunkinin üstüne koymuştu. Young’ın suratında yine aşka pek benzemeyen şu tuhaf sıkıntı vardı. “Önemli değil,” dedi Pim. “Hiçbir şeyciğim yok. Sadece generali görmem gerek. Bana vakit ayırması büyük incelik.”

“Şey,” dedi Young insanın gardını düşüren bir içtenlikle, “olanlar herkesi teyakkuza geçirdi; casusun teki kapımızın önüne kadar gelmiş, az daha bir generali öldürüyordu. Üstelik Almanlar da saldırıyor. Oralarda durum gerçekten çok kötü, Ypres topçu bombardımanı yüzünden darmaduman oldu. Sırt’tan çekilmek zorunda kaldılar. Bildiğiniz gibi orayı savunmak mümkün değildi.”

Laura gibi Pim de bunu biliyordu ama yine de yüzünün rengi attı. Oğlu Sırt’ı almaya çalışırlarken ölmüştü. Laura’yla Pim’in gözleri karanlıkta bir anlığına buluştu.

Poperinghe, Laura’nın bugüne dek hiç görmediği kadar büyük bir kargaşa içindeydi. Arabalar, kamyonetler, atlar. Bisikletler, motosikletler ve yayalar. Telefonlar, ulaklar, çığırtkanlar. Cepheye giden taburlar, cepheden dönen yaralılar. Davul gibi aralıksız top mermisi sesleri, vahşice çakan ışıkların delik deşik ettiği gökyüzü.

Araba karargâhın önünde durdu. Young birkaç adamla konuştuktan sonra onlara döndü. “Amcam şu anda mahkûmun yanında,” dedi. “İşinin bitmesini bekleyebilirsiniz. Yahut... sizin yanınızda, söylediklerini ifşa edeceğinizi duyduğunda mahkûm belki konuşmaya ikna olur. En azından amcamın temennisi bu yönde.”

Pim bir an donakaldı. “Pekâlâ,” dedi sonra.

Sesi biraz hırıltılıydı. “Tabii... eğer gerçekten eminseniz, Bayan Shaw?”

“Eminim,” dedi Pim. Ardından içeri kadar ona eşlik etsin diye Young’ın koluna girdi. “Bildığınız gibi oldukça cesurumdur.”

“Ah,” dedi Young hararetle, “bilmez miyim?”

Winter’ı göreceklardı. Laura ne hissetmesi gerektiğini bilmiyordu. Hayatını kardeşine borçlu olabilirdi ama en nihayetinde vatanına sadık bir Alman’dı. Fırsatını bulur bulmaz bir generalı öldürmeye kalkışmıştı. Onu engelleyen tek şey şans ve Pim’di. Laura’nın orada bulunması doğrudu belki de. Belki Freddie’nin iyi olduğunu ona söylemenin bir yolunu bulabilirdi. Kardeşinin hatırı için.

Ne var ki içi içini yiyor, mantığı bunun Faland’ın şatonun bahçesinde ne işi olduğunu ya da Winter’ın gözlerini onunkilere neden diktiğini açıklamadığını söylüyordu.

Belki de gerçeği asla öğrenemeyecekti.

Young onları vaktizamanında içkilerin ya da kasabanın parasının saklanmış olabileceği sağlam kapılı bir bodrum katına götürdü. Winter yüzü gözü yara bere içinde bir sandalyede oturuyordu. Laura, Almanlar topyekûn saldırırken mahkûmları nazikçe sorgulamaya vakitleri olmadığını düşündü. Mantığı böyle söylüyordu. Fakat her zerresi yaralı bir adamın dövülmesine başkaldırıyordu. Üç adımda odayı geçti, parmakları Winter’ın soğuk terlerle kaplı boynunda nabzını buldu ve dönüp Jones’un binbir güçlkle attığı dikişlerin yine patladığına delalet eden yan tarafındaki kan lekesine baktı. Winter’ın gözleri ânında onunkilere kenetlendi.

Laura ona bakarak başıyla hafifçe onayladı. *Onu buldum. Yaşıyor.*

Winter gözlerini kapadı.

“Bayan Iven,” dedi bir ses. Laura döndü. Oda boş değildi. Elbette Young ve Pim de onunlaydı. Fakat dahası da vardı. Gage dimdik ayaktaydı, yanında bir emir eri oturuyordu. Bir de şu Askeri İstihbarat üniformalı adam vardı. “Sizi tekrar gördüğüme sevindim. Yardımseverliğiniz göğsünüzü kabartıyor olmalı.” Kibar sesinde belli belirsiz bir rahatsızlık vardı; pek tabii mahkûmun rahat etmesini istemiyordu. Yine de Laura’ya sitem etmedi. O ortamda bile ılık saçan Pim’e döndü ve “Anlatın bakalım, Bayan Shaw. Bu adam size ne itiraf etti? Lütfen acele edin. Birkaç dakikaya yukarıda olmam gerek,” dedi.

Winter çenesini kaldırmıştı ve Gage tavrındaki değişikliği fark etmiş olacak ki ona dönüp tepkisini izlemeye koyuldu. Fakat Winter herkesi şaşırttı. Gözlerini Pim’e dikmişti ama Laura’ya hitaben konuştu. “Iven, onu dışarı çıkar.” Ağzını açtığı anda, patlamış dudağı yine kanamaya başlamıştı.

O anda Laura koridorda bir kargaşanın patlak verdiğini duydu. Bir çatırtı, bağırışlar. Sonra ne hikmetse bir kahkaha. Odadaki herkes gerildi. *Sabotaj mı?* diye düşündü Laura önce. Belli ki Gage de aynısını düşünmüştü. “Edwards, Boyne, gidip bakın,” dedi general ve istihbarat subayıyla emir eri kapıya koşup koridora göz attı.

Derken tesadüfen Pim’le göz göze geldiler. Pim’in bakışları vahşi ve soğuktu, üstelik gözlerinde en ufak bir şaşkınlık emaresi yoktu. “*Hayır,*” dedi Winter, ayağa kalkmaya çalışarak.

Fakat Pim iki subayın arkasından kapıya doğru dönmüştü. Kapıyı çarparak kapatıp sürgüyü çekti. Laura şaşkınlıktan ağır ağır hareket ederken Pim cebinden bir tabanca çıkarıp burnundan soluyan generalin arkasına geçti ve tabancanın namlusunu kulağının hemen arkasına dayadı.

Herkes donakaldı.

Kıpırdamadan duran Gage, “Sen aklını mı kaçırdın?” diye fısıldadı.

“Pim?” diye fısıldadı Laura.

Young ağzı yarı açık vaziyette donakalmıştı. “Penelope?”

“Seni uyarıyorum, genç hanım,” dedi Gage. “Bu saçmalığa derhâl son ver yoksa...”

“Yoksa?” dedi Pim alçak, korkunç bir sesle. “Jimmy’yi öldürdüğün gibi beni de mi öldürürsün?”

Bir anda odada hava namına hiçbir şey kalmadı. Pim’in sırtı dimdikti ve gözleri buz, buz, buz gibiydi. Peki gözlerindeki ışıltı delilikten miydi?

“Penelope,” dedi Young tekrar. Sesi kısık ve gergindi. “Ama sana söylememesini tembihlemiştim. Yaptığına çok pişman. Gerçekten pişman. İndir şu silahı.”

Winter, Laura’nın ellerinin altında kaskatı kesilmişti, yüzü tuz gibi beyazdı. “Konuş onunla,” diye fısıldadı. “Bunu yapmasına müsaade etme.”

“Pim,” dedi Laura tekrar. Ama ne söyleyecek sözü vardı ne de Pim’in suratındaki ifadeden ne düşündüğünü anlayabiliyordu.

Ne tuhaftır ki Young, Laura’ya kıyasla, duruma daha hâkimdi. “Üzgünüm. Bunu... duymak sana çok ağır gelmiş olmalı. Her şeyin farkındayım. Sen... Belki ben de çok üzülürdüm. Gerçekten. Fakat bu doğru değil. Bırak şu silahı. Lütfen.”

“Buna değmez,” dedi Winter, Pim’e.

“O buna değmez,” diye tekrarladı Laura nihayet dile gelecek. “Pim... Bunu her neden yapıyorsan... Buna...” Devamını getiremedi. Pim’in suratındaki umutsuzluk öylesine mutlak ki Laura’yı korkuttu. Gage korkudan ecel terleri döküyordu.

“Belki de değmez,” dedi Pim ve tetiği çekti.

Çok gürültülü ve kanlıydı. General sendeleyip dizlerinin üstüne çöktü. Laura koşup yere yığılmasını diye onu tuttu. Fakat adamın bakışları çoktan sabitlenmişti, vücudu seğiriyordu.

Pim silahı elinden bıraktı. Dışarıdaki koridordan gürültüler, bağırış çağırışlar, güm güm sesler geliyordu. Put gibi

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

duran Young sürgüye uzanmamış, kapıyı açmamıştı. İçeride neler olduğunu düşündüklerini ancak Tanrı bilirdi.

Gage'in kanı Laura'nın eteğine akıyordu.

Pim'in sığ ve gürültülü soluk sesleri daracık odada yankılanıyordu.

"Sen..." diye atıldı Young, sonra sustu. Dudaklarını yaladı. "Bu yüzden mi?.. En başından beri? *Ona* ulaşmak için mi?"

Pim başıyla onayladı. "Beni tutuklayabilirsin. Sorun değil."

"Pim, hastanede generali vurmaya kalkışan *sendin*, değil mi?" dedi Laura. Sonra anladı. "Winter seni durdurdu."

"Benim için ölmesini hiç istemedim," dedi Pim hararetle. "Herkes anlatırdım. Fakat önce generalin icabına bakmam gerekiyordu."

"Ama neden?" diye fısıldadı Laura. "Tanrı aşkına, Pim, neden?"

ÇEKTİĞİMİZ ÇİLE BİR PARÇA OLUR BELKİ ÖZÜMÜZDEN

COUTHOVE ŞATOSU VE POPERINGHE, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

FREDDIE AĞIR AĞIR KENDİNE GELDİ. ESKİ KUMAŞ GİBİ KOKAN karanlık bir yerdeydi. Burası otel değildi. Bir bakıma daha soğuk, daha sertti; şarabın, müziğin ve kayıp anıların verdiği dinginlik yitip gitmişti. Geri dönmüştü. O anda geri dönmeyi hiç istemedi. Parmaklarının arasından kayıp giden unutuşa özlem duyuyordu. Laura neredeydi? Laura için geri dönmüştü. Ve...

Winter için.

Ölecek, demişti biri.

Bu düşünce onu silkeleyip kendine getirdi. *Ödle*k, demişti Faland ona. Belki de gerçekten ödleğin tekiydi. Fakat amacı olan bir ödlekti ve amacın en aciz adamları bile nasıl yüreklen-dirdiğini görecektik kadar uzun süre askerlik yapmıştı. Kendini gözlerini açmaya, doğrulup oturmaya ve aylardan beri ilk defa Faland'ın ezici varlığının kalkan ya da kafes olmadığı bir yerde var olmaya zorladı.

Oda loş, çıplak ve sıradandı ama ne toz kokusu vardı ne de çürüme. Sadece inceden genzini yakan bir koku vardı. Bir

yatakta yatıyordu; ayak ucunda bir sandık, yanındaysa katlanır bir masa duruyordu. Yanı başında iri kemikli bilekleri olan bir adam oturuyordu. Zekâ fışkıran koyu renkli gözleri çenesinin sert hatlarını ve burnunun eğikliğini yumuşatıyordu. Freddie onu hatırlar gibi oldu. Ablasına Laura diye seslenmişti. Freddie tek dirseğinin üstünde doğruldu. “Sen kimsin?”

“Ben bir cerrahım. Adım Jones,” dedi adam temkinli bir tavırla.

“Bana neler olduğunu anlatabilir misin?”

Koyu renkli gözler ona dikkatle baktı. “Sen de aynısını yaparsan. Gerçi bir şey biliyorsam ne olayım.”

Freddie kafasını toparlamaya çalıştı. Bir otel hatırlıyordu. Altın rengi saçlı güzel bir kadın. Onu Faland’ın yanında görmüştü. Ama nerede? Otelde mi? Başka bir yerde mi? Karanlık bir yerde. İkisi de müzikle sarılıp sarmalanmıştı. Hayır... Gürültüyle. İri mavi gözler. Kadın aynada ne görmüştü? Faland ona ne anlatmıştı? Sonra? Peki daha sonra? Winter neredeydi? Laura neredeydi? “Önce sen,” dedi Freddie sertçe. “Ablam nerede?”

Jones’un kara gözleri onu tarttı. “Poperinghe’da. Arkadaşı Bayan Shaw’la birlikte. Gelgelelim kadın hayli tuhaf davranıyordu.”

Freddie, Jones’u bileğinden yakaladı; zihni yeni kurulmuş bir saat gibi tıkır tıkır işlemeye başlamıştı. “Şu sarı saçlı kadın, değil mi? Yanlarına gitmemiz gerek. Bir terslik var. Daha bizimle işi bitmedi. Gitmeliyiz.”

Jones bileğini Freddie’nin elinden kurtardı. “Hastasın, tonla badire atlattın ve hâlâ ciddi bir tehlike altındasın. Açık konuşmak gerekirse ablanı ziyadesiyle önemsiyor olmasaydım herhâlde bu pek umurumda olmazdı. Anlayacağın onun hatırı için seni burada...”

Bu defa Freddie’nin parmakları çaresizlikle Jones’un koluna kapandı. “Açıklamama izin ver. Kararını ondan sonra verirsin.

Ama pek fazla vaktimiz olduğunu sanmıyorum. Çünkü o kadını, yani Bayan Shaw'u daha önce gördüm."

Kara gözler daha da keskinleşti. "O hâlde anlat, Iven."

Pim'in yüzünde pişmanlıktan eser yoktu. Yalnızca dineceğe benzemeyen sonsuz bir öfke vardı. "Üzgünüm, Laura," dedi. "Buna şahit olmak zorunda kaldığın için üzgünüm. Ama aldırmayacağını düşündüm. Sen de ondan nefret ediyordun. Brandhoek yüzünden, Sırt'ta olanlar yüzünden..."

"*Aldırmayacağımı mı?*" diye fısıldadı Laura. "Pim, o... Şimdi *hepimizi* tutuklayacaklar. Tanrı aşkına, içine şeytan mı girdi?.." Bakışları Pim'in yüzünden Young'inkine kaydı. "Bana ne olduğunu anlat, Pim."

"Jimmy kaçmış," dedi Pim. Gözleri anlayış, onay bekler gibiydi. "Passchendaele'den sonra. Sırt'taki o korkunç muharebeden sonra. Jimmy hayatta kalmış ama sonra kaçmış. Onu yakalamışlar. Le Havre'da. Bir gemiye binmeye çalışıyormuş. Bana geri dönmeye ça- Neyse, onu yakalamışlar. Divanıharbe çıkarmışlar. Suçlu bulunmuş. Onu... infaz mangasının karşısına dikmişler. Şafakta. Poperinghe'da, belediye binasının arkasında. Faland... Faland bana gösterdi. Avluyu, direği. Onu tuttukları hücreyi. İsyan çıktığı gece. Bana gerçeği anlattı. Faland o kadar çok şey biliyor ki."

"Çok üzgünüm, Pim," dedi Laura. Kaburgalarından aşağı buz gibi terler akıyordu. Sözcüklerini dikkatle seçti. "Fakat Gage'in bununla ne ilgisi vardı?"

"Gage... o sabah, yani Jimmy'yi... şeye götürdükleri sabah yürüyüşe çıkmış." Pim yeterince nefes alamıyormuş gibi konuşuyordu. "Gage onu görmüş. Tamamen tesadüfen. Onları durdurmuş. Ne... Ne yaptığını sormuş. Ne yaptığını söylemişler ve Gage, Jimmy'ye demiş ki..." Pim'in sesi titredi. "Jimmy'ye hata yaptığını ve yaptığı hatanın bedelini canıyla ödeyeceğini

söylemiş. Başka adamlar aynı hataya düşmesin diye. Yani ölümü savaşa, davaya hizmet edecekmiş. Ölmek bile özgür kalmasına yetmedi.” Nihayet gözyaşlarına boğuldu. “Gage, Jimmy’nin ölmeden evvel konuştuğu son kişi. Gage’in sesi duyduğu son ses.”

“Peki sana bütün bunları o anlattı, değil mi?” dedi Laura mevzuyu kavrayarak. “Gage sana tüm bunları Londra’da anlattı, değil mi? Seni kütüphaneye çağırdığında?”

“Evet,” dedi Pim. “Bana kalırsa Jimmy’nin can çekişerek ölmediğini bilmenin yüreğime su serpeceğini düşündü.” Sesinden hınç damlıyordu. “Bence niyeti iyiydi.”

“Neden bize söylemedin?” diye sordu Laura.

“Nutkum tutulmuştu sanki. Bu öyle bir zehirdi ki. Ondan nefret ettim. Ah, Laura, daha önce kimseden böylesine nefret etmemiştim. O günden beri ondan nefret ediyordum. Bu nefret beni içten içe yiyip bitiriyordu. İstese Jimmy’yi kurtarabilirdi. Onu bana geri gönderebilirdi. O gece Faland’ın otelinde, şu meşhur aynasına baktığımda önce Jimmy’yi göreceğimi sandım. Elbette en çok istediğim şey buydu. Oğlum. Ama aynadaki o değildi. Aynada Gage’i öldürdüğümü, kemiklerini çiğnediğimi gördüm.” Pim’in omuzları sarsıldı. “*Oğlumu almaya nasıl cüret eder?*”

Laura ürperdi. O kendi canavarıyla savaşmış, Pim ise kendine bir canavar bulmuştu. Ucu bucağı olmayan, insanlıktan uzak, kanlı bir sistemdense etten kemikten bir insandan nefret etmek çok daha kolaydı.

Pim konuşmayı sürdürdü. “Sonra... Young vardı ve ben-den hoşlandığını biliyordum. Bu da aklıma bir fikir getirdi. Bana ata binmeyi öğretmeyi teklif etmişti. Ben de ondan silah kullanmayı da öğretmesini istedim. Sanki latife ediyormuşum gibi.” Kollarını kendine doladı. “Ama latife ettiğim falan yoktu.”

Young konuştuğunda ağzından çıkan şey ikisinin de hiç beklemediği bir şeydi. Gözleri yaşlıydı. “Amcamı Alman’ın

vurduğunu söyleyeceğim,” dedi. Winter’a baktı. “Tabii sen de aynısını söylersen.”

“Söylerim,” dedi Winter gözünü bile kırpmadan.

Young, Pim’e bir adım yaklaştı. Onun gözleri hayranlıktan kör olmuşken Pim’inkiler öfkeden bomboştu. Tanrı aşkına, aklı başında olan kimse var mıydı burada? “O... Demek istediğim... Üzgünüm. Onu öldürmek” –sesi çatallandı– “kaybettiklerini geri getirmedi. Ama seni buradan çıkarabilirim.”

“Hayır!” diye haykırdı Pim. “Hayır, *hayır!*” Dimdik durdu. “Gerçeği söyleyeceğim. Benim yerime başka birinin ölmesine göz yumar mıyım sanıyorsun? Ne yaptığımın farkındaydım. Bunu yapmak istedim.” Kararlılıkla kapıya döndü.

“Hayır, bekle, Pim,” diye atıldı Laura ama Pim çoktan sürgüyü çekip kapıyı ardına kadar açmıştı. Laura kapının önünde dikilen öfkeli emir erleriyle inzibatlar görmeyi bekliyordu. Ama dışarıda sadece karşı duvara yaslanmış duran Faland vardı.

“Uzun sürdü,” dedi. Yere yığılıp kalmış olan generale baktı ve bir kahkaha attı.

“Penelope?” dedi Young sarı saçlı yabancıya ve boş koridora şaşkınlıkla bakarak. “Bu da kim?”

Pim çenesini kaldırıp Faland’ın karşısına dikildi. “Yapamayacağımı düşünüyordun.”

“Aksine, yapacağından emindim,” dedi Faland. “Prensip gereği insanları hafife almam. Bazı istisnalar hariç.” Laura’ya bir bakış attı. “Şimdi ne olacak? Suçunu üstlenecek misin? İtiraf edip şuradaki casusla birlikte ölüme mi gideceksin?”

“Başka seçeneğim var mı?” dedi Pim.

“Ah, elbette var,” dedi Faland. “Şu delikanlı seni kurtarmak istiyor.”

Gözleri kenetlendi. “Peki ya sen?” diye fısıldadı Pim.

“Ben seni mahvetmek istiyorum,” dedi Faland. “Hangisini seçiyorsun?” Koridorda bir gürültü koptu. Bağırışlar ve ayak sesleri gitgide yaklaşıyordu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

“Pim, Tanrı aşkına, Freddie onun elindeydi,” dedi Laura. “Freddie’yi bulduğumda... kof bir kabuktan ibaretti. Sakın yapma... Aklından her ne geçiyorsa sakın yapma.”

Pim hâlâ Faland’a bakıyordu. “Eğer seninle gelirim,” dedi, “onları buradan çıkaracak mısın?”

Faland, “Sanırım yapabilirim,” dedi sakince. “Hatta Iven’in kitabına göre ilerleyeceğim.”

Laura ne demek istediğini anlamadı ama çok geçmeden her şey açıklık kazandı. Faland ölü adamın yanına diz çöküp ceplerini karıştırdı. Cebinden bir kibrit kutusu çıkardı. Ustaca hareketlerle silahtan biraz barut boşalttı. Bir kibrit çaktı. Barut bir anda alev aldı. Oda dumanla doldu. Laura’nın gözleri yanmaya başladı.

Kelepçenin anahtarını arayıp bulmaya vakti yoktu. Laura dişlerini birbirine bastırıp elini kurtarabilsin diye Winter’ın başparmağını yerinden çıkardı. Winter gıkını çıkarmadan razı oldu. Ardından boş merdivenleri öksüre öksüre tırmandılar. Binanın sessizliği ürkütücüydü. Laura, Faland’ı gözden kaybetmişti. Pim’i de göremiyordu. Hareket hâlindeki araçlarla insanların uğultusuyla inleyen bahar gecesine adım attıklarında şok edici bir ihanete uğramış gibi hissediyordu. Bir rüyadan uyanmış gibi başını iki yana salladı.

Pim neredeydi? Young onu arar gibi çılgınca kendi etrafında dönüyordu. İşte, oradaydı. Faland’a dönük duruyordu. İkisi de kıpırdamıyordu. Young az sonra silkinip kendine gelecek ve alarm verecekti. Winter’a destek olmayı sürdüren Laura toz toprağın içinde ayaklarını sürüyerek aralarındaki mesafeyi katetti. “Pim, hadi, gidelim. Halifax’a döneriz. Birlikte...”

Pim’in başı hafifçe döndü. Ama Laura’nın sesi boğazında düğümlendi. Winter kolunu daha sıkı kavradı. Laura uzun yıllardır en sert, en soğuk gerçeklerin tedrisatından geçmişti. Pim’in yüzündeki ifadeyi görür görmez tanıdı. Bu zaman zaman yaralı askerlerde, özellikle de yarası ölümcül olmasa da

sabrının sonuna gelmiş olanlarda rastladığı bakıştı. Dünyayı geride bırakmaya karar vermiş olanlara has bir bakış.

“Pim, o...” Derken Pim’le göz göze geldi. Sözü yine yarım kaldı. Winter’ın ayakta kalmaya mücadele eder gibi titrediğini hissetti.

Pim, “Buradan çıkmalarına yardım edeceksin,” dedi Faland’a. “Buradan gidecekler. Güvende olacakları bir yere. Bildiğimiz dünyaya.”

Faland, Pim’in yüzüne hayran hayran bakıyor, sanki o çalkantılı duygu selini nota kâğıdı misali okuyabiliyordu. “Sen de bana ne var ne yoksa anlatacaksın. Her gece. Neleri sevdiğini. Nelerden nefret ettiğini. Nelerden korktuğunu da. Ta ki hiçbir şey hatırlayamayınca kadar.”

“Evet.”

“Pim, yapma,” diye fısıldadı Laura.

Faland hafifçe gülümsedi. “Kardeşinden geriye kalanların tadını çıkar, Iven. Yahut şu yanındakinin kardeşinin tadını çıkarmasından keyif almaya bak. Biricik Freddie’nin sana ait bir parçası kaldı mı sanıyorsun? Kalmadı. Geriye kalan ne varsa artık o yanındakinin. Birazı da benim.”

Laura boğazındaki o iri, öfkeli yumruya rağmen yutkundu fakat Pim hafifçe dönüp yanağına usulca bir öpücük kondurdu. “Böylesi daha iyi, Laura,” dedi.

Laura sessiz kaldı. Çünkü nihayet Pim’i görmüştü; tıpkı bir tül perdeye benzeyen o ıslıl ıslıl, tatlı mizacının ardında yatani. Teninin altında kıpır kıpır eden şey yaralıydı, acımasızdı, hatta biraz da deliydi. Ağladığını fark etti ve Pim’in de ağladığını gördü.

Faland kemanını eline almıştı. Gözleri hâlâ Pim’deydi. “O hâlde buna ne dersin, tatlım?” dedi. “Daha yeni bitirdim.” Yayını tellere dayadı.

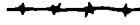
Bu müzikten ziyade öfkenin, matemın ve akılalmaz bir kararlılığın delice çılgınydı; inişli çıkışlı fakat insanın yüreğini

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

sızlatacak kadar güzeldi. Laura müziğin uğultusunda Pim'in sesini duydu. Müzik kuduran kalabalığın sesinde, etraflarında patlak veren savaşın çalkantılı ritminde vücut buluyordu. Laura bir an orada, Faland'ın zehir saçan sığınağıyla dünyanın tehlikeleri arasında sıkışıp kaldı. O anda ona gidebilirdi. Faland muhtemelen bunun farkındaydı. Winter'ın sesi çıkmıyordu fakat Laura adamın zangır zangır titrediğini hissedebiliyordu. Alarmın verilmesi artık an meselesiydi, ardından...

Ardından Jones yanı başında belirdi. "Neler oluyor, Iven?" dedi.

ADEN BOYUNCA YÜRÜDÜLER BİR TENHA YOLDA

POPERINGHE, FLANDERS, BELÇİKA

NİSAN 1918

BAŞKA ÇARELERİ OLMADIĞINDAN FREDDIE VE JONES GÖLGelerden ayrılmamaya gayret ederek Poperinghe'a kadar yürüdü; Pop'la Couthove arasındaki aşağı yukarı üç buçuk kilometrelik mesafeyi koşar adım katetmek Freddie'nin tutmayan bacaklarının canına okudu. Kasaba resmen savaş meydanına dönmüştü ve gürültü sınırlarını lime lime ediyordu.

Faland yanındayken dünyadaki hiçbir şeyin ona dokunamayacağını hissedirdi. Fakat şimdi dünya tüm çiğliğiyle, parlaklığıyla, acılarıyla, tehlikeleriyle ve apaçık çirkinliğiyle etrafını sarmıştı. Kasabanın eteklerinden geçerlerken başlarını eğdiler, o kötü ışıktaki vızır vızır akan trafiğin arasından sıyrıldılar ve en nihayetinde askerlerle dolup taşan kasaba meydanına vardılar. Nasıl olduğundan emin değildi ama insanı serseme çeviren hengâmenin ortasında öylece dikilirken gözleri Laura'yı buldu. Onu buldu. Kolunu omuzlarına atmış olan Winter'a destek olmaya çalışıyordu.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Winter'ın gözleri acıdan kısılmıştı, suratı kaskatıydı. Laura'nın etekliğinde kan, yüzündeyse silinmemiş gözyaşı izleri vardı. Nasıl olmuştu da...

Derken Freddie'nin duyuları biraz daha keskinleşti ve kalabalığın gürültüsünün bastırdığı müziğin sesini duydu. Duyar duymaz da modern savaşın taleplerinin değil, tastamam başka bir gücün boyunduruğunda olduğunu fark etti. Faland buradaydı. Kemanını çalıyordu.

Jones ok gibi fırlayıp Laura'nın yanına gitti ve "Neler oluyor, Iven?" dedi. "İyi misin? Shaw nerede? Burada ne halt ediyorsun..." Yarı baygın vaziyetteki Winter'a pek dostça sayılamayacak bir bakış attı.

Freddie kalabalığın gittikçe yükselen gürültüsünde kol gezen müziği duymazdan gelmeye çalışarak Jones'u takip etmişti. Winter başını hafifçe kaldırdı. Gözleri buluştu. "Iven..." dedi Winter. "Burada ne işin?.." Belediye binasından kanat gibi fışkıran bir alev dalgası sözünü kesti ve müzik o curcunanın altından inatla tekrar yükseldi.

Sanki Faland zihinlerinde, yüzeyin hemen altında pusuda bekleyen saf deliliği gizlendiği yerden çıkarmış gibi korkudan feryat ediyor, öfkeyle bağırıyor, arabalarının kornalarına basıyorlardı. Belki de sadece yangına tepki veriyorlardı. Freddie artık neyin gerçek olduğunu ayırt edemiyordu. Kendini meczubun teki gibi hissediyordu.

Şimdi ne olacak?

Gözlerini kaldırdı ve Faland'ın bakışlarını yakaladı. Sanki en başından beri oradaydı, Freddie'nin onu fark etmesini beklerken uykudan gözleri mahmurlaşmıştı. Artık keman çalmıyordu fakat önemi yoktu. Müziğin özü çoktan kalabalık tarafından benimsenmişti.

Faland yalnız değildi. Güzel kadınla birlikteydi ve Freddie yüzünü görür görmez kadının ne denli korkunç bir karar ver-

diğini anladı. Bir yanda sihir ve unutuş, diğer yandaysa yeni dünyalarında paramparça bir gelecek vardı.

“Bayan Shaw... Ne yapıyorsunuz?” dedi Jones.

Freddie ne yaptığını biliyordu. Bir kıskançlık dalgasına kapıldı. O yeni dünyayı seçmişti, Winter’ı seçmişti, Laura’yı seçmişti, ruhunun çorak topraklarını, o çorak topraklardan filizlenebilecek küçücük yeşil sürgünleri seçmişti. Kadınınsa diğer yolu seçtiğini gördü; o yabancıyla birlikte karanlığa sığınacak ve unutuşa teslim olacaktı.

Freddie bir saniyeliğine pişman oldu. Yüreği özlemle öyle bir burkuldu ki az daha Faland’a seslenecekti. Faland onu izliyor, onu bekliyordu. Fakat Winter kolunu omuzlarına dolamıştı, Laura’ysa ona diğer tarafından yaslanıyordu. O deliliğin içinde birbirlerine çıpa atmışlardı ve Freddie ne uğruna olursa olsun aralarındaki bağı koparamazdı.

Bayan Shaw’un narin yüzü özlemle çarpıldı, gözleri Laura’daydı. Tereddüt etti.

“Pim,” diye fısıldadı Laura o curcunanın içinde güçlkle duyulan sesiyle. “Sana da ihtiyacım var.” Gözleri birbirine kenetlendi; kehribar ve mavi buluştu.

Pim’in tek yaptığı başını hafifçe iki yana sallamak oldu. Freddie ellerinin kan içinde olduğunu gördü. Derken kadın başını kaldırıp Faland’a baktı ve “Sırada ne var?” diye sordu. Freddie gökyüzüne yükselen alevlerin ışığında kadının gözlerinin yaşlarla parladığını görebiliyordu. Aslında o da ağlamak istiyordu fakat zihni ve hafızası fazlasıyla darmadağındı.

“Buradan gitmeliyiz,” dedi Jones.

“Şu taraftan,” dedi Winter.

Laura tek kelime etmedi, keza Freddie de. Fakat diğer ikisi onları çekiştirdiğinde dönüp yürümeye başladılar ve Faland’ın müziğinin yankıları Poperinghe’den çıkana kadar peşlerini bırakmadı. Kalabalık o melodinin uyandırdığı duygularla ka-

bardıkça kabarıyordu. Tam kasabadan çıkmak üzereydiler ki Freddie, Faland'ın sesini duyar gibi oldu.

“Elveda, Iven,” dedi Faland gülerek. “Beni fazla düşünmemeye çalış.”

Yürüdüler. Freddie'nin omzuna yaslanan Winter nereye gittiklerine, kimselere görünmeden hangi patikalardan ve yollardan geçebileceklerine dair bir fikri olan tek kişiymiş gibi görünüyordu. Belki de aylardır böyle hayatta kalmıştı. Gitmeyip kalmıştı. Freddie'yi aramıştı.

Freddie ne hissetmesi gerektiğini bilmiyordu.

Ezelden beri yürüyorlarmış gibi hissedene dek yürüdüler.

Jones yol boyunca söylenip durdu, onları azarladı, yürümeye zorladı. Winter ise savaş meydanında yaptığı gibi çenesini kasıp yürümeye devam etti. Cesareti tıpkı orada olduğu gibi göz kamaştırıyordu.

Yürüdüler.

Durduklarında Freddie saatin kaç olduğunu bilmiyordu, tek bildiği havanın ağarmaya başladığı ve hiç hâlinin kalmadığıydı. Kendilerini savaşın uğultusunun dalga seslerinden daha hafif olduğu sıradan bir kasabanın eteklerinde buldular. Freddie ne kadar yol geldiklerinden de habersizdi. Umursamaya bile dermanı kalmamıştı. Rüyadan uyanmış gibi hissediyor, içten içe uyanmamış olmayı diliyordu.

Laura'nın yüzünde hâlâ yol yol gözyaşı izleri vardı; sabah ışığında rengi griye çalıyordu ve eteği kanlıydı. Winter'ın yüzü ifadesizdi fakat o ve Freddie son metrelerde birbirlerini ayakta tutmuşlardı, ikisi de içgüdüsel olarak bir diğerrinin gücünü arıyordu. “Belçikalıların işlettiği bir pansiyon bulmalıyız,” dedi Laura. “Mütevazı bir yer. Ve onlara yüklü bir ödeme yapmalıyız. Böylece soru sormazlar. Yahut bizi ispiyonlamazlar.”

“Ben giderim,” dedi Jones. Neler olduğuna dair hiçbir fikri yokmuş gibi görünüyordu. Ama dördü arasında üstü başı kan olmayan ya da hayalete benzemeyen bir tek o vardı. Bakışları bir anlığına Laura’nın üzerinde oyalandı. Ardından gitti.

İşi taş çatlasın yarım saat sürdü, ki bu iyiydi çünkü artık ayakta durmakta bile zorlanıyorlardı. Çok kolay olmuştu. Bir doktorla hemşirenin eşlik ettiği, gölgelerden ayrılmayan, avurtları çökmüş iki adamın hâli ne kadar hâl olmasa da o kötü günlerde kimse nakit parayı geri çevirmezdi. İki oda tutup kapılarını kilitlediler ve sonra sessizlik çöktü. Freddie ne yapacağını bilmiyordu. O ve Laura bir odayı, Jones’la Winter da diğerini almıştı. Freddie hiçbir şey söylemedi. Karanlık şimdi sıradandı; Faland’ın şerriyle, acımasız empatisiyle mayalanmadığından dehşetin bile rengi atmıştı. Freddie öylece durdu, içi boş bir kabuktan ibaretti sanki.

Şilte şüpheliydi, su tesisatı ise inim inim inliyordu. Freddie hâlâ tek kelime etmemişti. Fakat Laura bunu dert edemeyecek kadar yorgun ve matemliydi; kardeşi *yanındaydı*, yaşıyordu, tüm olanaksızlıklara rağmen ona geri gelmişti. Kendine onu kurtardığını hatırlattı. Buraya onu kurtarmaya gelmişti ve kurtarmıştı. Pim’i kurtaramamış olsa bile.

Pim’i düşündükçe yüreği sızlıyordu.

Lekeli elbisesini çıkarıp suya bastırdı. Kombinezonu ve çoraplarıyla kalınca omzuna bir battaniye aldı. Freddie hâlâ orada öylece dikiliyor, sade odaya gerçek olduğuna inanamıyormuş gibi bakıyordu. Laura yanına gittiğinde Freddie edilgendi; ablasının onun giysilerini çıkarmasına izin verdi, eline bir bez tutuşturduğunda yüzünü yıkadı. “Bu gerçek mi?” diye sordu bir kere alçak sesle.

“Sadece dinlen,” dedi Laura.

Freddie nihayet yatağa uzanıp huzursuz bir uykuya daldı. Aklar düşmüş saçları yanaklarına yapışmıştı. Laura gözünü ondan ayırmazsa onun için her şeyi düzeltebilirmiş gibi oturup onu seyre daldı.

Düzeltemedi elbette. Freddie bir ara karanlıkta çığlık çığlığa uyandı. Laura'nın hiçbir çabası, yakarışı, tesellisi, dokunuşu ya da sözü onu sakinleştirmeye yetmedi.

Aklı onda olduğundan Winter'ın odaya girdiğini görmedi, yatağın yanında durana dek tereddütlü ayak seslerini duymadı. Winter bitişikteki odada Jones'la birlikteydi; Jones yarasını bir güzel temizleyip sarmıştı. Laura onun çoktan yorgunluktan bayıldığını sanıyordu. Ama işte oradaydı, yüzünde ihtiyatlı bir ifadeyle Freddie'nin yatağının baş ucundaydı.

Freddie başını kaldırdı ve Laura'ya hiç bakmadığı gibi baktı Winter'a. "Karanlık," dedi.

Winter gözlerini Freddie'den bir an olsun ayırmadan, "Bazen, uyandığımda kendimi hiçbir çıkış yolu olmayan o koruganda buluyorum," dedi Laura'ya. "Işık yok. Hava yok. Yalnız olsaydım ölürdüm. Yalnız olsaydım delirirdim." Duraksadı. "Sanırım aynısı onun için de geçerli."

Aynı ölümü, aynı doğumu paylaşmak gibi. Laura anladı. Aynı zamanda uğursuz bir öfkeye kapıldı. Ne cüretle? Bu Alman. Düşmanları. Kaderin tuhaf bir cilvesi olmasaydı Sahipsiz Topraklar'da karşısına çıktığında Freddie'yi gözünü bile kırpmadan öldürürdü. O hâlde karşısına geçip metanetli gözlerle ona bakmaya nasıl cüret ederdi? Hem de kardeşini, ailesinden geriye kalan yegâne şeyi Laura'nın hayatı boyunca tanıyıp tanıyabileceğinden çok daha iyi tanıyormuş gibi.

Onu neredeyse unutmuş olan kardeşini. Tüm kalbiyle sevdiği kardeşini. Elinde avucunda kalan son şeyi. Fal taşı misali açılmış gözlerinde çaresizlikle korkudan başka hiçbir şey olmayan kardeşini. Freddie unutuştan vazgeçip ona geri dönmeye çalışmıştı. Laura da Freddie'yi ondan kurtarmıştı.

Fakat bundan kurtaramazdı.

Belki de birbirlerine giden yolu asla bulamayacaklardı. Ama deneyebilirlerdi. Ne de olsa Freddie yaşıyordu.

Laura bunu Winter'a borçluydu.

Sessizce geriledi, ta ki sırtı iki oda arasındaki kapıya yaslanana dek. Eşikte durdu. "Ondan başka kimsem yok," dedi Winter'a. Bu hem bir özür hem de bir ikazdı.

"Biliyorum," dedi Winter. Ve ne tuhaftır ki Laura gerçekten de bildiğine inandı. Kardeşine sırtını dönüp odadan çıkma ve onları yalnız bırakma gücünü ona veren de sadece ve sadece bu inançtı.

Jones yeni odun atılmış şöminenin yanında ayaktaydı. Elbette uyanıktı, Freddie'nin çığlıklarını duymuş olmalıydı. Hem Jones'un uyuduğu görülmüş şey miydi ki? Couthove'da bile hep bir şeyler yapıyordu. Şimdi üstünde kollarını yarısına kadar kıvırdığı gömleğiyle pantolonu vardı. Bakışları Laura'dan kapıya kaydı, "Gel de ateşin yanına otur," dedi ardından.

Laura kombinezonuyla çoraplarının üstüne bir battaniye doladığını unutmuştu. Ta ki ateşin sıcaklığını çıplak omuzlarında hissedip de ne kadar üşüdüğünü fark edene kadar.

O eski püskü koltuğa otururken Jones da şöminenin üstündeki rafa yaslandı. "İlacımız kalmış olsaydı kardeşine verirdim. Fakat yanımda ne var ne yoksa Winter'a verdim," dedi en nihayet.

Laura kafasını iki yana salladı. "Mesele o değil. Bu dünyada savaşamayacağımız iblisler var. Senin bile savaşamayacağın." Gülümsemeye çalıştı. "Tek bir doz ilacın ona hiçbir faydası olmaz. Şayet ona yardım edebilecek biri varsa o da Winter'dır."

"Şey gitti o hâlde, değil mi? Shaw?" dedi Jones.

Laura irkildi. Jones bekledi. "Faland'la gitmek istedi," dedi Laura. "Hayatını geride bırakmak istedi... Kocasını kaybetti,

sonra da oğlunu. Onu... onu tutamadım. Freddie'yi tutabildim ama onu tutamadım."

Jones'un bilgiç sesi ilaç gibiydi. "Herkesi kurtaramazsın, Iven."

Laura başını önüne eğdi. Jones ayakta durduğu yerden ona bakıyordu ve Laura onun gitmesini istiyordu, ağzını açıp iki çift laf etmesini, ona... "Laura," dedi Jones. Laura adamın sesindeki yabancı tınıyı duyunca başını kaldırıp baktı. "Ellerini tutabilir miyim?"

Jones'un gözleri ateşin ışığında kapkara görünüyordu. Bekledi. Laura tek kelime etmeden ona elini uzattı.

Jones, Laura'nın yanındaki kilimin üstüne sessizce diz çöktü ve sağ elini avuçlarının arasına aldı. Yara izlerine, eklemelerindeki hareket kabiliyetine bakıp şiş olan yerlere masaj yaparken parmakları her zamanki gibi temiz, serin, kuru ve nazikti. Sonra diğer elini aldı; hissizleşmiş yara dokusunun altında bir şeyler hissedebilsin diye yara izlerine hafifçe bastırdı. Laura tatlılığa ya da duygusallığa tahammül edemezdi. Ne var ki cerrahın nazik fakat biraz da acımasız dokunuşu ve güven ruhundaki düğümlerden birkaçını gevşetti. Bitişikteki odada çıt çıkmıyordu.

"Birbirlerine muhtaçlar," dedi Laura. *Bana muhtaç olduğundan daha fazla*, demek istedi ama gururu elvermedi. *Kardeşıme kavuştum ve onu yine kaybettim...*

"Bence o sayede hayatta kaldılar," dedi Jones. Hâlâ ellerine bakıyordu. "Birbirlerine muhtaç oldukları için. Bunu değiştiremezsin ve değiştirmeye de kalkışmamalısın. En azından ona kavuştun."

Laura sessiz kaldı fakat uzunca bir duraksamanın ardından başının Jones'un omzuna düşmesine izin verdi. Jones o vaziyette kalması için elini Laura'nın başına koyup parmaklarını kısa, kumral buklelerine doladı. Olanlar duyguya yer bırakmayacak

kadar büyük ve tuhaftı. Pim ve Freddie, Winter ve Jones. Laura nasıl hissetmesi gerektiğini kestiremiyordu.

“Bundan sonra ne yapacağımı bilmiyorum,” dedi Laura başını omzundan kaldırmadan. Saçlarının arasında dolaşan parmakları hissedebiliyordu. “Hiç... Hiç ihtimal...”

“Anlaşılır bir durum,” dedi Jones. Sesi azıcık sertleşmişti fakat saçlarında, kürek kemiklerinin arasında gezinen elleri her zamanki gibi nazikti. “Pek tabii evinize döneceksiniz. İkisini de alıp gideceksin ve ne derdiniz varsa hepsini orada, lanet cepheden uzakta çözeceksiniz. Artık zamanın var. Önünde koca bir gelecek var. Senin için savaş bitti, Laura.”

Laura başını kaldırmadı. “Onları eve nasıl götüreceğimi bilmiyorum,” diye itiraf etti usulca.

“Winter’ın kimliğe ihtiyacı olacak,” dedi Jones. “Wilfred’in de. Bir gemide üç kişilik yer de bulduk mu tamamdır. Bunları ben hallederim.” Laura aniden başını omzundan çekince Jones’un eli yanına düştü.

“Stephen...” diye lafa girdi Laura fakat ismi diline hâlâ yabancıydı. Adamın suratının kızardığını gördü. Ne var ki Jones gerisini getirmesine fırsat vermeden her zamanki bilmişliğiyle sözünü kesti. “Bunu gurur meselesi yapma. Evinize başka nasıl döneceksiniz? Birinin dikkatini çekene kadar burada mı kalacaksınız?”

“Peki ya sen?” dedi Laura sağduyulu davranmaya çalışarak. “Couthove’a mı döneceksin?”

Jones bocalar gibi oldu. “Evet. Hastalarım var. Yükümlülüklerim.”

“O yükümlülüklerden biri olmak istemiyorum,” dedi Laura.

“Değilsin.”

“Ben... Aramızda böyle bir şey olsun istemiyorum. Sana zaten borç—”

“Tanrım, Laura,” dedi Jones. “Bana hiçbir şey borçlu değilsin çünkü buna hayatta izin vermem. İstiyorum ki...” Son

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

cümlesini tamamlamadı. Laura mutlu mu yoksa üzgün mü olduğunu bilmiyordu. “Neyse, daha sonra bunun için yeterince vaktimiz olacak.”

Her nasılsa Jones’un haşinliği Laura’nın sert köşelerine dokunup onları yumuşattı. “O hâlde gelip beni bul,” dedi Laura. “Her şey bittikten sonra. Ve sana ne borçlu olduğumu söyle.”

“Hiçbir şey borçlu değilsin,” dedi Jones ve ona saçlarının kulağına ve boynuna degeceği kadar yakındı. Sesinin titreşimini hissedeceği kadar. “Sana zaten söyledim.”

“Yine de gel ve beni bul,” dedi Laura.

Freddie gördüğü kâbusun derinliklerinden bir ses duydu. Biri tuhaf bir itinayla, “*Wilfred*,” diyordu. Zihni biraz berraklaştı. Kapı Laura’nın arkasından kapanmış ve geride sadece Winter kalmıştı. Freddie ne diyeceğini, nasıl diyeceğini bilmiyordu.

Winter yatağının yanında tek koluyla dimdik dururken her nedense gözüne yabancı göründü, sanki oraya ait değilmiş gibi. “Ben...” dedi Winter. “Uyuduğumda koruganda olduğumu görüyorum ve oradan çıkış yok.” Sesinde yarım kalmış bir soru vardı.

“Ben de öyle,” dedi Freddie.

“Ama oradan çıktık,” dedi Winter.

Freddie çıktığından emin değildi. Otel her şeyi askıya almıştı ama hiçbir şeyi onarmamıştı. Üstelik oradan çıkmak için önüne gelen her kapıyı açmıştı ve şimdi en kötü hatıraları kafasının içinde dönüp duruyordu.

Winter, Freddie’ye dokunmadan nazikçe yatağın kenarına oturdu. Freddie onun ateşler içinde yanan vücudunun sıcaklığını hissedebiliyordu. Burada müzik yoktu, unutuş yoktu. Sadece Winter’in o tanıdık soluk sesleri vardı.

“Winter, ben...”

“Sorun değil, Iven,” dedi Winter.

“Korkaklık ettim.”

“Yaptığın gayet insaniydi. Senin yerinde olsaydım ben de onunla giderdim.”

“Ben bir enkazım,” dedi Freddie. “Zihnimi, benliğimi ele geçirmesine izin verdim. Ve yalnızca... en kötü anılarla geri döndüm. Gerisini doğru düzgün hatırlamıyorum.” *Senin dışında*, demedi. *Seni hatırlıyorum.*

“Ama geri döndün,” dedi Winter. Omurgası her zaman-
kinden daha dikti.

“Kaldın,” dedi Freddie.

“Yemin ettim,” dedi Winter, “Ölmene izin vermeyeceğime yemin ettim. Bunun yapacağım son şey olduğunu biliyordum. Sözümden caymam.”

“Ben de kendime aynı sözü verdim,” dedi Freddie.

“Yaşıyoruz işte,” dedi Winter.

“Yaşıyor muyuz gerçekten?” diye sordu Freddie acı acı.
“Ölsem de olurdu.”

Winter aniden hiddetlenerek, “Bunu söylemeye nasıl cüret edersin, Iven?” dedi. “Öyle olduğuna inansaydım kalır mıydım sence? Abla öyle olduğuna inansaydı seni aramaya gelir miydi?”

Freddie sessizdi ama sessizliği kırgındı. Artık Winter’a bakmıyordu. Hâliyle Winter uzanıp da çenesini tuttuğunda irkildi. Gözleri havalanıp Winter’inkileri buldu. “Kulaklarını zehirle doldurdu, değil mi?” dedi Winter. “Faland.”

“Dünyanın sonunun geldiğini ve benim ödleğin teki olduğumu söyledi,” dedi Freddie. “Haksız da sayılmazdı.”

Winter’ın çenesindeki kasların gerildiğini görebiliyordu ama Winter bir müddet ağzını açıp da tek kelime etmedi. “Evet, belki de haksız değildi,” dedi en nihayetinde. “Fakat bu sana her şeyi anlattığı anlamına gelmez.”

“Anlatılacak başka ne var ki?” diye sordu Freddie.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Winter, Freddie'nin çenesini bıraktı. Oysa Freddie bırakmamış olmasını dilerdi. Winter, Faland'ın hiç olmadığı kadar gerçektir.

Winter sanki sesli düşünüyormuş gibi ağır ağır konuşmaya başladı. "Mesela ödleğ ya da cesur diye bir şey olmadığı. En azından bu dünyada. Hiçbir insanın iradesi savaştan daha güçlü değildir. Sana ödleğ yerine melek dese de olurdu. İkisinin arasındaki farkın hiçbir kıymeti yok. Hem de hiç. Ve elbette dünya sona erdi. Ama aynı zamanda dönmeye devam etti."

Winter konuşurken hafifçe dönmüş, dizlerinden birini kendine doğru çekmişti. Hâliyle şimdi birbirlerine dönük duruyorlardı. İkisi de biraz temkinle, biraz da ölçüp biçerek bir diğerini izliyordu. Freddie hayretler içinde *hâlâ* bir ruhu olduğunu düşündü. İçindeki o şey, iç içe geçmiş parmaklar gibi Winter'a tutunan o şey başka ne olabilirdi? Bu müşfik bir bağ değildi. Birbirleri için yalan söylemiş, acı çekmiş, hatta cana kıymışlardı. Faland'la birlikteyken ne yaparsa yapsın hiçbir bedel ödemezdi, tabii en büyük bedel dışında: Benliğin bütünüyle yitirilmesi. Fakat bunun hiçbir önemi yokmuş gibiydi. Savaş çoktan insan olduğunu unutturmuştu ona.

Ama o bir insandı ve şimdi ödemesi gereken bedeller vardı. Mesela elini Winter'a uzatabilir fakat Winter geri çekilebilirdi.

Mesela elini Winter'a uzatabilir fakat Winter öfkelenebilirdi.

Mesela elini Winter'a uzatabilir ve Winter da aynı boğucu çaresizlikle elini tutabilirdi. Freddie hangisinin onu daha çok korkuttuğunu bilmiyordu.

"Winter, ne oldu? Şeyden... Brandhoek'tan sonra. Ben gittikten sonra. Ne oldu?"

"Hastaydım," dedi Winter. "Çok hastaydım; ölmüş olmalıydım. Beni kurtaran senin fikrindi. Ablanın arkadaşına beni yaşatmak için bir neden vermen. Ölmedim." Eskiden kolunun olduğu yere bakmadı.

“Ama... *gidebilirdin*. İyileşince yani. Esir düştüğünü söyleyip kurtulabilirdin. Öyle yapmadığın için az daha ölüyordun.”

“Faland’la gittiğini biliyordum, Iven,” dedi Winter. “Anlamadığımı mı sanıyorsun? Hasta bakıcılar beni götürürken onu gördüm. Seni uyarmaya çalıştım. Seni ele geçirmesine izin veremezdim. O yüzden aradım. Saklandım. Hırsızlık yaptım. Çırpınırken kendimi delinin teki gibi hissettim ya da hayalet gibi. Ya da o zavallı çocuğun olduğumuzu sandığı vahşilerden biri gibi. Poperinghe’daki o gece umutsuzluğun eşiğindeydim.”

O anda Freddie uzandı. Parmakları Winter’ın yüzünden çenesine, oradan boynuna kaydı ve Winter’ın kasıldığını hissetti. Mavi gözler onunkileri buldu.

Fakat Freddie irkilerek çoktan elini geri çekmişti; bu temas, insafsızca güçlü bir duyusal anıyı tetikledi. Yine *orada*, o top mermisi çukurundaydı. Elleri bir başka boyundaydı, sıcaktı, ondan kurtulmak için debeleniyordu, gerginlikten damarları ortaya çıkmıştı, ıslaktı. Yağmur vardı, su vardı, boğulma ve kendi çaresizliği vardı; yaşamak istemiyordu, hatırlamak istemiyordu.

“Yapamam,” dedi. Son hecede sesi çatladı. “Winter, *yapamam*.” Neyi yapamayacağını söze dökemiyordu; sevmekten çok yaşamayı kastediyordu. Deneyeceğini söylemişti fakat işe yaramıyordu, *yapamıyordu*.

“Iven...”

“Yapamam,” dedi Freddie.

“Hiçbir şey yapmak zorunda değilsin,” dedi Winter. “Sadece burada ol. Burada kal, Iven.”

Fakat Winter insandı ve dünyanın sınırlarının ötesinde, dünyanın doğru ve yanlış addettiklerinden azade yaşayan Faland gibi yalan söylemezdi. Er ya da geç sabah olacaktı. Ve belki bir sabah daha, sonra bir tane daha.

Ama dünya sona erdi, diye düşündü Freddie tuhaf bir şaşkınlıkla. *Annem hep dünyanın sona ereceğini söylerdi ve öyle de oldu.*

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Çocukken görkemli bir son hayal etmişti. Askerliği boyunca sonun grilik ve ümitsizlik anlamına geldiğini düşünmüştü.

Ama şimdi, hatırlayamadığı kadar uzun süredir hissettiği ilk umut kırıntısına tutunarak, *Artık her şey değişti*, diye düşündü. *Burada, karanlıkta ona uzansam ne fark eder ki...* Bu düşüncenin zihninde şekillenmesine müsaade etmedi; uzanıp Winter'ın kolunu tuttu ve "Üşüyor musun?" diye sordu kendi kulağına bile sert ve haşın gelen sesiyle.

Winter'ın donakaldığını hissetti. Freddie'nin elinin altındaki kol çelik gibi kaskatı kesildi. Karanlıkta o mavi gözlerin karardığını, köşeli yüzünü, kumral saçlarını gördü.

Zaman durdu. Soru havada öylece asılı kalmıştı ve odada çıt çıkmıyordu.

Winter yavaşça ama çok yavaşça elini kaldırıp Freddie'nin diğer elinin üstüne koydu. "Evet," dedi.

Sonra da yarasının elverdiği ölçüde hareket ederek beceriksizce pamuklu battaniyenin altına girip sağlam tarafının üstüne yattı. Freddie onu zar zor görebiliyordu ama böylesi daha iyiydi. Winter'ı karanlıkta hep daha iyi tanımıştı, belki bundan sonra da hep öyle olacaktı. Freddie ona dokunduğunda Winter kıpırdamadı ama kalbi Freddie'nin elinin altında güm güm atıyordu.

"Niye kaldın?" diye sordu Freddie. Sesi karanlıkta sadece bir kıpırtıydı, hatta belki o kadar bile değildi.

"Söz verdim," dedi Winter.

"Tek sebebi bu mu?"

Winter homurdandı. "Bir de soruyor musun? Iven... Biz birlikte öldük, birlikte doğduk. Sensiz yaşayamam." Sesine bakılırsa bu durumdan pek de hoşnut değildi. Hatta neredeyse Freddie'yle aynı hisleri besliyordu; sanki iradesi dışında değişmişti de şimdi benliğinin yeni sınırlarını çiziyordu.

Freddie'nin eli artık titriyor, Winter'ın hızlı kalp atışlarını dinliyordu. "Seni hatırladım," dedi Freddie. "Diğer her şeyi

kaybediyordum... ama seni hatırladım. Uyandığımda sesin kulaklarımda olur–”

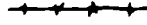
Winter ileri doğru atılıp onu sertçe öptü; vücudu sıcaktı, tutuşu neredeyse morartacak kadar sertti. Şok ediciydi. Kaçınılmazdı. Yuvaydı. Freddie’nin Passchendaele Sırtı’na çıktığı günden beri kendiyle barışık ve canlı hissettiği ilk andı.

O da Winter’ı öptü; elleri Winter’ın yüzünde sert, yaralı tarafında nazikti. Winter geri çekildi fakat sadece bir parmak genişliği kadar. Freddie’nin onun irileşmiş göz bebeklerini, yüzündeki korkuyu görebileceği kadar. Freddie ikisinin de eskiden oldukları insanlar olmaktan çıktıklarını düşündü. Fakat değişmeselerdi burada, karanlıkta birlikte olmazlardı.

“Kal,” dedi Freddie ve parmaklarını Winter’ın kollarının arasından geçirip alt dudağını ısırıldı. Nefes alıp verdiğini hissetti.

“Tamam,” dedi Winter.

ÖLÜLERİN GERİ KALANI DİRİLMEDİ

HALIFAX, NOVA SCOTIA, DOĞU KANADA

BAHAR 1918 - BAHAR 1919

LAURA NE KADAR ISRAR EDERSE ETSİN JONES TUTUKLANMAK yerine evlerine sağ salım dönmelerini sağlayacak evrakı, kıyafetleri ve biletleri ayarlamak için ne kadar ödediğini, kimlere rüşvet verdiğini söylemeyi reddetti.

Dördüncüye sorduğunda, “Hayır, Iven,” dedi sinirle. “Söylemeyeceğim. Zaten oldu bitti. Ait olduğun yere, Kanada’ya geri dönüyorsun. Hadi güle güle.” Ilık bir bahar havası vardı. Geminin güvertesinde duruyorlardı. Freddie ve Winter çoktan aşağı inmişti. Winter hâlâ ateşliydi. Evraklarında yazana göre savaşta sakat kalmış genç ve zengin bir Amerikalıydı. Laura onun hemşiresiydi, Freddie ise hizmetkârıydı. Doğuda savaş topyekûn devam ediyordu; La Havre Limanı’ndan bile top seslerini hayal meyal duyabiliyorlardı.

“Öyleyse sana yine borçlandım,” dedi Laura.

Jones sigaraların birini söndürüp diğerini yakıyor, ona doğru düzgün bakmıyordu. “Winter’ın yarası... Dikişlerinin...”

Laura ona doğru bir adım atınca Jones'un sesi kesildi. "Herhâlde Winter'ın dikişlerinin icabına bakabilirim."

"Biliyorum," dedi Jones. Ona bakarak sigarasını güverteden denize attı.

Laura yavaşça adamın yüzüne dokundu, elini yanağına koydu. Buyurgan tavırlarından ötürü ona kızgındı fakat belki de sorun ona yardım etmeye çalışan insanlara karşı duyduğu, artık refleks hâline gelmiş güvensizliği idi. Ne de olsa bu yeni bir deneyimdi. Jones kıpırdamadı. *Bizimle gel*, dememişti Laura. Jones onun gibiydi. Sorumluluğunun bilincindeydi ve gücü yettiği müddetçe yolundan dönmeyecekti. Laura'nın sorumluluğu ise aşağıdaydı; ölümden döndürdüğü ve ailesinden geriye kalan tek kişi olan kardeşinin yanındaydı.

"Yaz bana," dedi Jones. "Ne âlemde olduğunu bildir."

"Sen de aynısını yaparsan," dedi Laura.

Bir kez daha duraksadılar. Nihayet Laura ofladı, Jones'un başını tutup kendine doğru çekti ve onu öptü. Dört yıl önce olsa bu davranışı güvertedeki herkesi şoke ederdi ama şimdi kimsenin onlardan yana baktığı bile yoktu. Jones geri çekildiğinde gözleri ıslıl ıslıl parlıyordu. Kalkış düdüğü çaldı.

"Lanet olsun," dedi Jones ve onu tekrar öptü. Ardından arkasına döndü, iskele tahtasından indi ve yürüyüp gitti.

Yolculukları yavaş, sessiz ve gözlerden uzak geçti. Kamaralarından pek çıkmıyorlardı. Laura uykusundan ağlayarak uyanıyor, geliş yolculuğunu ve Pim'i hatırladıkça yüreği sızlıyordu. Fakat Freddie onu teselli ediyordu. Winter da öyle. Winter sessiz sakin fakat cin gibiydi. Kimse yokken cümbür cemaat kütüphaneye gidip orada oturuyorlardı. Winter'ın en zor anların üstesinden gelmelerine yardımcı olan kupkuru bir mizah anlayışının olduğu ortaya çıktı. Tıpkı yolculuklarının ilk gecesinde Freddie'nin

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Laura'dan ona kendinden bahsetmesini istediği ve nedenini açıkladığı an gibi.

Hâl böyle olunca Laura her akşam Freddie'yle Winter'a çocukluklarından bahsetti. Önemsiz anılar. Komik hatıralar. Ona nasıl bir çocuk olduğunu anlattı ve kardeşinin eskiden olduğu kişiye olmasa da en azından o çocuğa benzemeye başladığını görmenin acıyla karışık hazzını yaşadı.

Freddie'yle Winter'ın arasındaki bağa tanık oldu. Aslında onları kıskanmıyordu. Fakat kendini yalnız hissediyordu.

Baharın sonlarına doğru Halifax'a vardılar.

Gidecek daha iyi bir yeri olmayan Laura en azından bir sonraki adımlarını planlayana kadar kız kardeşlerin merhametine sığınma ümidiyle Freddie'yle Winter'ı doğruca Blackthorn Evi'ne götürdü. Yıkık dökük ve eski olmasına rağmen deniz manzaralı arsasında hâlâ dimdik ayakta duruyordu. Laura, Winter ve Freddie Belçika'dan aldıkları sivil kıyafetleri giymişlerdi fakat şimdi güneşin altında terliyorlardı.

Taksi yolculuğu boyunca Laura kukumav kuşu gibi düşünüp durdu. *İş bulmam gerek. Freddie'yle Winter'ı ne yapacağımı ancak Tanrı bilir... Freddie resmî olarak ölü, Winter ise...* Okyanus yolculuğu boyunca da kafasında aynı şeyleri kurup durmuş fakat hiçbirini çözüme kavuşturamamıştı. Endişe içini artık nasıl kemiriyorsa taksiden inerlerken bile evi gözü görmedi. En azından Winter'ın kaşlarını çatıp da kusur bulma meraklısı, titiz bir Alman çiftçinin ses tonuyla, "Bahçeye bak," dediğini duyana kadar.

Laura baktı, vaktizamanında Parkey kardeşlerin göz bebeği olan bahçeye gerçekten baktı. Yılın bu zamanında süsenler yeni yeni açıyor, şakayıkların vakti yavaş yavaş geçerken zavallı sarmaşık güllerininse denizden esen rüzgârda bir renk cümbüşü hâlinde dalgalanması gerekiyordu. Fakat bahçe bakımsızdı, yaban

otları bile yolunmamıştı. Kırmızı böcekler kapının yanındaki zambak fidelerini sarmış, sapsarı çıplak kalmıştı. Eve gelince... Evin dinginliğinde bir tuhafılık vardı.

Kapı kilitliydi. Parkey kardeşler kapılarını hiç kilitlemezlerdi ki!

Laura kapıyı çaldı fakat ona da bakan olmadı.

En sonunda Laura, pek ümitli olmasa da elini yedek anahtarı sakladıkları, yerinden oynamış bir dış cephe kaplamasının altına sokup yokladı. Şaşırtıcı olsa da anahtar hâlâ oradaydı. Tereddüt ederek anahtarı kilide taktı. Kapı savrularak açıldı.

Ev boş ve sessizdi. Tozlanmasınlar diye mobilyaların üstüne örttükleri örtülerin üstünde bile bir parmak toz vardı. “Bayan Parkey?” diye seslendi Laura. “Bayan Lucretia? Bayan Clotilde?”

Sessizlik. Sadece hayaletlerin mesken tuttuğu bir evin derin sessizliği. Yoksa ölmüşler miydi?

“Bu da ne?” dedi Freddie antreden. Birkaç adım arkasındaydı. “Üzerinde ismin yazıyor.”

Laura döndü. Antredeki masada bir mektup gördü, zarfın üstüne şık fakat hafif titrek bir el yazısıyla Bayan Laura Iven yazılmıştı. İlkinin altında çok daha kalın bir zarf duruyordu. Laura mektubu kapığı gibi cebindeki neşterle kesip açtı.

Mektup da aynı el yazısıyla yazılmıştı:

Canım Laura,

Demek döndün, ha? Aferin. Tahmin edebileceğin gibi göçüp gittik. Ama sana birkaç şey bıraktık. Onları hak ettin. Dinlen artık, canım.

*Sevgilerimle,
Agatha Parkey*

Laura bu tuhaf mektuba uzun uzun baktıktan sonra kâğıdı Freddie'ye uzatıp ikinci zarfı açmaya davrandı. Sonra da için-

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

den çıkan kâğıda bakakaldı. Bu Agatha, Clotilde ve Lucretia Parkey'ye ait evin, şahsi eşyaların ve tüm mal varlığının Laura Elizabeth Iven'a bırakıldığını bildiren bir vasiyetnameydi.

Böylelikle başlarını sokabilecekleri bir evleri oldu. Laura, Parkey kardeşlerin avukatına gittiğinde, geçinmelerine yetecek kadar paraları da olduğunu öğrendi. En azından doğru düzgün kıyafetler alabilecek, karınlarını doyurabilecek, üçü de bir nebze olsun sağlığına kavuşabilecekti.

Hatta o kadardı ki Laura bu tozlu, koskoca evde, *Acaba yapabilir miyim? Burayı bir sanatoryuma çevirebilir miyim? Savaşın mahvettiği insanlara yardım edebilir miyim?* diye düşünerek hülyalı hülyalı dolaşmaya başladı.

Ne var ki henüz sırası değildi. Ondan evvel hayatında yoluna koyması gereken bin tane şey vardı. Geldiklerinin ikinci günü Winter bahçedeki alet kulübesine daldı, orada bir sürü paslanmış bahçe alet edevatı buldu ve onları temizleyip bilemeye koyuldu. Sanki bir gecede bahçe biçilmiş, yaban otları yolunmuş ve balık unuyla gübrelenmişti. Winter ona vaktinde ekim yapamadıkları için ilkbaharda mahsul alamayacaklarını fakat marul yetiştirebileceklerini söyledi. Maydanoz. Lahana. Hatta patates.

Her gün eve elinde çiçeklerle geldi.

Freddie bahçede Winter'a yardım ediyordu. Ama Laura ona bir eskiz defteri, şövale, kurşun kalem, tebeşir ve bir müddet sonra da yağlı boya almıştı. Freddie çok geçmeden yine resim yapmaya başladı. Resmettiği şeyler keskin hatlıydı, cart renklerle bezeliydi ve Laura'nın tüylerini diken diken ediyordu. Yine de ne zaman birini bitirse biraz daha mutlu, biraz daha canlı görünüyordu.

Böylece gıcırdayan eski evlerinde, o küçük, pejmürde sığınakta yavaş yavaş iyileştiler. Okyanusun diğer yakasında savaş

yaz ayları boyunca hız kesmeden devam etti. Derken sonbahar oldu. *Müttefikler ilerlemeye başladı*, dedi Jones, Laura'ya yazdığı mektuplardan birinde. *Marne yakınlarında zafer kazandılar. Bugün birine bağırsak ameliyatı yaptım, zavallı adam. Bekleyip göreceğiz...*

Sonu gelmiş gibi, dedi Kate mektubunda. *Ama insanlar hâlâ ölüyor.*

Gerçekten de öyleydi. O yaz boyunca insanlar öldüler, öldüler, öldüler. Gripten, açlıktan, savaştan. Gaipten gelen atlılar dörtnala koşuyor, eski dünya acılar içinde kıvranarak yenisini doğuruyordu.

Faland'dan hiç bahsetmediler. Freddie otelde geçirdiği günler hakkında hiç konuşmadı. Sadece bir keresinde renklerin ses misali yükseldiği soyut bir tuvale yaldızları dökülmüş, yıkık dökük bir salon resmetti. Laura kardeşinin o tabloya garip, hastalıklı bir özlemle baktığını gördü. Ardından Freddie palet bıçağını kaptığı gibi tuvale saplayıp resmi boydan boya yırttı.

"Bitti," dedi Laura. "Her şey geçti."

"Ama o müzik gibisini bir daha asla dinleyemeyeceğim," dedi Freddie. Sonra da böyle söylediği için utanır gibi oldu.

Laura odayı boylu boyunca arşınlayıp kardeşinin elini tuttu.

Nihayet eylül ayında, Laura ve Freddie alacakaranlıkta yalnız başlarına Veith Sokağı'ndaki evin yolunu tuttular. Akşam yemeği vaktiydi ve herkes evlerindeydi. Komşular ölü askeri, yani Wilfred Iven'i tanımasınlar diye Freddie sıkıca sarınıp sarmalanmıştı.

Laura kendine bir motosikletle bir de otomobil almış, azimle tur üstüne tur atarak ikisini de gayet iyi kullanabilir hâle gelmişti. Böylece Freddie'yle birlikte arabaya atlayıp Veith Sokağı'na gittiler. Arabadan inip eskiden evlerinin olduğu yerde sessizce yan yana dikildiler. Geriye pek bir şey kalmamıştı. Keresteler girişimci komşular tarafından toplanmış, enkazın altındakilerse ya uzun süre önce başkaları tarafından alınmış

ya da hurdalığa götürülmüştü. Onlara da kala kala bir bodrum çukuru ve anılar kalmıştı.

“Burayı satalım,” dedi Laura. “Arazisi para eder. Yahut yerine yeni bir ev inşa ettiririm. Bizimkine benzemeyen, bizimkinden farklı bir ev. Sonra da onu kiraya veririm. Mesela genç kadınlara.” *Yeni bir şey inşa et*, diye düşündü. *Hatırlanacak başka bir şey*. Bu eve dair tüm anıları ufala ufala tek bir anıya dönüşmüştü; kana, cama ve dumana.

Freddie ona bakmadan başıyla onayladı. “O hâlini hatırlıyorum. Gördüğümü yani. Oteldeyken. Gemi patladığında. Gerçekten öyle miydi?”

“Öyleydi,” dedi Laura.

Annesi körü körüne inandığı gizemlerin ve kıyametin gerçek olabileceğini akıllarının ucundan bile geçirmemiş evlatları için bir mucizeye imza atıp da onları Faland’ın otelinden uzaklaştırdığından beri ne rüyalarında ne de uyanıkken ona görünmüştü.

“Korugan nasıldı? Otelde gördüğüm gibi miydi?” diye sordu Laura ilk defa.

“Öyleydi.”

“Çok üzgünüm.”

“Biliyor musun? Annem haklıydı,” dedi Freddie. “Dünya hakkında. Huzur içinde yatsın.”

Başını avucuna gömdü ve ikisi de bir süre konuşmadı. Laura kolunu kardeşine doladı, Freddie de kolunu ablasına. Bir an için kıyamet aralarına hiç girmemiş gibi, çocukluklarında olduğu gibi tek vücut oldular. Biraz sonra, “Hadi,” dedi Laura. “Winter bizi bekliyor.”

Freddie’nin yüzünün aydınlandığını görünce hem mutlu oldu hem de azıcık içi sızladı.

Döndüler ve son kez Veith Sokağı’ndan ayrıldılar.

Laura orada iyileşeceklerini sanmıştı. Evin sessizliği iyileşmeye elverişliydi. Hep birlikte yeni hayatlar ve yeni benlikler inşa edeceklerdi. Bahçıvan, ressam, hemşire. İyi olacaklardı.

Fakat eylül, ekim oldu ve Laura, Freddie'nin gerçekten iyileşip iyileşmediğini sorgulamaya başladı. Günden güne resimleri tuhaflaşıyordu; kendisiyse zayıflıyor, sararıp soluyordu. Laura onu sık sık kucağında okumadığı bir kitapla öylece otururken buluyordu. Bazen yatmaya gittikten sonra evde huzursuzca dolaştığını duyuyor ve Winter'ın ölçülü adımlarla onu bulmaya gittiğini, sonra da karanlıkta birbirine karışan seslerini işitiyordu.

Ekim, kasıma döndü.

Kasımın on birinci gününde, sabahın erken saatlerinde, üçü de uyanıp kahvaltı sofrasına oturmuşken çanlar çalmaya başladı. Kiliseden kiliseye yayılıp yükseldikçe yükselen çan sesleri vahşi bir yaygaraya dönüştü. Laura insanların bağırarak koşuşturduklarını duydu.

Gürültü başladığında yumurtaları dağıtıyordu; aklında güneşlenme alanlarına ve tedavi odalarına dair planlar vardı. Gürültüyü duyunca servis kaşığını elinden düşürdü ve içgüdüsel olarak sırtını duvara verdi. Winter ve Freddie de kendilerini yere atıp masanın altına saklandılar. Bir an için üçü de donakaldı, öylece birbirlerine bakıyorlardı.

İlk anlayan Laura oldu. "Bitti," dedi. "Savaş bitti." Sokakların gürültüsünde elle tutulur bir coşku vardı. Fakat Laura bu coşkuyu hissetmiyordu. Bir an için hastanenin bataklıktan farksız kokusu çalındı burnuna. Tırnaklarının altında yine kan vardı. Pim'in çılgınca bir öfkeyle donuklaşmış mavi gözlerini gördü.

Winter başını önüne eğmişti. Freddie uzanıp elini onunkinin üstüne koydu. *Kazandık*, diye haykırıyordu insanlar sokaklarda. *Bilmiyorlar mı ki*, diye düşündü Laura, *aslında hepimiz kaybettik?*

Ama nihayet sona ermişti. Savaş bitecekti. Ölümler bitecekti. Ve belki de dünya dersini almıştı. Belki de bu, savaşlara son verecek o savaştı. Belki de.

Laura orada iyileşeceklerini sanmıştı. Evin sessizliği iyileşmeye elverişliydi. Hep birlikte yeni hayatlar ve yeni benlikler inşa edeceklerdi. Bahçıvan, ressam, hemşire. İyi olacaktı.

Fakat eylül, ekim oldu ve Laura, Freddie'nin gerçekten iyileşip iyileşmediğini sorgulamaya başladı. Günden güne resimleri tuhaflaşıyordu; kendisiyse zayıflıyor, sararıp soluyordu. Laura onu sık sık kucağında okumadığı bir kitapla öylece otururken buluyordu. Bazen yatmaya gittikten sonra evde huzursuzca dolaştığını duyuyor ve Winter'ın ölçülü adımlarla onu bulmaya gittiğini, sonra da karanlıkta birbirine karışan seslerini işitiyordu.

Ekim, kasıma döndü.

Kasımın on birinci gününde, sabahın erken saatlerinde, üçü de uyanıp kahvaltı sofrasına oturmuşken çanlar çalmaya başladı. Kiliseden kiliseye yayılıp yükseldikçe yükselen çan sesleri vahşi bir yaygaraya dönüştü. Laura insanların bağırarak koşuşturduklarını duydu.

Gürültü başladığında yumurtaları dağıtıyordu; aklında güneşlenme alanlarına ve tedavi odalarına dair planlar vardı. Gürültüyü duyunca servis kaşığını elinden düşürdü ve içgüdüsel olarak sırtını duvara verdi. Winter ve Freddie de kendilerini yere atıp masanın altına saklandılar. Bir an için üçü de donakaldı, öylece birbirlerine bakıyorlardı.

İlk anlayan Laura oldu. "Bitti," dedi. "Savaş bitti." Sokakların gürültüsünde elle tutulur bir coşku vardı. Fakat Laura bu coşkuyu hissetmiyordu. Bir an için hastanenin bataklıktan farksız kokusu çalındı burnuna. Tırnaklarının altında yine kan vardı. Pim'in çılgınca bir öfkeyle donuklaşmış mavi gözlerini gördü.

Winter başını önüne eğmişti. Freddie uzanıp elini onunkinin üstüne koydu. *Kazandık*, diye haykırıyordu insanlar sokaklarda. *Bilmiyorlar mı ki*, diye düşündü Laura, *aslında hepimiz kaybettik?*

Ama nihayet sona ermişti. Savaş bitecekti. Ölümler bitecekti. Ve belki de dünya dersini almıştı. Belki de bu, savaşlara son verecek o savaştı. Belki de.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Uzun dakikalar boyunca kimse konuşmadı.

Derken Freddie patladı, sanki uzun zamandır düşündüğü ama hiç dile getirmediği bir şey varmış gibi. “Burada kalamayız.”

Laura hâlâ sesten dolayı şaşkındı. Bir an anlayamadı. Sonra anladı. Anlayınca da kamyon çarpmışa döndü.

Winter yavaşça sandalyesine oturdu, gözlerinde kaygı vardı. Freddie dışarıda çalan çanların garip fon müziği eşliğinde konuşmaya devam etti. Sözcükleri birbirine takılıp tökezliyor, bir kere susarsa cesaretini kaybedecekmiş gibi konuşuyordu.

“Laura... Burada kalamayız. Halifax’ta yani. Halifax’ta kalamam. Burası çok... gürültülü. Çok ses var. Çok fazla duvar. Ben yapamam... Wilfred Iven öldü ya hani? Burada saklanarak nasıl yeni bir hayat kurabilirim?”

“Bilmiyorum,” diye fısıldadı Laura. İnsanlar hâlâ sevinç çılgınlıkları atıyordu. “Nereye gideceksiniz?” diye sordu güçlkle.

“Cape Breton’a,” dedi Winter bu konuyu enine boyuna konuştuklarına, planlarını yaptıklarına delalet eden bir ses tonuyla. Laura’nın seslerini duyduğu tüm o geceler boyunca. *Sakin kızma*. Kızmaya hakkı yoktu. Winter dikkatlice konuşmaya devam etti. “Yabani, ıssız bir yer. Kim olduğumuzu kimse umursamaz. Orada bir tek koyunlar var. Belki tek tük de sığır. Ve kar. Ve sessizlik. Orada huzur bulacağız. Hem Wilfred resim de yapabilir.”

Laura başını yavaşça aşağı yukarı sallıyordu. “Sizinle glemeyeceğimi biliyorsunuz,” dedi sertçe.

“Biliyorum,” dedi kardeşi. Yüzünde sevgiyi ve pişmanlığı görebiliyordu. Ama o duygulara gitmeye duyduğu heves de karışmıştı. Bir an için Laura yine o acınası öfkeye kapıldı. Kardeşini kurtarmış fakat onu bir başkasına kaptırmıştı.

Öfkesini bastırdı. “Sadece bana söz ver...” Sesi çatallandı. Tekrar denedi. “Yaşayacağına söz ver. Mutlu olmaya çalışacağına.”

Freddie, Winter’a baktı ve yüzü kör edici bir ışıkla aydınlandı.

Ertesi bahar, karlar erirken Cape Breton Adası'nın sarp ve kayalık kıyısına yakın bir arazinin tapusuyla birlikte Halifax'tan ayrıldılar.

Böylelikle Laura her şeye başladığı yerde yapayalnız kaldı.

Ta ki bir gün, şakayıklar açarken, kapısı çalınana dek.

Laura kapıya bakmaya gitti. Karşısında saçları kısacık kesilmiş, gözleri iki kör kuyudan ibaret bir adam duruyordu. Laura'yı görünce adamın yüzü aydınlandı. "Borcumu tahsil etmeye geldim," dedi sertçe. "Bana borçlu olduğunda direten bir kadından."

Laura ona bakakaldı. Bir tebessüm dudaklarında yer edinmeye çalışıyordu.

"İçeri gel," dedi. "Her şeyi anlat."

YAZARIN NOTU

BÜYÜK SAVAŞ, AMERİKALILARI ÇOK DA ALAKADAR EDEN BİR mevzu değildir. Ülkemiz savaşa geç girdi ve bitmesine yardım etti; savaşın yüzüncü yıldönümü 2014 yılına kadar Washington'da bir anıtın inşasına başlanmamıştı. Bu yazıyı yazdığım sırada anıt hâlâ bitmiş değil. Çoğu kişi için savaş eski moda, gri tonlu bir çatışmadır: Komik şapkalar takmış, deliklerde saklanan çamurlu adamlar. Lisede *Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok* romanını isteksizce okuduğunu ya da derste grenli görüntüler ve İngiliz aksanıyla anlatılan belgeseller izlediğini hayal meyal hatırlar insan. Amerikan hayal gücünde, Birinci Dünya Savaşı dönüm noktası niteliğindeki kanlı ardılının gölgesinde kalmıştır.

Ancak yurt dışındaki en büyük Amerikan askeri mezarlığının, Normandiya Çıkarması'nın yapıldığı sahillere bakmadığını belirtmek gerekir. Bu tatsız ünvan, Fransa'nın Belleau kentindeki Aisne-Marne Amerikan Mezarlığı'na aittir. Bu devasa mezarlık, Birinci Dünya Savaşı'nda ölen Amerikalılara ev sahipliği yapar.

Birinci Dünya Savaşı hak ettiği ilgiyi görmeli. 1914'ten 1918'e kadar uzanan o çalkantılı, şiddet dolu yıllar, yirminci yüzyılın geri kalanındaki fırtınalı dönemin zeminini hazırladı ve modern dünyanın temellerini attı.

Hayaletlerin Sıcak Elleri üzerinde yıllarca çalıştım. Bu süreçte, pek çok kişi kafamı meşgul eden o dönemi ve mekânı tarif etmemi istedi ve kendimi tekrar tekrar –bazen esprili, bazen de ciddi bir şekilde– kullanırken bulduğum kelime *steampunk* oldu. Birinci Dünya Savaşı yılları, tarihin bilim kurguya en çok yaklaştığı anlardır: Değişen ahlak kuralları ve yeni teknolojilerin tarifsiz bir karışımı. Ve bu savaşa katılanlar, tıpkı zaman yolcuları gibi, bir çağın insanları olarak pat diye başka bir çağa fırlatılmışlardı.

Bu, şok edici tezatların yaşandığı bir dönemdi. Topçu birlikleri yüz yirmi kilometre öteden ölüm yağdırabiliyor, ancak ordular hâlâ posta güvercinleri aracılığıyla iletişim kuruyordu. Çelik zırhlar makineli tüfeklerle çarpışıyor, süvariler tanklara saldırıyordu. Savaş hemşireleri korse giyiyor fakat yanlarında gaz maskesi taşıyordu. Süngülerin kullanıldığı ilkel çarpışmalar, ince ince hesaplanmış topçu bombardımanlarıyla dönüşümlü olarak yaşanıyordu. Generaller lüks Fransız şatolarından savaşı komuta ederken birkaç kilometre ötede askerleri ıslak, cesetlerle dolu siperlerde uyuyordu.

Başlangıçta beni çeken bu karşıtlıklardı. Savaşa fantastik bir hava ya da en azından koyu bir sürrealizm katıyorlar. Savaştan çıkan en unutulmaz edebi imgelerin bazıları tarih kitaplarında veya gerçekçi kurgu eserlerde yer bulmadı; bunun yerine fantezi ve korku türlerine sızdı: 1938 yapımı Fransız savaş filmi *J'accuse!* de, ölülerin parçalanmış bedenleri ayaklanıyor ve Sahipsiz Topraklar'dan sendeleyerek çıkıyordu. Böylelikle modern zombi filmlerine apaçık öncülük etti. Daha meşhuru ise *Yüzüklerin Efendisi*'nde J.R.R. Tolkien'in, Mordor ve komşu topraklarına dair betimlemelerini savaş zamanı deneyimlerine dayandırmasıydı. Cüruf yığınları ve tüten çukurların arasından geçerken buldukları her suyun Frodo'yla Sam'in ağzını yakmasına dair kaleme aldığı o unutulmaz betimlemeler... Tolkien bunları hayal etmedi. Onları yaşadı.

HAYALETLERİN SICAK ELLERİ

Büyük Savaş'ın kültürel etkisinin önemli bir bölümünün fantezi yoluyla yansıtılmış olması belki de şaşırtıcı değildir. O kadar travmatik bir dönemdi ki hayatta kalanlar yaşadıklarını tarif etmekte zorlanıyordu. Milyonlarca insan kayboldu. Milyonlarca insan öldü. Milyonlarcası sakat kalarak evlerine döndü. Fransa ve Belçika'nın büyük bir kısmı on milyonlarca top mermisi tarafından yok edildi. Ve 1918'de bir grip salgını dünyayı kasıp kavurdu; göz açıp kapayıncaya kadar milyonlarca insanı daha öldürdü. Sömürgelerden elde edilen ganimetlerle zenginleşen ve kültürel üstünlüklerine tamamen inanan Avrupalılar, 1914'te çocuklarını deliklerde yaşamaya ve birbirlerini öldürmeye gönderebileceklerini keşfettiler. Bu bilgi, hayatta kalanların akıllarından yaşamları boyunca çıkmadı.

Geçmişten kopuş o kadar ani ve sarsıcıydı ki pek çok yazar savaşı kıyamet imgeleriyle anlattı. 2014 Fransız yapımı savaş belgeselinin adı dümdüz *Kıyamet*. Dan Carlin, Birinci Dünya Savaşı podcast serisine *Kıyamet Planı* adını verdi. 1916 yılında kaleme alınmış savaşla ilgili bir İspanyol romanının adı ise *Kıyametin Dört Atlısı*. Elbette bu hiç şaşırtıcı değil. Batı'nın dünyanın sonu kavramı, İncil'deki *Vahiy Kitabı* etrafında şekillenmiştir ve o sayfalardaki imgeleri –veba, savaş, kıtlık, ölüm, kararan güneş, ateş yağmuru, feryat eden şehitler– savaş yıllarına yerleştirmek hiç de zor değildir.

Ben de savaşı kıyamet merceğinden ele aldım ve bunu yaparken dönüp dolaşıp aynı İncil ayetine denk geldim: “Bundan sonra yeni bir gökle yeni bir yeryüzü gördüm. Çünkü önceki gökle yeryüzü ortadan kalkmıştı.”

Bu peygambere soracağım soru şuydu: “Yeni bir cehennem de gördün mü?”

Çünkü insanlık gördü.

Cehennem manzaraları, Odysseus'un yer altı dünyasına yolculuğundan Dante'nin dokuz çemberine, oradan da *Yitirilen Cennet*'teki altın Pandemonium'un şehrine kadar Batı edebiyat

geleneğinin bir parçasıdır. Ancak yirminci yüzyıl bizi dünyevi cehennem manzaralarıyla tanıştırdı: Örneğin Hiroşima, Dresden ve Auschwitz ve hepsinden önce, 1917’de, Passchendaele Muharebesi.

Elbette, Batı’nın fantastik cehennem manzaralarının unutulmaz efendileri de vardır; Hades’i veya Dante’nin üç başlı Şeytan’ını ya da Milton’ın karizmatik Karanlıklar Prensi’ni düşünün. *Peki yirminci yüzyıla ait cehennem manzaralarının nasıl bir efendisi var?* diye sordum kendime. Var mı? Eski dünyanın şeytanlarından biri, kendini yeni dünyanın cehenneminde bulsa ne yapardı?

Çünkü ister mitolojik ister edebi olsun, Batı’nın ilk büyüleyici canavarı olan Şeytan –yani bizim şu gümüş dilli düşman, müzisyen, Milton’ın trajik kahramanı– bu insanlık dışı yıkım karşısında şüphesiz şaşkına dönerdi. Günah ya da erdem gözetmeden işkence eden, insan ruhunu yalnızca bir sicil numarasına, hâkî üniformalı bir bedene indirgeyen bir âlemde fani kusurların âşığının ve istismarcısının ne işi olurdu?

Bir anda tuhaf, yeni bir dünyaya fırlatılıp atıldığımızda o ne yapardı, insanlar ne yapardı, herhangi birimiz ne yapardık? *Hayaletlerin Sıcak Elleri*’nin başında kendime sorduğum sorular bunlardı ve yıllarca o cevapların peşinden koştum. Hâlâ arıyorum.

Ama bu yolculukta bana eşlik ettiğiniz için teşekkür ederim.

Katherine Arden

Nisan 2023